

דברי הכנסת

הישיבה השלושים-ושתיים של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, ז' בכסליו התשנ"ג (2 בדצמבר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

עלייה במספר ההפלות

הצעה לסדר-היום התבטאויות ראש הממשלה כלפי חברי הכנסת, התקשורת, החוקים, והמינהל הציבורי

שאלות ותשובות

פרויקט משותף לשב"ס ול"צעירי חב"ד"

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

שאלות בעל-פה

יישובי קו העימות בצפון

שאלות ותשובות

פיטורי עובדים בתעשייה האווירית

מעמדה של ההתנחלות רחלים

מימון קורסים למיועדות לשירות ביטחון

הצעות לסדר-היום

מעמדו של אש"ף וזכות השיבה במסגרת ההסדר המדיני

הצעה לסדר-היום כתבים זרים והצנזורה הצבאית בישראל: העברת חומר מסווג לחוץ-לארץ

הצעות לסדר-היום

היתר הישארות קבע בשטחים לשם איחוד משפחות

הצעת חוק העונשין (תיקון) (עבירות זנות), התשנ"ב–1992

(הצעת קבוצת חברי כנסת)

הצעה לסדר-היום

עלייה מדאיגה במספר התינוקות הנולדים מכורים לסמים

הצעה לסדר-היום

סגירת המרכז לגמילה "גשר לחיים"

הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 4), התשנ"ג–1992

(קריאה ראשונה)

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו פותחים את הישיבה, יום רביעי, ז' בכסליו התשנ"ג, 2 בדצמבר 1992.

אנו עוברים לשאלות בעל-פה.

שר הבריאות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 54, של חבר הכנסת שמואל הלפרט. מה עם שר הבריאות שלנו?

קריאה:

יגיע מייד.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש, רבותי, לגרום לכך שהוא יגיע דחוף, מהר. יש למישהו איזו שאלה כללית על הכנסת עד שיבוא שר הבריאות? אדוני שר הבריאות, אנחנו רושמים לך דקה וחצי איחור.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ש' וייס:

כן.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

האם המכשיר שהוכנס לחדר ועדת החינוך והתרבות, הוכנס על דעת היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

א. לא על דעת היושב-ראש; ב. קיבלתי מכתב מחבר הכנסת חנן פורת בעניין זה; ג. אני כתבתי לחבר הכנסת אברהם בורג, ידידי יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות, שעל-פי השקפתי בכנסת האמירה דיה, לכן לא צריך לא מכשירים, לא זמרה ולא שום דבר. אבל אני משאיר זאת לשיפוטם של חברי הכנסת. אני באמת חושב שהאמירה מספקת. זו השקפתי.

אני מבקש משר הבריאות להשיב על שאילתא בעל-פה מס' 54, של חבר הכנסת שמואל הלפרט, בנושא: עלייה במספר ההפלות. בבקשה, חבר הכנסת שמואל הלפרט.

עלייה במספר ההפלות

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום כ"ח בחשוון התשנ"ג, 24 בנובמבר 1992, פורסם כי חלה עלייה גדולה במספר ההפלות הלא-חוקיות המתבצעות בישראל, ללא פיקוח וללא דיווח.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום הנ"ל נכון?

2. מה הם הנתונים שבידי משרד הבריאות בעניין זה?

3. מה בדעתך לעשות בנדון?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר הבריאות, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נושא הפסקות ההיריון הלא-חוקיות הוא נושא העולה מעת לעת לכותרות על-ידי גורמים שונים, הדואגים גם לפרסם בשמם, או בשם אחרים, מספרים כאלה ואחרים.

אין כיום שום גורם מוסמך ומדעי היכול לתת מספר מדויק על פעילות זו. לפיכך אין משרד הבריאות יכול לאשר, או להכחיש, ידיעה זו, כמו גם למסור נתונים אחרים.

משרד הבריאות פועל באופן עקבי ומתמיד בנושא, ללא קשר לפרסומים בעיתונות. פעילות זו מתבטאת ביצירת תנאים רפואיים הולמים ונגישות לוועדות להפסקת היריון לנשים הזכאיות לכך, ובמקביל ננקטים אמצעים משמעותיים ומשפטיים נגד רופאים שפעילותם הלא-חוקית מתגלית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת הלפרט, שאלה נוספת, במסגרת שתי דקות. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד, במסגרת דקה, ואחריו – חבר הכנסת רענן כהן, במסגרת דקה. בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, מייד אחרי תיקון סעיף 5 בחוק ההפלות, האוסר הפלות מטעמים סוציאליים, עלה מספר ההפלות מטעמי בריאות פי ארבעה. סך כל ההפלות שבוצעו במסגרת סעיף הבריאות היה דומה למספר ההפלות שבוצעו שנה לפני כן במסגרת סעיף הבריאות והסעיף הסוציאלי גם יחד. כלומר, הרופאים מערימים על החוק ועוברים עליו יום-יום, וגורמים מדי שנה לאלפי הפלות בלתי חוקיות. אני רוצה לשאול את השר, אילו אמצעים הוא מתכוון לנקוט כדי לאכוף את החוק ולמנוע מרופאים קטילת אלפי עוברים?

אני רוצה לומר לשר, שעד עכשיו לא נפתח אף לא משפט אחד נגד רופא, למרות פניות שרופאים עוברים על החוק ועושים הפלות בלתי חוקיות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, המיקרופון שלך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני רוצה לומר, קודם כול, שאם כל כך הרבה עוברים על החוק, אדוני השר, כפי שאמר חבר הכנסת הלפרט, צריך לשאול את עצמנו, האם החוק עונה על הצרכים של מדינת ישראל, של אזרחי מדינת ישראל? אם חלה עלייה, צריך לשאול את עצמנו מדוע חלה העלייה, והאם הקריטריונים לביצוע הפלות הם אכן קריטריונים נכונים ועומדים בצרכים? אם החוק אומר שמותר לבצע הפלה רק מטעמים בריאותיים, ולא מטעמים סוציאליים, לדעתי החוק הוא צר ויבש ואיננו מתחשב בצרכים, כי במצבים לא-תקינים, התנהגות או מעשים לא-תקינים הם בגדר התנהגות תקינה.

לכן אני שואל: האם כבוד השר מוכן לבדוק אפשרות של הרחבת הנושא, כדי שאכן הקריטריונים יענו על הצרכים, ולא יהיו כל כך הרבה עבירות כביכול?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מודה על התשובה שלך, אבל אני רוצה לשאול בסוגיה זו: האם אדוני השר יכול לומר לנו מהו אחוז הקטינות ותלמידות תיכון בקרב מבצעות ההפלות? מהי הפרוצדורה של אישור הפלה לקטינה, מי הם הגורמים המעורבים בדבר, ומה רמת הדיסקרטיות של הפלה שמבצעת קטינה?

לא כולם יודעים את הדרך ואת הפרוצדורה. האם מתכוון השר ליצור מערכת הסברה על מנת שביצוע הפלה יהיה בצורה נכונה, וליידע את הציבור הרחב בסוגיה הזאת?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, על כל שלוש השאלות יחד.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת הלפרט, אני רוצה לומר לך, שאנחנו משרד הבריאות ולא משרד המשטרה ולא הפרקליטות. אנחנו איננו מופקדים על אכיפת החוק במדינת ישראל. ואם יש לחבר הכנסת הלפרט טענות על כך שהחוק איננו מופעל, אני מציע לחבר הכנסת הלפרט להפנות את השאלתא שלו לגורמים הממונים על אכיפת החוק.

אני חוזר ואומר מה שאמרתי בראשית דברי בתשובה על השאלה הראשית: כאשר אנחנו מגלים עבירות של רופאים שפועלים באופן לא חוקי, אנחנו פועלים על-פי הסמכויות המצויות בידי משרד הבריאות.

כל שאר הנושאים שאתה העלית – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת הלפרט, אני מנסה שוב להסביר, אנחנו לא משרד הבריאות ולא המשטרה, אנחנו רק משרד הבריאות. איננו מגישים משפטים. לו היה מוגש משפט נגד רופא שעבר עבירה פלילית, היינו נוקטים נגדו הליך העמדה לדין על עבירה משמעתית. זה הנוהל בדרך כלל, לא רק בתחום הזה. כשעומד רופא לדין על עבירה פלילית, לאחר מכן יש גם הליכים משמעתיים. בעתיד נמשיך לנהוג כך, אבל בשום פנים ואופן משרד הבריאות לא ישלח בלשים ולא יפעיל רשויות שהוא איננו מופקד עליהן.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הלפרט, אתה חבר כנסת ותיק, מנוסה, היית גם סגן שר, לשאילתא בעל-פה יש פרוצדורה. אתה שאלת וגם שתי פעמים העירות. תשתדל בלי קריאות ביניים.

שר הבריאות ח' רמון:

איננו יכולים להעלים עין מכיוון שאין מתפקידנו לפקוח עין על אזרחי מדינת ישראל, האם הם מקיימים את החוק או לא. זה תפקיד של רשויות אחרות, ונא לפנות אליהן.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד, אין זה סוד שחוק ההפלות הוא איזו פשרה בין כל חלקי החברה הישראלית. כפי ששמת לב, חבר הכנסת הלפרט לא כל כך מאושר מהמצב הקיים. כפי ששמת לב משאלתך, גם אתה לא כל כך מאושר. יכול מאוד להיות שאני קרוב מאוד בהשקפתי למה שאתה הצגת. אני רוצה שהמצב יהיה שונה, אבל אנחנו מנסים לחיות במסגרת של קונסנסוס בתוך המדינה. גם לפי המספרים של נשים אשר הוועדות להפסקת הריון נתנו להן אישור, אנחנו בהחלט חושבים שהמצב כיום הוא שכל אשה כמעט, אני לא רוצה להגיד כל אשה, אשר מגיעה לוועדה הזאת ויש לה סיבות כבדות משקל הקשורות במצבה הנפשי שכמובן קשור קשר בל ינותק גם למצבה הסוציאלי, מקבלת בסופו של דבר היתר להפסקת הריון.

מכאן אעבור לשאלתו של חבר הכנסת רענן כהן. הקטינות שנכנסות להריון ומבקשות היתר בדרך כלל – אני אומר בדרך כלל – כלולות במעגל שעליו דיבר חבר הכנסת האשם מחאמיד.

היו"ר ש' וייס:

התשובה שלך כל כך ארוכה שכבר אפשר להספיק ללדת; לא צריך הפלה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מסיים. חבר הכנסת רענן כהן, על חלק מהשאלות שלך אני מוכן להעביר לך נתונים בכתב. אכן כך נעשה. קיומן של הוועדות להפסקת היריון ידוע לכל אשה, אבל אם אתה חושב שלא כך, אבדוק במשרד, וניתן פרסום נוסף היכן יש ועדות כאלה ואיך ניתן להופיע בפניהן. תודה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שדווקא הוא אחד השרים שמשיב בקיצור...

היו"ר ש' וייס:

אין ספק.

חברי הכנסת, אני רוצה להביע באוזני השר המקשר עם הממשלה, שר הבריאות חיים רמון, תביעה נמרצת בשם הכנסת, שיואיל בטובו להעבירה לממשלה, לזרוע המבצעת: השרים חייבים להיות כאן בזמן. הנה עכשיו אנחנו צריכים להעלות שאילתא שעליה היה צריך לענות שר הבינוי והשיכון או סגנו ואחרים – – –

דוד מגן (הליכוד):

איפה סגן השר אלי בן-מנחם?

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני מדבר עכשיו.

לממשלה הזאת יש, לדעתי, יכולת להתמודד גם עם סדר-היום של הכנסת; יש לה שפע של שרים וסגני שרים. התפקיד הקלאסי של סגן שר הוא ייצוג השר בכנסת.

רענו כהן (העבודה):

אין לממשלה שרים די הצורך.

אברהם בורג (העבודה):

יכול להיות שאין לה סגני שרים די הצורך.

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע בזאת: לדאבוני, סגן שר הבינוי והשיכון לא התייצב כאן; שר המשטרה, שהוא מן החרוצים מקרב השרים, לא התייצב כאן לדאבונו.

על כן, אנחנו ממשיכים בסדר-היום ועוברים להצעות לסדר-היום. אני רוצה להודיע שיהיו כמקובל שאלתות בעל-פה שיהיו צמודות לשרים שעוד יבואו, זה מתואם אתם, כך שהם לא מאחרים.

אלי דיין (העבודה):

מה קרה עם השאלתות?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הרי הסברתי, באין שרים-משיבים סדר-היום זורם. השאלתא תמיד תיענה בבוא הזמן. מתי, אני לא יודע. מזכיר הכנסת יקבע. אני מדבר על שאלתות בעל-פה ועל שאלתות רגילות.

דוד מנע (הליכוד):

לשר השיכון יש שני סגנים.

היו"ר ש' וייס:

יש לי בקשה נוספת. כאשר מישהו עומד כאן ליד הדוכן לברר עניין עם מזכיר הכנסת או עם סגנית מזכיר הכנסת, לא צריכים לבוא עוד שני חברי כנסת. תמתינו עד שהמקום יתפנה. כך יותר טוב.

הצעה לסדר-היום התבטאויות ראש הממשלה כלפי חברי הכנסת, התקשורת, החוקים, והמינהל הציבורי

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום: הצעה מס' 422, של חבר הכנסת מיכאל איתן, בנושא: התבטאויות ראש הממשלה כלפי חברי הכנסת, התקשורת, החוקים והמינהל הציבורי. בבקשה, במסגרת 10 דקות.

רענן כהן (העבודה):

ישיב לך שר הבריאות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ערב הבחירות האחרונות התגייסו עיתונאים רבים בישראל למען מסע הבחירות של יצחק רבין. הם ביקרו באופן קשה מאוד ולעיתים קרובות אפילו מוגזם את פעולות ממשלת הליכוד. הם סייעו ליצור רושם מוטעה כאילו ממשלת הליכוד היא הממשלה הגרועה מכול, כאילו אי-אפשר שיהיה יותר גרוע.

בימים האלה, כל מי שקורא את העיתונים יכול להיווכח, שהחל זמן של התפכחות מהאשליות שבהן קיבלו את הממשלה הזו של רבין, שכל כך ייחלו לה. הם בעצם אומרים: לא לילד הזה פיללנו. הם קיוו לדה-גול, וקיבלו פה גדול.

יואל מרקוס, עיתונאי שכידוע אינו נמנה בדיוק עם תומכיו המוצהרים של הליכוד, סיכם אתמול בעיתון "הארץ", ואני מצטט: "חמישה חודשים אחרי מה שכונה המהפך יש תחושה לא נוחה של החמצה. עושה רושם ששום דבר לא דופק כאן באחרונה. אסון רודף אסון; תקלה רודפת תקלה. האבטלה בדיוק במקום שהיתה, רק קצת יותר מחמירה. התאונות באשר הן – כמו שהיו, רק הטיפול בהן נעשה יותר שלומיאל. בכלכלה שום דבר לא זז, ולדעת מומחי הכלכלה נעשה גרוע יותר. תהליך השלום ממשיך כביכול, אך כל הצדדים נעשו פסימים יותר. הביטחון האישי מפוקפק כפי שהיה, אך נראה קשה יותר עם מטעני הצד ומכוניות התופת. יש סדקים באמינות הממשלה ובזרועותיה. צה"ל, למשל. שום דבר לא זז, ואם הוא זז, דומה שהוא זז רק לאחור".

זה סיכום המעשים וכך מסתכמת העשייה. מה עושה ראש הממשלה, במקום לתקן את מה שטעון תיקון, במקום להנהיג את הממשלה? – יצחק רבין מתרץ, יצחק רבין מתבכין, יצחק רבין מפרשן, יצחק רבין מגדף, יצחק רבין מסתבך בפליטות-פה ומתנצל. והחמור מכול, יצחק רבין מגלגל אחריות לכל עבר ורוחץ בניקיון כפיו.

קחו לדוגמה את הפרשה של אסון צאלים וההתבטאויות שבאו בעקבותיה. מופיע יצחק רבין בביקורת על חברי הכנסת ואומר להם: לא הייתם צריכים לומר בוועדת החוץ והביטחון דברים שיש בהם כדי לפגוע באמינות צה"ל. אם לא בוועדת החוץ והביטחון, איפה כן?

אבל אותו יצחק רבין, שאומר שחברי הכנסת בוועדת החוץ והביטחון לא היו צריכים לומר דברים שיש בהם כדי לפגוע באמינות צה"ל, הוא עצמו מופיע בטלוויזיה, בתוכנית המשודרת בשעת שיא הצפייה, אפשר לומר בנאום לאומה בעניין זה. ומה אומר יצחק רבין בנאום לאומה? – אני אקח את אלופי צה"ל לבדיקה בגללי שקר. כך אומר שר ביטחון? אני רוצה להבין, אי-אפשר להודיע להם את זה בטלפון? אי-אפשר לכתוב להם? אי-אפשר לעשות את זה בלי שהדבר ייאמר ביום שישי לפני כל עם ישראל? ככה מחזקים את האמינות? תוקפים את חברי הכנסת בוועדת החוץ והביטחון, הם אשמים, אבל הוא עצמו הופיע לפני עם ישראל ואמר: אלופי צה"ל מדליפים מידע מוטעה. כך אומר יצחק רבין. צריך לקחת את אלופי צה"ל לבדיקה בגללי שקר. ואחר כך הוא שואל, למה פוגעים באמינות צה"ל?

אני גם יכול לשאול את יצחק רבין: אם אתה אישרת את העובדה, שעל-פי דעתך כשר הביטחון יש אלופי צה"ל שמדליפים מידע כוזב מדיונים ומדברים שונים שקורים בצבא, איך אנחנו יכולים לישון בשקט? מדוע אינך עושה משהו בעניין הזה? מדוע רק לתקוף את העיתונות ואת חברי הכנסת? בוא נשמע מה אתה עושה.

ונושא "הפוגלים" הידוע. באגף התקציבים, שפוגל היה אחד מראשיו, עובדים הטובים שבעובדי הציבור הישראליים, אנשים שרואים בעבודה שלהם שליחות יותר מכל דבר אחר, אנשים שמוכנים להיאבק בתנאים קשים למען מה, עניין פרטי שלהם? – למען קופת המדינה, על מנת שאנחנו, הפוליטיקאים, נוכל לקבל החלטות ויהיה במה לבצע אותן. כי אם אנחנו מקבלים החלטות שאין שיעור להוצאתן הכספית, לא נוכל לבצע אותן.

מה עושה ראש הממשלה? תוקף את "הפוגלים" האלה. הם אשמים, הם לא הזיעו, הם מכשילים. אבל מי הם "הפוגלים" האלה? אלה מינויים של שר האוצר, של ראש הממשלה. עוד הפעם, זו אחריותך האישית. מדוע לגלגל אותה על אחרים? מדוע לפגוע בעובדי ציבור, שלא יכולים להשיב לך?

אבל גם אם אתה צודק, מה עשית בעניין הזה? למה לגלגל אחריות לעבר אחרים? אתה ראש הממשלה. אתה צריך להיות דמות חינוכית, לתת דוגמה. נו, אמרו שהשר בן-אליעזר יודע טוב יותר לפתור את בעיות האבטלה, ובצד הגידופים הוא הטיל על פואד להכין תוכנית בצוות. ישראל מחכה לפואד, ישראל מחכה לתוכניות של פואד. נחכה ונמתין.

דן תיכון (הליכוד):

מותר לשאול אותך שאלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, לא עכשיו. לצורך זה יש זמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

דן תיכון (הליכוד):

כדאי לך שאני אשאל אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

תשאל את השר רמון, הוא עוד מעט ידבר כאן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אם אתה מתכוון – – – תוכל להתייחס למר שמיר.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו קודם כול מאחלים למר שמיר בריאות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מציע לך ולי להסתמך על מה שהיה. כולנו רוצים להתקדם ולשפר. אם אתה רוצה לומר לי, שמר רבין בא לשלטון כחיקוי זול של יצחק שמיר, על זה אתה רוצה שננהל ויכוח, כחיקוי לא מוצלח? עזוב את זה. אנחנו בודקים כל דבר לגופו. לכם היתה ביקורת בזמנכם, והיא הושמעה. לנו יש ביקורת, היא צריכה לקבל מענה. להרחיק את העדות ולבדוק מה היה ומה לא היה, זה לא לעניין. תענו על הביקורת ותשפרו את הדברים.

הבטחתם, יצחק רבין הבטיח, הוא אמר זאת בפירוש: נותן פרק זמן, עד לתום הפגרה יהיה שר עבודה ורווחה. איפה? ישראל מחכה לרבין. רבין שר העבודה והרווחה, רבין אחראי לאבטלה. אבל פואד אומר ששירות התעסוקה הוא שירות האבטלה. ומי יטפל בכך? ומי יעשה מעשה?

שלא לדבר על כך שיואל מרקוס אומר, ואני מצטט, שרבין קורא לשריו "מטומטמים", "לא-יוצחים". יכול להיות שהוא צודק, ואם כך, למה הוא לא מחליף אותם?

עמיר פרץ (העבודה):

אתה לומד לסכסך, אה?

מיכאל איתן (הליכוד):

יכול להיות שהוא צודק. למה הוא לא מחליף אותם? איפה האחריות, להחזיק ממשלה עם שרים שכך מכנים אותם? אני אפילו לא רוצה לחזור על זה. הדבר מופיע בתקשורת, בעיתונות.

דן תיכון (הליכוד):

הוא נוזף במפכ"ל בפרהסיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

התבטאות האחרונה, שגם היא בגדר פליטת-פה, ואני לא רוצה לייחס לה חשיבות יותר מדי גדולה: ההסתדרות הציונית היא כמו אש"ף-תוניס. אני לא יודע בדיוק את מי הוא התכוון להעליב בעניין הזה. מנימת הדברים יש לי הרושם, שהוא דווקא רצה להעליב את אש"ף-תוניס. זה יאה, שמעליבים את אש"ף-תוניס על-ידי זה שאומרים שהוא דומה להסתדרות הציונית?

אברהם פורז (מרצ):

מיכאל איתן (הליכוד):

לא נייחס לזה יותר מדי חשיבות, ואני חייב לסיים. הרשימה ארוכה, אני לא מסוגל לכלול הכול בעשר דקות, אני צריך שעהיים. אני חייב לסיים כי היושב-ראש דוחק בי.

היו"ר ש' וייס:

מה זה היושב-ראש? זה התקנון.

מיכאל איתן (הליכוד):

התקנון. אני מסיים.

עם ישראל לא חיכה לקופירייטר לאומי, הוא חיכה למנהיג. הוא לא קיבל מנהיג, הוא קיבל ראש ממשלה שהיה כבר בעבר ראש ממשלה, ואמרנו לכם: הוא נכשל אז בתפקידו, הוא לא מתאים, והוא ממשיך הלאה לתפקד כראש ממשלה לא מתאים. הגיע הזמן שהוא יתפטר, ילך הביתה. נלך לעם ונבחר ראש ממשלה חדש, מנהיג אמיתי לישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, לך יש עוד מעט הצעה לסדר-היום, שמור על האנרגיות.

אדוני השר רמון, אתה מופיע הפעם כשר המקשר, בבקשה, יש לך 10 דקות. אני מבין שבנאומך היום תפנה אל כל חלקי הבית כדי לסייע לי לשמור על שקט סביר באולם.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

דן תיכון (הליכוד):

איפה בן-מנחם? למה לא שומעים אותו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה ממונה עליו? לך יש הצעה אחרת, תשאל את זה אז.

דן תיכון (הליכוד):

הוא הציג את עצמו כמקשר בין הכנסת לבין הממשלה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הציטוטים מכל העיתונים על האכזבה והאי-נחת, כפי שהביא אותם חבר הכנסת איתן, קיימים בהחלט, וניתן לצטט. אבל נדמה לי שגם חבר הכנסת איתן, כאשר ישאל אותם עיתונאים האם הם מתגעגעים לתקופה שלפני ארבעה חודשים, האם הם רוצים לחזור לימים השחורים ביותר, שבהם לא היתה מנהיגות בישראל – אפילו לדעתו של חבר הכנסת איתן – שלא היה מעש, שהיה חוסר אחריות מוחלט בכל שטחי החיים, דברים שגרמו להידרדרות בכל שטחי החיים, ואתה אנחנו צריכים להתמודד – אין לי ספק, שעם כל הביקורת ועם כל האכזבה כל אותם עיתונאים יגידו: רק לא שמיר ורק לא ליכוד.

דן תיכון (הליכוד):

זה בוודאי לא נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא אומר שיהיה יותר גרוע.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לך לשאול אותו. קודם כול, צריך שיהיו אלטרנטיבות. שום דבר לא נבחן באופן מוחלט, הוא תמיד נבחן בהשוואה לאלטרנטיבה. כשאתה, חבר הכנסת איתן, קורא לראש הממשלה להתפטר, ולבחור ראש ממשלה חדש, אתה צריך להיזהר, כי אם, חס וחלילה, הוא יקבל את דרישתך ברצינות ויתפטר מחר, אין לכם אפילו מועמד, אפילו את מי שיחליף אין לכם. אם אתה רוצה שיבוא מועמד אחר ממפלגת העבודה, זו בעיה אחרת.

דן תיכון (הליכוד):

שזאת תהיה הבעיה האחרונה שלך. תנסה להתפטר.

שר הבריאות ח' רמון:

בזהירות, תתאפק, תתאפק בקריאה הזאת עוד שלושה חודשים, עוד ארבעה חודשים. לפחות תוכל להגיד: אני מציג מועמד. למה לך?

אברהם פורז (מרצ):

הם מציעים בינתיים את שמיר.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לחזור לנושאים רציניים יותר. עם אילו בעיות מתמודדת הממשלה הזאת? היא מתמודדת עם בעיות בכל אחד משטחי החיים – ועליהם מצביע ראש הממשלה – שלא טופלו, שהוזנחו בכל תקופת שלטון הליכוד. והעוצמה שלהן, לצערנו, היא גדולה עוד יותר מכפי שאמרנו עליכם בבחירות. כאשר ביקרנו את מה שעשיתם, לא היינו ערים לכך שהייתם גרועים עוד יותר ממה שאמרנו עליכם. לא ידענו עד כמה הם גרועים. התייחסנו אליהם בעדינות, בכפפות של משי. זה מה שהיה. כאחד מהאנשים שעסקו בהסברה אני אומר שזה בהחלט מחדל, אני מוכרח לומר שהיה מחדל אצלנו בהסברה.

אברהם בורג (העבודה):

אגב, יש על זה הסכמה.

שר הבריאות ח' רמון:

נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא באופוזיציה, אתה נציג השלטון, מה אתה תוקף את הממשלה הקודמת?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, נאמת נאום חריף מאוד ולא הפריעו לך, נאום חריף ונוקב, אז תן לו לענות.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, אני מסביר לך ולליכוד וגם לציבור. אקח בעיה של התעשיות הביטחוניות: במשך שנתיים ימים הייתם לבד בשלטון ואפשרתם למצב להידרדר לנקודה שבה כל דבר שנעשה הוא בעייתי, הוא כואב, כפי שכל הזנחה – ובמקרה הזה בהחלט הזנחה פושעת – גורמת לגוף שלא מטפלים בו בזמן. יש בעיה לטפל בזה, וראש הממשלה בתקופה הזאת, שהיא בהחלט הראשונה לכהונתו, מצביע על הבעיות. הוא לא מתעלם, הוא מתעמת עם הבעיות. הוא לא הולך הביתה בצהריים ונח. הוא מסתובב בארץ, הוא חושף את הבעיות, הוא רואה את הבעיות, הוא מתמודד אתן, וקודם כול הוא מאבחן אותן.

דן תיכון (הליכוד):

איפה הוא מתמודד?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תיכון, יש לך הצעה אחרת, תוכל להעיר.

שר הבריאות ח' רמון:

הוא קודם כול מאבחן אותן. מה הבעיות שאתם לא טיפלתם בהן, לא התמודדתם אתן ולא עשיתם דבר? בכל הנושאים. ועם כל הבעיות ועם כל הירושה הבעייתית הזאת, בארבעת החודשים הללו – זה לא יעזור לכם, גם עם כל הכבוד לחלק מהאנשים שכותבים וחושבים שמהיום למחר נעשה את כל הדברים – נעשו דברים שאתם לא נגעתם בהם, לא חשפתם אותם ולא טיפלתם בהם.

תהליך השלום, כאשר נכנסנו למסגרת הזאת, היה תהליך מת, תהליך של אחיזת עיניים, תהליך של מפגש חודשי, של החלפת נאומי יחסי ציבור אחת לחודש או לחודשיים בווינגטון, ובכך הסתיים העניין – בריב איפה יתקיים המפגש הבא. זה היה תהליך השלום כאשר קיבלנו אותו, ומאז, ארבעה חודשים, מתקיים תהליך.

מיכאל איתן (הליכוד):

ותראו בעזה איזה תהליך.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, אני כבר פניתי אל האופוזיציה בדברים אחרים שלי מעל הדוכן.

אני מציע לכם: אל תחזרו על הטעות שטעיתם. כאשר היה יצחק רבין שר הביטחון וחיים בר-לב שר המשטרה, בכל פעם שהיתה מתרחשת תקרית, הייתם אומרים: רבין ובר-לב אשמים, בגלל מדיניותם. ואמרתם: רק תנו לנו להיות לבד, רק נוציא את החבר'ה האלה שמדיניותם גורמת לזה, ונראה איך עושים סדר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נכון, נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

אתם יודעים ששנת 1990, שבה הייתם לבד בשלטון, היתה השנה הגרועה ביותר, מבחינה מספרית וסטטיסטית.

עוזי לנדאו (הליכוד):

סליחה, סליחה, ותאמר שארנס המשיך את המדיניות של רבין. תאמר גם את זה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, לשר יש עוד שלוש דקות, תנו לו להתבטא.

מיכאל איתן (הליכוד):

לקח לנו שנה עד שתיקנו את השגיאות שלכם, ב-1991-1992.

שר הבריאות ח' רמון:

ו-1991 עדיין יותר גרועה מהחודשים שאנחנו פה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא נכון.

שר הבריות ח' רמון:

סטטיסטיק, אם אתם רוצים.

אני מציע לכם: אל תחזרו על הטעות הזאת, כי זאת היתה אחת הבעיות שלכם, כי הבטחתם שלא תהיה אינטיפאדה בתוך חודש ולא יהיה טרור. רק ישמעו שהגעתם לשלטון לבד – ותשקוט הארץ ארבעים שנה, כמו שהיא שקטה בלבנון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מדבר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם הבטחתם בתוך שישה-תשעה חודשים. אנחנו מחכים לכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כל עוד יש כיבוש זה יימשך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת איתן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אומר, שכל עוד יש כיבוש זה יימשך.

שר הבריות ח' רמון:

לא, אל תגיד. תעשה לי טובה, אל תגיד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת איתן. אני קורא בסדר-היום שיש פה עוד איזה חוק, שאני בטוח שכל אחד מכם רוצה לשמור לו אנרגיה, והוא יהיה רק אחרי-הצהריים. אני מבקש לשמור על ההדרגתיות של ההתלהטות.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תהיה לך עוד מעט הזדמנות, כי יש עוד הצעה שלך לסדר-היום.

שר הבריאות ח' רמון:

אני עונה על הצעה שהציע חבר הכנסת איתן. הוא השמיע דברים חריפים — —

היו"ר ש' וייס:

זה נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

— — ואני חושב שזו זכותה של הממשלה להשיב.

היו"ר ש' וייס:

ואפילו בעדינות.

שר הבריאות ח' רמון:

אפילו בעדינות.

אני מציע לכם, לכן, להיזהר בעניין הזה. בארבעה חודשים – אחזור לתהליך השלום – יש משא-ומתן. הוא קשה, הוא מסובך, הוא מפותל, אבל בכל אחת מהגזרות שבהן אנחנו דנים חל שינוי, חלה התקדמות.

משה קצב (הליכוד):

איזו התקדמות?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מוכן לפרט.

היו"ר ש' וייס:

בהצעה השנייה תוכל לפרט.

משה קצב (הליכוד):

רבין אומר: מבוי סתום. מה זה "התקדמות"?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, יש הצעה שנייה ושם הוא ישיב.

אברהם בורג (העבודה):

קודם היה סיכוי, ועכשיו – התקדמות.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת קצב, הרי אתה יודע שזה לא מה שנאמר, אתה יודע שזה מתקדם. יש נושאים שהם בעייתיים, והגענו לנושאים אמיתיים. יש משא-ומתן, ובמשא-ומתן יש עליות ומורדות. אצלכם לא היו עליות ולא היו מורדות, היה קו ישר אחד של אפס –

משה קצב (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

— גרף אחד של אפס, של אחיזת עיניים מוחלטת. יושב פה שר החוץ לשעבר. הוא אמר את הדברים האלה; הוא ביקר את ניהול המשא-ומתן פעם אחרי פעם, בעיקר את ניהולו על-ידי ראש הממשלה הקודם – בתוך משרדו ומחוץ למשרדו.

דיברתי על ההצגות שלא היו להן ידיים ורגליים, אחת לחודש. מאז קום הממשלה הזאת, בארבעת החודשים האלה, התקיימו יותר ימי משא-ומתן מאשר אתם ניהלתם בכל ימי שלטונכם, יותר פגישות מאשר אתם עשיתם בכל ימי שלטונכם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גם עם תוצאות?

שר הבריאות ח' רמון:

בהחלט עם תוצאות, גם מעבר למה שהיה בימי שלטונכם, בהחלט.

אני מציע לכם, גם כאפוזיציה של ארבעה חודשים, חמישה חודשים, לשמור על פרופורציה, לתת לממשלה הזאת לקדם את מדיניותה על-פי השקפתה. גם אתם טוענים שאנחנו בשלטון ארבעה חודשים, ואפילו מי שהבטיח לא הבטיח ארבעה חודשים. גם בתחום הכלכלי-החברתי וגם בתחום המדיני – לאט לכם. בעיקר – ולא יעזור דבר, חבר הכנסת איתן – שאנחנו זוכרים את הביצועים העלובים שלכם בכל שטחי החיים. תן לביצועים העלובים האלה להישכח במידה מסוימת מהציבור. תסמכו על הזיכרון הקצר של הציבור, אבל לא עד כדי כך הוא קצר.

גדעון פת (הליכוד):

יואל מרקוס כתב על זה אתמול.

היו"ר ש' וייס:

כבר ציטטו אותו היום.

דן תיכון (הליכוד):

גם עוזי ברעם – אתמול.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לך לבקש מאמר מיואל מרקוס – אם הוא באמת רוצה לראות אתכם חזרה בשלטון, עם כל הבעיות.

דוד מנע (הליכוד):

אל תדאג, אנחנו נחזור לשלטון.

שר הבריאות ח' רמון:

אל תסמכו על זה. תאמינו לי, אל תסמכו על זה.

דוד מנע (הליכוד):

נחזור מהר לשלטון.

גדעון פת (הליכוד):

הוא עיתונאי שכותב לפי בקשות? כך כותב עיתונאי מכובד בישראל? הוא כותב לפי בקשה?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לחבר הכנסת מיקי איתן – שהצעתו היתה מוקדמת מדי, מיותרת, ודבריו נשמעו – ואני מציע גם לכנסת שהמציע יסתפק בהצעה הזאת. אין מקום, לא לדון בה, בוודאי לא בשלב הזה, לא במליאה, לא בוועדה – –

דן תיכון (הליכוד):

אין דבר כזה. אני מציע להעביר לוועדה.

שר הבריאות ח' רמון:

– – ואני מציע לחבר הכנסת איתן להסתפק בדבריו.

היו"ר ש' וייס:

ואם לא?

שר הבריאות ח' רמון:

אם לא, אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני שר הבריאות. חבר הכנסת איתן, אתה מקבל את ההצעה?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, ההצעה היא להסיר, ועל כן חבר הכנסת דן תיכון מציע להעביר את ההצעה לוועדה. דקה, חבר הכנסת תיכון, ואתה ידוע כמי שמתמצת דברים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את ההצעה לדיון בוועדה.

חלפו כ-140 יום מאז חילופי השלטון, ואתם חוזרים ואומרים: הליכוד אשם. אתם לא עושים דבר – הליכוד אשם. אתם מדברים ומדברים ולא עושים דבר.

שיקום התעשיות הביטחוניות בשל אוזלת ידכם במשך שש השנים שבהן כיהן רבין כשר הביטחון יעלה למדינת ישראל כ-2 מיליארדי שקלים. לא הזכרתי את קופת-חולים, אדוני שר הבריאות; לא הזכרתי את הקיבוצים, לא הזכרתי את קרנות הפנסיה.

לאחרונה אתם מגיעים לשיא חדש. אתם, כדי לעקוף את "הפוגלים" והמפכ"לים, מקימים משרד אוצר חדש ליד משרד ראש הממשלה.

לכן אנחנו אומרים לכם: נמאסתם – לכו הביתה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אתה מסכים שהנושא יועבר לוועדה?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. מי שמצביע "כן", המשמעות היא העברה לוועדה; מי שמצביע נגד, המשמעות היא הסרה.

ההצעה של חבר הכנסת איתן: התבטאויות ראש הממשלה כלפי חברי הכנסת, התקשורת, החוקים והמינהל הציבורי – מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 26

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כפתור ההצבעה אצלי לא פעל.

היו"ר ש' וייס:

אני אוסיף את קולך.

לפי לוח ההצבעה: 17 תומכים בהעברה לוועדה, 26 בעד הסרה מסדר-היום. אני מוסיף את קולו של חבר הכנסת דב שילנסקי, ואם כך – 18 תומכים, ח"י תומכים, אבל בכל זאת הנושא מת. מה לעשות? זה קורה בבית הזה לפעמים. הנושא הוסר מסדר-היום.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אני קורא עכשיו לשר המשטרה להשיב על שאלתא אחת.

לאחר מכן נשמע הודעה של יושב-ראש ועדת הכנסת, ואחר כך נחזור למסלול.

לדאבונו, שר השיכון וסגנו אינם נוכחים באולם, ולכן נדחה את התשובות על השאלות שהופנו אליהם, כנראה לשבוע הבא.

פרויקט משותף לשב"ס ול"צעירי חב"ד"

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר המשטרה ביום ח' בחשוון התשנ"ג (4 בנובמבר 1992):

באמצע חודש אוגוסט נערך יום עיון עבור קצינים בכירים בשירות בתי-הסוהר על-ידי "מרכז צעירי חב"ד". יום עיון זה מהווה חלק מפרויקט משותף לשב"ס ול"צעירי חב"ד", הנושא את השם "נתיבי אור".

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות הנ"ל נכונות?

2. אם כן – מה הוא היקפו של הפרויקט, והאם מקיים השב"ס פרויקטים אחרים בשיתוף עם "צעירי חב"ד"?

3. מה היא עלותו של הפרויקט?

4. האם יש פרויקטים דומים גם במשטרת ישראל?

שר המשטרה מ' שחל:

3-1. ארבע פעמים בשנה נערכות השתלמויות לסגל שירות בתי-הסוהר, סוהרים וקצינים, בכל גוש מגושי שירות בתי-הסוהר – גוש צפון, גוש מרכז, גוש דרום – בנושא "מורשת ישראל".

הארגונים המעבירים פרויקט זה הם "צעירי חב"ד", "אל המקורות" ו"המעין". הפרויקטים נעשים בהתנדבות.

שירות בתי-הסוהר לא מקיים פרויקטים אחרים בשיתוף עם "צעירי חב"ד".

4. התשובה שלילית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני השר.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו ממשיכים. יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, ימסור לנו הודעה.

חבר הכנסת מירום, הוועדה שלך פורייה מדי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זה מסוג הדברים הרוטיניים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הודעה קצרה. ועדת הכנסת קבעה את הוועדות הבאות, אשר תדונה בנושאים ובהצעות חוק כדלקמן:

ועדת העבודה והרווחה תדון: 1. בנושא "מצבם של הקשישים בבתי-אבות" – הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת יצחק לוי, חיים דיין ושמואל הלפרט; 2. הצעת חוק חיילים משוחררים, התשנ"ב–1992, של חבר הכנסת רענן כהן, לשם הכנה לקריאה ראשונה.

ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק החברות הממשלתיות (כשירות דירקטור מטעם המדינה), התשנ"ג–1992, של חבר הכנסת חיים אורון, לשם הכנה לקריאה ראשונה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים לשאלתא בעל-פה מס' 52, של חבר הכנסת גונן שגב, בנושא: יישובי קו העימות בצפון. חבר הכנסת שגב, בבקשה. ישיב סגן שר הביטחון.

יישובי קו העימות בצפון

גונן שגב (צומת):

סגן שר הביטחון, כידוע לנו, חלק גדול מיישובי העימות בגבול הצפון הם יישובים בעייתיים מבחינה כלכלית.

בבתים משותפים בעיירה שלומי קיימים מקלטים פרטיים, אשר התושבים נדרשים לבצע את עבודות התחזוקה בהם על חשבונם. מקלטים כאלה נמצאים דווקא באזורים של אוכלוסייה בעייתית יותר מבחינה כלכלית. המקלטים נמצאים במצב שאינו ראוי לשהות אדם, ואינם מצוידים באביזרים הדרושים. אין שם חשמל, ויש שם מיטה אחת למשפחה בלבד.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת שגב, אתה חייב לקרוא בדיוק כפי שכתבת. נא להקפיד.

גונן שגב (צומת):

סגן שר הביטחון, שאלותי: מדוע לא ימנו ועדה שתבדוק את מצב המקלטים הפרטיים?

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני לא רואה כאן שאלה כזאת. כתוב: "האם תמונה ועדה שתבדוק את מצב המקלטים הפרטיים?"

גונן שגב (צומת):

אני קורא מן הכתוב:

1. מדוע לא ימנו ועדה שתבדוק את מצב המקלטים הפרטיים?

2. מדוע דווקא ביישובים הנ"ל אין תקציב ממשלתי לטיפול בנושא חשוב זה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן שר הביטחון, תשובתך בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחזקת המקלטים הפרטיים היא באחריות בעל הנכס. אין הקצאה של תקציב ממשלתי לאחזקת מקלטים פרטיים.

הרשות המקומית אחראית לפיקוח על אחזקתם התקינה של כל המקלטים הפרטיים.

פיקוד העורף מבצע באורח שוטף ביקורות מדגמיות, יחד עם נציגי הרשות המקומית, כדי לוודא שהמקלטים מוחזקים כראוי. פיקוד העורף מסייע במתן ייעוץ הנדסי ובמתן הנחיות לאחזקה תקינה של המקלטים והמערכות שבהם.

פיקוד העורף ביצע סקר במקלטים הציבוריים ביישובי קו העימות. בהתאם לממצאים מבצעים תיקונים ומכשירים את המקלטים לשימוש.

התקציב לאחזקת המקלטים הציבוריים ניתן לרשויות המקומיות לצורך ביצוע עבודות האחזקה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת גונן שגב, בבקשה, במסגרת של עד שתי דקות. אחריו – חבר הכנסת משה פלד, במסגרת של דקה אחת.

גונן שגב (צומת):

סגן שר הביטחון, המקלטים הציבוריים נמצאים דווקא באזורים של בתים פרטיים, שבהם יש רווחה כלכלית יחסית. יש בהם ציוד, חשמל ומים לפי דרישות הג"א, כפי שציינת. הבעיה היא, שהמקלטים הפרטיים נמצאים דווקא באזורים הסובלים מחסר כלכלי, ואני מדבר על העיירה שלומי, אבל המצב דומה גם בעיירות נוספות בגבול הצפון.

אני מציע שכל המקלטים בעיירות בצפון ייפכו למקלטים ציבוריים, יקבלו תקציב דומה ויהיו באחריות זהה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת פלד, שאלה נוספת, בבקשה.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, סגן השר, חברי הכנסת, שנת הגשמים שעברה, חורף 1992, היתה שנה ברוכה. כל המקלטים ביישובי עמק-החולה התמלאו במי תהום, בעיה אקוטית שהיתה בחורף הקודם ועדיין לא נפתרה. בהפגזות האחרונות של ה"קטיושות" שהיו באצבע-הגליל עלתה הבעיה מחדש, כאשר מי התהום עדיין על רצפת המקלטים. האם משרד הביטחון מתכוון לטפל בבעיה זו, שנמשכת עוד מהחורף הקודם? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. סגן שר הביטחון, נא תשובתך על שתי השאלות.

סגן שר הביטחון מ' גור:

המקלטים הציבוריים, מכיוון שחלקם הגדול לא חדש, נבנו ברחבי היישובים. הם היו מיועדים, ואומנם נותנים תשובה לכל האוכלוסייה, ללא קשר למעמד כלכלי. השיקול הכלכלי לא היה מעולם נדבך בשיקוליה של מערכת הביטחון, אלא הפיזור של האוכלוסייה. לכן, גם עכשיו המקלטים הציבוריים אמורים לתת את התשובה.

לפני כשבועיים-שלושה שבועות אני אישרתי את ההנחיות החדשות לבנייה החדשה, במיוחד ביישובי העימות, עם כל המקלטים והחדרים המוגנים הקשורים אליהם, כך שאני מעריך שבעתיד הקרוב גם השכונות החדשות הנבנות עכשיו תהיינה מוגנות על-פי כל המסקנות שהגענו אליהן לאחר מלחמת-המפרץ, והתשובה שתינתן תהיה טובה לכל התושבים, ללא הבדל הכנסה. מובן שהשאלות התקציביות הכרוכות בכך תהיינה גדולות, ואני מקווה שלפחות במה שנוגע לקווי העימות ימצאו התקציבים בזמן.

השאלה של מי התהום מטופלת. בביקור האחרון שלנו בקריית-שמונה נלוו אלינו גם אנשי המקצוע של פיקוד העורף – היו שם במשרדו של ראש עיריית קריית-שמונה גם נציגי הסביבה – והאלוף-משנה האחראי למיגון הציג את השיטה החדשה שבה אנחנו אמורים להתגבר על מי התהום. אני מקווה שבתקופה הקרובה אומנם הדבר הזה ייכנס לפעולה בכל המקלטים שסבלו בשנה שעברה, במגמה שהם לא יסבלו בשנה זו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לסגן שר הביטחון.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר הביטחון, אני מזמין אותך לדווח להשיב על שלוש שאלות רגילות.

פיטורי עובדים בתעשייה האווירית

חבר הכנסת צ' הנגבי שאל את שר הביטחון ביום ג' באב התשנ"ב (2 באוגוסט 1992):

ביום 6 ביולי 1992 פורסם בעיתון "הארץ" (מצ"ב) כי התעשייה האווירית – תע"א – מתכוונת לבצע צמצום משמעותי בכוח-האדם המועסק בה. דוברת תע"א הגיבה באותה ידיעה, כי "התע"א מתאימה את כוח-האדם להיקף התעסוקה שלה".

ברצוני לשאול:

1. האם נכונות הידיעות על פיטורים צפויים בתעשייה האווירית?
2. אם כן – כמה עובדים בתע"א יאלצו לפרוש כתוצאה מן הצמצום הנדון?
3. אילו סוגי עובדים אמורים לפרוש, ומה הם הקריטריונים לפרישה הנ"ל?
4. מה הם תנאי הפרישה שיינתנו לעובדים הנ"ל?
5. האם יהיו בין המפוטרים ו/או הפורשים גם חברי הנהלת תע"א? אם כן – מה הם שמותיהם ואילו תנאי פרישה הם יקבלו?

6. כמה יעלה לתע"א מימון פיצויי הפרישה לכלל הפורשים, ומאין יילקח מימון זה?

7. כמה עובדי חברות כוח-אדם חיצוניות מועסקים כיום בתע"א?

8. מה היא עלות העבודות בקבלנות משנה שאותן מעבירה תע"א לקבלני חוץ?

9. האם יפוטרו תחילה עובדי חברות כוח-אדם ותצומצם העברת עבודות לקבלנות משנה – על מנת למנוע פיטורי עובדים קבועים וותיקים בתע"א? אם לא – מדוע?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. כרגע מדובר על 1,500 עובדים.

3. עובדים מכל המקצועות, מכל דרגי החברה, בכל הרמות.

4. תנאי הפרישה הניתנים בהתאם לקריטריונים של רשות החברות הממשלתיות.

5. ראה תשובה על שאלות מס' 3 ו-4.

6. אין כרגע אפשרות לדעת כמה יעלה מימון פיצויי הפרישה לכלל הפורשים.

7. מספר עובדי חברות כוח-אדם המועסקים בחברה אינו קבוע ותלוי בשינויים בעומס העבודה. לאחרונה עומד מספר זה על כ-600 מועסקים.

8. התעשייה מוסרת עבודות ורוכשת חומרי גלם ושירותים בקבלנות משנה מחברות וממפעלים במשק הישראלי. בשנת 1991 היה ההיקף כ-420 מיליון דולר. בשנת 1992 היה התכנון 500 מיליון.

9. הנהלת התע"א מתכננת גם פיטורי עובדים קבועים וותיקים, גם פיטורי עובדים בלתי קבועים וגם הפסקת מסירת עבודות בקבלנות משנה לגורמים חיצוניים.

מעמדה של ההתנחלות רחלים

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הביטחון ביום ג' באב התשנ"ב (2 באוגוסט 1992):

ב-29 באוקטובר 1991 הקימו נשים תושבות שילה התנחלות חדשה ששמה רחלים. על-פי דרישת הצבא עזבו המתנחלות את המקום, ונותרה בו קבוצה קטנה של נשים שקיימה משמרת זיכרון לזכרה של רחל דרוק, זיכרונה לברכה. בהוראת שר הביטחון דאז, משה ארנס, הותר קיום המשמרת, עד שבסופו של דבר נפסק, כי המשמרת תימשך עד להודעה חדשה.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מעמדה של התנחלות זו כיום ומה הוא מספר התושבים בה?
2. על-פי מדיניות שר הביטחון, האם התנחלות זו היא פוליטית או ביטחונית, ומה הם הקריטריונים לבחינת הסיווג?
3. ביום 23 במרס 1992 השיב שר הביטחון דאז, משה ארנס, על שאילתא מס' 158, כי "בעתיד יופעלו הליכי תכנון הצבתם של מבנים יבילים, על-פיהם תפעל המערכת". האם המבנים שהוצבו ברחלים הם על-פי הליכי תכנון כאמור, ואם כן – על-פי אילו הליכים?
4. אם לא – אילו הליכים ננקטו נגד הגורמים שפעלו להצבתם של המבנים הנ"ל שלא על-פי הליכי התכנון כאמור?
5. האם בהתנחלות מצוי כוח צבאי השומר על המקום?
6. כיצד פועל משרדך באשר לעתידה של התנחלות זו?

סגן שר הביטחון מ' גור:

2-1, 6-5. מדובר במאחז נח"ל, ולא בהתנחלות, אשר הוקם על-פי החלטת שר הביטחון הקודם ומאויש על-ידי חיילי הנח"ל גם כיום. בסמוך לגדר המאחז מתקיימת משמרת זיכרון הממוקמת בשני אוהלים ומשמשת בסופי-שבוע מקום מפגש של קבוצות בני נוער.

- 4-3. המבנים המוצבים במאחז הם בשימוש הצבא, ועל כן אינם חייבים בהליכי תכנון.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן שר הביטחון, מרכזה של השאלתא הוא אכן שאלות 3 ו-4, ומצוטטת כאן הודעה חד-משמעית של שר הביטחון באשר לנוהל הליכים מחייב, וזה היה כתוצאה של בג"ץ. אינני יודע באיזו מידה סגן השר מודע לכך, אבל יש לי הרגשה ברורה, ואני אומר את זה באחריות, שממשיכים כמו קודם בנושא הזה של – איך מעמידים ומתי מעמידים. ועכשיו התשובה היא שזה מאחז צבאי, והאוהלים אינם מחייבים. אני חושב שמה שמתרחש זה עיקום ההחלטות, וההודעה של משרד הביטחון לבג"ץ שבעתיד כל פעולה של הקמת יישוב, של הקמת מבנים יבילים ומה שכרוך בהם, תהיה על-פי הליכים ברורים ומתוקנים, ואני ממשיך להיות בהרגשה שהניעה אותי להגיש את השאלתא, והתשובה שזה בסיס צבאי שלא מחייב, והאוהלים שבחוץ אינם מחייבים – נראית לי כהתחמקות.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר הביטחון, זאת התשובה. עכשיו אתה תשאל את השאלה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ללא קשר לתשובה המפורטת שקיבלת על שאלתך, אנחנו נביא בחשבון את הערותיך בעניין הזה.

מימון קורסים למיועדות לשירות ביטחון

חבר הכנסת ב' טמקין שאל את שר הביטחון ביום ח' בחשוון התשנ"ג (4 בנובמבר 1992):

בעקבות פניות מכמה מיועדות לשירות ביטחון הלומדות במסגרת המכון ללימודים ערביים בגבעת-חביבה הובהר לי, כי צה"ל מממן באופן חלקי את לימודיהם של הבנים המיועדים לשירות ביטחון במכון, ואף מגייס אותם מאוחר יותר לשירות בחמ"ן – חיל מודיעין. הבנות, שאף הן מגויסות ומשרתות בתפקידים הדורשים את המיומנות שרכשו בקורס, נאלצות לשלם בעצמן את מלוא עלות הקורס.

ברצוני לשאול:

1. האם כך המצב?

2. אם כן – מדוע מוצא צה"ל לנכון לממן אך ורק את לימודי הבנים?

3. האם לא נעשה כאן אי-צדק עם הבנות, אשר משמשות מאוחר יותר בתפקידים דומים לתפקידי הבנים?

4. אם כן – האם יונחה צה"ל לשנות את המצב?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

צה"ל מעניק מלגות לבנים המצטרפים ללימודי ערבית במסגרת המכון ללימודים ערביים בגבעת-חביבה. מלגות אלו מממנות חלק מעלות הקורס.

המלגות מוענקות במסגרת הפעילות של צה"ל לעודד בנים להצטרף ללימודי ערבית על מנת לשבצם בתפקידים המחייבים ידיעת השפה הערבית, שכן יש מחסור ניכר בבנים יודעי ערבית.

משך השירות של חיילים המסיימים קורסי ערבית, במערכים הנצרכים, הוא לאורך שנים רבות בשירות סדיר ומילואים, ועל כן צה"ל מתגמל את הבנים המצטרפים למסגרת זו.

לבנות – צה"ל מאפשר לימודי ערבית במימון מלא במסלול אחר, של מורות לערבית. במסלול זה הן לומדות ערבית במסגרת האוניברסיטה העברית בירושלים במשך שנתיים, ובתום לימודיהן הן משובצות בצה"ל כמורות לערבית. כל הוצאות שכר הלימוד, לינה וכדומה מכוסות על-ידי צה"ל.

אי-לכך תשובותי הן:

1. התיאור אינו מדויק.

2. משך השירות של הבנים הוא, כאמור, לאורך שנים.

3. התפקידים אינם דומים; על כן אין כאן אי-צדק.

4. לאור האילוצים התקציביים, התשובה שלילית.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הביטחון.

הצעות לסדר-היום

מעמדו של אש"ף וזכות השיבה במסגרת ההסדר המדיני

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים להמשך ההצעות לסדר-היום. לפנינו הצעות מס' 480 ו-506. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת מיכאל איתן להביא לפנינו הצעה לסדר-היום.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הוא ביקש להתחלף אתי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת אברהם פורז – ראשון. חבר הכנסת מיכאל איתן יהיה אחריו. הנושא הוא: מעמדו של אש"ף וזכות השיבה במסגרת ההסדר המדיני.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הגשתי את הצעתי לסדר-היום בעקבות דבריו של ראש הממשלה בעניין ההשוואה בין אש"ף-תוניס לבין ההסתדרות הציונית.

היו"ר ש' וייס:

אני שמעתי שהוא התנצל על כך.

אברהם פורז (מרצ):

אני שמעתי שהוא התנצל ושמעתי שהוא חזר בו, ושמעתי שהוא אמר שזאת תהיה הכותרת של מחר, והוא חייך ושוב חייך ושוב חייך. אבל מה לעשות, דווקא האמירה הראשונה היא האמירה הנכונה, דווקא הדברים הראשונים שהוא אמר הם הנכונים, וההתנצלות היא שלא במקומה, או לפחות בעיני היא שלא במקומה.

יצחק רבין צדק כשאמר שאש"ף-תוניס דומה להסתדרות הציונית, משום שאש"ף-תוניס, עם הנציגות מהשטחים, הם למעשה הגרעין של העצמאות הפלשתינית, בין כמדינה עצמאית ובין במסגרת קונפדרציה עם ירדן.

אינני חסיד, לא של אש"ף ולא של היושב-ראש שלו, יאסר ערפאת, אבל נדמה לי שעלינו להכיר במציאות, ומן הראוי באופן גלוי, לא רק לבטל את החוק שאוסר מפגשים עם אנשי אש"ף, אלא גם באופן מפורש, גלוי וברור לנהל משא-ומתן עמם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הגיע הזמן שאנחנו כולנו נפסיק לרמות את עצמנו, דבר שאנחנו עושים זה זמן רב. יצחק שמיר ניסה לרמות את עצמו, את ממשלתו ואת כל הציבור בישראל כאשר ניסה לומר לנו שאותה משלחת פלשתינית, שהוא נפגש אתה במדריד ואחר-כך נפגשו אתה נציגי ישראל במקומות אחרים, איננה משלחת ואיננה נציגות של אש"ף. ועכשיו בעצם יצחק רבין מנסה לעשות אותו דבר. גם הוא מנסה לרמות את עצמו, את ממשלתו ואת כולנו כדי לשכנע אותנו שאותה משלחת, שכביכול היא משלחת תושבי השטחים, אין לה ולא כלום עם אש"ף; זה גוף נפרד לחלוטין.

מאחר שהדברים התפרסמו בעיתון, אני מוכן לומר לכם שבימים האחרונים קיימו חברים מרכזים במרצ שתי פגישות עם חברים בכירים במשלחת הפלשתינית, זאת שאנחנו מנהלים אתה משא-ומתן; זאת אומרת, אותה משלחת שממשלת ישראל מנהלת אתה משא-ומתן. ומה שמענו? – ואני נוטה להאמין לזה, אין כל סיבה שלא אאמין – שמענו שהמשלחת הזאת לא היתה מנהלת אתנו משא-ומתן יום אחד ודקה אחת אלמלא נתן אש"ף-תוניס ברכתו לתהליך הזה. יום אחד, פגישה אחת היא לא היתה מנהלת.

לא זו בלבד. כולכם יודעים שיש לחצים לא-קלים על המשלחת הזאת להפסיק את המשא-ומתן עם ישראל, והטענה היא שההצעות שממשלת רבין מציעה אינן שונות מהותית מההצעות של ממשלת יצחק שמיר. איך הם אמרו? הם אמרו שאומנם יצחק שמיר איננו במשרד ראש הממשלה, אבל ההצעות הן כאילו הוא היה שם. ויש ביניהם כאלה הקוראים להפסקת המשא-ומתן עם ישראל, ולדבריהם – וגם לזה אני נוטה להאמין, אין כל סיבה שלא – דווקא אש"ף-תוניס ויאסר ערפאת הם בין אלה הלוחצים לחץ רציני להמשך המשא-ומתן ולהתקדמות.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אתה אומר זאת מידע אישי, אני מבין.

אברהם פורז (מרצ):

אני אומר מה שהם אמרו, ואני נוטה להאמין להם. אין לי כל סיבה שלא להאמין להם. אבל, אדוני סגן השר, אם יש לך אינפורמציה אחרת, אשמח לשמוע אותה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אברהם פורז (מרצ):

יאמר את זה השר? בבקשה. אני לא ידעתי מי משיב בשם הממשלה, אבל חיים רמון הוא אדם לכל עת, והוא משיב על הכול.

היו"ר ש' וייס:

בעניינים הקשורים לבריאות הקואליציה יענה שר הבריאות.

אברהם פורז (מרצ):

בסדר גמור.

משא-ומתן מדיני מסוג המשא-ומתן שאנחנו מנהלים עם הפלשתינים, ונעזוב לרגע את המשא-ומתן האחר, הוא משא-ומתן קשה, ואם רוצים להגיע בו להישגים, כי אז כל צד צריך לוותר הרבה מאוד, וויתורים כואבים מאוד.

בואו נהיה גלויי לב. אם מישוהו יכול לוותר, הרי זה רק מי שעומד בראש הפירמידה. אם יכול היה מישוהו לוותר על כל סיני, הרי היה זה רק מנחם בגין. איש בליכוד לא היה יכול לקחת זאת על עצמו. נכון שעזר ויצמן ומשה דיין לחצו, והיו גם אחרים, אבל אילו מנחם בגין, כעומד בראש הפירמידה של הליכוד, לא היה לוקח על עצמו ויתור על סיני, הסכם השלום עם מצרים לא היה קם.

והוא הדין בכל האחרים. אם אסד לא ירצה שלום, לא יהיה; ואם יאסר ערפאת לא ירצה הסדר אתנו, זה לא יהיה. לכן, בואו נפסיק להשתעשע בדברים בטלים. בואו נקיים משא-ומתן עם ההנהגה הפלשתינית האמיתית, גם זאת שיושבת בתוניס, משום שרק מהם תצא ישועה. כי יאסר ערפאת יכול לעשות הרבה יותר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — ישועת עם ישראל מהנהגת אש"ף בתוניס. ממש גאוני — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הוא מדבר על תכלית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

צריך ללמד את זה כלימוד חובה בכל בתי-הספר. יש להעביר את זה לשולמית אלוני, וחובה על כל תלמידי ישראל לשנן את זה יום-יום בבתי-הספר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא צודק, אבל אתה לא רוצה להבין את זה — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

לאן הגענו — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, לא מוכרחים להעיר על כל דבר, ואני יודע שיש הערות בנושא; אבל לא מוכרחים. חבר הכנסת מיכאל איתן, לך יש הצעה לסדר-היום מייד אחרי שחבר הכנסת פורז יסיים, ותהיה לך הזדמנות להתווכח בצורה נוקבת מאוד עם חבר הכנסת פורז.

מיכאל איתן (הליכוד):

זו היתה בסך הכול קריאת ביניים.

אברהם פורז (מרצ):

יש כאלה שלא רוצים בהסדר עם הפלשתינים. הם מאמינים שידנו תגבר, בסופו של דבר נספח, לא תקום לא מדינה ולא אוטונומיה ולא שום דבר, ועם אלה – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אנחנו רוצים, הפלשתינים – לא. זה הדבר.

אברהם פורז (מרצ):

– – – ועם אלה אין לי ויכוח. גם אתך, חבר הכנסת בא-גד, אין לי ויכוח.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

– – –

יוסף בא-גד (מולדת):

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, סגן השר וליד צאדק, אני מציע – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא יכול להיות שחבר הכנסת בא-גד יאמר לחבר הכנסת ערבי "אני רוצה לטרנספר אותך".

יוסף בא-גד (מולדת):

מי אמר?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה אמרת את זה עכשיו.

יוסף בא-גד (מולדת):

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ולא בצחוק אמרת. יש גבול למה שמותר להגיד כאן.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש ממך להעלות את זה בכתב. אני חושב שאם זה נכון, זה חמור מאוד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי. חבר הכנסת דראושה. אני לא שמעתי. לו שמעתי, הייתי מגיב בחומרה רבה מאוד. אם מישהו שמע, שיעלה זאת בכתב, ואני אעביר זאת לטיפול המקובל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא רוצה לעשות מזה סקנדל, אבל חבר הכנסת בא-גד אמר דברים חמורים. כאשר אמרתי לו: אתה לא רוצה שלום עם פלשתינים, אתה רוצה לטרנספר אותם, הוא אמר: אני רוצה לטרנספר אותך. אני חושב שאלה דברים חמורים. על כן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעיר לו על כך ולבקש ממנו לחזור בו מהדברים החמורים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

אני לא רוצה לקיים על זה דיון. אני לא שמעתי. דברים שאני לא שמעתי, הפרוטוקול לא שמע. אבל שמעו חברים שיושבים על-ידך. יש לפנינו שתי אפשרויות – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אני רוצה להבהיר משהו.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, עוד לא אמרתי את מה שאני רוצה לומר. אני לא מתכוון לפתוח כאן דיון בעניין. אתה מורה בישראל, מה היית עושה לתלמידך אילו הפסיקו אותך כל רגע?

אף שהדברים נאמרו – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

לא נאמרו.

היו"ר ש' וייס:

לא נאמרו? חברי הכנסת, מי ששמע יכתוב לי על זה, בכתב, ואני אטפל בנושא. הדיון נמשך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מודיע שאני חזרתי – – –

היו"ר ש' וייס:

בסדר. הסיפור גמור. המנה השבועית גמורה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שיחזרו בהם מכל – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מייחל ליום שבו לא יהיה בכלל סוג כזה של שיחות בין חברי הכנסת.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת דראושה, אני רוצה להרגיע אותך. עד כמה שידוע לי המצע של מולדת, אין כוונה לטרנספר את ערביי ישראל, ואתה יכול להתלונן על חבר הכנסת בא-גד על סטייה מן המצע.

היו"ר ש' וייס:

גמרנו. חבר הכנסת פורז, גמרנו. אל תפתח מחדש את הסכסוך.

אברהם פורז (מרצ):

אין לי ויכוח עם מי שמדבר על טרנספר כפתרון; אין לי ויכוח עם מי שמדבר על סיפוח כפתרון; אין לי ויכוח עם מי שמדבר על גירוש כפתרון. לי יש ויכוח עם אלה שאומרים שצריך להגיע להסדר עם העם הפלשתיני, וזה כרוך בווייתורים קשים, אבל לא מוכנים לדבר עם הנציגות הנבחרת שלו, ועושים את עצמם כאילו הם מדברים עם הנציגות הנבחרת. אתם יש לי ויכוח. בעצם, יותר מכולם יש לי ויכוח עם חברי מפלגת העבודה; לא עם כולם, עם חלק גדול מהם.

לכן, אדוני היושב-ראש – יש ביטוי: מסיח לפי תומו. אומרים שאת הדברים האמיתיים אתה מסיח לפי תומך, כשאתה לא כל כך חושב על הדיפלומטיה. לדעתי, יצחק רבין, ואני שמעתי כמעט את כל הנאום שלו כשהייתי במכונית בנסיעה די ארוכה, אמר כמה דברים נכונים מאוד על כלכלה חופשית ועל הפרטה, שזה סיפור אחר, ועל זה אני גאה בו. הוא הסיח לפי תומו בפרשת אש"ף וההסתדרות הציונית. הוא אמר למעשה את מה שהוא חושב. דווקא ההתנצלות היא לא האמיתית, כי הוא הבין שזה יחולל משבר ושערורייה ואולי תרעומת. דווקא בדברים האלה הוא צדק. ואני קורא לו, חד וחלק, שאם הוא רוצה להגיע להבנה עם הפלשתינים, רוצה להגיע להבנה ולהשיג ויתורים קשים מצדם, וגם הם צריכים לוותר ויתורים קשים – שינהל משא-ומתן ישיר עם הנציגות האמיתית שלהם, WHETHER WE LIKE IT OR NOT, אם אנחנו אוהבים אותם או לא. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם פורז. באותו נושא – הצעה לחבר הכנסת מיכאל איתן. הוא מתחייב הפעם לדבר 10 דקות, או פחות. זה יהיה מבצע.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אש"ף וזכות השיבה הם שני צדדים של אותה מטבע. כידוע לכולנו, אש"ף נוסד בשנת 1964, והשם של "הארגון לשחרור פלשתיין" לא התכוון לשחרר לא את עזה, לא את יהודה ולא את שומרון. מבחינתם פלשתיין היתה, הינה ותהיה כל ארץ-ישראל המערבית. אלא מה? לפני 1967 היהודים ישבו רק בחלקה, המצרים והירדנים בחלקה האחר, ואז האש"ף הזה, הארגון הזה לשחרור פלשתיין, אמר: אנחנו רוצים לשחרר את פלשתיין בחלקה היהודי.

זה היה המשך-ניסיון מוצלח יותר להחליף את המטבע הקודמת של הפלשתינים. הם הסתובבו בבירות העולם ואמרו: צריך לזרוק את היהודים לים. לעגו להם על הססמה הזאת, ואז הם החליפו ססמה בססמה. זה לא סימפתי להגיד "לזרוק את היהודים לים", לכן במקום זה יגידו: אנחנו מקימים ארגון לשחרר את פלשתיין. כפי שאמרתי, לא לשחרר את יהודה ושומרון, לא לשחרר את עזה, כי את המקומות האלה לא צריך לשחרר. שם נמצא חוסיין, ובמקום השני – עבד אל-נאצר, ולא צריך לשחרר את המקומות האלה. אנחנו נשחרר רק את החלק היהודי. אבל מה – הם אמרו – אנחנו דורשים שאחרי שנשחרר את המקומות האלה, אנחנו נקים שם מדינה דמוקרטית חילונית. נחזיר את כל הערבים שגורשו.

זהו אש"ף. זה ה-RAISON D'ETRE של הארגון הזה. זה שורש קיומו. חבר הכנסת פורז, אי-אפשר אש"ף בלי זה. כי מקימי אש"ף ברובם, הנהגת אש"ף ברובה, מורכבים לא מערביי יהודה ושומרון, אלא מפליטים ומבני פליטים של 1947-1948, שנלחמים על זכות השיבה. אמרת אש"ף, אמרת זכות השיבה.

לכן, מכל חלקי הקשת הפוליטית, גם אלה שיש ביניהם ויכוח על טריטוריה כזאת או אחרת, יש הסכמה שמדינת ישראל חייבת להתמודד נגד אש"ף, להיזהר מלהכיר בו, להיזהר מלגרום לתהליך שעלול להוביל אותנו, חס וחלילה, להתמודד עם עצם קיומנו על-ידי נושא זכות השיבה.

ואל יהיה הדבר קל בעיניך. זכות השיבה מעוגנת בהחלטות או"ם, ואני לא מדבר על החלטת החלוקה – 181 – ולא על החלטה 194, שארצות-הברית הזכירה אותה פתאום לפני חודשים מספר כאילו יש לה עוד איזו רלבנטיות. זאת בעיה קיומית שלנו, ואנחנו צריכים לשים סייגים.

ומה אני רואה? בנושא המרכזי ביותר, הממשלה הזאת אין לה האומץ לעמוד מול הציבור, אלא היא מנסה להגניב מאחור, בלי שירגישו, את ההכרה באש"ף.

משלחות יוצאות והולכות. חברת הכנסת יעל דיין הולכת להיפגש שם. נדבר על זה אולי היום בקשר לחוק. נציג ועד ראשי הרשויות הערביות נימר חסיין הולך בגלוי עם אחמד טיבי; חוזר משם ראש רשות בישראל ואומר: אנחנו נסענו להתייעץ עם אש"ף במסגרת ההתייעצויות שאש"ף עושה בתוניס עם פלשתינים מכל חלקי הפזורה, ואנחנו ייצגנו את ערביי ישראל וקפצנו קפיצת מדרגה ביחסינו. ככה אמר ראש רשות.

אחר כך אני קורא בעיתון, שראש הממשלה יצחק רבין מסרב לחתום על דגל ישראל ליד דגל פלשתיין, כאשר מתחת לדגל פלשתיין יש חתימה של ערפאת, ומוצא לו מתנדב ידוע – שמעון פרס חותם שם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא רוצה לחתום על הסכם שלום, לא על דגל.

מיכאל איתן (הליכוד):

כל הדברים האלה הם דברים שלא ייעשו. לצערי הרב, הממשלה הזאת, במקום להילחם בנושא הקיומי של מדינת ישראל, היא מתקפלת ומוותרת ולא משיגה דבר.

על מנת להמחיש לכם, אני אציג בפניכם בדיוק את הבעיה בנושא ועדת הפליטים באוטוואה. כידוע לכולנו, עמדה ישראל בתוקף על כך שהמשלחת של הפלשתינים תהיה עם המשלחת של ירדן, לא תהיה משלחת עצמאית. ממשלת ישראל הקודמת אמרה בצדק: אי-אפשר לקבל משלחת שאין לה מדינה. אנחנו רוצים לקיים את כל הזיקה ואת כל הקשר בינינו לבין ערביי יש"ע באמצעות זיקה למשלחת ירדנית. ברגע שאנחנו מכירים בזכותו של מישוהו שיושב בתוניס לאיזה שהוא מעמד במה שקורה ביחסים בינינו לבין פתרון הבעיה, בינינו לבין ערביי יש"ע, הרי הכרנו מכליל בכך שגם לערבים שחיים בדמשק, שחיים בארצות-הברית, שמגדירים את עצמם כפלשתינים – הם בעלי זכויות כאן בארץ. אני לא חושב שמישהו מאתנו רוצה להגיע לכך. לכן עמדה הממשלה הקודמת בתוקף – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אפשר לשאול שאלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אתה ניסית לנהל כל הזמן משא-ומתן עם "אגודות הכפרים". מה יצא לך מזה? תפסיק להשתעשע, כי אתה רוצה לנהל משא-ומתן עם מישוהו על כל דבר שאתה רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני סגן השר, אנחנו ננהל משא-ומתן עם תושבי יש"ע. אנחנו חייבים לנהל את המשא-ומתן רק אתם.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

מה יצא לך מזה?

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלת שאלה. הוא מוכן להשיב לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני סגן השר, במקום לשאול אותנו מה יצא לנו מזה שאנחנו ממשיכים להתעקש לדבר רק עם ערביי יש"ע, יותר טוב, אם אתה רוצה – – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל תן לי לסיים.

יורם לס (העבודה):

זה לא יש"ע, זה השטחים.

מיכאל איתן (הליכוד):

פרופסור לס, כאשר אתה היית צעיר, שרת בגן-הילדים "ביכורים מיהודה ומשומרון" או שרת "מהשטחים"? "סלינו על כתפינו – – – מכל קצות הארץ הבאנו ביכורים, מיהודה ומשומרון", או שרת "מהשטחים"? יכול להיות שהבן שלך, תחת שולמית אלוני, ישיר "מהשטחים". ככה חינכו אותי, מה אני יכול לעשות?

יורם לס (העבודה):

הם לא יהיו חלק ממדינת ישראל, אנחנו רוצים מדינה יהודית.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מציע לכם להתווכח במזנון או מחוץ לאולם המליאה. חבר הכנסת מיכאל איתן היה מוכן להשיב על שאלה. הוא השיב פעם אחת ופעם שנייה. אי-אפשר להפוך את זה לדו-שיח. הוא ענה על השאלות בסבלנות; תנו לו באותו שקט ובאותו סדר טוב להמשיך. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני סגן השר, אני רוצה לומר לך, במקום לשאול אותנו, מה יצא לנו מזה שאנחנו מתמידים ומתעקשים לדבר רק עם ערביי יו"ע, אני מציע לך גם לשאול אותם, אני יודע שיש לך קשרים טובים אתם, מה יוצא להם מזה שהם כל הזמן מתעקשים שלא לדבר אתנו ולא מנסים לפתור את הבעיות שלהם באמצעותנו, במישרין אתנו. תאמין לי, זה יהיה יותר פרודוקטיבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה מתעלם מהעם הפלשתיני. אתה לא מוכן לומר "עם פלשתינים".

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אני לא מבין אותך. אתה דורש ממני שאני אתייחס לכל הפלשתינים כאילו הם אחד. האם אני צריך להתייחס אליך כמו אל ערפאת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אזרח מדינת ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אוה; אז כל אחד שונה והם תושבי יו"ע. בדיוק ככה, אתה אזרח מדינת ישראל, יש לך סטטוס אחר, אף שאתה אומר: אני פלשתיני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני פלשתיני "באבוה".

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, אתה פלשתיני "באבזה", אבל אתה אזרח מדינת ישראל. הם תושבי יש"ע ואתם אני רוצה לדבר; אנחנו, לא רק אני.

היו"ר ד' שילנסקי:

התשובות עכשיו תהיינה על חשבונך, כך שאני מציע שתעשה את החישוב שלך.

מיכאל איתן (הליכוד):

תאפשר לי לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אתם רוצים שחבר הכנסת מיכאל איתן יעמוד פה שעה על הבמה? אני מוריד לו את הזמן של ההפרעות וקריאות הביניים. אתם נותנים לו הזדמנות לענות על קריאות הביניים, וזה בסדר, אבל אנחנו במסגרת של זמן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא אעיר עוד.

היו"ר ד' שילנסקי:

נראה אותך מתאפק כאשר מיכאל איתן מדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה רק לשאול שאלה אחת עניינית.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. אתה אמרת שלא תשאל עוד שאלות.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא אומר, רק שאלה אחת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מסכים?

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שאלה מאוד עניינית, אני מפנה אותה לחבר הכנסת מיכאל איתן ולכל המחנות שלו. הרי בכל ההיסטוריה הזאת היה משא-ומתן, היו ניסיונות להגיע להסדר של שלום. לא הגענו להסדר של שלום, אף שאני מאמין שכל העם בישראל והעם הפלשתיני כולם רוצים שלום. אנחנו הגענו לשלב הזה שאין התקדמות בתהליך השלום, והפלשתינים כולם אומרים פה-אחד: אש"ף מייצג אותנו, אש"ף הנציג שלנו, ערפאת סמל המאבק שלנו. למה אתה לא מדבר עם האויב? למה אתה לא מדבר עם המנהיג? למה אתה לא מדבר עם הנציג שהפלשתינים מסמיכים אותו לדבר בשמם?

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי ההקדמה שלי היתה ארוכה ולא מובנת. אני אחזור עליה בקיצור. אש"ף הוא זכות השיבה. הוא זכות השיבה חד הם, אי-אפשר להפריד ביניהם. רק לפני יומיים, בריאיון ל"קורירה דה-לה סיירה" באיטליה חזר ערפאת ואמר: אנחנו לעולם לא נוותר על זכות השיבה. אני יודע את השורשים של הטענה הזאת. זה כמו שהתנועה הציונית בזמנה היתה רוצה להגיד שאפשר לפתור – בלי ציון.

את אש"ף הקימו, לא בשביל לשחרר את יהודה, שומרון וחבל-עזה, אלא בשביל לשחרר את רמלה ולוד. זה הבסיס, זה הצ'רטר להקמת הארגון. אז מה יש לנו לדבר אתו? מה יש לנו לדבר אתו? אבל, תנו לי להמשיך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, בזה הדו-שיח נגמר. אני מבקש מכולם לאפשר לחבר הכנסת מיכאל איתן לדבר. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מפעיל את השעון.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוויכוח שלי הוא לא עם סגן השר ואליד צאדק ולא עם חבר הכנסת דראושה ולא עם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. הוויכוח שלי הוא עם השפויים במפלגת העבודה, ואליהם אני פונה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מרגע זה אני מפעיל את השעון. אם תיתן תשובות על קריאות ביניים זה יהיה על חשבונך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש שלא יהיו קריאות ביניים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מהחברים להימנע מקריאות ביניים, על מנת לאפשר לחבר הכנסת מיכאל איתן לסיים את דבריו, אלא אם מישוהו רוצה שהוא יקבל במה בלעדית בכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני פונה אל חברי מהמרכז המתון במפלגת העבודה. אתם הלכתם לציבור וקיבלתם אמון ציבורי על סמך הבטחות. איך יוסי שריד אמר: רבין, הוא יהיה המוביל כי אתו נקבל את הקולות. והוא נתן התחייבות לבוחר: לא למדינה פלשתינית, לא ללכת לאש"ף, כמובן להילחם בזכות השיבה, על זה גם היותר-שמאלנים אצלכם מוכנים להילחם. במה זה בא לידי ביטוי?

והנה, מה קרה? הממשלה הקודמת עמדה בתוקף על העיקרון שלא להיפגש עם פלשתינים, והיתה מרוקנת מכל תוכן את הוועדות במשא-ומתן הרב-צדדי, כי אם ישראל לא משתתפת בהן, על מה הם יכולים לדבר שם? רק כשישראל באה להשתתף, לוועדה יש תוכן, יש משמעות. וישראל עמדה על שלה, לא הסכימה. מה עשיתם? ב-12 באוגוסט פרס כבר אותה: חל מהפך, ישראל תשנה מדיניות. אז הוא לא חתם על-יד ערפאת, אבל הוא כבר התחיל להתרוצץ באמצעותו, באמצעות יוסי ביילין, אל עאמר מוסא, שר החוץ המצרי, והוא אמר: ישראל תהיה מוכנה לשתף אישים פלשתינים מן הפזורה

בשיחות השלום במסגרת המשא-ומתן הרב-צדדי עם מדינות ערב בתנאי שאין מדובר בהכנסת נציג רשמי של אש"ף בדלת האחורית ואם יש התחייבות מראש שלא להעלות את נושא זכות השיבה.

זכות השיבה ממשיכה להיות נושא שהם מעלים אותו בכל הזדמנות שהיא, גם תחת השם איחוד משפחות וגם כשלעצמה. אשר להתחייבות שלא יהיה שם נציג מהפזורה, הביאו לשם נציג שמונה אישית על-ידי ערפאת, איש המל"פ – המועצה הלאומית הפלשתינית; ומשלחת ישראל, שידעה שזה בניגוד להתחייבויות, גם של המצרים שהבטיחו לכם שכך יהיה – הלך פרס לבקש כיסוי מהמצרים ואמר להם: לכו תדברו עם אש"ף, תבקשו מהם שלא ישלחו נציג. עבדו עליכם. עשו מכם צחוק. כך נתתם בהם אמון. בלי שום בוושה, המצרים, הפלשתינים וכל אלה שהייתם אתם במשא-ומתן הלכו ועשו לכם "נא". שמו במשא-ומתן הרב-צדדי אישיות ממונה על-ידי ערפאת אישית, איש המל"פ, ואתם בהתחלה יצאתם, עוד הפעם חוסר עקביות במדיניות, אחר-כך נכנסתם פנימה. ומה התוצאה? כרסום נוסף. באמת, אני שואל: איפה אתם? הרי אתם יודעים יפה כמוני על מה מדובר. מתי אני אשמע מכם שאתם שמתם כיעד לבטל, לצאת למאבק בזכות השיבה, להתנות כל התקדמות במשא-ומתן בכך שזכות השיבה לא תעלה, לא היא ולא סממניה. מה אתם עושים על-מנת לקדם את הנושאים המרכזיים האלה?

אני מבין שאתם מחכים לתגבורת מיוסי שריד. אתם תצרפו אותו לממשלה ועם יוסי שריד אתם תצאו למאבק איתנים באש"ף. שמעתי ודיברתי כבר היום על הקריאה: ישראל מחכה לרבין. ישראל לא מחכה לאש"ף. ישראל לא מחכה לרבין ודמותו של יוסי שריד וקולו של פרס בשליחותו של – – – טוב, אני לא אנקוט מלים כאלה; כינויים זואולוגיים הם נחלה רק של ראש הממשלה בימים האלה.

חבר הכנסת אלי דיין, מה הבעיה?

אלי דיין (העבודה):

כמה זמן אתה מדבר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מייד מסיים, משפט אחרון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני הנכבד, תסלח לי. לידיעתך, יש לו עוד דקה. השעון יצלצל כשהוא יגמור. גם הזמן הזה שעכשיו הפסקת אותו, אני לא אזקוף בחשבוננו. לא היית צריך לפנות, ודאי שלא בפומבי. יכולת לשלוח לי פתק בשקט. יש דברים מקובלים של כבוד הדדי.

דבר שני. הודעתי כל הזמן שאת כל ההפרעות אני אוריד מהזמן. הרי לא ייתכן שחבר כנסת יעלה לדבר, לא ייתנו לו לדבר, הזמן ייגמר והוא ירד מהבמה. הודעתי מפורשות: תפסיקו, אני מוריד מהזמן

שלו. אני מודיע זאת לגבי כולם. אני מקפיד על הזמנים, אבל אני חושב שההגיונות מחייבת להוריד את הזמן שמפריעים לנואם.

חבר הכנסת איתן, אתה יכול להמשיך. יש לך דקה בדיוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים אותה בשני משפטים. המשפט הראשון, אני מפנה אותו ליושב-ראש סיעת הקואליציה. חבר הכנסת אלי דיין, תפסיקו עם הניסיונות לסתום פיות. לא נעים לשמוע, אין ברירה. זה תפקידנו, אנחנו נעשה אותו כהלכה. אל תבדוק אותי עם שעון. השרים שלכם עולים לדוכן פעם אחר פעם – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דיין, תן לו לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

כבר שמעתי את ההצעה הגאונית של סגן שר הביטחון לעשות שני סוגים של הפגנות: הפגנה אחת מותרת והפגנה אחת אסורה. תפסיקו עם המגמה הזאת.

לסיום אני רוצה לומר: אני מצפה מהממשלה להתעשת, לעשות מעשים, לא לדבר דיבורים. ישראל, אצל חלק מאנשי השמאל, ציפתה למנהיג כמו דה-גול. מה שקיבלנו זה פה גדול.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דיין, אתה רואה, אפילו את הדקה שלו הוא לא גמר.

אלי דיין (העבודה):

יש לו תקדים שהוא מדבר תמיד חצי שעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני, אצלי אין תקדים, יש הרבה חברי כנסת – – –

אלי דיין (העבודה):

תן לי לומר משפט אחד. אני מכיר את חבר הכנסת מיכאל איתן חמש שנים. תמיד הוא מתווכח עם היושב-ראש, לא משנה מי יושב שם, ותמיד מדבר מעבר לזמן. תבדוק את זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי דיין, ייתכן שיש חברי כנסת שאוהבים לקרוא קריאות ביניים ולהפריע. יש חברי כנסת שמתאוננים שאני מקפיד על הזמנים. אני ממשיך לעשות כך. ברגע שמתחילות הפרעות אני עוצר את השעון ומחדש את פעילותו כשהן מסתיימות. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי יש לי בקשה מחבר הכנסת איתן. הוא ביקש שלא יסתמו פיות. אני מבקש מאוד שהוא יאפשר לי, בניגוד למנהגו בדרך כלל כשאני מדבר, לאפשר לי לדבר באופן ישיר בלי שיפריע לי, כדי שיהיה משחק הוגן.

אני רוצה לומר לו: בהחלט, הממשלה הזאת עושה מעשים בתחום המדיני, ודאי שלא על-פי דרכה של הממשלה הקודמת. קווי היסוד של הממשלה הנוכחית שונים מקווי היסוד של הממשלה הקודמת. אמרנו שהם יהיו שונים. אני לא מבין למה חבר הכנסת איתן מלין על הממשלה הזאת, אשר מנהלת מדיניות שונה מהמדיניות של הממשלה הקודמת. אמרנו שכך נעשה וכך אנחנו עושים. אני לא מבין את הטרוניה.

עם זאת, גם לא צריך לטפול על הממשלה דברים שבינם לבין המציאות אין דבר וחצי דבר. אני מצטט מקווי היסוד של הממשלה שקובעת את מדיניות השלום. כתוב: "השלום ייכון על בסיס הכרה של מדינות ערב והפלשתינים בישראל כמדינה ריבונית באזור ובזכותה לחיות בשלום ובביטחון". זה הבסיס שעליו אנחנו מנהלים וננהל משא-ומתן. אם יעלה איזה גורם במישרין, בעקיפין, ברמז, ברבע רמז את עניין זכות השיבה, לא יהיה משא-ומתן. אתה לא יודע את זה?

מיכאל איתן (הליכוד):

הנה הצהרה של – – – המדברת על זכות השיבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אותו דין שנהגתי כלפיך אנהג גם כלפי השר. אם תיתן אפשרות לשר להאריך, לעמוד הרבה על הבמה, מה יצא לך מזה? הרי לא בזה רצית.

שר הבריאות ח' רמון:

ביקשתי בתחילת דברי, אבל לא היה לי ספק שחבר הכנסת מיכאל איתן לא יצליח לעמוד בעניין הזה. אין דבר.

אני מצטט את עמדת ממשלת ישראל. ואם איזה גורם, אני חוזר ואומר זאת, אם הוא פלשתיני ואם הוא ערבי, יעלה את נושא זכות השיבה ויתבע את זכות השיבה עבור הפלשתינים, ממשלת ישראל תדחה את זה ולא תנהל על זה משא-ומתן, לא בתחילה ולא בסוף, וזה איננו יכול להיות על סדר-יום של משא-ומתן כלשהו. אתה יודע את זה. הציבור יודע את זה. למה להעלות דברים ולטפול ממש עלילת דם?

יש לנו חילוקי דעות, יש לנו חילוקי דעות אמיתיים. לא צריך ליצור חילוקי דעות מלאכותיים. האם יש אחד, ולא רק במפלגת העבודה, האם יש אחד במרצ, האם יש אחד בכל הקואליציה הזאת שתומך בזכות השיבה? האם יש אחד? אתה יכול לצטט אדם אחד מכל התומכים בקואליציה הזאת, אחד מ-61 חברים, שאי-פעם אמר שהוא תומך בזכות השיבה, אחד שאיננו דוחה את זה על הסף? האם זה לא נאמר על-ידינו חד-משמעית במערכת הבחירות שלנו? ואנחנו חוזרים ואומרים את זה חד-משמעית.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק השבוע החזרתם 1,000 איש. מה אתה עושה צחוק?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, באותה לשון אני יכול לענות לך ולומר, שגם אתם החזרתם עשרה אנשים במשך הקדנציה שלכם. זו זכות השיבה? זה קשור לנושא? למה להטעות את הציבור? אתה חושב שהציבור מטומטם? אתה יודע מה היא זכות השיבה. אתה יודע למה הכוונה כשמדברים על זכות השיבה. בציבור, בכל המפלגות יש קונסנסוס. אין מחלוקת בעניין זה. למה אתה רוצה ליצור מחלוקת? – כי אתה יודע שבנושאים האמיתיים שאנחנו חלוקים עליהם אתה נמצא בבעיה. לכן אתה רוצה להסיט את הדיון למקומות ששם הוויכוח איננו קיים, שבו אתה חושב שהציבור יתמוך בך, כי הוא יחשוב: מה, הם בעד זכות השיבה? אל תעשה את זה, כי אתה עושה דבר לא נכון ולא אמיתי, ואתה טופל עלילה, שכזיוני אני יכול להגדיר אותה כעלילת דם, בוודאי על כל מפלגות הקואליציה.

ועוד דבר מעניין עשיתי, חבר הכנסת איתן. אמרת בשפתך, תושבי יש"ע – אני נדיב יותר מחבר הכנסת – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

כשאתה מדבר על הממשלה – כן. לא מרצ.

שר הבריאות ח' רמון:

כל המפלגות, מרצ, ש"ס והעבודה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מרצ בעד מדינה פלשתינית.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת יהלום, נדמה לי שיש לך בעיה בהבנת הנשמע. דיברתי על זכות השיבה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מרצ בעד מדינה פלשתינית.

שר הבריאות ח' רמון:

לא לזה כיוון חבר הכנסת איתן. הוא לא ביקר את מי שתומך במדינה פלשתינית. הוא טפל אשמה, כאילו מסכימים לזכות השיבה, כאילו מישהו תומך בזכות השיבה. על כך הוא ביסס את כל נאומי, כאילו יש מישהו ממפלגות הקואליציה שמוכן להתדיין עם אש"ף, או עם כל גורם פלשתיני אחר, על כך שפליטי 1948 יחזרו למה שקרוי מדינת ישראל ב"קו הירוק". על כך הוא ביסס את טענותיו.

משה פלד (צומת):

לא על זה הוא דיבר. אתה מטעה את הבית.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבתי, נא לאפשר לשר להמשיך.

שר הבריות ח' רמון:

נכון שהוא לא דיבר רק על זה, אבל הוא דיבר גם על זה. הוא הסביר שהבעיה היא – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

רק את זה אל תעשה לי.

שר הבריות ח' רמון:

אני רוצה שידעו. מכיוון שכל ההפרעות הן לא על חשבוני, אין לי בעיה.

הוא הסביר שהבעיה אינה שהם תובעים לחזור לשטחים או ליש"ע, אלא שהם תובעים את כל ארץ-ישראל השלמה ורוצים לחזור לכל ארץ-ישראל השלמה, ואנחנו בקואליציה תומכים בעניין שקרוי זכות השיבה. אין לזה ידיים ואין לזה רגליים. אין לי אלא ביטוי אחד כדי להגדיר את מה שאמר חבר הכנסת איתן על הממשלה הזאת בעניין זכות השיבה – כעלילת דם של ניסיון לעשות הון פוליטי ללא שום בסיס.

ועוד דבר מוזר עשה חבר הכנסת איתן. הוא דיבר על הפלשתינים ביש"ע, שאתם באמת צריך לדבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתה מצטט תצטט במדויק. כשתצטט אותי שלא במדויק, אני אעיר לך. אמרתי: ערביי יש"ע. כשאתה מצטט אותי, תאמר: ערביי יש"ע.

שר הבריות ח' רמון:

ערביי יש"ע. אני נותן לזה פירוש, על אחריותי בלבד, שהם פלשתינים. מה אני יכול לעשות, כשאני שואל אותם: מה אתם? הם אומרים: פלשתינים. אני אקרא להם כמו שהם קוראים לעצמם. חבר הכנסת איתן רוצה לקרוא להם בשם אחר – יקרא להם בשם אחר. חבר הכנסת איתן החליט שקוראים לו חבר הכנסת איתן – אני קורא לו חבר הכנסת איתן, ולא חבר הכנסת שאקי. כך הוא החליט. הוא יחליט מחר שהוא שאקי – אני אקרא לו שאקי.

הוא רוצה ערביי יש"ע – ערביי יש"ע. הם פלשתינים.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

שר הבריאות ח' רמון:

הם פלשתינים, ואתם הוא רוצה לנהל משא-ומתן, ואתם הוא רוצה לדבר, עם הפלשתינים האלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם ערביי יש"ע.

שר הבריאות ח' רמון:

אני כבר עושה את הפירושים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתה מצטט אותי — — —

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא ציטטתי. אמרתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

תצטט אותי כהלכה. ערביי יש"ע.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מיכאל איתן רוצה לנהל משא-ומתן עם ערביי יש"ע, שאני קורא להם פלשתינים, ולכן לדעתי, רק לדעתי, חבר הכנסת מיכאל איתן רוצה לנהל משא-ומתן עם פלשתינים שגרים ביש"ע. תראה איך אני מדייק.

ועם הפלשתינים שגרים ביש"ע, אתם רוצה חבר הכנסת מיכאל איתן לנהל משא-ומתן. והוא באמת ניהל אתם משא-ומתן, ניהל, ניסה לנהל.

אמרתי מה שאמרתי על המשלחת הפלשתינית. אין כמעט אחד מהם שלא היה במעצר על פעילות שאנחנו קוראים לה חבלנית, פוליטית, הסתה וכל מה שאתם רוצים. אין אחד מהם שאיננו מזוהה עם אחד מפלגי אש"ף, לא סתם עם "פתח", אלא עם פלגים קיצוניים יותר מאש"ף או מ"פתח", ואלה כשרים בעיניו. כלומר, אם במהות הם לא מזדהים עם אש"ף, אז מה הם?

הבעיה היא לא מה הם, אלא על מה מדברים אתם, ופה ההבדל, מדוע אנחנו מדברים עם התושבים במקום גם אם הם מזדהים עם אש"ף, גם אם הם באו משורות אש"ף, ולא מדברים ולא מנהלים משא-ומתן עם מה שקרוי אש"ף-תוניס.

הוויכוח הוא על מה מדברים אתם. בשלב הזה אנחנו מנהלים משא-ומתן על שלב ביניים, שכולו נוגע אך ורק לתושבי המקום – על האוטונומיה – ואיננו נוגע למישהו שאיננו גר במקום, גם אם הוא קשור, גם אם הוא חלק מהעם הפלשתיני, ואפילו הוא חלק מההנהגה והם רואים בו הנהגה. אנחנו מנהלים משא-ומתן על שלב הביניים, שאיננו שלב הקבע. זה משא-ומתן על איך יתנהלו בתקופת הביניים החיים של תושבי יהודה ושומרון הפלשתינים.

והפסילה איננה נובעת מהשאלה אם הם מזדהים עם אש"ף. הפסילה של אש"ף-תוניס בנושא הזה נובעת בראש ובראשונה מכך שאנחנו מנהלים משא-ומתן עם תושבי המקום והתושבים שאתם אנחנו חיים. אנחנו בהחלט רוצים לעודד אותם. אנחנו רוצים לחזק אותם. אנחנו מאמינים שאתם גם ניתן להגיע להסכם מהיר יותר, בוודאי באשר להסכם הביניים, מאשר עם אש"ף-תוניס, ולכן אתם ננהל משא-ומתן.

יש סיבה נוספת לכך שאנחנו לא מנהלים משא-ומתן עם ערפאת. לשם כך אני נדרש לריאיון שערכו הכתבים נחום ברנע וסמדר פרי, שהתפרסם ב"דיעות אחרונות". כשהם שואלים את יאסר ערפאת: אם תצהיר שאתה מפסיק את האינתיפאדה, האם היא תיפסק? עונה ערפאת: האינתיפאדה תימשך שבוע אחר שבוע עד סוף הכיבוש, וזה יבוא בגלים, בעליות ובירידות. שאלה: האינתיפאדה לא תיפסק גם כאשר תיתן פקודה? – לא אתן פקודה. גם אם ישראל תנהל אתך משא-ומתן? – לא. האינתיפאדה תימשך עד סוף הכיבוש. כלומר, אפילו לעת משא-ומתן, גם אם ממשלת ישראל, נניח, תקבל – ואני אגיד משהו לחבר הכנסת פורז – את הצעתו של חבר הכנסת פורז, ערפאת לא זנח את הקו שלו. הוא אומר: לא. אנחנו ננהל משא-ומתן תוך כדי הפעלת טרור. אני אומר: אי-אפשר, בשום פנים ואופן, לנהל משא-ומתן עם ארגון, שרוצה גם לנהל משא-ומתן וגם לנקוט דרך של טרור.

אני משוכנע, שאילו התחילו פעולות מלחמה, או פעולות טרור מהגבול הסורי, שסוריה היתה אחראית להן במישרין, לא היינו מנהלים משא-ומתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה משחרר את סוריה מאחריות לפעולות הטרור?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חנן פורת, ראיתי את ידך. חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני עוצר שוב את השעון, אתה נותן לו שוב הזדמנות להרחיב את הדיבור שלו.

באותה הזדמנות תרשה לי, אדוני השר, להפנות את תשומת לבך, שאני מקפיד על התקנון. מבחינת התקנון יש הבדל מבחינת הזמן שיש לך, אם אתה תרצה לבקש להעביר לוועדה או להסיר את ההצעה מסדר-היום, ותעשה לך את החשבון.

שר הבריאות ח' רמון:

לפי הנאום, אני אחליט אם אני מוריד. לפי האורך אני אחליט.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פורת, אתה הרמת יד; אני שמתי לב שאתה הרמת יד בשקט, בלי להפריע, ואני מתחשב תמיד במקרים כאלה. ייתכן שבסוף הנאום, ייתכן, לא מבטיח. רשמתי לעצמי. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לשאול עוד שאלה את חבר הכנסת מיכאל איתן: תגידו לי, כשאתם הייתם בשלטון, לאן בדיוק ועם מי בדיוק התייעצו אנשי המשלחת הפלשתינית?

היו"ר ד' שילנסקי:

תסלח לי רגע. אתה שואל אותו שאלה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

השאלה היא רטורית. כל השאלות שלי הן רטוריות.

היו"ר ד' שילנסקי:

צריך היית לנסח את זה לא כשאלה.

שר הבריאות ח' רמון:

השאלה היא רטורית.

היו"ר ד' שילנסקי:

הרי אתה עורך-דין, אתה יודע לנסח.

שר הבריאות ח' רמון:

שמעתי על כך.

עם מי בדיוק הם התייעצו? לאן הם נסעו, הם נסעו לאקפולקו? הם נסעו לריביירה? הם היו נוסעים לתוניס, נפגשים, מתייעצים. ואני חוזר ואומר: זה לא עניינה של ממשלת ישראל, לא אכפת לנו עם מי אנשי השטחים ואנשי המשלחת מהשטחים מתייעצים, ממי הם רוצים לקבל אסמכתה לפעולותיהם. אנו מקווים שיעודדו אותם לצד הנכון ולא לצד הלא-נכון. לצערי, זה לא המצב. והגורם התוניסי, בעיקר ערפאת, איננו מעודד אותם. להיפך, הוא מפריע להם, הוא משבש את דרכם, הוא לא תורם למשא-ומתן. אבל גם בזמנכם – כמובן זה נעשה בצביעות – אתם לא ידעתם, הם היו נעלמים פתאום והכול ידעו; פתאום ראו תמונות ואמרתם: באמת צריך לתבוע אותם למשפט, וכולכם ישבתם בממשלה הזאת. לכן, אל תגידו.

אני חוזר ואומר: זה לא מעניין אותנו עם מי הם מתייעצים, זה לא מעניין אותנו לאן הם הולכים, ובלבד שינהלו את המשא-ומתן על-פי הפרמטרים שנקבעו בוועידת-מדריד. קודם כול אנחנו נקיים משא-ומתן על האוטונומיה שלוש שנים, ולאחר תקופת האוטונומיה ננהל משא-ומתן על הסכם הקבע, ורק הסכם הקבע יתנהל על-פי החלטה 242 של האו"ם, שאנחנו רואים בה פשרה טריטוריאלית בכל שלוש הגזרות. וזה ההבדל לעומת הממשלה הקודמת.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת פורז: אתה שמעת את הפלשתינים, וניסית להיות דובר שלהם.

אברהם פורז (מרצ):

לא, לא דובר שלהם.

שר הבריאות ח' רמון:

הבאת את דברם, את תחושותיהם. לא דובר, סליחה, לא התכוונתי במובן הזה. באת ואמרת מה הם מרגישים. אז תרשה לי, חבר הכנסת פורז, לייצג פה מה הממשלה חושבת על הצד השני במשא-ומתן.

הבעיה במשא-ומתן הזה עם הפלשתינים היא בראש ובראשונה, שהפלשתינים במשלחת מנסים לסטות מהאופי של הסדר הביניים. והם רוצים להכתיב, במסגרת הסדר הביניים, את פתרון הקבע, שהוא מבחינתם אך ורק מדינה פלשתינית. זאת הבעיה המרכזית מבחינתנו במשא-ומתן. ואנחנו באים ואומרים להם: רבותי, הסדר הביניים צריך לפתוח את כל האופציות. אתם תתבעו בתום הסדר הביניים מדינה פלשתינית? זה לא פסול. אנחנו נתבע הסדרים אחרים, מסגרת אחרת. אבל אי-אפשר היום, במסגרת הסדר הביניים, לקבוע שהדרך היחידה לאחר הסדר הביניים היא מדינה פלשתינית. זה בניגוד למה שהפלשתינים עצמם הסכימו בוועידת-מדריד.

אברהם פורז (מרצ):

שר הבריאות ח' רמון:

אני מתייחס לבעיות שאנחנו רואים עם הפלשתינים.

אברהם פורז (מרצ):

אני מסכים אתך.

שר הבריות ח' רמון:

תן לי להגיד את עמדת ממשלת ישראל.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא אמר שהוא מסכים אתך.

שר הבריות ח' רמון:

מאה אחוז. אבל אני מסביר מה הבעיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא מציע להם אוטונומיה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה כבר מיצית את כל קריאות הביניים אצל חבר הכנסת מיכאל איתן. עוד נשאר לך גם לשר חיים רמון?

שר הבריות ח' רמון:

חבר הכנסת דראושה, אלה הם חילוקי הדעות שקיימים. הם רואים במה שאנחנו מציעים שליש אוטונומיה – תיכף אגיד מה אנחנו מציעים – ואנחנו רואים במה שהם מציעים תביעה מוחלטת, שהסדר הביניים הופך מדינה פלשתינית. בשיחות הם גם אומרים את זה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא.

שר הבריאות ח' רמון:

למה לך להגיד "לא"? ככה הם אומרים. הם אומרים: הכול צריך להוביל למדינה פלשתינית, לא צריך להוביל לשום דבר אחר; והם רוצים לכתוב הקדמה במסגרת המשא-ומתן, שלמעשה זו מדינה פלשתינית.

ואנחנו באנו והצענו להם – כדאי שתדע, חבר הכנסת פורז – הצעות שמעולם לא הוצעו לפלשתינים, בוודאי לא על-ידי הממשלה הקודמת ולא על-ידי כל ממשלה אחרת. אקח, למשל, את נושא הקרקעות. בעוד הממשלה הקודמת ראתה בהם "שאגאליים מעופפים באוויר", שאין שום קשר בינם לבין הקרקע, באנו אנחנו ואמרנו לפלשתינים: אנחנו מוכנים, שבכל מקום שיש שליטה ערבית על הקרקע, אתם תשלטו, ובכל מקום שיש – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

זו סטייה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה, תן לי, אני מדבר עם חבר הכנסת פורז. אצלי סטינו בכלל, מרגע שבאנו לשלטון סטינו, אז מה אתן לך תשובה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה לא משיב.

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא משיב, כי אני עונה לו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה לא רוצה להשיב.

שר הבריאות ח' רמון:

נכון, אני לא רוצה להשיב.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא לא יכול.

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא רוצה, אני רוצה להשיב לחבר הכנסת פורז.

ולגבי הקרקעות של היישובים היהודיים, הן יהיו בשליטה של יהודים, והקרקע שהיא ברובה קרקעות מדינה תהיה עליה מה שקרוי שליטה משותפת בתקופת האוטונומיה. זאת לא הצעה אידיאלית מבחינתם? נכון. זה יותר מאשר הציעו להם אי-פעם? גם כן נכון.

אנחנו הצענו להם בנושא המועצה – מה שאנו קוראים מינהלית, והם קוראים מחוקקת, סמכויות מפליגות במסגרת חקיקת משנה. זה לא חקיקה ראשית? נכון, אבל זה לא רק מועצה אקזקוטיבית.

וכך אני יכול לעבור על שורה ארוכה של נושאים אשר לגביהם קיבלו הפלשתינים הצעות רציניות, שהם לא קיבלו מעולם. ולצד, גם בגלל הרצון שלהם לכפות עלינו כיום ומייד מדינה פלשתינית, וגם – לצד, חבר הכנסת פורז – מכיוון שאין בעל-בית וכל אחד שם מושך לכיוון אחר – – –

אברהם פורז (מרצ):

חיידר עבד אל-שאפי.

שר הבריאות ח' רמון:

גם שם אני לא בטוח שהוא בעל-הבית, וכל אחד מושך לכיוון אחר, לכן אנחנו נתקלים בקשיים רבים בנושא הפלשתיני. ולמרות זאת חלה בארבעת החודשים האלה התקדמות גם אתם, לא דרמטית כפי שחלה בגזרות אחרות, אבל בהחלט חלה התקדמות.

נכון שאנחנו בפסק-זמן מסוים; אנחנו בפסק-זמן עד כניסתו של קלינטון לשלטון, ואני יכול להגיד שהשלום מחכה במידה מסוימת, לא כפי שציין את זה חבר הכנסת מיכאל איתן, אלא לנשיא הנבחר קלינטון. וברור לנו שבפרק הזמן הזה לא יעשו הצדדים צעדים משמעותיים. אבל אם נסכם את ארבעת החודשים האלה גם בעניין הפלשתיני: בהחלט, המסלול הזה יוביל לתוצאות. והוא יוביל לתוצאות בטווח הזמן שעליו התחייבנו, סדר גודל של פחות משנה. תודה.

אברהם פורז (מרצ):

מה אתה מציע?

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אם זכור לך, בין כל קריאות הביניים, חבר הכנסת חנן פורת בשקט הרים יד.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מוכן, כפרס על התנהגות טובה, בוודאי. צריך לעודד התנהגות טובה בכנסת.

דב שילנסקי (הליכוד):

רבתי, זה לא יכול להיות. באמצע דבריו של השר, כאשר חבר הכנסת חנן פורת הרים את ידו, אמרתי שאם השר יסכים, אאפשר לו שאלה; יותר מאחד, אינני יכול להסכים, כי אז אין לזה גבול.

חבר הכנסת חנן פורת, משפט אחד, ותשובה של משפט-וחצי. שאלה היא לא נאום, זו רק שאלה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני השר, אמרת שבריאיון עם יאסר עראפת הוא אמר שתימשך האינתיפאדה בכל עת המשא-ומתן. האם השאלה הזאת הוצגה לחברי המשלחת הפלשתינית בראשות חידר עבד אל-שאפי? האם הם מוכנים להפסיק את ההוראות לאינתיפאדה תוך כדי המשא-ומתן?

היו"ר ד' שילנסקי:

השאלה הסתיימה בשני משפטים, ולכן אני מאפשר ארבעה משפטים בתשובה.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת פורת, כל תושב יהודה, שומרון ועזה, בשפתכם, וכל תושב השטחים, בשפתנו, אשר מעורב בפעילות לא חוקית – אין לו חסינות והוא עומד לדין. לכן מי שמעורב – – –

קריאה:

שר הבריאות ח' רמון:

יש חוקים. אני מדבר על חוק. כל מי שנמצא בשטחי יהודה ושומרון ועובר על החוק – יועמד לדין. מה שאתה קורא עידוד, והוא איננו עבירה על החוק, אחר קורא חופש הביטוי.

משה פלד (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, מה אתה מציע?

חברי הכנסת, אני רואה לפחות עוד שלושה חברי כנסת מרימים יד. אפשרתי לחבר כנסת אחד לשאול שאלה, ואמרתי לו זאת באמצע הדברים. אני לא מאפשר לאיש, כך אין גבול ואי-אפשר לנהל ישיבות. רבותי, אני ליברלי, אפשרתי לאחד והודעתי על כך, לא אפשר עוד לרבים אחרים. אם אפשר לשלושה – יהיו עוד שלושה, וכך לא נגמור ישיבות. בואו נחזור לסדר.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לשני המציעים להסתפק בתשובה הזאת. העניין נדון. אם הם לא יסתפקו בתשובתי – אני מציע להסיר את ההצעות מסדר-היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

לחבר הכנסת שטרית הצעה אחרת לגבי הצעת חבר הכנסת פורז. אבל קודם כול אני שואל את חבר הכנסת אברהם פורז אם הוא מסתפק בתשובת השר.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מקבל את הצעת השר ומסתפק בתשובתו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פורז מסתפק בדברי התשובה של השר, כך שאין לנו בעיה. חבר הכנסת מנע, אני מבין שאתה מתחלף עם חבר הכנסת שטרית, אבל חבר הכנסת פורז הקדים את כולם והודיע שהוא מסתפק בדברי השר.

לחברת הכנסת גוז'נסקי יש הצעה אחרת לגבי הצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן. אני שואל את חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אתה מסתפק בדברי השר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסתפק, בעקבות קודמי.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם אתה מסתפק, יפה. חברת הכנסת גוז'נסקי מפסידה את ההזדמנות להצעה אחרת. בזה מיצינו את הסעיף.

הצעה לסדר-היום כתבים זרים והצנזורה הצבאית בישראל: העברת חומר מסווג לחוץ-לארץ

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, ניגש לסעיף הבא בסדר-היום – כתבים זרים והצנזורה הצבאית בישראל: העברת חומר מסווג לחוץ-לארץ, הצעה לסדר-היום מס' 448, מאת חבר הכנסת אלי דיין. בבקשה. היו שתי הצעות בנושא זה. חבר הכנסת עוזי לנדאו ויתר על הצעתו. לכן יש לך 10 דקות במקום שבע דקות רשות דיבור. התעשרת בשלוש דקות.

אלי דיין (העבודה):

אנצל רק חמש דקות, כדי להקל על סדר-היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא יהיה שום אסון אם סדר-היום יתעכב קצת.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רק אתמול שלל מנהל לשכת העיתונות הממשלתית, מר אורי דרומי, את תעודות העיתונאי של קרול רוזנברג מהעיתון "מיאמי הראלד" ואינן בלאק מהעיתון "גארדיאן", שפרסמו ידיעות בנושא התרגיל הצבאי בצאלים, שבו נהרגו חמישה חיילי צה"ל. הוא ציין כי השלילה איננה מוגבלת בזמן. ארבעה כתבים נוספים יוזמנו לביקור אצל הצנזור הצבאי ויקבלו אזהרה.

רבותי חברי הכנסת, אני חושב שהגיעה העת לקיים דיון במליאת הכנסת בנושא הצנזורה הצבאית. כידוע, הצנזורה מוסדרת בתקנות מנדטוריות, תקנות הגנה לשעת-חירום. נשאלת השאלה, האם אין מקום לבדוק כיום במדינת ישראל אם ניתן להמשיך ולדון על-פי התקנות האלה, או להעביר חוק חדש שיסדיר את הנושא הזה.

היום ועדת העורכים מסתפקת בהסכם, אולם אנחנו יודעים שהתקנות האלה נחשבות לתקנות דרקוניות, והן אפשרו לצנזור אפילו לגרום לסגירה של עיתון.

לכן הגשתי היום את ההצעה לסדר-היום לכנסת. אני שואל את הכנסת, האם יש מקום לחוקק חוק שיסדיר את כל נושא הצנזורה הצבאית?

לדעתי, החוק הזה ימנע שלילה או סגירה של עיתונות חופשית, ימנע סגירת עיתונות, כפי שקרה בעבר, וגם יגרום לכך שהחלטות הצנזור תעמודנה לביקורת בית-המשפט הגבוה לצדק, וייקבעו קריטריונים ברורים שיסדירו את הנושא הזה.

ההחלטה מאתמול מעוררת, כמובן, את השאלה ביתר חריפות. אנחנו יודעים שהכתבים הזרים משתמשים לעתים גם בכתבים ישראלים, שאינם יכולים, עקב רגישות הנושא, לפרסם את הכתבה בעיתונות שלהם, והם יודעים שהצנזור אולי ינהג לקולא בכתבים הזרים ולא ינקוט נגדם אמצעים חריפים כפי שהיה עושה לו היו כתבים ישראלים מפרסמים ומסקרים אירועים מסוימים בעיתונות הישראלית.

אנחנו יודעים שהכתבים הזרים מקבלים הדלפות או אישור מידע מקצינים בכירים, לעתים קצינים במילואים ולעתים קצינים שעדיין משרתים בתפקידם.

נשאלת השאלה, כיצד להתמודד עם התופעה הזאת. מצד אחד, יש היום ביקורת חריפה מאוד על הצנזור, גם בארץ וגם בחוץ-לארץ, כיצד הוא העז לפגוע בחופש העיתונות, כיצד העז לשלול תעודה מכתבים זרים בעוד אינו נוקט אמצעים נגד כתבים ישראלים. מתחילה להתעורר שאלה של אפליה. מובן שהדברים האלה רגישים. נוסף על הנזק הביטחוני שנגרם עקב הפרסומים האלה, מתחיל להיגרם נזק גם לתדמיתה של מדינת ישראל בנושאים הרגישים האלה של חופש העיתונות.

איך אמרו חכמינו זיכרונם לברכה – לא עכברא גנב אלא חורא גנב. קודם כול, יש לתפוס את המדליפים שמוסרים מידע צבאי, מידע ביטחוני לכתבים זרים. הרי הם מפרסמים את המידע הזה, שהם מקבלים לעתים מקצינים בכירים מאוד במילואים, שלפחות מאשרים להם את המידע, או מקצינים בכירים שעדיין משרתים בצה"ל ויש להם עניין, לעתים משיקולים זרים ופסולים, שאותו מידע יפורסם בחוץ-לארץ; וכמובן, כשהוא מפורסם בחוץ-לארץ, במדינת ישראל לא כולם קוראים את העיתונים הזרים האלה, פשוט מעתיקים ומפרסמים את הכתבה אחר כך בעיתונות הישראלית.

לכן אני קורא לשר הביטחון – א. לנקוט אמצעים נגד המדליפים, לעשות מאמץ לאתר אותם ולהעמידם לדין; ב. לשקול את השינוי בכללי הצנזורה. האם יש מקום היום במדינת ישראל להמשיך בתקנות הגנה לשעת-חירום, תקנות דרקוניות, תקנות מנדטוריות, שמנהיגי המדינה בממשלות השונות וגם חברי כנסת הרבו להעביר עליהן ביקורת קשה ביותר? ולשמוע את הדעה, האם יש מקום לגבש חוק צנזורה חדש, שיסדיר את המערכת כפי שראוי לעשות במדינה דמוקרטית חופשית, שיש בה עיתונות חופשית מצד אחד ויש בה גם שמירה על האינטרסים הביטחוניים מצד אחר, כפי שמקובל בארצות דמוקרטיות נאורות. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה. כאמור, חבר הכנסת לנדאו מחק את הצעתו.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר מראש, שלא תהיה לי התנגדות לדיון במליאה. הנושא הזה עלה על סדר-היום הציבורי בשבועות האחרונים, וגם אם יש לי דעות שונות מאלה של חבר הכנסת אלי דיין, הרי ייתכן מאוד שכתוצאה ממה שהתרחש בחודש האחרון יש דווקא טעם בדיון פתוח בכנסת, שבעקבותיו יעבור הנושא לדיון סגור יותר באחת הוועדות, ושם, אני מתאר לי, יעלו מחדש – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה לא הולך כך. האלטרנטיבה היא – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה יבוא לקריאה, נכון. אני עשיתי את זה פשוט בקיצור.

אני מאמין, שבתהליך של בדיקת המצב בחקיקת חוק יעלו הצרכים השונים. מה שמטריד אותי בעיקר הוא, שהאילוצים הביטחוניים של מדינת ישראל יובאו בחשבון כנושא מרכזי.

לצערי הרב, חבר הכנסת אלי דיין, אינני יכול שלא להסכים אתך לגבי כמה הנחות, הייתי אומר כמעט עובדות, אשר הצגת מעל הדוכן. יצאת מתוך הנחה כמעט בטוחה, שיש מדליפים בקרב הקצינים הבכירים, בשירות פעיל או במילואים. יצאת מתוך הנחה שהם גם מדליפים לכתבי חוץ; ואם הם לא מדליפים באופן ישיר, הם מאשרים להם. אני במקומך לא הייתי כל כך בטוח בעניין. החשיבות היא לא כל כך בשאלה אם אני מאמין יותר או מאמין פחות, אלא במסקנות אשר קשורות בעניין.

האזנתי היטב לדבריהם של נציגי העיתונות הזרה כאשר הציגו את דעתם, שבמדינה כמו מדינת ישראל, הנמצאת בתנאי שלום, אין עוד מקום לצנזורה מסוג זו שנהוגה היום במדינה. אני לא חושב שאחדש לך משהו אם אומר לך, שעבור הילדים שלנו, חיילי צה"ל אשר משרתים בדרום-לבנון, בכובע פלדה ובשכפ"ץ, נתונים למוקשים, למטענים, למארבים, לירי; עבור החיילים שלנו שמשרתים ביהודה, בשומרון ובעזה ונתונים לזריקת אבנים, בקבוקי תבערה, מטעני צד, גם חיילים וגם אזרחים – שאנחנו יכולים לקבל בשלוות נפש כזו את התיאור של כתבים זרים, אשר באים הנה ממדינות שבהן המצב שונה לחלוטין ומנסים ליישם לתנאי הארץ את מה שנדמה להם שמקובל אצלם.

לכך אני לא יכול להסכים בשום פנים ואופן, מכיוון שחלק גדול מאוד מחיילינו אינם נמצאים בתנאי שלום. חלק גדול מחיילינו, לפי מה שמקובל בעולם, נמצאים בתנאי מלחמה בוקר, ערב ולילה, קיץ וחורף. אשרי אלה שגרים בחלקים כאלה במדינה, שבתקופה מסוימת הם רחוקים מהגבול או רחוקים מהבעיות הפוליטיות המרכזיות של חיינו. אבל חלק גדול מאוד מהאוכלוסייה, והרוב המכריע של הצבא, ממשיכים לחיות דווקא במקומות האלה, ובמקומות האלה הצבא צריך לתת תשובות קשות, מסובכות, אשר עומדות לעתים קרובות מדי לוויכוח ציבורי.

חבר הכנסת אלי דיין, כאשר קצין צעיר או חייל נמצא בדרום-לבנון, או אתמול בעזה, או במקום אחר, והוא צריך כהרף עין לקבל החלטה כיצד לפעול, הוא לא יושב בדיון פתוח בכנסת, הוא לא יושב בדיון סלוני ביום שישי אצלנו בבית, הוא גם לא יושב בדיון מטכ"ל – הוא צריך לתת תשובה מיידית מקומית על איום על חייו וחיי חבריו. זה לא מצב שלום.

והמטה הכללי. במשך החודש האחרון עקבתי אחרי דברי השטנה כמעט, שנאמרו בכל אמצעי הדיבור והתקשורת לגבי חברים מסוימים מהמטה הכללי, עם רמזים גם על חברים אחרים, שכביכול המניע הראשי שלהם הוא הדאגה לעצמם, הדאגה לעתידם. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כל השמות שהוזכרו בשבועות האחרונים, החל ברמטכ"ל, רב-אלוף ברק, עבור דרך האלוף אורי שגיא ועבור דרך האלוף עמירם לוין – כמה פעמים בימי חייהם הם השליכו את חייהם מנגד? למה הם דאגו, לעתידם הם דאגו? למצבם האישי הם דאגו, או למצב מדינת ישראל הם דאגו? מה הדיבורים האלה? הצנזור דואג לעורו?

לצערנו, אנחנו צריכים להודות, שבדיעבד ההחלטות הראשונות של הצנזור לא התקבלו על דעת הציבור. זו גם הסיבה לכך שאני מסכים שיהיה דיון בכנסת.

שלשום ישוב אצלי הצנזור במשך שעה ארוכה. לא היה לו ספק – וזו חוות דעתו האישית הבלעדית, והוא אחראי לכך – שהחלטותיו היו נכונות, לטובת ביטחון ישראל וביטחון חיילי צה"ל ומפקדיו. אמת, גם הוא מודה בכך, שעקב השתנות תנאים מסוימים, ההחלטות האלה לא התקבלו.

אני יכול לומר לך: חבל שלא התקבלו, כי מוטב היה לכל תכנוני צה"ל בעתיד, שלא ידע כל אדם בעולם באיזה תרגיל מבקרים הרמטכ"ל וצוות המטה הכללי ובאיזה לא, ומה חלוקת התפקידים בין חברי המטה הכללי.

אני יכול לומר לך, חבר הכנסת אלי דיין, מניסיוני, ואני מביא את ניסיוני זה כיוון שהיו מעורבים בו אז שלושת האלופים הללו: הרמטכ"ל, רב-אלוף ברק, האלוף אורי שגיא, שהיה אז מפקד "גולני", וסגן-אלוף עמירם לוין – בשבוע של מבצע אנטבה. גם אז היו רצונות לפרסם פרסומים. סגן-אלוף יוני נתניהו, זיכרונו לברכה, קיבל הנחיה להמשיך לתפקד בתפקיד מסוים, בעוד חלק מיחידתו מכין תפקיד אחר. אלה החלטות המטה הכללי. זאת האחריות שמקבל ראש המטה הכללי, וזאת האחריות שמוטלת היום על רב-אלוף ברק, שאז היה אלוף-משנה אחראי למבצעים. ביום האחרון, כשהיה ברור שהמבצע עומד להתבצע, החזרנו את יוני ליחידתו, וזו היתה אחריות כבדה. אילו היה קורה משהו למבצע אנטבה, על מי היתה חלה האשמה? על מי היתה חלה האחריות? היו מספרים באיזה מבצע ואיזה מבצע הכין יוני? וביום האחרון קראתי לאלוף-משנה אהוד ברק ואמרתי לו: תיסע לקניה, ואם המבצע הגדול לא יתבצע, תוכל אתה להכין מבצע אחר.

אלה החלטות שמקבל המטה הכללי, שצריכות להיות סודיות. ולכן בתנאי מדינת ישראל יש מקום לצנזורה ולא כל כתב חוץ ינחה אותנו מה הם תנאי הביטחון שלנו, ולא הנוחיות של פרסומים בחוץ תנחה אותנו כיצד לשמור על חיילינו יום-יום ולילה-לילה.

אמת, נקודת המפגש היא עדינה, ולכן אולי מוטב לבחון אותה מדי פעם; לכן אני מסכים לדיון. אבל הנחות היסוד שנשמעו בחודש האחרון, ההשמצות, ההלעזות, הדיבורים שכביכול מניעים אישיים הם אשר מניעים באופן עקרוני את מקבלי ההחלטות החשובות האלה, את כל אלה מחובתי לדחות על הסף, גם בעניין המטה הכללי, גם בעניין הצנזורה. ואם האווירה בארץ שונה – בבקשה, נדון מחדש ונעלה את כל השיקולים.

אבל אני מציע להיזהר מאוד ולא לפגוע ביכולתה של מדינת ישראל וכליה העיקריים, ובהם צה"ל וארגוני זרועות הביטחון בראש, לא לפגוע ביכולת הפעולה שלהם. ולכן, לפי דעתי, צנזורה עדיין דרושה. על הממדים, על הדרכים, על הכלים – בבקשה, נדון פה במליאה ונקבל החלטה חדשה. לכן אני מקבל את ההצעה לדון על זה במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת יהלום במסגרת של דקה מהמקום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני סגן השר, הנושא יידון במליאת הכנסת בוודאי משום שוועדת החוקה, חוק ומשפט מכינה חוק בנושא הצנזורה. זה יידון בוועדה, יידון בציבור ויידון במליאה. זאת אומרת, הצעתי – ומייד אפרט אותה – שלא לדון במליאה לא מונעת דין ציבורי.

אבל כאן, חבר הכנסת דיין העלה את הנושא לא בצורה עקרונית אלא יותר באופן צמוד למה שקרה. ומה שקרה, אדוני סגן השר, מדבר על משהו שיש במערכת הביטחון, הדלפות שיטתיות, מכוונות, כאילו – ורואים את זה לפי עיתונות החוץ שפרסמה בכמה עיתונים אותה ידיעה במפורט – מישהו עשה מסיבת עיתונאים או עבר מכתב לכתב באופן אישי וישיר ומסר חומר סודי למכביר.

אני מקבל את דעתך, שאותם אלופים שחירפו נפשם למען ביטחון המדינה אי-אפשר לחשוך בהם – או כן, או לא, אני לא חושב שזה התנאי הבלעדי להדלפות – אבל מישהו עשה את זה. ואני ביררתי: חלק מהאינפורמציה לא ניתן במליאת ועדת החוץ והביטחון. זאת אומרת, גם מבחינה זו אי-אפשר.

לכן כדי לדון בעניין צריך להעביר את זה דווקא עכשיו, צמוד לאירוע, לוועדת החוץ והביטחון, על מנת ללחוץ על מערכת הביטחון לגלות מיהו זה שהדליף את הנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, מה הצעתך האחרת?

שאול יהלום (מפד"ל):

להעביר לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. הצעה אחרת גם לחבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן שר הביטחון, דווקא מפני שאני מקבל באופן מלא את דברך, שבמציאות של מדינת ישראל דרושה צנזורה – ואין לך דוגמה טובה מהדוגמה הזו ומהמשמעויות החמורות של ההדלפות – אני סבור שלא מן הדין להביא את הנושא הזה לדין רחב במליאה בקונטקסט הזה וכן לא לוועדת החוץ והביטחון, שמבחינות מסוימות זוכה ליותר תהודה, ליותר פרסומת מאשר המליאה עצמה. הנושא הזה, בעצם הבאתו לדיונים, כביכול מציב סימן שאלה.

אבל אני רוצה לומר דבר חמור מזה. בהמשך לדבריו של חברי, חבר הכנסת שאול יהלום ובעקבות שיחה שניהלתי אתך בעניין: מערכת הביטחון, הרחק מזרקורי הפרסומת, חייבת לבדוק את עצמה. ממה נפשך? אם אכן לא היתה הדלפה מכוונת מאנשים במערכת הביטחון, צריכים להוקיע את הכתבים שניסו להכפיש את המערכת הזאת. אם היתה הדלפה, אדוני סגן שר הביטחון, מאת מערכת הביטחון, חייבים למצות את חומר הדין, מפני שהאש משתוללת. מה שקראנו היום בתקשורת לגבי רב-אלוף לשעבר דן שומרון זה ראשיתו של ציד מכשפות, והאש בוערת. אם לא יטפלו בעניין הזה כמו שצריך – לא כאן במליאה ולא בוועדת החוץ והביטחון – אלא בתוך מערכת הביטחון, אנה אנו באים? לכן הצעתי: להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. נשאל את חבר הכנסת אלי דיין אם הוא מסכים שהצעתו תועבר לוועדה. מאחר שהוא אינו כאן נותרו בפנינו שתי הצעות: הצעה אחת – לדון במליאה, הצעה אחת – להסיר מסדר-היום. מי שהוא בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון במליאה יצביע בעד, מי שהוא בעד הסרה מסדר-היום יצביע נגד.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שישה בעד, שניים נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת אלי דיין – "כתבים זרים והצנזורה הצבאית בישראל: העברת חומר מסווג לחוץ-לארץ" תעבור לדיון במליאה.

הצעות לסדר-היום

היתר הישארות קבע בשטחים לשם איחוד משפחות

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: היתר הישארות קבע בשטחים לשם איחוד משפחות. אלה הצעות מס' 482, 483, 496 ו-509.

אומנם אני נמנה עם אלה שלא מבינים מה הכוונה ב"שטחים", אבל אין לי ברירה, הייתי חייב לקרוא את הסעיף. אני לא מבין אם זה שטח רמת-גן או חברון, אבל מה אני יכול לעשות? אין לי ברירה, קראתי את זה כמו שכתוב.

חנן פורת (מפד"ל):

אני לא ניסחתי כך את הסעיף.

נעמי חזן (מרצ):

גם אני לא.

חגי מירום (העבודה):

אני ניסחתי כך את הסעיף ואסביר מה זה "שטחים".

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אנחנו עושים כבר דיון מוקדם, אבל זה ברוח טובה. אני מקווה שגם הדיון, למרות חילוקי הדעות, יהיה ברוח טובה.

אני כבר מפנה את תשומת לב כל המשתתפים בדיון: יש ארבעה משתתפים, ולכן הזמן המוקצב הוא שבע דקות ולא 10 דקות.

שאול יהלום (מפד"ל):

צריך להפריד בין ההצעות. אם חבר הכנסת חנן פורת ניסח אחרת את הצעתו, צריך להפריד. אי-אפשר להכניס הכול תחת כותרת אחת. אם הוא אמר "יהודה ושומרון", מה העדיפות לניסוח של חבר הכנסת מירום?

חגי מירום (העבודה):

זה פשוט ניסוח מוצלח יותר. הם לוקחים את הניסוח המוצלח, חבר הכנסת יהלום.

שאל ילום (מפד"ל):

האם אפשר להציע להפריד בין הנושאים?

היו"ר ד' שילנסקי:

היושב-ראש הוא האחראי לכותרת. בדרך כלל עושה את זה המנגנון – המזכיר, סגני המזכיר – אבל פורמלית היושב-ראש הוא האחראי. כשהייתי יושב-ראש הכנסת אני, כאחראי לכותרת, ניסחתי את הכותרת כפי שניסחתי והכול יודעים שהיה מנוסח – יש"ע. היום יש יושב-ראש אחר, הוא ניסח את זה אחרת, וזו זכותו הלגיטימית. אני לא יכול להגיד לו: למה ניסחת אחרת, כי ידוע שיש שוני בדעות.

אם מישהו חולק על העיקרון, יש מוסדות של הכנסת, אפשר לפנות עקרונית, אבל כל עוד זה הכלל, אני חייב לכבד את הניסוח של יושב-ראש הכנסת, כי זה כיבוד היושב-ראש בעצמו.

חגי מירום (העבודה):

תודה רבה, אדוני.

חבר הכנסת ילום, כדי לשמור על אווירה טובה ועניינית בדיון, הבה נאמר שאלה אשר ניסחו כמוני וקראו לשטחים "השטחים" מתכוונים למה שאתם קוראים "יהודה, שומרון ועזה", ואגב אני מסתדר גם עם הכינוי הזה. איש איננו יכול להתכחש לו. נכון שיש חילוקי דעות באשר לעתידם של חלקי הארץ האלה, אבל אין לי כוונה ולא רציתי שהדיון יסטה דווקא לשאלה הזאת שהיא בתחום העיקרון.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתחילת השבוע הזה בוטלו 76 עתירות לאיחוד משפחות שהיו אמורות להיות נדונות בבג"ץ. העתירות הללו הוגשו, כך נמסר, מטעם 271 תושבי יהודה, שומרון ועזה, כלומר תושבי השטחים במובן זה שהם פלשתינים, וכן גם האגודה לזכויות האזרח. הם הגישו עתירה שמטרתה היתה לבקש איחוד משפחות.

משרד הביטחון, ככל שניתן לי להבין מתוך החומר שמתפרסם, שקל את העניין – אחר כך בוודאי סגן השר יבהיר את זה – והסמיך את הממונה על הבג"צים לטפל בנושא. אגב, לא מייד ולא השבוע, אלא היו דברים שכבר הוכרעו לפני כמה חודשים, אלא שביטול העתירות נעשה בתחילת השבוע הזה.

כאמור, משרד הביטחון הסמיך את עורך-הדין מנחם מזוז לבוא ולהודיע שיש הסדר כזה עם המשפחות על יסוד הומני. עורך-הדין מזוז הבהיר בהודעת הפרקליטות, שמדובר בהסדר מיוחד, לא בלתי מוגדר בזמן, שהוא לפני משורת הדין, ואין התחייבות להמשיך בו בעתיד, ואין בו משום זניחת המדיניות הקיימת של משרד הביטחון בשטחים.

פתאום קמה מהומה: שינוי במדיניות, הכרה בזכות השיבה, כל הליכת האימים האפשרית בגינו של תהליך שאין בו חדש, שאין בו מתום, והוא גם נכון מבחינה הומנית.

יש הבאים ואומרים: הנה, החל התהליך של החזרת 2-3 מיליוני פלשתינים ליהודה, לשומרון ולעזה, ולא היא. ככל שחקרתי וחקרתי בהחלטות משרד הביטחון והמינהל האזרחי, המופקד על הנושא הזה, הגעתי למסקנה שיש פה שיקולים לא חדשים, לא מיוחדים, הומניים מאוד, נכונים מאוד, ואנחנו היינו רוצים שיהגו ביהודים בדרך שבה קיבל משרד הביטחון את ההחלטות.

גונן שגב (צומת):

כפי שמדינות ערב נוהגות ביהודים.

חגי מירום (העבודה):

משרד הביטחון, הממשלה החלה בתהליך הזה של הכרה מדי פעם ומעת לעת באפשרות שאנשים יישארו כאן עם משפחותיהם, עוד בשנת 1984. שר הביטחון דאז משה ארנס היה זה שקבע מדיניות עוד יותר ברורה בעניין הזה והלך בכיוון הזה, לאשר מדי פעם על-פי בקשות שהוגשו. מבחינה זו, המדיניות של משרד הביטחון כפי שהיא באה לידי ביטוי במקרה הזה, לא מחדשת דבר. כל התוקף את המדיניות הזאת צריך לדעת זאת.

קראתי בתחילת השבוע פרסום בעיתונות, שהליכוד אומר בו: "זוהי הכרה דה-פקטו בזכות השיבה של הפלשתינים". מה אתם קופצים? זה המשך של מדיניות נכונה, מתחשבת, במשורה שבמשורה, של הכרה בבקשות על יסוד הומניטרי.

לכן, כל מי שינסה בהמשך הדיון להעמיד כאן את ההחלטה שנתקבלה על-ידי ממשלת ישראל במקרה הזה כאילו יש כאן דבר חדש ושונה מן העבר, יעשה מעשה שאין בו העמדה אמיתית של מצב העניינים.

חברי הכנסת, אני חושב שצריך להישמר באמת מפני התביעה לזכות השיבה. לא מפלגת העבודה, אפילו לא מרצ, שחבריה יושבים עמנו בבית הזה ומשתתפים אתנו בממשלה אחת, מעולם לא הגנו על התביעה לזכות השיבה של הפלשתינים. אמרנו את זה במפורש לפלשתינים שנושאים ונותנים אתנו היום. אמרנו את זה לכל מי שחיפש ערוץ הידברות אתנו. אמרנו את זה לעולם כולו. כאן לא יכול להיות פתרון כזה, וזכות השיבה לא תותר. הממשלה שלנו, בכל הקשור אפילו לרמז בעניין הזה, אומרת תמיד מפורשות, שמדובר על אישור במסגרת קרבה משפחתית של מי שעובר את המבדק הביטחוני. בעניין הזה אין שינוי מדיניות.

אני חושב שנכון הוא לבחון מדי פעם מה קורה, מה מתרחש, מי הם האנשים המבקשים, מה היא הבעיה שלהם. אם היסוד ההומניטרי עומד בשיקולים, אם לאפשר לכמה מאות מהם להישאר, הרי, חברי הכנסת, אנחנו צריכים להיות גאים בזה. צריך לדעת שהממשל שלנו, באופן שבו אנו מנהלים

את העניין, צריך כל הזמן להסתכל על המרכיב ההומניטרי, האנושי. אין פה פתיחת גבולות, אין פה מתן אישורים חדשים.

נכון הוא שהלחץ על מדינת ישראל מטעם גורמים פלשתיניים הוא כבד, הוא כל הזמן כבד. הפלשתינים דורשים עוד ועוד הכרה באיחוד משפחות, וברצונם להכניס עוד ועוד פלשתינים ליהודה, לשומרון ולעזה. אסור לשכוח שהיום גם קשה להם מאוד. חברי הכנסת בוודאי יודעים שהיום יש 300,000 פלשתינים שנפלטו מכוויית, מערב-הסעודית, בוודאי מעירק בעקבות מלחמת-המפרץ. לאן הם הגיעו? הם הגיעו לירדן. מה עלה בגורלם? הם נשארו במחנות פליטים, או ליד שער הכניסה לירדן או ליד שער היציאה מירדן לכיוון יהודה ושומרון. יש היום בעיה קשה של מאות אלפי פלשתינים שמחפשים להם פתרון כלכלי, שמחפשים חיבור אל השטח אצלנו.

אנחנו אומרים: לא, וגם נגיד: לא, כי אי-אפשר היום לפתור את הבעיה בשטחים אם נפתח את הפתח לקבלתם של מיליוני פלשתינים.

אדוני היושב-ראש, אתה מאותת לי, אני עומד לסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי זה חוסר מזל, אבל לא היו לך הפרעות וקריאות ביניים ולכן גם לא קיבלת תוספת זמן.

חגי מירום (העבודה):

אין גם צורך, כי הדיון הוא ענייני, ואני רואה גם שהימין מקבל את הטענות הללו בהבנה רבה.

שאול יהלום (מפד"ל):

איפה הימין?

היו"ר ד' שילנסקי:

לפעמים חברי כנסת שקוראים קריאות ביניים הם מהצד היריב, אבל הם לא עושים חשבון שעל-ידי זה הם עוזרים לנואם לדבר יותר.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שבעוד רגע תזמין שיקראו לי קריאות ביניים. תן לי רק לסיים את שלושת-ארבעת המשפטים האחרונים שלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר, הערתי רק ברוח טובה.

חגי מירום (העבודה):

הנה זה הגיע.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, האמת היא, שאחרי שהוא החל להשתמש בנאומו במונחים "יהודה ושומרון", לא נפריע לו.

גונן שגב (צומת):

הוא אפילו לא שם לב.

חגי מירום (העבודה):

זה בסדר גמור. יהודה ושומרון – אלה ביטויים תנ"כיים, ביטויים היסטוריים, זה לא דבר שאני, אפילו כאיש שמאל, כמי שנחשב מיוני מפלגת העבודה, רוצה או יכול להתעלם מן המורשת ההיסטורית הזאת.

קריאה:

היונה שבה אל ביתה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני בדרך כלל משתמש במונח "יש"ע" כקיצור של "יהודה, שומרון וחבל-עזה", על מנת להדגיש את השקפת עולמי, ובביטוי זה בלבד אפשר להביע את כל ההשקפה. ככה זה בחיים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חבר הכנסת חגי מירום, זה נכון גם לגביך?

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אומר רק כמה משפטים מסיימים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה יכול לסיים, אבל רק למען הרוח הטובה, בדיון על סעיף שחשבתי שיהיה כל כך סוער והוא מתנהל כל כך יפה, הוספתי כמה מלים לאווירה הטובה.

חגי מירום (העבודה):

עומד להגיע לארץ, ואני חושב שהוא כבר נפגש באירופה עם סגן שר החוץ שלנו יוסי ביילין, מארק פרון, שהוא המתאם הקנדי של הוועדה הרב-צדדית בנושא הפליטים. הוא עומד להגיע לארץ בכל יום ולבקש כאן את הרחבת המונח "איחוד משפחות". אני משוכנע שממשלת ישראל תדע לומר למארק פרון, שאנחנו לא מתכוונים להביא לשינוי דרמטי ומשמעותי בנושא הזה של איחוד משפחות בהתחשב בבעיה ההומניטרית.

אדוני סגן השר, אני מקווה שאנחנו נשקול כל פנייה לגופה, ננהג בדרך אנושית, הומניטרית, ראויה למדינה מתקדמת, לא נפתח את עצמנו למה שמכונה בפי המבהילים אותנו "זכות השיבה", ולא נראה, חלילה, צל הרים כהרים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום. אני מתכבד להזמין את חברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, גם אני, כמו חבר הכנסת חגי מירום, רציתי להתייחס לנושא זה משום שהשבוע הותר פעם נוספת למספר מועט יחסית של עותרים, בהסדר זמני, להישאר בסטטוס של מבקרים ארוכי-מועד בשטחים. ההסדר הזה הוא הסדר המבוסס על עיקרון ההומניטרי

בסיסי, וחייב גם להתבצע מעת לעת על-פי מדיניות הממשלה. אין כאן הסדר לגבי איחוד משפחות, אין כאן גזירת כלל שונה מהכלל שקיים כבר מאז 1984.

ב-1967, אחרי מלחמת ששת הימים, נסגרו השטחים על-פי צו 34. כתוצאה מכך מצא עצמו מספר לא מבוטל של תושבי השטחים מחוץ לגבולות האזור. כתוצאה מכך גם הופרדו משפחות של פלשתינים בשני צדי הגבול. חברי הכנסת, גם ממשלות בראשות העבודה וגם ממשלות בראשות הליכוד התירו עד 1984 איחוד משפחות לעשרות אלפי אנשים, להרבה מאוד אנשים, ורק ב-1984 הוחלט לשנות את המדיניות.

המדיניות הקיימת מאז 1984 טוענת כך: "רק במקרים מיוחדים ויוצאים דופן, משיקולים הומניטריים או ממשלתיים ובהעדר מניעה ביטחונית ספציפית, נענות בקשות לאיחוד משפחות". ובאמת, מאז 1984 אין טיפול רציני בנושא של איחוד משפחות.

ההחלטה של בג"ץ מהשבוע היא החלטה המאפשרת חידוש מעת לעת של רשיונות ביקור של בני משפחה מדרגה ראשונה. אשה עם שמונה ילדים, הנשואה לתושב השטחים, רשאית לשבת יחד עם בעלה בשטחים, וחייבת לבקש כל שישה חודשים הארכת הסטטוס של מבקר באזור כדי לחיות יחד עם בעלה. זו החלטה מינימלית, הומניטרית, בסיסית ביותר, ולא יותר מזה. ההחלטה של השבוע היא החלטה שיש לברך עליה, כי היא נעשית מטעמים אנושיים, מתוך הבנה של מצוקת בני אדם.

לעניות דעתי, הצעד הזה איננו מספיק, כי הוא משאיר בעיות אמיתיות בשטח. מה קורה לאנשים שאינם בני משפחה מדרגה ראשונה? אביא לכם דוגמה של אשה בת 94 מהכפר עבוד. שמה סופיה סאלח עבד-אל-קאדר. היא ערירית, אלמנה, חיה לבדה. בתה בת ה-61 סעדה אותה עד לשנה האחרונה, אבל היום היא יצאה לירדן, ולא ניתן לה אישור לבוא לסעוד את אמה הגוססת.

יש בעיה נוספת. ההסדרים הללו הם הסדרים ארעיים, הם לא מעוגנים בחוק והם לא מבססים את העיקרון ההומניטרי הבסיסי שעליו הם מושתתים. נוסף על כך, עדיין לא ברור מה יקרה למבקרים הרוצים לשהות יחד עם בני זוגם וילדיהם בעתיד.

לא, חברי הכנסת, לא מדובר פה באיחוד משפחות, לא מדובר כאן ביותר מהסדר ארעי, זמני, שבהחלט עונה על מצוקה אנושית אמיתית. אבל אני נזעקתי לנושא הזה גם מסיבה אחרת, והיא סיבה עמוקה הרבה יותר. מדינת ישראל טוענת כל הזמן, קבל עם ועדה, שאין לערב נושאים הומניטריים עם שאלות פוליטיות. אנחנו אמונים ואנחנו מצטטים השכם והערב את ההכרזה העולמית על זכויות האדם, סעיף 16: "המשפחה היא היחידה הקבוצתית היסודית והטבעית של החברה, והיא זכאית להגנת החברה והמדינה". זה הבסיס לדרישה שלנו לקיבוץ גלויות, זה הבסיס והיסוד של מדינת ישראל לדרישה לאיחוד משפחות ממדינות אויב. לא ייתכן שאנחנו, מדינת ישראל, אשר מתבססת על העקרונות ההומניטריים האלה, לא נאפשר את החלת אותם עקרונות גם על תושבים פלשתינים שהם בשליטתנו. לא ייתכן שזכות אלמנטרית בסיסית שאנחנו דורשים ליהדות העולם – לתושבי השטחים אנחנו נתנה אותה בנושאים פוליטיים.

חברות וחברי הכנסת, זכויות יסוד של בני אדם, הזכות לחיות יחד במשפחה אחת היא זכות שאיננה ניתנת למשא-ומתן פוליטי. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת גון שגב.

גון שגב (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ממשלת רבין משרתת את מדיניות ערביי יהודה ושומרון ומדיניות אש"ף. המטרה: שינוי דמוגרפי.

האישור שניתן למאות ערבים, אשר גרים בירדן ובמדינות ערב אחרות, להתאחד עם משפחותיהם היושבות קבע ביהודה ובשומרון, ואיחוד זוגות נשואים, שאיש לא בדק את אמיתות נישואיהם – יגרום לנהירה של המוני ערבים ממדינות ערב ליהודה ולשומרון.

כמה עובדות היסטוריות שעלינו לזכור: המצאת הבעיה הפלשתינית והנצחתה היו והינן מטרתן של כל מדינות ערב. מדינות ערב עושות שימוש פוליטי ציני ואכזרי במצוקת אחיהם, שאותם הן מתיימרות לייצג.

עוד בימי השלטון הירדני ביהודה ובשומרון נבנו בתים יפים ומרווחים מול מחנות הפליטים בבלאטה, ברמאללה ובמקומות נוספים. כשהציעה ממשלת ישראל לתושבי מחנות הפליטים לעבור לבתים אלה, איים אש"ף ברצח על מי שיעז לעזוב את מחנות הפליטים.

אותם ערבים שעזבו את ארץ-ישראל ב-1948 וב-1967 שוכנו במחנות פליטים במדינות ערב. למרות סיוע בין-לאומי לשיפור תנאי מחייתם של אותם ערבים ולשיכונם, סירבו מדינות ערב ואש"ף לכל פתרון, וחזרו והזכירו כי הפתרון יהיה רק כאשר אותם ערבים יחזרו לעכו, ליפו, לאדמות תל-אביב, לגליל ולשאר חלקי ארץ-ישראל.

המדינה הפלשתינית בירדן חוקקה ב-1963 חוק, המאפשר קבלת אזרחות ירדנית פלשתינית לכל ערבי שעזב את מדינת ישראל ב-1948. לכן אין לראותם כפליטים.

מדינת ישראל פתרה ופותרת את בעיית פליטי היהודים ללא סיוע ארצות מוצאם. הפליטים היהודים ממדינות ערב נמלטו בעור שיניהם, בהשאירם רכוש רב בארצות מוצאם. אינני מבין מדוע מדינת ישראל צריכה לתת פתרון לערבים המכנים את עצמם פליטים פלשתינים. ברור שמטרתם איננה שיבה ליהודה ולשומרון, אלא כפתרון ביניים לפני חזרתם לחיפה, לעכו וליפו. הם רוצים לממש את זכות השיבה, הם טוענים לה כל השנים והם לא ויתרו עליה, ורצונם להקים מדינה פלשתינית בכל שטחי מדינת ישראל מהירדן ועד לים.

הרצון לחזרה אינו נחלת ערביי ירדן או ערביי מדינות ערב האחרות בלבד, המכנים עצמם פלשתינים. גם ערביי יהודה ושומרון מנסים לחזור לעכו, ליפו ולשאר חלקי ארץ-ישראל שאותם עזבו ב-1948. ערביי יהודה ושומרון נישאים לערביי עכו, חיפה ויפו ועוברים להתגורר בערים הנ"ל ובמקומות נוספים.

בניגוד למנטליות הערבית, גברים מיהודה, משומרון ומחבל-עזה הנישאים לנשים ערביות אזרחיות ישראל עוברים להתגורר בבתי משפחות הנשים הללו.

ניסיון ההשתלטות על ארץ-ישראל שינה צורה. המסתננים שבאו בשנות ה-50 לבצע פעולות חבלה ורצח על מנת לפגוע בקיומה של מדינת ישראל מוחלפים היום במסתננים הנעזרים בממשלת רבין ומבקשים להגשים אותה מטרה בדיוק; פשוט בדרך מדינית ולא בדרך טרור.

תופעות אלה מסוכנות, וממשלת רבין חייבת להפסיק את השיחוד של הערבים המכנים עצמם פלשתינים, ולא לתת יד לתוכניתם השטנית של ערפאת ושותפיו בארגוני המחבלים להקמת מדינה פלשתינית בכל גבולות ארץ-ישראל.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אחרון מביאי ההצעות באותו נושא – חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – לא, אינני מתכוון לחזור על דברי קודמי, אף-על-פי שבדברים רבים אני מזדהה אתו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

בוודאי, בוודאי. וכי יכול להיות אחרת?

חנן פורת (מפד"ל):

ראשית, אני רוצה לומר באשר לכותרת ולשם – זו זכותי – שאני חושב שכאשר אנחנו מתייחסים לחבלי ארץ-ישראל שבידינו עלינו לכוונתם בשם הראוי להם: יהודה, שומרון וחבל-עזה, ותהא הקונוטציה הפוליטית אשר תהא.

כאבו לי עד מאוד דבריה של השרה שולמית אלוני בעניין זה, דווקא בהיותה שרת החינוך, אבל כשם שהיא חזרה בה מדברים רבים, היא עתידה גם לחזור בה בנושא הזה, ברצון או באונס.

נוריד מהלקסיקון שלנו את המלה השטחית הזאת, שמראש מעקרת את היחס הנפשי שלנו לארץ-ישראל, את המלה "שטחים", ונשתמש בהתייחסותנו אליהם כאל חבלי ארץ-ישראל, שהם ביתנו, מולדתנו ובעצם יסוד הווייתנו. הנה בפרשת השבוע אנו עתידים לקרוא על בית-אל, ששם אנחנו רואים סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

ועכשיו לגופו של עניין. אני מודה ומתוודה: הסוגיה שלפנינו כבדה מאוד וכאובה מאוד, ואינני יכול בנקל לחרוץ בדין. ואינני יכול, חרף כל תפיסותי באשר לדמותה של ארץ-ישראל, לבטל כלאחר יד את דבריהם הנרגשים מנקודת מבט הומנית, פתטית, של חברת הכנסת נעמי חזן ושל חבר הכנסת חגי מירום. אבל, עם זאת אני חושב – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

חבל שזה בא עם "אבל".

חגי מירום (העבודה):

להיות הומני זה לא פתטי.

חנן פורת (מפד"ל):

אמרתי הומנית, אמרתי פתטית, פירושו של דבר נרגשת; מה יש, זו לא מלה שלילית.

אבל, עם זאת אני רוצה לומר לחבר הכנסת חגי מירום, כי מי שאומר שרואים צל הרים כהרים הוא תם או מיתמם. ראה את הדברים שנאמרים על-ידי אלה שמגישים את העתירות לבג"ץ. הם אומרים דברים מפורשים. אקרא באוזניים: מוסדות המחקר הפלשתיניים העוסקים בנושא, שבחלקם מימנו את הבג"צים, מעריכים שכיום יש בגדה וברצועה כ-85,000 משפחות הזקוקות לאיחוד משפחות.

הנתונים הללו מופיעים בעיתונים שונים, במקומות שונים. לפי אומדנים, ואני קורא מדבריו של דני רובינשטיין, שדי התמחה בסוגיה, נמצאים היום מחוץ לשטחים – הוא קורא להם "שטחים" – כ-70,000 מתושבי הגדה ועזה שאיבדו בדרך זו את זכותם לגור בבתיהם.

בעקבות מלחמת-המפרץ גברה המציאות הזאת, וכיום יש לנו סדר גודל של בין 30,000 ל-50,000 פליטים פלשתינים מתוך אלה שגרו בכוויית ובמדינות הנפט האחרות, שנמצאים באותה בעיה. צריך לדעת שלפנינו כאן ההכרעה, שאם היא נתמכת על בסיס הומני פרטני, היא עשויה להפוך גל שוטף ואי-אפשר לבטל אותה.

בינינו לבין עצמנו, האם התביעה של הפלשתינים לשיבה, גם לשיבה ליפו ולאשקלון, לאשדוד ולבאר-שבע, אין בה יסוד הומני? ודאי שגם פה יש יסוד הומני, גם אם הם ברחו בתוך מלחמה. אבל השאלה היא שאלה גורלית ומכריעה מבחינה מדינית לעתידה של מדינת ישראל. ואי-אפשר לבוא ולומר שהדבר הזה לא יהווה תקדים, כי ברגע שיוגשו אלפי בג"צים על אותו בסיס, והם כבר עומדים ומוכנים להיות מוגשים, לא תוכל לומר שמה שהכרעת איננו תקדים. השאלה היא באמת כבדה.

אני רוצה להוסיף נקודה. שים נא לב, מדינות ערב, לרבות ירדן, אינן מוכנות לתת למשפחות האלה להישאר בירדן על בסיס איחוד משפחות, גם לא להישאר בכוויית. זו אותה כוויית שניצלה יפה כל כך את הפלשתינים, את כשרונם ואת כוח העבודה שלהם, לא היתה מוכנה כלל לתת להם אפשרות להתגורר בה ולקבל אזרחות, גם לא על בסיס איחוד משפחות. כשאתה נמצא בג'ונגל כזה – – –

נעמי חזן (מרצ):

איך אתה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

לא באתי להשוות אותנו אליהם. בפרלמנטים שם לא מתקיים דיון כזה כלל. לא באתי להשוות. באתי רק להציג נתונים. הרי אנחנו מדברים על איחוד משפחות, והשאלה היא איפה מתאחדות המשפחות. כשאנחנו דנים על שאלת הפליטים, ואנחנו דנים על הפליטים שבתוכנו, אנחנו צריכים לראות את הדברים בקונטקסט רחב. כשאתה בא להכריע בשאלות מדיניות גורליות, אינך יכול לראות את הדברים רק בהיבט הצר, הנרגש, ויהיה הומני ככל שיהיה, של המשפחה האחת.

על כן אני סבור, בראש ובראשונה, שהסוגיה הזאת ראויה לליבון במליאה – ואפשר במסגרת ועדת החוץ והביטחון. מפני שעליך לקבוע כללים ונורמות כדי שלא ייווצר כאן שטף, שאחר כך יפרוץ את כל הסכרים שאתה מבקש לחסום בעניין הזה.

אני גם סבור, שאם לפנינו דברים שנעשים על בסיס הומני פרטני, הם צריכים להישקל ולהיבחן, ובצדק טענה חברת הכנסת נעמי חזן, אבל אני רוצה לתת לזה משמעות נוספת – לא על רקע מחוות פוליטיות כדי להניע גלגלי משא-ומתן כזה או אחר. זה איננו הקונטקסט שבו סוגיה כזאת צריכה להיות נדונה, ואי-אפשר להשתחרר מההרגשה, שעל רקע זה נדונו הדברים כאן, ולא על רקע של בחינה עניינית לגופו של דבר.

נעמי חזן (מרצ):

ההחלטה הראשונה היתה בשנת 1990 והתקבלה בממשלה שאתה ישבת בה, חבר הכנסת פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני יודע, ולא שללתי דברים, ואני חוזר ואומר שגם היום אינני שולל אותם מכול וכול. פה אפשר שיש גם שוני מסוים בין דבריו של גון שגב לדברי. אינני שולל מכול וכול. אני אומר שאסור שהדברים האלה יהיו בקונטקסט פוליטי של מחוות, מפני שאז הם מקבלים באמת הקשר פוליטי, והמשמעות וההשלכה שלהם יהיו פוליטיות בקנה מידה הרבה יותר גדול.

אני רוצה לסיים. ממשלת ישראל חייבת לדון בסוגיה הזאת לפני שיבואו הבג"צים הבאים ולקבוע בעניין הזה עמדה, שלא תאפשר ליצור עובדות שיביאו לרבבות. מדובר פה על רבבות. אני רוצה שאנחנו נדע, שכיום כבר נמצאים בתוך תחומי יהודה, שומרון וחבל-עזה – הממעיטים מדברים על 20,000, והמרבית מדברים על 100,000 שנמצאים כבר עכשיו, ללא אישורים וללא היתרים.

אינך יכול לקבוע בעניין הזה קביעה שתהפוך להיות בסופו של דבר גורפת בלי שקבעת מדיניות מראש. הדבר הזה הוא אכן נושא למשא-ומתן בקשר להסדר הקבע. כאשר תהיה לנו ריבונות ביהודה ובשומרון, כאשר לא נעמוד במצב שבו אנחנו עומדים במאבק על נפשנו ועל חיינו בחבלי ארץ אלה, נוכל גם להיות יותר פתוחים, יותר מוסריים ויותר הומניים, בידיעה שלביתנו שלנו אנחנו יכולים לפתוח את הדלת, אבל לא בשעה שהמאבק מתחולל סביב עצם קיומנו ובתינו שלנו. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן השר, הבמה לרשותך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר מראש, שצריך לנטרל את הדיון הזה מכל אספקט פוליטי. כבר צוין פה, שההחלטות האלה נתקבלו לפני הרבה שנים, נתקבלו בממשלות אחרות. אין פה שום ג'סט פוליטית, אין פה רמז פוליטי, יש פה צעדים הומניטריים טהורים, שהיו יפים למדינת ישראל בכל השנים הללו, בכל הממשלות שלה.

אני מדגיש את הדבר הזה, כי בהמשך פשוט אפרט את הקביעות המשפטיות שהיו בעניין. מכיוון שאני אבקש מחברי הכנסת להסתפק בדברי התשובה, אני רוצה בפתח הדברים לחזור ולהדגיש שאין פה שום עניין פוליטי, זה לא קשור לג'סטות, זה לא קשור להשקפה פוליטית כזאת או אחרת, זה קשור להתנהגותה של מדינת ישראל כמדינה מודרנית בעלת שיקולים הומניטריים, ואני מציע כך לראות את העניין.

אדוני היושב-ראש, הנושא עלה לאחרונה בדיון מאוחד שהתקיים בבג"ץ 4491/91 ובבג"ץ 578/92, בעתירות שעניינן מתן אישור לשהייה באזורי יהודה ושומרון לבני זוגם של תושבי האזור כאשר בן הזוג אינו תושב האזור, אלא נכנס לאזור עם רשיון ביקור.

אקדים ואציין, כי אין מדובר בשינוי מדיניות בנוגע לבקשות בני הזוג הזרים לקבלת מעמד של תושב השטחים במסגרת איחוד משפחות, אלא מדובר בהסדר שהתקבל בפועל במסגרת של רשיונות ביקור המתחדשים מעת לעת: הסדר שבא לתת מענה הומניטרי על מצב שנוצר בשטח.

אסביר את דברי על-פי הרקע וכללי המדיניות שגובשו בעניין, אשר באו לידי ביטוי בתצהיר פרקליטות המדינה שהוגש בנושא ובקביעותיו של בג"ץ:

א. כידוע, בעיקרון קיימות הגבלות על כניסת זרים בכל מדינה, אף בתנאי שלום; קל וחומר בשטח הנתון לממשל צבאי. "לעניין זה" – והנני מצטט מהבג"ץ – "ראוי להדגיש כי הפרקטיקה הנהוגה, בעבר ובהווה, באזורי יהודה, שומרון וחבל-עזה באשר לחופש תנועה בכלל ואיחוד משפחות בפרט מקלה הרבה מעבר לחובות לפי כללי המשפט הבין-לאומי והפרקטיקה הבין-לאומית בנושא זה".

ב. המדיניות שהונהגה בשנים האחרונות, משנת 1984, היתה שרק במקרים מיוחדים ויוצאים דופן, משיקולים הומניטריים או ממשליים, ייענו השלטונות לבקשות לאיחוד משפחות. בהערת אגב ייאמר בעניין זה, כי, מחד גיסא, עצם העובדה שמדובר בבן זוג איננו טעם מיוחד כי כך הרי רוב הבקשות, ומאידך גיסא, עצם דחיית הבקשה אין משמעה ניתוק בין בני הזוג, כי עדיין בן הזוג המקומי, בהעדר שיקול ביטחוני, ראוי לצאת ולהתאחד עם בן הזוג הזר, במקום המושב הזר. המדיניות היא אפוא כי כל בקשה נבחנת לגופה, וכבר אושרו כך אלפי בקשות.

ג. מדיניות זו, הנהוגה כאמור לעיל, נדונה בפסיקת בג"ץ בשנים קודמות כאשר הסוגיה לובנה מכל צדדיה ועל כל השלכותיה המשפטיות וההומניטריות, לרבות מבחינת כללי המשפט הבין-לאומי. נקבע כי מדיניות זו מעוגנת היטב בדיון והיא אושרה בפסיקות רבות של בית-המשפט הגבוה לצדק.

ד. בשלהי 1989, תחילת 1990, התגלתה בעיה בעניין זה. שכן אותרו כ-500 נשים זרות אשר נישאו לתושבי האזור ושהו באזור שלא כדין, חלקן עם ילדים. הוחלט, מטעמים הומניטריים ולאחר דיונים רבים, לאפשר להן כהסדר מיוחד מתן רשיונות ביקור אשר יוארכו מפעם לפעם. זאת במקביל לאפשרות של הנשים הנ"ל להגיש בקשות לקבל מעמד של קבע במסגרת איחוד משפחות. גם הסדר זה נבחן בבג"ץ.

ה. לאחר חלוף שנה התברר כי בני זוג זרים שנכנסו לאזור כאמור המשיכו לשהות בו גם לאחר תום תקופת רשיון הביקור. ושוב לאחר דיונים הוחלט, לתקופה של עד 31 במאי 1992, להותיר את ההסדר המיוחד שהונהג ב-1990 על כנו ולאפשר לבני משפחות מדרגה 1 – בני זוג וילדים קטינים של תושבי האזור, להישאר באזור על-פי רשיונות ביקור לתקופות של שישה חודשים בהעדר טעם ביטחוני אחר. ואומנם כך נהגו בפועל כלפי כל "המאחרים", אותם אלה שישהו מעבר לתקופה המותרת, כשבמקביל רשאים היו לפנות בבקשה לקבל מעמד של קבע לפי המדיניות הרגילה בנוגע לאיחוד משפחות.

ו. יודגש כי מדובר היה בהסדר מיוחד, מוגבל בזמן, שלא בא לגרוע מהמדיניות הרגילה בנוגע לאיחוד משפחות, מדיניות שנהוגה כאמור מ-1984 ונבחנה על-ידי בג"ץ. ההסדר הינו לפנינים משורת הדיון, כאשר מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון אינו מוגבל על-ידי הסדר זה ואינו מתחייב להמשיך ולהנהיגו בעתיד או להנהיג הסדר בדומה לו. במלים אחרות, המדיניות בנוגע לאיחוד משפחות לא שונתה, ואם ייקבעו בעתיד הסדרים אחרים, יהיו אלה על רקע נסיבות הזמן והמקום ההוא.

לסיום רק אציין, כי על רקע זה קבע הבג"ץ, שאין כאן שינוי נסיבות המצריך שקילה מחדש של המדיניות הנהוגה מ-1984, כשבפועל נמצא פתרון הולם לסוגיה במסגרת רשיונות ביקור המתחדשים מעת לעת; על כן נשמט הבסיס לעתירות שהוגשו.

אני חוזר ומבקש לאור הנ"ל להסתפק בהודעה שלי היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת מירום, האם אתה מקבל את הצעתו של סגן השר ומסתפק בדבריו?

חגי מירום (העבודה):

מסתפק בדבריו.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה. חברת הכנסת נעמי חזן?

נעמי חזן (מרצ):

מסתפקת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת גון שגב?

גון שגב (צומת):

לא מסתפק ומבקש דיון במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא מסתפק. חבר הכנסת חנן פורת?

חנן פורת (מפד"ל):

לא מסתפק ומבקש להעביר לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא מסתפק.

הצעה אחרת לחבר הכנסת טלב אלסאנע לגבי הצעתו של חבר הכנסת שגב, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדינת ישראל היא מדינה הומנית בכל הנוגע לבעיית איחוד המשפחות בגדה המערבית וברצועת-עזה. אני מברך על הצעד שננקט על-ידי הממשלה, המאמת ומשקף גישה חיובית.

אני סבור שדעתו וגרסתו של חבר הכנסת שגב לא רק שאינן מוסריות, אלא הן מנוגדות לאמנות הבין-לאומיות ולחוק הבין-לאומי. לא יכול להיות שדעות ישתנו על-פי שייכותו הלאומית של האדם המבקש את איחוד המשפחות.

סעיף 46 באמנת האג, 1907, קובע: יש לכבד את כבוד המשפחה וזכויותיה. סעיף 27 באמנת ז'נבה הרביעית, 1949, קובע, כי תושבי השטחים הכבושים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך ארץ לגופם, לכבודם, לזכויותיהם המשפחתיות, לאמונתם ולפולחנם, לנימוסיהם ולמנהגיהם.

אי לכך, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גון שגב.

גון שגב (צומת):

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני חוזר בי מההצעה ומבקש להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מציע להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת שגב.

אדוני סגן השר, אתה הצעת להסתפק בדברי תשובתך, אבל לא אמרת מה אתה מציע במקרה שלא מסתפקים בדברי תשובתך.

חיים אורון (מרצ):

להסיר.

היו"ר ד' שילנסקי:

את זה השר יגיד.

סגן שר הביטחון מ' גור:

להסיר.

היו"ר ד' שילנסקי:

להסיר.

לגבי הצעתו של חבר הכנסת שגב, יש לנו הצעות להסיר ולהעביר לוועדה. עכשיו נשמע את חבר הכנסת האשם מחאמיד לגבי הצעתו של חבר הכנסת פורת. אני רק מבקש מהחברים להקפיד על הזמן שהוקצב להצעה אחרת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני בטוח שחבר הכנסת פורת יתפלא וישתומם – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, טעיתי, אני מצטער. זה היה רשום לפני שהשר נתן את תשובתו. אני מצטער, אתה מתבקש לחזור למקום.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אי-אפשר להעביר את זה לוועדה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה נרשמת להסיר את ההצעה. חבר הכנסת יהלום נרשם להעביר לוועדה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני, אני עוזר לחבר הכנסת יהלום. הוא מרשה לי, הוא מוותר לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, אתה מוותר לו?

שאול יהלום (מפד"ל):

אני לא מוותר. מאחר שהוא נקרא, אני מציע שהוא יסיים את המשפט.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני רוצה להעמיד דברים על דיוקם. אני קיבלתי פתק, שחבר הכנסת האשם מחאמיד נרשם להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פורת לפני ששמענו את דברי השר. עכשיו רשום אצלי: חבר הכנסת שאול יהלום – להעביר לוועדה. חבר הכנסת שאול יהלום, מאחר שהוא כבר נקרא ומודיע שהוא מוכן להעביר לוועדה, האם אתה מסכים?

שאול יהלום (מפד"ל):

לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר, בעיקר לחברי הכנסת חגי מירום ונעמי חזן: אל יעמידו את הנושא על הצד ההומניטרי בלבד. אני קורא מהעיתון "הארץ", שאינו אמון על ימניות יתר, שיש הערכות שמדובר בסך הכול ב-100,000 שגרים ביש"ע ללא רשיון, לא ב-240 – זו הערכת העיתון "הארץ".

עכשיו אני רוצה לומר לחברי בצד השמאלי של המפה הפוליטית: אי-אפשר לאחוז את החבל בשתי קצותיו. מצד אחד, לתמוך ב"שלום עכשיו", שבדרך מספרים ועושה סקרים מדומים ועל סמך המספרים יוצא בהנחה פוליטית; מצד שני, לבוא ולהגיד: בואו נאפשר עוד ל-100,000 ערבים. ממה נפשכם? אם אתם בעד איחוד משפחות, אל תעלו את זה כנימוק פוליטי נגד ההתנחלויות ונגד גאולת יש"ע, ואז נסכים לאיחוד משפחות. אם אתם מעלים 100,000 כנימוק פוליטי, אתם לא יכולים לדרוש שינוי במדיניות. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת גונן שגב, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

גונן שגב (צומת):

כן.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. חבר הכנסת חנן פורת, האם אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדה?

חנן פורת (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מבין שהכוונה היא לוועדת החוץ והביטחון.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת שתי ההצעות, מס' 496 ו-509, של חברי הכנסת גזן שגב וזנן פורת, לוועדת החוץ והביטחון?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 15

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ג' שגב וז' פורת לוועדה לא נתקבלה.

דב שילנסקי (הליכוד):

משום-מה לא נקלט אצלי.

היו"ר ר' אדרי:

נכון, אני מצרף את קולך. אני מבין שאתה בעד. גם אני בעד.

חברי הכנסת, 12 בעד, 15 נגד. שתי ההצעות האחרות, של חברי הכנסת חגי מירום ונעמי חזן, הוסרו מסדר-היום.

קריאות:

לא הוסרו.

היו"ר ר' אדרי:

זה אותו דבר, הסתפקתם בתשובת השר, אבל אני מוכן לקבל את המינוח שלכם – להסתפק בתשובת השר.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק קמ"ג, הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון), של חברי הכנסת דוד מגן ובנימין נתניהו. שניהם אינם באולם.

הצעת חוק העונשין (תיקון) (עבירות זנות), התשנ"ב-1992

(הצעת קבוצת חברי כנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להצעת חוק רכ"ב, הצעת חוק העונשין (תיקון) (עבירות זנות), התשנ"ב-1992, של קבוצת חברי כנסת. ינמק חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מנמק מהמקום משום שיש הסכמת הממשלה להצעת החוק.

מדובר בהצעת חוק שיזמו חברי הכנסת חיים אורון, רפאל איתן, דוד צוקר, דן תיכון ואנוכי. אנחנו מחדשים הצעת חוק שהיתה גם בכנסות קודמות. בין המציעים בכנסות קודמות היו, בין היתר, חברי הכנסת רוני מילוא, שושנה ארבלי-אלמוזלינו, שרה דורון ומשה שחל.

אנחנו הולכים בעקבות המלצת ועדת השופטת בן-עתו. ועדת בן-עתו ממליצה להוציא את הזנות מחצרות הבתים, מחוף הים וממקומות ציבוריים ולאפשר קיומה במבנים.

ההצעה מפורטת ומסודרת. מדובר בהצעת חוק שמובאת לכנסת בקריאה מוקדמת. העניין חשוב ורציני במיוחד לאור העובדה שאתמול ציינו את יום האיידס. אנחנו יודעים שהעניין הזה כרוך גם בנושא האיידס.

אדוני היושב-ראש, בכנסת הקודמת עברה הצעת החוק בקריאה מוקדמת והגיעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, אך בשל אילוצי זמן ואילוצים אחרים לא היה אפשר להתקדם בה. עכשיו הגיע הזמן להעביר אותה.

אין מדובר במהפכה. אני גם רוצה להבהיר ולומר, שאין כאן מיסוד הזנות. אין זה הפיכתה של הזנות למשהו חדש. הזנות במדינת ישראל חוקית ומותרת הרבה מאוד שנים, אלא שהיום יש מצב אבסורדי. ניתן לעסוק בזנות בחוף הים בתל-ברוך, בחצרות בתים, בגינות ציבוריות, לעיני עוברים ושבים, וזה בסדר. לעומת זאת, אם עושים את זה במקום סגור, בצנעה, זה לא בסדר. אנחנו צריכים לתקן את המצב הזה. זאת ההצעה המוגשת לפניכם.

אני מבקש לאשר את ההצעה בקריאה מוקדמת ולהעביר אותה להמשך דיון לוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת פורז. ישיב שר המשפטים. בבקשה, אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, הזנות היא תופעה מגונה אבל תופעה קיימת, שנוח לאנשי השלטון להתעלם ממנה לבל ייאמר שהם נתנו לה גושפנקה והיתר חוקי. כל הניסיונות להיאבק בה על-ידי הוצאתה מחוץ לחוק נכשלו.

המאבק בזנות מלא צביעות והתחסדות.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת העומדים, הנושא מעניין. אני מבקש שלא להסתודד. אני מבקש להקשיב לשר.

רן כהן (מרצ):

שר המשפטים ד' ליבאי:

המאבק בזנות מלא צביעות והתחסדות. באים לעצור את הזונה אבל לא את הגבר הבא עליה. הוא אינו שותף למעשה זנות. הוא אינו עבריין. הגבר הוא עד, כי הגבר משלם בעד מעשה הזנות. זנות שמשלמים עבורה היא לגיטימית.

אבל הזנות היא גם חוקית. מותר לאשה להרוויח כסף ממגע מיני. אין בהתנהגות זו כשלעצמה משום עבירה. הזנות היא מקצוע חוקי בישראל. אבל מאחר שהזנות היא תופעה מגונה יורדים לחייה של הזונה. אומנם מותר לך לזנות, אבל אסור לך לעשות זאת תחת קורת גג, ואסור לך לעשות זאת בשוטטות, ואסור לך לשדל אנשים לזנות אתך. אם זנית בנסיבות האמורות, את עבריינית שדינה מאסר. כך נאלצו הזונות לצאת לעבוד בגנים וברחובות – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, חברי הכנסת, הוויכוח – לא באולם. הוויכוח יכול להתנהל בחוץ.

רענן כהן (העבודה):

דנים בנושא רציני מאוד.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה, אדוני היושב-ראש.

כך נאלצו הזונות לצאת לעבוד בגנים וברחובות ובשפת הים, שכן אסור להן לעבוד בדירה או בחדר במלון או בסירה בחוף הים. אסור להן לשדל אחרים, ורבות מהן נאלצות להיעזר בקבלנים הקרויים סרסורים, שמשתלטים על גופן בסמים או באלימות או בדברי כיבושין ואהבה.

משום כך נעשתה הזנות, בצד ההימורים, במדינות שונות כאחת מאבני היסוד והתשתית של הפשע המאורגן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה מה שיהיה אם תמסדו אותה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בשל הורדת הזנות למחתרת אין עליה פיקוח רפואי. סכנת הזיהום וההדבקה במחלות מין מרחפת על מקצוע זה – על כל גבר הבא במגע מיני עם פרוצה ועל כל אשה הבאה במגע מיני עם גבר שבא במגע מיני עם פרוצה.

בימינו אלה, הגדולה מכל הסכנות לבריאות היא סכנת מחלת האיידס, באשר טרם נתגלתה תרופה למניעתה ולריפוייה.

על רקע בעייתי זה מינה שר המשפטים ביום 4 בפברואר 1975 ועדה ציבורית בראשות השופטת הדסה בן-עתו, כדי לבדוק את נושא הזנות בישראל על היבטיו השונים.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם. חברי הכנסת העומדים והמסתובבים, אני מבקש מכם לשבת ולהקשיב. חברי הכנסת מצד שמאל וגם מצד ימין. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בוועדה זו היו חברים בעלי מעמד וניסיון מקצועי רב בכל התחומים הרלבנטיים לנושא, בהם השופטת אוסטרובסקי-כהן, אז פרקליטת מחוז וכיום שופטת בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, ד"ר תמר ברזניץ מהחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטה העברית, ד"ר מנחם הורביץ ממשד הסעד, ד"ר לואי מילר ממשד הבריאות, ניצב יחזקאל קרתי ממשטרת ישראל, פרופסור ליאון שלף מאוניברסיטת תל-אביב ופרופסור מנחם אמיר מאוניברסיטה העברית בירושלים.

ועדה נכבדה זו הגישה לשר המשפטים בחודש אפריל 1977 דוח רציני ומפורט. חלק ניכר מהמלצות הוועדה אומצו על-ידי הוועדה למעמד האשה שמונתה על-ידי ראש הממשלה.

מטעמים קואליציוניים לא יכול היה שר המשפטים ליישם את המלצות הוועדה הנכבדה, ולפיכך יזמה קבוצת חברים, בכנסת התשיעית, הצעת חוק פרטית ליישום המלצות אותה ועדה. חברי הכנסת הללו היו משה שחל, שושנה ארבלי-אלמוזלינו, רוני מילוא, שרה דורון ועקיבא נוף. הכנסת החליטה, ב-11 ביולי 1979, להעביר הצעת חוק זו לוועדת החוקה, אולם הליכי החקיקה עוכבו שם.

אותה הצעת חוק הונחה שוב על שולחן הכנסת השתים-עשרה. הפעם הצטרפו ליוזמים גם חברי הכנסת חיים אורון, רפאל איתן, אברהם פורז, דוד צוקר ודן תיכון. חברי הכנסת שנכחו באולם הצביעו בקריאה המקדמית נגדה, ברוב זעום.

הצעה זו שוב הונחה על שולחן הכנסת השלוש-עשרה על-ידי חברי הכנסת חיים אורון, רפאל איתן, אברהם פורז, דוד צוקר ודן תיכון. חבר הכנסת פורז הודיע, שהמציעים יביאו היום את הצעתם לקריאה מקדמית. לכן היה על ועדת השרים לענייני חקיקה לקבוע מייד את עמדתה כלפי הצעת חוק זאת.

בישיבה הרגילה של הוועדה, שהתקיימה השבוע, הופיע רק חבר אחד לישיבה, והוא יושב-ראש הוועדה, שר המשפטים. שלושה חברים נכבדים בוועדה שהו אז בחוץ-לארץ. השרים רובינשטיין ושחל, שהיו בחוץ-לארץ – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש לקיים את הוויכוח מחוץ לאולם. חבר הכנסת העומד, חברי הכנסת העומדים, אני לא רוצה לנקוב בשמות. חברי הכנסת, אני מבקש מכם. יש ויכוח – בחוץ, לא כאן. חבר הכנסת פנחסי, חבר הכנסת פנחסי. חבר הכנסת פנחסי, אני מבקש ממך, אדוני, אם יש לך ויכוחים קואליציוניים – בחוץ ולא כאן.

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת. חברי הכנסת, אני מבקש מכם, ויכוחים בין חברי הקואליציה – לא באולם. חבר הכנסת ביבי, אני מבקש ממך. אתם לא מהקואליציה, מדוע אתם נזעקים?

לימור לבנת (הליכוד):

אנחנו לא נזעקים, אנחנו נהנים.

היו"ר ר' אדרי:

אתם מציעים שאני אפסיק את הישיבה?

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, איש לא שומע אתכם, ואין זה לכבודה של הכנסת להתנהג בצורה כזאת.

חברי הכנסת, אני מבקש מכם, כל הוויכוחים – לא כאן באולם. אם יש הצעות אחרות, אני מבקש להידבר בחוץ. ואני מבקש, אלה שעומדים – לא לעמוד. חבר הכנסת מירום, אני מבקש לשבת. חבר הכנסת שפי, אני מבקש לשבת. חברי הכנסת, אני פונה אליכם לתת לנהל את הישיבה בצורה מסודרת. תודה לכם. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, השרים רובינשטיין ושחל, שהיו בחוץ-לארץ, הודיעו באמצעות נציגיהם, שהם תומכים בהצעת החוק. כך קרה, שוועדת השרים קבלה את החלטתה באותה ישיבה פה-אחד, בנוכחות חבר אחד בלבד.

קריאה:

פה אחד של חבר אחד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ברצוני להבהיר, כי בהמלצות ועדת השופטת בן-עתו, וגם בהצעת החוק המונחת לפנינו, אין כל ניסיון, או רצון, לתת לגיטימציה לזנות, ולא למסד אותה. אין הצעה זו באה להקים בתי-בושת; אין היא באה לחייב כל זונה לקבל רשיון, או היתר, לעסוק בזנות; אין היא מחייבת רישום של זונות. הצעת החוק מכירה בכך, שיש זונות בישראל, שהזנות היא חוקית, אלא שכופין על הזונות והגברים הבאים אליהן לקיים מגעים בתנאים משפילים ותוך סכנה חמורה לבריאות הפרט ולבריאות הציבור. כיום הזנות היא מוקד אפשרי של הדבקת אנשים באיידס, וכולנו מצוים לתת דעתנו לסכנה נוראה זו.

יצחק לוי (מפד"ל):

כבוד השר, אפשר לשאול שאלה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

הצעת החוק מבקשת לטפל בנושא בדרך שלא תפגע בעקרונות החשובים לאנשים דתיים, אבל תשמור על צלם האדם של הנזקקים לשירותי מין אלה ועל כבודן של הנשים הנאלצות, או הרוצות, לעסוק בזנות.

חלק חשוב בהצעת החוק נלחם בסרסורים. מוצע, בין השאר, לקבוע עבירה חדשה, ולפיה "העושה בזדון מעשה שיש בו כדי להפריע לפעולות טיפול ושיקום של מי שעוסק בזנות, דינו – מאסר חמש שנים".

לכן אני אישית סבור, שהמצב כיום ראוי לתיקון, וכי יש מקום לכך שוועדת החוקה, חוק ומשפט תדון באופן רציני בנושא ותשקול תיקוני חקיקה, או אמצעים אחרים, או הפקת לקחים אחרים.

עם זאת, לפי תקנון הממשלה רשאי כל חבר ממשלה לערער בתוך שבועיים על החלטת ועדת השרים. ברגעים האחרונים הודיעוני, שהשר דרעי עומד להגיש ערעור על החלטת ועדת השרים. משום כך עדיין אין בהחלטת ועדת השרים כדי לחייב את הממשלה, עד שהממשלה כולה לא תדון בערר.

משום כך עלי להדגיש, כי אין כרגע עמדת ממשלה באשר להצעת חוק זו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לאדוני שר המשפטים. חברי הכנסת, אני מבקש מכם, אומנם הנושא הוא נושא – – –

לימור לבנת (הליכוד):

יש מיסוד הזנות. עכשיו ראינו אותה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם. הנושא הוא נושא, אבל לא צריך להתלהב מעל למידה.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים. יש הצעה אחרת לחבר הכנסת יורם לס.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את רשות הדיבור.

היו"ר ר' אדרי:

אחר-כך. אני אתן לך, לא עכשיו. בבקשה, חבר הכנסת לס. אתה יכול לדבר מעל הדוכן.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי את הצעתי האחרת משום שהחוק הזה איננו עונה למטרה, ששמענו אותה מפיו של שר המשפטים – שאמר זה עתה, שמטרת החוק למנוע את התנאים המשפילים, שיכולים להביא לסכנה בריאותית. ואני רוצה לקבוע, שהסכנה הבריאותית איננה מושפעת מהתנאים המשפילים. ולכן, לחוק הזה לא צריך לקרוא חוק הזנות, אלא חוק הקונדום. מדוע? כי הקונדום מופיע בכל מקום, מלבד בחוקים. הקונדום מופיע על כל עץ רענן, למעט בספר החוקים של מדינת ישראל.

ואם החוק הזה צריך לענות למטרה שלמענה הוא נוצר, צריך להיות בו סעיף, שמחייב את הזונה הממוסדת, אם היא ממין זכר ואם ממין נקבה, להשתמש בקונדום בתוקף החוק, אחרת זו תהיה עבירה פלילית. זו הנקודה העיקרית שחסרה בחוק, ולכן אני חושב שהוא מפספס את המטרה שלו.

היו"ר ר' אדרי:

מה אתה מציע?

יורם לס (העבודה):

אני מציע פורמלית להסיר את ההצעה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. חברי הכנסת, אני מבקש לא להתלהב מעל למידה – – –

קריאה:

לא להתלהט.

היו"ר ר' אדרי:

גם לא להתלהט. הנושא הוא נושא.

חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, יש כאן בעיה, יש כאן אי-הבנה – בדרך שהציג זאת חבר הכנסת אברהם פורז. הוא אמר – ולכן הוא נימק מהמקום – שהממשלה מסכימה לחוק, והנה שמענו משר המשפטים, שלממשלה אין עמדה. האם אפשר להבהיר מה קורה כאן, ומדוע הפרוצדורה לא לפי התקנון?

היו"ר ר' אדרי:

הצעה לסדר לחבר הכנסת אברהם בורג. בבקשה.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אם אכן תתקבל עמדתו של חבר הכנסת יהלום, אני מבקש, כדי שלא תהיה בעיה פרוצדורלית, לאפשר לחבר הכנסת פורז לעלות לבמה ובמסגרת של 10 דקות לנמק את הנושא, ואז לקיים הצבעה.

דן תיכון (הליכוד):

זה התקנון.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, על-פי התקנון, מאחר שיש הצעה להסיר, מותר לחבר הכנסת המציע לנמק מדוע הוא מבקש להעביר את ההצעה לוועדה. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רק אם הממשלה היתה מציעה להסיר.

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא, על-פי התקנון הוא יכול לנמק.

אברהם פורז (מרצ):

רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, ראשית אני רוצה להסביר את הפלונטר הפרוצדורלי שנוצר כאן. שמעתם אותו. לפי הפרוצדורה, מוגשת הצעת חוק והממשלה קובעת עמדה. אני קיבלתי הודעה ביום שני האחרון, שוועדת השרים לענייני חקיקה – קרי, הממשלה – תומכת בהצעת החוק. וכאן חלה הפרוצדורה הרגילה. והנה מסתבר שיש ערעור של שר. התוצאה היא, שאומר לנו שר המשפטים שאין עמדת ממשלה. בסדר, אין עמדת ממשלה. לא קרה ולא כלום.

יצחק לוי (מפד"ל):

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת לוי, לא קרה כלום. הדבר היחיד שקרה הוא, שאני הפסדתי זמן. במקום לנמק את הצעת החוק מעל הדוכן, נימקתי בדקה מהמקום, וזכות התשובה יש לי בכל מקרה. אז מה הפסדתי? חלק מהמכסה הפסדתי.

היו"ר ר' אדרי:

יש לך חמש דקות, חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (מרצ):

כן, בהחלט.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, אני אומר זאת גם לחברי הסיעות הדתיות, אין פה שום בעיה של הלכה, אין פה שום בעיה של דת, ואתם לא צריכים לגלות רגישות לעניין הזה מעבר לכל תיקון אחר בחוקי העונשין. הזנות במדינת ישראל היא חוקית – אמר לכם זאת שר המשפטים – הזנות היא חוקית כשהיא על שפת הים בתל-ברוך, הזנות היא חוקית בחצרות בתים, הזנות היא חוקית בחדרי מדרגות, אבל היא חלילה לא חוקית אם מישהי עושה זאת בצנעה, מתוך צנעת הפרט. אפשר להתעלם, אפשר לומר: לא רוצים לראות את המציאות, אבל האם זאת דרך נכונה לעשות זאת?

יגאל ביבי (מפד"ל):

הסרסור מתעלל בבנות.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת יגאל ביבי, אתה יודע שלפי הצעת החוק הזאת יש החמרה בעונשים המוטלים על סרסורים? האם קראת את הצעת החוק?

יגאל ביבי (מפד"ל):

יש לו רשיון מהעירייה.

אברהם פורז (מרצ):

איזה רשיון מהעירייה? על מה אתה מדבר? רבותי חברי הכנסת, המצב הזה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

מי מפריע לזנות? אבל לתת רשיון?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אתה מפריע היום יתר על המידה.

אברהם פורז (מרצ):

החל מתקופת המנדט ועד תחילת שנות ה-60 זה היה המצב במדינת ישראל, ותוך תיקון חקיקה, שלדעתי לא שמו לב אליו, יצרו החמרה מיותרת ומזיקה וגרמו למצב האבסורדי הזה, שבחצר הבית זה בסדר ובדירה באותו בניין זה לא בסדר; שבתוך חדר במקום צנוע זה לא בסדר, אבל על שפת הים בתל-ברוך – זה בסדר.

אתמול "חגגנו" את יום האיידס.

חיים אורון (מרצ):

ציינו.

אברהם פורז (מרצ):

ציינו. האם זה באמת לא עושה לכם שום דבר? האם מי שהולך לפרוצה דינו מוות? הוא צריך לחלות באיידס וגם למות מזה?

חנן פורת (מפד"ל):

אנחנו רוצים שיתבייש.

שאול יהלום (מפד"ל):

תגביל את הזנות. הצעת החוק שלך תרחיב את הזנות ותעלה אותה לממדים גבוהים יותר.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, היא לא תרחיב ולא תצמצם, היא תוציא זאת מהרחוב ומשפת הים ותכניס זאת למקום צנוע וסביר, מקום שיש בו מים זורמים ומקלחת.

רבותי חברי הכנסת, מדובר בהצעת חוק בקריאה מוקדמת. רוב הסיעות מיוצגות בוועדת החוקה, חוק ומשפט. נשב, נדון, נבדוק. העניין רציני מכדי לדחות אותו על הסף. מה בסך הכול עושה הקריאה המוקדמת? היא פותחת את דלת הוועדה לדיון.

האם הנושא הזה לא ראוי לדיון, צריך להתעלם ממנו, לא לראות אותו?

יצחק לוי (מפד"ל):

תגיש זאת כהצעה לסדר-היום.

אברהם פורז (מרצ):

איזו הצעה לסדר? הרי אנחנו יודעים שהבעיה היא שיש חוק לא טוב.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש מהכנסת לאשר בקריאה מוקדמת את הצעת החוק שהעליתי. אשמח לשתף פעולה עם כולם בוועדה, אני וחברי הוועדה האחרים, על מנת להביא בפני הכנסת בקריאה ראשונה הצעת חוק מתוקנת, נאורה, שמתאימה לחברה מתקדמת, ולא להשאיר את המצב האבסורדי הזה שבו אנחנו טומנים ראשינו בחול ולא רוצים לראות את האמת. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת פורז. אנחנו עוברים להצבעה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אבקש הצעה לסדר.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לאחר שהכרזת על ההצבעה לא נהוג לתת הצעה לסדר.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, כדבר יוצא מן הכלל אפשר שני משפטים לסגן השר פנחסי ולחבר הכנסת גונן שגב, ואחר כך נעבור להצבעה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

עם כל הכבוד ליושב-ראש, יש תקנון.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני לא יכול לנהוג איפה ואיפה. נתתי גם לחבר הכנסת בורג, נתתי לחבר הכנסת יהלום, אתן עוד לשני חברי הכנסת, ובזה אנחנו עוברים להצבעה.

יוסי שריד (מרצ):

יש פרוצדורה ותקנון.

היו"ר ר' אדרי:

נהגתי לפי הפרוצדורה.

סגן שר האוצר ר' פנחסי:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש, ברשותכם, לפנות למציע לדחות את ההצבעה מהיום למועד אחר, כדי שגם הערעור יידון בממשלה ותהיה החלטה לגבי העמדה ולפיכך נוכל להצביע כולנו יחד לכאן או לכאן, כי להצבעה הזאת תהיינה השלכות.

אני מודיע לחברי הקואליציה, אם יהיה בהצבעה הזאת פיצול – תישאו באחריות גם בהצבעות האחרות שיהיו היום.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני סגן השר, מה שאמרת לא צריך להיות מופנה למליאת הכנסת. לך כסגן שר אין מעמד, רק הממשלה יכולה לבקש מה שביקשת.

אחרון, חבר הכנסת גונן, ואנחנו עוברים להצבעה.

גונן שגב (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת המתנגדים להצבעה, יש עבודות במדעי ההתנהגות אשר מראות כי מיסוד של זנות לא גורם להגברת הזנות אלא גורם להורדה בשימוש בזנות, כיוון שחלק מהמניעים להליכה לזנות אינו רק הזונה אלא אותה צורה פרטיזנית של ביצוע יחסי המין.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט?

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 15

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון) (עבירות זנות),

התשנ"ב-1992, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, התוצאות הן: בעד העברת הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט – 26, נגד – 15, נמנעים – 2. הצעת החוק הועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

בושה וחרפה לכנסת ישראל. תתביישו.

הצעה לסדר-היום

עלייה מדאיגה במספר התינוקות הנולדים מכורים לסמים

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 409, בנושא: עלייה מדאיגה במספר התינוקות הנולדים מכורים לסמים – מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

חברי הכנסת, אני פונה אליכם בבקשה להמשיך את הוויכוחים מחוץ לאולם. אנא, תואילו לנהל את הוויכוחים בחוץ. אנא מכם, אל תפריעו לחברת הכנסת בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני לא כל כך מבינה למה תינוקות שנולדים מכורים לסמים פחות מעניינים מנושא הזנות, אבל זאת עובדה.

כבוד אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עד כמה שהדבר נשמע מוזר, יש מצב שבו מומלץ שנרקומנית, משמע אשה שמכורה לסמים – לא תעבור טיפול של גמילה מסמים. אני חוזרת: זה נשמע תמוה, שמומלץ במצב מסוים שלא לעבור תהליך של גמילה מסמים. זאת עובדה.

אנחנו מדברים על נשים מסוממות, נרקומניות, הנמצאות בהיריון; תהליך של גמילה בתקופת ההיריון פוגע בעובר.

זה נשמע לא הגיוני, אבל זה איננו הדבר הלא-הגיוני היחיד במצב שבו אם נרקומנית מכורה לסמים יולדת תינוק מכור, תינוק מסומם, נרקומן על כורחו.

רוב הסמים הנרקוטיים עוברים את השליה והעובר מתמכר לסם עוד לפני שנולד. בשפה המקצועית מכנים תינוק כזה "תינוק בתסמונת גמילה", וזה משום שעל כורחו אותו תינוק אומלל יאלץ לעבור תהליך של גמילה.

מדובר בדרך כלל בשעות אחדות לאחר הלידה – הרעידות מתחילות. התינוק מזיע, הוא מגלה סימנים קיצוניים של אי-שקט, הוא מכווץ כולו בדרך כלל, ואחר כך באות ההקאות, נשימות מהירות, שלשולים, בכי צורם שלא נפסק. כשהאישיות הקטנה הזאת מפסיקה לבכות, מתחילים פרכוסים והתכווצויות בלתי פוסקים. הגוף הקטן מאבד שליטה, לפעמים עד כדי איבוד ההכרה. בחלק מהמקרים התהליך הזה מוביל למוות.

העוצמה של הסימנים תלויה בסוג הסם שהאם לקחה, בכמות, באורך תקופת ההתמכרות ובזמן לקיחת המנה האחרונה לפני הלידה. למשל, אם האם לקחה את המנה קרוב ללידה, התינוק יראה סימני גמילה רק שלושה ימים לאחר הלידה. במשך אותם שלושה ימים התינוק יהיה רגוע, תחת השפעת הסמים.

אצל אמהות המשתמשות בקוקאין התופעה הרבה יותר חמורה. לעתים שימוש חד-פעמי של האם בקוקאין יכול להרוג את העובר או לגרום לו נזק מוחי, ולעתים קורה, שבבית-החולים מתייחסים לתינוק מכור לקוקאין כאל תינוק רגיל, כי כך זה נראה על פני השטח, ומשחררים אותו לביתו. רק לאחר חצי שנה עד שנתיים מהלידה מתגלים אצל עשרות אחוזים מהתינוקות שהאמהות שלהם מכורות לקוקאין, או השתמשו בקוקאין, נזקים מוחיים בלתי-הפיכים.

זאת איננה הטעות היחידה בטיפול המתרחשת בבתי-החולים מעצם השחרור, מעצם אי-התייחסות לתופעה, משום שאין נהלים מתאימים לגבי התופעה הזאת.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם בתחילת שנות ה-80 נולד בבית-חולים בממוצע תינוק מכור אחד בשנה, הרי לפי הערכה עכשווית נולדים בבית-חולים בממוצע שני תינוקות מכורים לסמים בחודש. אני הייתי במעון שהיו בו כ-20 ילדים. אמרו לי שלפני שנה-שנתיים בקושי קרה שהיה שם תינוק אחד או שהיו שניים, מתוך כל ה-20, שנולדו עם תסמונת גמילה. היום יש להם תשעה תינוקות שעברו תהליכי גמילה, ועל חלק מהם אתה עדיין רואה את הסימנים, שלא לדבר על נזקים מוחיים חמורים יותר שעלולים להיות, ובחלק מהמקרים יש.

הערכות מספריות מדברות על עלייה של מכ-90 תינוקות שנולדו מכורים בשנת 1990 לכ-300 שנולדו מכורים בשנה שעברה. אני מדברת על הערכות שנמסרו לי על-ידי ד"ר יצחק קדמן מהמועצה הלאומית לשלום הילד. מדובר בהערכות ולא במספרים מדויקים, משום שבארץ לא חלה חובת דיווח על לידת תינוק מכור, לא על בתי-החולים ולא על הרופאים המיילדים. אי-חובת הדיווח היא חלק מאותה אי-הערכות לטיפול בבעיה שאני מדברת עליה.

אותם תינוקות אומללים שדורשים טיפול מיוחד, לרבות טיפול תרופתי של תחליפי סם, ולרבות תנאים סביבתיים, מטופלים, מחמת חוסר ידיעה בחלק ממחלקות הפגים, כתינוקות היפר-אקטיביים. התינוק, שדורש טיפול מסור מהרגיל, מוחזר בדרך כלל ולצערנו, וזאת, שוב, בשל העדר נהלים מתאימים, לידי אותם הורים שהביאו אותו, כפי שכבר הבנו קודם לכן, בצורה כל-כך אכזרית לעולם הזה. איזה עוול משווע.

מי שפותח עיתונים קורא על מקרים קשים וקשים פחות. לפני כשנה הובאה לאחד מבתי-החולים בדרום הארץ תינוקת בת חודשיים במצב קשה, בת להורים נרקומנים. כעבור זמן קצר נפטרה התינוקת כשהיא סובלת מתופעות האופייניות להתמכרות לסמים קשים. השערת הרופאים היתה, שהאם נהגה לסמם את התינוקת בכוונה כדי להשתיק אותה.

גם אם התינוק שורד אחרי טיפולי ההשתקה האלה, הוא בדרך כלל נחשף בביתו לעישון ולהזרקה, ובדרך כלל יחזור לבית-החולים כילד מוכה.

מתוך מודעות לדחיפות הטיפול בבעיה זו, ומתוך דאגה לנוכח חוסר האונים של המוסדות בבואם לטפל בבעיה, התכנסה לפני כשנה-וחצי ועדה בין-משרדית, שכללה נציגים של משרד הבריאות, משרד הרווחה, הרשות למלחמה בסמים והמועצה הלאומית לשלום הילד. הוגשו הערכות והמלצות כיצד על המשרדים לפעול כדי למנוע היוולדות של תינוקות אומללים כאלה, ואם כבר נולדו, כיצד לטפל בהם ולשפר את סיכויי השיקום שלהם. מאז, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא נעשה דבר בעניין הזה; אפס. שום המלצה לא יושמה, והמצב מחמיר והולך.

אני רוצה רק לציין, שבארצות-הברית היום התופעה כל כך קשה, ש-11% מהתינוקות נולדים כתינוקות מסוממים. כידוע, אנחנו בדרך כלל מחקים את ארצות-הברית, ואני רואה את העניין הזה בדאגה חמורה ביותר. אני קוראת מעל בימה זו לכנסת, לרשויות המתאימות, לגלות אחריות ולפעול להצלת התינוקות האלה. זהו עוול משווע. אני קוראת לביעור התופעה הזאת מכול וכול. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל.

ישיב סגן השר אלי בן-מנחם. בבקשה, אדוני.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בידי הרשות למלחמה בסמים נתונים על היקף בעיית המשתמשים בסמים מגיל 12 עד 40, שזה טווח הגילים שבו המשתמש די מודע למעשיו.

הנתונים הנכונים לסוף 1990 מצביעים על כ-145,000 משתמשים באופן לא חוקי בחומרים ממכרים. כל אלה הם הורים בכוח או הורים בפועל.

הנתונים לשנת 1992 מצביעים על מגמה של עלייה מדאיגה בהיקף התופעה, אולם לא נעשה אף לא סקר מקיף אחד שמצביע על היקף המשתמשים נכון להיום.

הערכות גסות מדברות על כ-200,000 משתמשים. קיימת הערכה, כי כ-40,000 מהם מכורים לסמים קשים ומוגדרים כנרקומנים קשים.

היחס בין הגברים לנשים בכלל המשתמשים בסמים הוא 1:5, דהיינו אשה אחת על כל חמישה גברים. כל אשה כזאת מהווה בפוטנציאל אם לתינוק מכור לסמים, כיוון שאין מפסיקים את השימוש בחומר הממכר מחשש לשלום העובר.

חברת הכנסת בלומנטל, את התייחסת לנקודה הזאת, מדוע לא גומלים אשה בתקופת ההיריון. אני מעריך שהרופאים מכירים את הנושא הרבה יותר טוב ממך וממני. אם הם החליטו שלא צריך לעשות את זה בשלב – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

סליחה, זו עובדה שאם רוצים לגמול בתקופת ההיריון זה עלול להשפיע יותר קשה על העובר. לכן לא עושים את זה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

נכון, לא עושים את זה, כי זה משפיע הרבה יותר קשה על העובר. אני לא נכנס לזה כי אני מניח שהרופאים יודעים מה הם עושים.

בהנחה שלכל אשה כזאת ייולד ילד מכור לסמים, הרי שהיקף התופעה יכול לעמוד על כ-8,000 תינוקות כאלה. זה הרבה, הרבה מאוד. זהו נתון קשה במיוחד על אף הערכה אובייקטיבית, שמספר זה מוגזם למדי, היות שלא כל אשה מכורה היא נשואה או מסוגלת להביא ילדים לעולם. אלא שגם הערכה של 4,000 תינוקות מכורים היא מזעזעת כשלעצמה. עם זאת, זו הערכה בלבד, כיוון שהמספר המדויק אינו ניתן לאמידה עקב החיסיון הרפואי המוטל על נושא זה מפאת צנעת הפרט.

על-מנת לבדוק את הנושא בצורה יסודית הורתה ועדת הכנסת למלחמה בנגע הסמים בישיבתה מיום 21 במאי 1991 על הקמת ועדה בין-משרדית בתיאום עם הרשות למלחמה בנגע הסמים, בהשתתפות נציגי משרד העבודה והרווחה, הרשות למלחמה בסמים, הוועדה הלאומית לשלום הילד ונציגי משרד הבריאות.

בעקבות המלצת הוועדה הבין-משרדית מינה משרד הבריאות ועדה לעניין תינוקות של אמהות מכורות לסמים, בראשות פרופסור ארתור אידלמן, מנהל המחלקה לפגים במרכז הרפואי "שערי צדק". המלצות הוועדה של משרד הבריאות בראשותו של פרופסור אידלמן כוללות הנחיות מפורטות הנוגעות לבדיקות רפואיות ונוהלי טיפול ומעקב בקרב אמהות מכורות לסמים ויילודים. המלצות אלו נדונו בישיבת הוועדה הבין-משרדית, שנערכה ב-18 בנובמבר 1992, ואומצו על-ידיה. סיכום דיוני הוועדה הבין-משרדית מתאריך זה יועבר לוועדת הכנסת לנושא המלחמה בסמים באמצעות הרשות למלחמה בסמים.

אני מבקש לפרט כאן חלק מהמלצות אלו. בתחום הבריאות: א. הנחיות טיפוליות לגבי אמהות ליילודים בסכנת תסמונת גמילה; ב. מינוי ועדה מקצועית להכנת תוכנית חינוכית להשתלמות צוותים רב-תחומיים המטפלים בנשים הרות מכורות לסמים ובתינוקות נפגעי תסמונת גמילה. התוכנית מיועדת להנחות ולערוך השתלמויות לאנשי מקצוע מתחומים שונים בטיפול בנשים הרות וביילודים של הורים מכורים לסמים; ג. תיקון לתקנות בריאות העם. הוועדה ממליצה שמשרד הבריאות ייזום תוספת לתקנות הנ"ל, כך שייאמר בהן שעל מנהל בית-החולים לדווח לרופא הממשלתי שימנה שר הבריאות על כל יילוד המאושפז בבית-חולים ונמצא שהוא נתון בתסמונת גמילה מסמים מסוכנים. הוועדה ממליצה שתיערך השתלמות לכל הגורמים במערכת הבריאות שיש להם מעורבות בנושא.

ועכשיו לנתונים כלליים: א. הוועדה ממליצה שהרשות למלחמה בסמים תבצע מחקר על היקף הבעיה ואפיונה; ב. הוועדה ממליצה שמשרד הבריאות ומשרד העבודה והרווחה ינהלו מערכת איסוף נתונים לבדיקת היקף התופעה.

המחלקה לגמילה מסמים ואלכוהול במשרד הבריאות עוסקת עתה בתכנון יישומן של הנחיות הוועדה, בציפייה שלאחר שובו של פרופסור אידלמן מחוץ-לארץ, בקרוב מאוד, יושלם תהליך יישום ההנחיות. המחלקה גם פועלת ליישומה של המלצת הוועדה הבין-משרדית בדבר תיקון תקנות לדיווח על ילדים הסובלים מתסמונת גמילה, ומשתתפת בהכנת תוכניות השתלמות לצוותים רב-תחומיים המטפלים בנשים הרות מכורות לסמים ובתינוקות נפגעי תסמונת גמילה.

לסיכום, אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ואני מבטיח, בתוקף הסמכות שהואצלה לי על-ידי ראש הממשלה לטיפול בכל נושא הסמים בארץ, לעשות הכול על מנת לצמצם את התופעה הקשה של מכורים לסמים במדינת ישראל.

דרך אגב, חברת הכנסת בלומנטל, אם את מבקשת להעמיק חקר בנושא, אני מפנה אותך ללקט מאמרים והרצאות בנושאי תינוקות מכורים לסמים, שהוצא לאור על-ידי הרשות למלחמה בסמים והמועצה הלאומית לשלום הילד.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

הכול יש, הבעיה היתה שמהמלצות של הוועדה שציינת, המלצות מצוינות, שום דבר לא יושם לעת עתה. עם כל הרצון הטוב, שום דבר לא זז: אין חובת פיקוח, אין צוותים מיומנים. זאת הבעיה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

נבדוק את זה שוב. כשפרופסור אידלמן יחזור, כל ההמלצות שלו יגיעו גם לרשות למלחמה בסמים, גם לוועדה למלחמה בסמים בכנסת, ואני מעריך שנמצא פתרונות. אם יהיו הערות, הרי את חברת הוועדה למלחמה בסמים, ונתקן מה שצריך לתקן כדי לתקן את העוול הקשה.

לסיכום, אני מציע, רבותי, להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה, ושם נמשיך לטפל בבעיה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לסגן השר. חברת הכנסת בלומנטל, את מסכימה להעביר את הנושא לוועדה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני חושבת שזה רעיון טוב, משום שבוועדת העבודה והרווחה מופיעים גם גורמי הבריאות, וזה מעבר לוועדה למלחמה בסמים.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת? ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שבעה בעד, נגד אין. ההצעה עוברת לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

סגירת המרכז לגמילה "גשר לחיים"

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 516: סגירת המרכז לגמילה "גשר לחיים", של חבר הכנסת רפאל אלול. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, "אני עושה כל דבר כדי להיות יצרני בחברה. נלחמתי והצלחתי לחזור לשירות מילואים פעיל" – כך סיפר ביום ראשון יגאל, נגמל זה תשעה חודשים, אשר עובד ב"גשר לחיים", בסיור שערך הלובי החברתי במרכז הגמילה.

חברי הכנסת, על-פי נתונים רשמיים יש במדינת ישראל כ-30,000 מכורים לסמים. מספר המשתמשים בסמים בארץ מגיע לכ-250,000, מתוכם 60,000 בני נוער עד גיל 18. בצה"ל – כ-6% משתמשים בסמים.

"גשר לחיים" הוא מרכז גמילה אחד מתוך כמה מסגרות טיפוליות הקיימות בישראל: הלשכות המקומיות לשירותים חברתיים בכ-60 יישובים בארץ, אשר מטפלות בכ-170 מכורים; אשפוזיות מטעם משרד הבריאות – כ-50 מיטות; שלוש קהילות טיפוליות – הר-טוב, אילנות ומלכישוע, שם הטיפול אורך כשנה וחצי, ובמרכזים הללו כ-170 מיטות; מרכזי טיפול המופעלים על-ידי עמותות ציבוריות – "גשר לחיים" ו"טמרה", שבהם אורך הטיפול כחמישה שבועות. ב"גשר לחיים" מטפלים בכ-120 מטופלים לשנה. אומנם הטיפול בהם לא מבוקר, מחוסר תקנות פיקוח, אף שלפחות ב"גשר לחיים" הביעו נכונות מלאה לעבוד בשיתוף פעולה עם הרשויות ולעמוד תחת פיקוח מקצועי. שני

מוסדות אלה מוכרים על-ידי הרשות במלחמה בסמים וכן על-ידי משרד העבודה והרווחה. המשרד הקציב למרכז 250,000 שקל באופן חד-פעמי עבור מטופלים ספציפיים. כלומר, כיום יש בישראל בסך הכול פחות מ-400 מיטות לאכלוס נרקומנים במסגרות טיפוליות שונות, כאשר, כפי שצינתי, יש 30,000 מכורים.

400 מכורים עברו עד כה טיפול במרכז "גשר לחיים". 250 נגמלו סופית, מתוכם 30% נשים, וכולם מתפקדים במסגרות חברתיות נורמטיביות. 90% עובדים בעבודה קבועה.

הטיפול ב"גשר לחיים" הוא על בסיס תוכניות לתמיכה עצמית בהתערבות של אנשי מקצוע. עיקר כוחו של הטיפול נובע מהאפשרות שיש לנרקומן להזדהות עם המדריכים שלו, שגם הם נרקומנים שהתנתקו מסמים, והם נותנים לו דוגמה חיה שהחלמה אפשרית.

יתירה מכך, כשבוגרי "גשר לחיים" חוזרים לבתיהם, הם גורמים לנרקומנים נוספים להיגמל, והם עושים את העבודה של הגורמים המטפלים כחלק חשוב בתהליך ההחלמה שלהם. השינוי הגדול שהם גורמים הוא לא רק ברמת הפרט אלא הוא ברמת הקהילה. אם אתה שולח 10 נרקומנים לגמילה, אתה מקבל תוצאה של 50 נרקומנים "נקיים" באותה עיר.

כיום עומד המרכז בסכנת סגירה בשל גירעון של 400,000 שקל. הסיבה העיקרית לגירעון זה היא העדר מקום קבוע. בשלוש השנים האחרונות עבר המרכז ממקום למקום 19 פעמים, והעלות הגבוהה של שכר הדירה נגסה בתקציבו. נוסף על כך, מטופלים רבים לא יכלו לעמוד בתשלומי השכר בעבור גמילתם.

משרד השיכון חייב לאתר מקום קבוע למרכז הגמילה, כדי ש"גשר לחיים" לא יאלץ לעבור אפילו פעם אחת נוספת, מה גם שעכשיו המרכז מתפקד באזור סמים מסוכן בתל-אביב, דבר שמקשה מאוד על תפקודו התקין. קשה מאוד להצליח להוציא משם מה שנקרא "נקיים".

משרד העבודה והרווחה צריך לדאוג לכיסוי הגירעון העכשווי ולתקצוב שוטף של המטופלים.

גם משרד הבריאות צריך לשלוח מכורים למרכז הזה, כמו למרכזים אחרים ברחבי הארץ, שכן "גשר לחיים" מטפל בכל אותם מקרים קשים שלא מתקבלים מסיבות אלה או אחרות למוסדות אחרים.

להערכתי, אם תינתן התמיכה הזאת, יוכל המרכז "גשר לחיים" להציל עוד מאות רבות של אנשים מכורים ולהחזירם לחברה הנורמטיבית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רפי אלול. אני מבקש מסגן השר אלי בן-מנחם להתייחס להצעה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עמותת "גשר לחיים" הוקמה בשנת 1990 על-ידי מר זלמן אירנשטיין, היושב עתה ביציע המכובדים. היא הוקמה במטרה להפעיל מוסד פרטי לטיפול בנפגעי סמים.

המוסד הזה מוכר לרשות מתחילת דרכו. אנשי הרשות וכן אנשי משרד העבודה והרווחה מבקרים בו בקביעות, אף שבהעדר חוק לפיקוח על מעונות גמילה אין המוסד חייב ברישוי ובפיקוח של המדינה.

התוכנית הטיפולית מורכבת מחודשיים הסגר לגמילה גופנית וטיפול המשכי עד לשנה אחת, אם במסגרת קיבוצית ואם במסגרת אחרת.

בשנת התקציב 1991 נקנו ב"גשר לחיים" שירותי טיפול לנפגעי סמים באמצעות משרד העבודה והרווחה בסך 250,000 שקל. כמו כן, על-ידי הרשות למלחמה בסמים – בסך 70,000 שקל עבור מקרים קשים וחריגים, שלא נמצא עבורם מקום אחר לטיפול.

בשנת 1992 שוב נקנו שירותי טיפול על-ידי משרד העבודה והרווחה בסך 250,000 שקל, ועל-ידי הרשות בסך של כ-40,000 שקל. אני רוצה שתבינו, שכאשר מדברים על תקציבי משרד העבודה והרווחה ועל תקציבי הרשות, כל התקציב הוא תקציב הרשות למלחמה בסמים. בסך הכול תקציב הרשות עובר דרך משרד העבודה והרווחה אל "גשר לחיים".

בתאריך 29 בנובמבר 1992 ערכתי סיור במרכז "גשר לחיים" בתל-אביב, יחד עם חברי, חבר הכנסת רפי אלול וחברת הכנסת ענת מאור. בדרך כלל אני אוהב להגיע לשטח, ויום לאחר שקיבלתי את המינוי הייתי במרכז. באתי להתרשם באופן בלתי אמצעי מהמסגרת הטיפולית, מצוות המדריכים, מההנהלה ומהמטופלים עצמם.

לא אסתיר ואומר, שהתרשמתי לחיוב משיטת הטיפול ומהתוצאות החיוביות שהוצגו לי על-ידי הנהלת העמותה, בראשה מר זלמן אירנשטיין, ועל-ידי המדריכים והמטופלים. עם זאת, מעבר לשאלה האם המדינה צריכה לעודד הפעלת מוסדות פרטיים לגמילה מסמים או להפעיל באותו מחיר שירותים משלה, אין ספק שללא חוק פיקוח על מעונות לטיפול בגמילה מסמים לא ניתן לפקח מקצועית ותמחירית על מוסדות פרטיים הצצים חדשים לבקרים וחלקם אינם מספקים טיפול ותמיכה המשכית שכה דרושים לנפגעי הסמים, בעיקר כאשר הם חוזרים לקהילה.

רבותי, חבר הכנסת אלול, אני מכיר הרבה מאוד מוסדות או עמותות העוסקים בגמילה, ולכל אחד יש השיטה שלו. יש הרבה מאוד עמותות שהאינטרס העומד מול עיניהן הוא האינטרס הכלכלי שלהן.

רפאל אלול (העבודה):

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

אני אתייחס לזה, חבר הכנסת רפי אלול, ואני מבקש ממך לא להפריע.

לעומת זאת, יש עמותות שמה שעומד מול עיניהן זה באמת לעזור ולפעול למען אותם נגמלים. עמותת "גשר לחיים" עושה עבודה טובה, אמרתי זאת, הייתי שם, ראיתי, בדקתי יחד אתך. אבל, יש לנו בעיות מסוג אחר. כל עוד אין חוק, הרשות למלחמה בסמים לא חייבת – אני אומר לך את זה, ואתה יודע שאני רגיש מאוד לנושא – היא לא חייבת להעביר כספים. אם היא מעבירה ל"גשר לחיים" היא צריכה להעביר עוד להרבה מאוד מקומות. ו"גשר לחיים" היא אולי העמותה היחידה המקבלת סכומים רציניים מאוד מהגופים הממשלתיים, משרד העבודה והרווחה והרשות למלחמה בסמים. הבעיה של הרשות למלחמה בסמים ודאי ידועה לך, ותיכף אני אתייחס אליה.

הממשלה החליטה להחיל את חוק הרציפות על חוק הפיקוח על המעונות. אם אינני טועה, אדוני היושב-ראש, הוא הובא אתמול למליאת הכנסת; אם אני טועה, המזכיר יתקן אותי. אני אעשה הכול מבחינתי כדי לזרז את החוק, כדי שנוכל לעבוד לפיו וגם לעזור למקומות העומדים בתקנונים של המדינה.

למרות זאת, גם אילו רצתה הרשות השנה לעזור למוסד הנתון בקשיים כלכליים, יש לנו בעיה תקציבית קשה מאוד. כולם יודעים זאת, לרבות יושב-ראש הלובי החברתי בכנסת, חבר הכנסת רפי אלול.

בשנים קודמות היה לרשות סכום כסף מסוים מכספי עיזבונות, מכספי תרומות, כספים ממקורות אחרים, עודפים משנה קודמת. רק לפני שנה-שנתיים החלה הרשות לפעול בצורה יותר רצינית. לצערי, היום הגענו למצב שבו הכספים מפוזרים בהרבה מאוד משרדים ממשלתיים – לשיקום חברתי, לשיקום שכונות חברתי – ועוד במקומות רבים.

אדוני היושב-ראש, לפני כשבוע ימים האציל לי ראש הממשלה מסמכותו את כל נושא הטיפול במלחמה בסמים. אני רוצה להבטיח, מעל במה זו, כי הממשלה הנוכחית בראשות יצחק רבין תפעל בכל המרץ וללא ליאות להקטנת ממדי המגפה הקשה הזאת הנקראת "סמים". לי אישית יש הרבה מאוד רעיונות חדשניים בנושא הזה, ואני מקווה שחלקם ייושמו כבר בשנה הקרובה. אם כך יהיה, לדעתי יהיו התוצאות הרבה יותר טובות.

אני רוצה להביא כמה דוגמאות לרעיונות שהזכרתי. חבר הכנסת רפי אלול, מי שמכיר את המערכת יודע, שכספי המלחמה בסמים מפוזרים בין משרד המשטרה, משרד הבריאות, משרד העבודה והרווחה והרשות למלחמה בסמים. מתוך ניסיון העבר, ואדוני היושב-ראש יעיד על כך, בנושא הסמים, כאשר מדובר בילדים צריך שר הבריאות לענות על הנושא; כאשר מדובר בתלמידים, צריך שר החינוך והתרבות לענות; כאשר מדובר בנפגעים מסמים בצה"ל, שר הביטחון עונה. אני מציע תיקון, שבכל הנושאים הנוגעים לסמים יענה אדם אחד, האדם שראש הממשלה הסמיך אותו לעשות זאת.

לכן אני עניתי היום לחברת הכנסת נעמי בלומנטל במקום שר הבריאות, ואני עונה עכשיו לחבר הכנסת רפי אלול בנושא של סגירת מרכז "גשר לחיים". אם יועלה בעתיד הנושא של סמים בצה"ל, אני אצטרך לענות גם עליו.

חבר הכנסת רפי אלול, אתה מסרת כאן נתון לא מדויק ורחוק מאוד מהמציאות בעניין נגע הסמים בצה"ל. אתה דיברת על 6%.

רפאל אלול (העבודה):

אלו הנתונים של המחלקה שלך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

אני אמסור לך את הנתונים המדויקים על השימוש בסמים בצה"ל: בשנת 1991 – 0.7% ובשנת 1992 – 1%.

גברתי הנכבדה היושבת ביציע, אם את רוצה לצחוק, אנא עשי זאת בשקט. זה לא נהוג, לא עושים דבר כזה. אדוני היושב-ראש, אתה צריך להעיר, ואם אתה לא מעיר אני מעיר.

היו"ר ש' וייס:

אני מעיר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

ובכן, בשנת 1992 – 1% של משתמשים בסמים בצה"ל.

אני אגיד לך מה הבעיה, חבר הכנסת רפי אלול. הרי אתה יודע שצה"ל לא מגייס נרקומנים. נכון? זו הבעיה ששנינו יחד נאבקים בה, בעיה של אי-גיוס צעירים לצה"ל, נשירה המונית של צעירים, חטיבות שלמות שלא מגויסות לצה"ל גם בגלל רמת השכלה וגם בגלל שימוש בסמים. השיטה של צה"ל היא שיטה פשוטה מאוד. מה עושה צה"ל? הוא לא מגייס אדם נרקומן. כך אין מסוממים בצה"ל, אין משתמשים בסמים בצה"ל. כשצה"ל מגלה חייל המשתמש בסמים, הוא לא שולח אותו לגמילה. הוא משחרר אותו. לכן השיעור נמוך באופן טבעי, כלומר, לא גילינו פה את אמריקה. השיעור נמוך כי צה"ל מנקה את השטח מאותם נרקומנים, גם משום שאין לו זמן ותקציבים לטפל בנושא הזה. לכן, להבא תתקן את הנתון.

רפאל אלול (העבודה):

זה הנתון של המשרד שלך, לא שלי.

היו"ר ש' וייס:

הוא כבר השיב לך. הוא ניסה להסביר את הפער.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

אני השבתי לך בשם משרדי. לא ראיתי את הנתון הזה ברשות למלחמה בסמים. היום הופיעו נציגי צה"ל בוועדה למלחמה בסמים והודיעו על 1% של משתמשים בסמים בצה"ל. בצה"ל קיים השיעור הנמוך ביותר בהשוואה לכל שכבות הציבור, ואמרתי לך מדוע.

נושא נוסף הוא ריכוז כל הכספים לטיפול בנושא הסמים תחת פיקוח של רשות אחת, כדי שלא יהיו כפילויות. אם לא יהיו כפילויות, לא יהיה מצב שבו משרד הבריאות ומשרד העבודה והרווחה ישלחו לי עובד או רופא לאותו מקום לטפל באותו אדם, ואז נוכל לייעל את המערכת.

אני כבר פניתי למשרד ראש הממשלה בדרישה להקים ועדת שרים למלחמה בסמים, בראשות ראש הממשלה יצחק רבין. היתה ועדה כזו, וועדה כזו צריכה להמשיך ולתפקד כפי שהיה בעבר, כדי לטפל ביתר יעילות בנושא הזה.

אני עומד להיפגש עם שר המשטרה בקשר להקמת יחידה משטרתית מיוחדת, שתטפל במלחמה בסמים בגבולות המדינה, גם בגבולות הצפון, הדרום, בשדה התעופה ובנמלים, כי הברחת הסמים היא לא רק דרך גבול לבנון ובדרום הארץ, אלא גם דרך שדה התעופה וגם דרך הנמלים בארץ.

אני רוצה להביא לתיקון חוק שיאפשר, דרך מנגנון מס הכנסה, לעלות על סוחרי סמים, כפי שקורה במדינות אחרות בעולם, בארצות-הברית ובמקומות אחרים, כדי שנוכל לעלות על אותם פושעים שמוכרים את הסמים לילדים ולאחרים ולהגביל אותם.

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש. רבותי, הנושא הוא נושא כאוב. אישית אני מעריך שאנחנו נגדיל את התקציבים, ושנעשה הכול כדי לזרז את חוק הפיקוח על מוסדות גמילה. בשלב הזה יש לנו בעיה, ואתם יודעים זאת. אנחנו מנסים לפתור את הבעיה, ואני מעריך שבתקציב הנוכחי אנחנו נפתור אותה, כי הממשלה הנוכחית מחויבת להגדיל את התקציב, ולא להשאיר אותו כפי שהיה בפעם הקודמת. אנחנו נגדיל את התקציב.

לגבי "גשר לחיים", אנחנו נבדוק ביחד. אתה ביקשת ממני עזרה בדרך אחרת, מקום חדש, ואני אעשה הכול כדי לעזור, אבל מה שאני מבקש הוא – אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אני רק מתכוון לומר שאתה מדבר אל האולם, לא ליציע. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

נבדוק גם דרך אחרת שבה אפשר לעזור ל"גשר לחיים", אבל "גשר לחיים" יהיה תחת הפיקוח של הרשות למלחמה בסמים, על-פי החוק, כדי שלא תהיה כאן מדיניות של איפה ואיפה מול עמותות אחרות. "גשר לחיים" עושה עבודה יפה. אנחנו, מבחינתנו, על-פי החוק ועל-פי הקריטריונים, נעשה הכול כדי לעזור.

מעבר לכך, למרות מה שאמרתי, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה להמשך הטיפול והביקורת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת רביץ, לך יש הצעה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רפי אלול. תנסה במשך דקה לשכנע אותנו בצדקת עמדתך.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני חושב, בכל הכבוד, שאין כאן בעיה של תקציב כאשר אנחנו דנים במוסד הנפלא הזה, ושמחתי לשמוע ממך את ההתרשמות החיובית העמוקה שלך מהדברים הנעשים במוסד. אין כאן בעיה של תקציב. לפי נתונים שקיבלתי, "גשר לחיים" לא רק עושה עבודה נפלאה בתוצאות החיוביות שלה, אלא הוא גם עושה זאת בזול מאוד. "גשר לחיים" עושה זאת בעלות של כשליש לעומת מרכזי גמילה ממשלתיים. אלה הם הנתונים, והייתי מבקש מאוד לבדוק דבר כזה בעידן של לחץ תקציבי. אני חושב שגם השיטה הוכיחה את עצמה מבחינת התוצאות שלה.

הייתי מנדב סברה לעובדה שאין מעודדים יותר את "גשר לחיים". יכול להיות שהסיבה היא, שגם בנושא הזה יש נוקשות של הממסד, וגם פה כבר נוצר ממסד של הרשות למלחמה בסמים. לצערי, הוא ממסד, ואסור שהוא יהיה ממסד מבחינת הפעולות הבלתי שגרתיות שיש לעשות כאשר נלחמים בעניין הזה. לכן, אדוני סגן השר, הייתי מבקש לבדוק במיוחד את הנושא התקציבי, כי יכול להיות שיש לחייב את הרשות להעביר מטופלים ל"גשר לחיים", דבר שהיא איננה עושה.

פורמלית הייתי חייב, כמובן, להציע להסיר את הנושא מסדר-היום, אבל אני איעתר לבקשתו של סגן השר – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, תישאר פורמלי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

אני מבקש להגיד רק משפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא מקובל. אנחנו עוברים להצבעה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

משפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

לא מקובל לענות על הצעה אחרת. אנחנו עוברים להצבעה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

היו"ר ש' וייס:

רק רגע. יש לנו כבר 55 נואמים לחוק הבא. אדוני סגן השר, אני מבקש שתדבר במסגרת דקה אחת. בבקשה, מהמקום.

סגן שר במשרד ראש הממשלה א' בן-מנחם:

חבר הכנסת רביץ, לא נכנסתי ולא התייחסתי לגובה התשלום שגובים ב"גשר לחיים". "גשר לחיים" גובה כ-7,000 שקל לחודש מנגמל בצורה פרטית, מעבר לתמיכה שלנו. כאשר אנחנו תומכים, אנחנו

גם מספקים את האנשים. כאשר "גשר לחיים" אומר שזה עולה בזול, הוא מתכוון לזמן הקצר יותר, שבו הוא מגביל אנשים. אינני רוצה להיכנס לזה, אני לא פרופסור ולא דוקטור לנושאים האלה. הנושאים האלה נבדקים. יכול להיות שהשיטה צריכה להיות ארוכה יותר, אולי שיטה קצרה פחות טובה. לפי הנתונים שאני בדקתי, מתוך 450 – 250 נגמלו. שאלתי את יושב-ראש האגודה: יש ביקורת ובדיקה לאורך זמן על אותם אנשים? לצערי, אין בדיקה מה קורה עם אותם אנשים אחרי שנה-שנתיים. אני מוכן לקבל את הנתונים האלה, אבל זה לא עולה כל כך בזול. זה עולה כסף, אבל אם התוצאות טובות, זה שווה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני סגן השר. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. האם חבר הכנסת אלול מסכים להעביר את הנושא שלו לטיפול של הוועדה?

רפאל אלול (העבודה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, עברנו להצבעה. ההצעה היא של חבר הכנסת רפי אלול: סגירת המרכז לגמילה "גשר לחיים".

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

17 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני מודיע שהנושא שהעלה חבר הכנסת רפי אלול: סגירת המרכז לגמילה "גשר לחיים", עבר לטיפול של ועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 4), התשנ"ג-1992

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 4), התשנ"ג-1992, בקריאה ראשונה. בבקשה, אדוני שר המשפטים.

נרשמו עד כה 52 חברי כנסת. עדיין אפשר להירשם. בתום דבריו של שר המשפטים נסגור את הרשימה.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי הרושם, שבאצטדיון רמת-גן יש יותר חברי כנסת מאשר במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אני מציע שלא לומר את זה כל עוד איננו יודעים. חוץ מזה, הם עדיין לא שם, הם עדיין בדרך. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, התיקון לפקודה למניעת טרור, שהתקבל בכנסת בשנת 1986, היה בעיני גם אז מיותר לחלוטין. טבעי הדבר, שאלה שיזמו חוק זה והצביעו בעדו בכנסת חשבו אחרת. ניתן להבין שרבים מאלו עדיין דבקים באיסור זה.

הסעיף הנדון בפקודה למניעת טרור אוסר קיום מגע עם אנשים הממלאים תפקידים בארגון טרור, גם כאשר יש למגע הסבר סביר וגם כאשר אין במגע כדי לפגוע בביטחון המדינה.

חלפו למעלה משש שנים מאז נכללה העבירה המכונה "איסור המפגשים" בפקודה למניעת טרור. כיום הכול במדינה יודעים ששום איש אש"ף, ששום אדם שדם נקיים על ידיו לא הועמד לדין בשל עבירה חדשה זו. כיום הכול יודעים, שסעיף זה לא נולד אלא כדי שבית-משפט בישראל יפסוק, על-פי אותו תיקון לפקודה, שאיביו נתן הוא עבריו. אדם הידוע בעולם כולו כהומניסט מדרגה ראשונה, החש לעזרת בני אדם הנתונים במצוקה קשה, מוכן למכור את רכושו כדי לסייע לזולת; אדם המשדר כל יום שלום לתושבי המזרח התיכון, שקולו הוא קול השלום, שכל ישותו אחווה ושלום – הוא

הוא האובייקט של הפקודה למניעת טרור, אותו יש לכלוא בבית-סוהר כדי למנוע טרור. שכן, הטרור מסכן את ביטחונה של מדינת ישראל; מסקנה: אייבי נתן הוא סכנה לביטחון המדינה.

אין טעות והטעיה חמורה יותר מאשר להציג את אייבי נתן, או את יעל לוטן או את לטיף דורי או את דוד איש-שלום כסכנה לביטחון המדינה. זה פשוט מגוחך. אנשים אלו לא מטרידים את השב"כ ואת כוחות הביטחון. אילו נשאלו הם, לא היה עולה על דעתם שאנשים אלה מהווים, או עלולים להיות סכנה ביטחונית. איש מהם לא קשור גם באסוציאציה לפעולות טרור, שאותן מתכוונת הפקודה למנוע.

אלא שסעיף העבירה שנקבע בפקודה למניעת טרור מלכתחילה לא היה שייך לשם. נכון שאש"ף הוא גם ארגון טרור, נכון שפעילותו מסכנת את ביטחון המדינה או את תושביה. הפקודה למניעת טרור נועדה למלחמה בארגוני הטרור ובכל החברים בארגוני הטרור. הפקודה באה לאסור על אדם להיות חבר בארגון טרור או למלא בו תפקיד. היא באה לאסור מתן כסף או סיוע חומרי לארגון טרור. היא אוסרת להעמיד לרשותו מקום לפעולה, לתעמולה או למחסה. היא אוסרת גילויי הזדהות עם ארגון טרור בהנפת דגלו או בשירת המנון. היא מאפשרת לשלטונות לסגור כל מקום המשמש לפעילות חברי הארגון ולהחרים רכושו של ארגון טרור.

התיקון לפקודה משנת 1986 לא מכון כלל לארגוני הטרור ולא למניעת טרור באלימות. הוא בא לאסור מגעים עם חברים בארגון טרור. מגעים כאלו אסורים היו כבר אז, ואסורים גם היום לפי חוק העונשין של המדינה. מתי הם אסורים? כאשר למקיים המגע אין הסבר סביר לכך, או כאשר הוא מתכוון לפגוע בביטחון המדינה, או כאשר פגע בפועל בביטחון המדינה, אפילו לא התכוון לכך מראש. כל מי שמקיים או יקיים מגע בתנאים האמורים, המפורטים בסעיף 114 לחוק העונשין, צפוי ל-15 שנות מאסר. זו עבירה חמורה ביותר. היא נועדה כל כולה להגן על ביטחון המדינה.

יוזמי התיקון לפקודה בשנת 1986 ידעו היטב, והיום הם מודים בכך בפה מלא, שרצונם לא היה לאסור מגעים כדי להגן על ביטחון המדינה, אלא לאסור מגעים מדיניים או אחרים שאין בהם סכנה לביטחון המדינה. רצונם היה לאסור כל מגע פוליטי או אישי עם פלשתינים שהם אנשי אש"ף, או התומכים בדעות של אש"ף, אלא אם המגע נעשה באישור הממשלה. דהיינו, לאסור על האופוזיציה או על אנשים פרטיים לעשות את אשר מותר לממשלה לעשות על-פי אותה פקודה, אם רצונה בכך.

צחי הנגבי (הליכוד):

בדיוק.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מגמה זו סותרת לחלוטין עקרונות יסוד של דמוקרטיה ועקרונות יסוד של דיני העונשין. משום כך לא תמצאו עבירה כזאת בשום מדינה דמוקרטית בעולם.

צחי הנגבי (הליכוד):

למה הצבעת בעד החוק?

שר המשפטים ד' ליבאי:

גם כאשר היתה בריטניה הגדולה במצור ונלחמה באויב הנאצי, לא העלה שם איש בדעתו להגדיר כעבירה כל מגע עם איש אויב, אם המגע לא נעשה בכוונה לפגוע בביטחון המדינה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני שר המשפטים, אתה יודע כמה חברי הפרלמנט הבריטי – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, חבר הכנסת איתן, רשומים 52 נואמים. אתה השני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אי-אפשר לעבור לסדר-היום בלי להעלות קצת את הרמה של הדיונים בכנסת. שר המשפטים מביא דוגמה מבריטניה מימי מלחמת העולם השנייה – – –

היו"ר ש' וייס:

אין לזה סוף. אני כבר ליוויתי היום שלוש הצעות שלך. יש לך פה שפע של יכולת ביטוי, ועוד מעט תקבל שוב את רשות הדיבור.

צחי הנגבי (הליכוד):

למה המערך הסכים לחוק הזה בתקופת כינונה של ממשלת האחדות, בראשותו של שמעון פרס? מה השתנה מאז?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי, גם אתה רשום ואתה מופיע במקום ה-19. ואני בטוח ששר המשפטים, אם יהיה צורך ואם הוא ירצה בכך, יעלה וישיב לנואמים, ומחר ב-10:00 נסיים את הישיבה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. זו השערה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

המגמה האמורה סותרת לחלוטין עקרונות יסוד של דמוקרטיה ועקרונות יסוד של דיני העונשין.

אחד מגדולי המומחים בישראל לדיני העונשין, פרופסור ש"ז פלר, הגדיר חוק זה שאנו מבקשים לבטלו כ"חוק לביזוי עקרונות דיני העונשין". לא אלאה אתכם בניתוח המשפטי המלומד שהוא עשה ואסתפק במסקנותיו המובנות יותר לכל אחד, גם למי שאינו מומחה לדין הפלילי.

פרופסור פלר כותב: "שריקת סטירת הלחי לעקרונות דיני העונשין נשמעת מעצם לשון החוק המתקן – – – האיסור הוא בגדר גיחוך עצוב וטרגי". מוסיף ואומר פרופסור פלר: "הניתוח המקצועי, באספקלריה של עקרונות דיני העונשין, של האיסור הפלילי החדש, מביא למסקנה כי כל מטרת האיסור – – – היא לכפות על אזרחי ישראל ותושביה השקפת עולם שעניינה, כל כולו, הוא למוסר, לרגשות ולכל היותר לפוליטיקה. ואולי עניינו של האיסור הוא דווקא לפוליטיקה ולה בייחוד. הכוונה לשני היבטים של תפיסה פוליטית נתונה לגבי פתרון הסכסוך בין ישראל ומדינות ערב – – –". כאן מזכיר פרופסור פלר את הגישות היסודיות לפתרון הסכסוך הפלשתיני, שחלקן דוגלות בהידברות, וחלקן – שוללות הידברות; שחלקן מחייבות הידברות עם אש"ף, וחלקן שוללות הידברות אתו.

והוא מוסיף: "זוהי בוודאי תפיסת עולם פוליטית בנושא יחסי ישראל עם העולם הערבי; אולם אין זה נושא שבו ניתן לכפות על הפרט תפיסות עולם באמצעים פליליים, מבלי לפגוע בעקרונות המקובלים במדינה חופשית. שכן, יש ויכולות להיות גם תפיסות פוליטיות אחרות. ומדוע 'במדינה חופשית' דווקא? משום שבמדינות בעלות משטר רודני כופים על האזרחים את המדיניות של מפלגה אחת, זו האוחזת בהגה השלטון, בכל התחומים, וכל תפיסה חולקת היא בגדר איסור פלילי. האם נוכל לסווג את עצמנו במחנה המדינות החופשיות אם נגביל באמצעי ענישה את חופש הפרט לקיים סתם מגע עם זולתו, יהיה זה מי שיהיה, ובלבד שלא יהיה למגע כל זיקה לקידום עבריינות? ואם אסור לפרט לקיים מגע כזה, מדוע שיהיה מותר לגוף פוליטי, כגון מפלגה פוליטית, לדגול בגישה אחרת? ומדוע שלא לאסור גם על קיום מפלגה כזאת, שהרי היא גורסת עמדה שיש בה עבירה פלילית?"

עד כאן דברי פרופסור פלר, שאין לו זיקה למפלגה פוליטית, וספריו ומחקריו מצוטטים בהערכה בבית-המשפט העליון, והוא עצמו חינוך דור של משפטנים, שלמדו אצלו באוניברסיטאות ירושלים, תל-אביב ובר-אילן.

עוד בטרם קראתי את מאמרו הנ"ל של פרופסור פלר גרסתי גם אני, שלחוק זה אין זכות קיום, לתיקון זה לפקודה אין זכות קיום. אין עונשין אדם על מגע בלבד, כאשר יש לו הסבר סביר לכך ואין במגע כל פגיעה בביטחון המדינה. ואם יטען מישהו, שכל מגע עם אש"ף נותן לו לגיטימציה ולכן פוגע בביטחון המדינה, אשיב לו, שוב, בלשונו של פרופסור פלר. וכך כותב פרופסור פלר: "האם עצם מגע עם בעל תפקיד כאמור נותן לגיטימציה ליעדים ודרכי הפעולה של הארגון?" – –

צחי הנגבי (הליכוד):

כן. חד וחלק: כן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

– – "הרי המגע עשוי להיערך תוך מחלוקת וויכוח חריפים ביותר. ואם הוא, המגע, נערך כדי לקיים את היעדים ודרכי הפעולה הללו, של ארגון המחבלים, אין צורך בכל חוק חדש כדי להגדירו כפלילי".

צחי הנגבי (הליכוד):

עובדה שהם נאבקים על זה כבר שנים – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

מכל הטעמים הללו ומנימוקים נוספים נזעקתי וחרדתי כאשר הונחה על שולחן הכנסת, ביולי 1985, הצעת החוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 2). ברשותי, חבר הכנסת צחי הנגבי, העתקי הפניות שלי לראש הממשלה דאז שמעון פרס, ליושב-ראש סיעת המערך דאז חבר הכנסת רפי אדרי וליושב-ראש ועדת החוקה דאז אלי קולס, שבהן אני מנמק מדוע סעיף זה מיותר, מדוע אצביע נגדו, וזאת גם לאחר שהנוסח המקורי תוקן גם בשל התערבותי אצל ראש הממשלה שמעון פרס ואצל שר המשפטים דאז משה נסים. ואכן, במליאת הכנסת הצבעתי אז נגד הצעת חוק זו. זוכר אני, שגם כבוד יושב-ראש הכנסת שבח וייס הצביע אז נגד התיקון האמור, שאותו אנחנו מבקשים לבטל היום.

הצבעתי בכנסת אז ועמדת הממשלה כיום אין להן ולא כלום עם המדיניות כלפי אש"ף, עם המדיניות של הממשלה כלפי אש"ף או ארגוני טרור אחרים. כאז, כן עתה, מדיניותה המוצהרת של מפלגת העבודה, וזו גם המדיניות של הממשלה הנוכחית, היא שאין לנהל משא-ומתן מדיני עם אש"ף.

מדיניות זו אינה קשורה לחוק העונשין ואינה נובעת ממנו. מדיניות זו לא נקבעה בפקודה למניעת טרור, ואינה נובעת ממנה. שהרי גם לפי הפקודה למניעת טרור, כנוסחה היום, מותר לממשלה לנהל מגעים עם אש"ף, ומגעים מדיניים בכלל זה. גם כיום, כאשר הפקודה בתוקף, רשאית ממשלת ישראל להחליט, אם רצונה בכך, לצרף את אש"ף לשיחות השלום. לכן אין שחר לטענה, כאילו התיקון

בפקודה נדרש כדי לאפשר לממשלה לקיים בעתיד מגעים עם אש"ף. הסעיף הנדון בפקודה, שאותו אנו מבקשים לבטל, מסמיך את הממשלה לנהל משא-ומתן עם אש"ף, אם תחליט שזו מדיניותה. אלא שאין זאת מדיניות הממשלה הנוכחית ואין זה רצונה, לא בשל מגבלות החוק אלא מתוך שיקולים לגופו של עניין.

מדיניות ממשלת ישראל השוללת קיום מגעים מדיניים עם אש"ף נובעת משיקולים של מדיניות. היא מושפעת גם משיטות הטרור של אש"ף. היא נובעת מהסקת מסקנות מהאמנה של אש"ף, ממטרותיו של ארגון זה נכון להיום.

המרכיב הראשי בממשלה, מפלגת העבודה, שולל הקמת מדינה פלשתינית עצמאית נוסף על ירדן בשטחי יהודה, שומרון ועזה. העבודה מוכנה לפשרה טריטוריאלית, מוכנה לנסיגה משטחים מסוימים לגבולות ביטחון בתמורה לשלום אמיתי, אבל מעדיפה שפתרון הסכסוך הישראלי-פלשתיני יהיה מהבחינה הטריטוריאלית בקשר עם מדינת ירדן. הדברים ידועים. למרצ יש, כידוע, דעות שונות בנדון, וזכותה להביע דעותיה אלה גם בהיותה חברה נכבדה בממשלה זו.

למיטב הערכתנו, ניתן להגיע להסכם ביניים עם ההנהגה הפלשתינית בשטחים. גם אם יתמהמה, יהיה הסכם מדיני, כי אין לו תחליף. בתקופת הביניים, סביר להניח, תתחזק ההנהגה הפלשתינית שתנהל את ענייני השטחים במסגרת האוטונומיה על חשבון הנהגת אש"ף בתוניס. למיטב הערכתנו כיום, אין לאש"ף, משום כך, עניין מיוחד בהשגת הסכם ביניים לעיצוב האוטונומיה. והאינטרסים המיידיים שלו, כך אומרים, הם בהקמת מדינה פלשתינית עצמאית, שתאפשר לראשי אש"ף לתפוס את הגה השלטון במדינה החדשה. מאותו טעם עצמו אין לממשלת ישראל אינטרס בשיתוף אש"ף במשא-ומתן.

הפסילה וההוקעה של שיטות הטרור של אש"ף תומכות במדיניות השוללת את ההידברות המדינית אתו.

מטעמים אלו עומדת ממשלת ישראל על כך, שגם ממשלות אחרות לא יקיימו קשרים עם אש"ף ולא ישתפו אותו בתהליך השלום. בייחוד אמורים הדברים בממשלת ארצות-הברית, שלה מעמד חשוב בזימון הצדדים למשא-ומתן המדיני.

אין בביטול העבירה הנדונה היום שום שינוי בעמדתה של ממשלת ישראל כלפי אש"ף, ואין לביטול שום השלכה על הקביעה שאש"ף פועל בדרכי טרור ואין הוא צד לשיחות השלום.

לא במקרה הגענו למצב חסר עקביות ואבסורדי גם ביישום חוק זה. אין זה סוד, שמפגשים המוגדרים כעבירה התקיימו בעבר. עם אלה שקיימו פגישות עם ראשי אש"ף נמנו גם חברי הכנסת, אנשי ציבור, פעילים בתנועות פוליטיות שונות ואף אזרחים בודדים.

חבר כנסת יכול לקיים "מגעים אסורים" כאלה, משום שעומדת לו החסינות המהותית. את חברי הכנסת אין מעמידים לדין, ובלבד שלא התכוונו ולא פגעו בביטחון המדינה. למרות זאת הגענו, מנימוקים שונים, אולי טובים, לכך שאת חברי הכנסת הערבים שקיימו מגעים אסורים עם אש"ף מזמינים לחקירה במשטרה, ואילו חברות כנסת יהודיות שקיימו מגעים כאמור לא זימנו לחקירה.

לעומת חברי הכנסת, הוגשו כתבי אישום ואף הורשעו אנשים אחרים בעבירה, גם כאשר לא היה ספק שהמניע שלהם למפגש היה לקדם – לפי תפיסתם – את הליכי השלום, וכאשר לגורמי הביטחון לא היה שום חשש שהמפגש נגוע בסכנה כלשהי לביטחון המדינה.

בחודשים האחרונים עוכב בידועין ובמוצהר הטיפול המשפטי בעבריינים, משום שהמפגשים שלהם היו קשורים במשא-ומתן לשלום, ולא היה רצון לפגוע בהמשך המשא-ומתן. כל זאת, אף שהממשלה שוללת שיתוף אש"ף במשא-ומתן.

אי-אפשר להתעלם מחוסר העקביות שנוצר בהפעלת חוק זה, הנובע מכך שקשה מאוד להצדיק את הפעלתו, בלי להיגרר למחלוקת פוליטית רצינית, בין-לאומית וישראלית כאחת.

כיום, כאשר אנו דנים בביטול העבירה בפקודה למניעת טרור, אנו באים להחזיר את דיני העונשין לתקנם, למצב של שפיות, שאין עונשין אדם על מגע פסי, או על החלפת דברים, אלא אם כן התנהגותו עלולה לפגוע או פגעה בביטחון המדינה. אין לאסור על אדם התנהגות משום שאינה נוחה, מבחינה פוליטית, לשלטון זה או אחר, או משום שאין הוא מסכים עם עמדת ממשלה זו או אחרת באשר למדיניות השלום שלה או לדרך המובילה לשלום.

אנו הסברנו ונסביר, גם לממשלות זרות, מדוע ממשלת ישראל שוללת מגעים פוליטיים, שלנו ושלם, עם אש"ף.

גם לאחר שתבטל העבירה הנדונה יהיו תושבי ישראל מוגבלים ביותר במגעים שלהם עם אנשי אש"ף ועם ארגוני הטרור האחרים. קיום "מגע" כשלעצמו לא יהיה עבירה, אלא אם למקיים המגע אין הסבר סביר לכך. לכן, גם להבא, כל אימת שיהיה חשד שהיה במגע כדי לפגוע בביטחון המדינה, רשאית תהיה משטרת ישראל לחקור את מקיים המגע ולבקש ממנו הסברים למגע זה, לתוכנו ולנסיבות הפגישה. אם ההסבר לא יהיה סביר, בעיני היועץ המשפטי לממשלה, ניתן יהיה להעמיד לדין פלילי את מקיים המגע, בעבירה על סעיף 114 לחוק העונשין.

הוא הדין בכל מי שיקיים מגע שיפגע בביטחון המדינה, לדעת הגורמים המופקדים על כך. גם הוא ייחקר ויהיה צפוי ל-15 שנות מאסר.

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, בסיכום, חוק העונשין מגן ויגן עלינו בפני כל מגע בלתי מוסבר, או כל מגע שנשקפת ממנו סכנה לביטחון המדינה. הפקודה למניעת טרור תגן עלינו בפני ארגוני הטרור והחברים בארגון הטרור, או בפני אלה הפועלים בשליחותם.

נמחק מספר החוקים עבירה שאין כמוה בשום מדינה דמוקרטית. נמחק איסור שהפעלתו הביאה לאבסורד מובהק, כאילו מאסרו של אייבי נתן, או אנשים כמוהו, נועד למניעת פעולות טרור.

חברי הכנסת, אבקשכם להעביר הצעת חוק זו לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר המשפטים. אני מודיע שרשימת הנואמים נסגרת ברגע זה. בדרך כלל בוויכוחים כאלה, כאשר יש כל כך הרבה משתתפים, אנחנו מקצים שלוש דקות לנואם. הפעם אנחנו מקצים חמש. זה דיון עקרוני מאוד וחשוב. אני בטוח שכל משתתף יוכל לתמצת את דבריו לחמש דקות.

רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם בורג, ואחריו – לחבר הכנסת מיכאל איתן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אפשר לבקש שיתלו את רשימת הדוברים בחוץ?

היו"ר ש' וייס:

בדיון אישי אנחנו בדרך כלל לא תולים רשימה, כי אנשים מתחלפים מדי פעם עם חברים, וזה מותר. לכן, אם מישהו משתוקק לדעת מה מקומו, ייגש באדיבות למזכיר. בבקשה.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשפטים, אני שמח להיות ראשון הדוברים וראשון המברכים – מן הסתם יהיו גם מגנים – ראשון המברכים אותך כנציג הממשלה על הבאתה של הצעה לתיקון חוק זה, משום שאני חושב שזו אחת ההצעות החשובות ביותר מבחינת סימן ואות לכוונותיה של ממשלת ישראל.

אין לי ספק, שבצד הענייני כל חוק פוליטי הוא חוק גרוע. כל חוק שנחקק על סמך סיטואציה, על סמך רצון נקמה או עונש או מפגן שרירים וכוח, בסופו של דבר, בהתחלף הנסיבות, הופך להיות לרועץ. אלא שהחוק הזה, כפי שהוא קיים היום בטרם תיקונו, הוא אחת העדויות הגדולות ביותר לצביעות, צביעות שאין דוגמתה, בשני פניה של הממשלה הקודמת – ואני מקווה לא של הממשלה הזאת.

מאמצע מאי 1989 מקיימת ממשלת ישראל משא-ומתן עם אש"ף. לא קוראים לזה משא-ומתן ישיר, אבל יש קשרים של ירושלים-ווינגטון-תוניס ויש קשרים של ירושלים-קהיר-תוניס, יש קשרים דרך מדריד, יש קשרים דרך הפקסים בשטחים, יש קשרים דרך הנציגים של אש"ף בכל רחבי העולם, וממשלת ישראל ומדינת ישראל מקיימות משא-ומתן עם אש"ף.

אבל, מה אומרים? – לא מדברים עם אש"ף, אין דבר כזה שנקרא אש"ף, הם לא מייצגים אף אחד, הם לא קיימים. למה הדבר דומה, אדוני השר? לילד ששם את ידיו על עיניו ואומר: לא רואים אותי – וכולם רואים, כולם רואים את הקולות.

ממשלת ישראל מנהלת משא-ומתן עם אש"ף – ניחא. גם חלק גדול מן המתלהמים שיצעקו היום או נציגיהם של אנשים שיצעקו היום כנגד החוק הזה – – –

היו"ר ש' וייס:

אל תזמין. בינתיים זה כל כך יפה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מדבר בלחש. אולי תגביר קצת את הקול, לא שומעים אותך.

אברהם בורג (העבודה):

חלק גדול מן האנשים שידברו כאן היום מן הסתם נגד החוק יודעים על עצמם או על חבריהם, אנשי ליכוד, שפגשו נציגים רשמיים של אש"ף, אלא שהם עשו זאת במחתרת.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תן את השמות שלהם. למה כל הזמן לרמוז רמזים כאלה?

אברהם בורג (העבודה):

אדוני השר – – –

יהושע מצא (הליכוד):

מדבר עכשיו לא השר.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. הוא התכוון לשר ולא לבן-אלישר.

יהושע מצא (הליכוד):

חבר הכנסת בן-אלישר שאל. אולי באמת נקבל את השמות כדי שפעם אחת נדע מי הם אנשי הליכוד שמדברים עם אש"ף?

היו"ר ש' וייס:

זה רעיון לא רע.

אברהם בורג (העבודה):

זה רעיון מצוין.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק לא בר-ביצוע.

יהושע מצא (הליכוד):

אין לך כאלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היה משה עמירב.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא אצלך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הוא לא אצלי, הוא בכל מקום.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני השר, אזרחים רבים של מדינת ישראל מקיימים מפגשים ברמה זו או אחרת עם נציגי האויב הפלשתיני. אבל המצב הקיים, בשל הצביעות, בשל חוסר הבהירות, עושה אפליה בין חברי כנסת ובין אזרחים. לחבר כנסת מותר או לכאורה מותר לעבור על חוק – אני חושב שאסור ולא טוב שעברו, אבל לא העמידו לדיון – ולאזרח אסור ואיביו נתן ישוב מאחורי סורג ובריח. במפגשים בין-לאומיים, הדוברים, נציגיה של מדינת ישראל, נאלצים לצאת החוצה כדי לא לשבת במחיצת הנציגים של האויב הפלשתיני האסור על-פי חוק, לא מאפשרים לנו להציג את עמדתנו, ומפקירים את הזירה הבין-לאומית לתעמולה ולהסברה של הצד השני.

אנחנו גם נמצאים במשא-ומתן עם עם אחר. אני לא מכיר הרבה מאוד ערבים ישראלים או ערבים פלשתינים שלא רואים באש"ף את נציגם האמיתי. מדברים היום על כך שהמשא-ומתן עם המשלחת הפלשתינית תקוע. רבותי חברי הכנסת, המשא-ומתן עם המשלחת הפלשתינית תקוע משום שממשלת ישראל מנהלת משא-ומתן עם השדכן ולא עם הכלה, היא מקיימת משא-ומתן עם ערביי השטחים ולא מקיימת משא-ומתן, או לפחות לא רוצה להודות שהיא מקיימת משא-ומתן עם אש"ף.

הזמן תם, וידי תצביע בעד תיקון החוק הזה, שאני מקווה שיגיע במהרה לקריאה שנייה ושלישית. אני מקווה, אדוני השר, שאת הדברים שעלו כאן בדיון תביא בין השאר למליאת הממשלה. אני מקווה שבמהרה תקיים ממשלת ישראל דיון אמיתי, נוקב ואמיץ על כל הבעיות ועל כל ההשלכות בסוגיה – האם כן להעלות את דרג השיחות עם העם הפלשתיני ולדבר עם נציגיו הלגיטימיים בעיניו, עם אש"ף.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת בורג, אתה אומר שעם האויב צריך לדבר. למה אתה קורא לגרמנים להילחם בנאצים? שידברו אתם, שיגיעו אתם להסדרים.

אברהם בורג (העבודה):

רעיון לא רע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה הקשר בין לזה לזה? איזה מין השוואה?

עוזי לבדאו (הליכוד):

פה אתה מדבר על עוזריהם של הנאצים: פייצל אל-חוסייני, חאג' אמין אל-חוסייני – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתם הכרתם את פייצל אל-חוסייני.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, בלי קריאות ביניים, ודאי לא בעמידה. זה ממש נראה כמו איום, מה אתך?

עמנואל זיסמן (העבודה):

מי נתן לפייצל חוסייני חופש בלתי מוגבל – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, סיימנו את הפרק הזה.

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן טוען שהליכוד היה פחות מדי נצי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רק לפני כמה ימים, בעקבות גל של איומים על יהודים בגרמניה, תבעה ממשלת ישראל ממשלת גרמניה לנקוט את כל האמצעים על מנת למנוע איומים נגד יהודים באשר הם יהודים.

כאן בארצנו יש ארגונים שמבחן הקבלה אליהם הוא רצח יהודי, לא חשוב איזה יהודי: תינוק, זקן, איש, אשה. רצחת יהודי, התקבלת לארגון.

ממשלת ישראל מביאה היום לבית הזה חוק שמבקש לתת לגיטימציה לארגונים אלה: 1. ארגון השחרור הפלשתיני – אש"ף; 2. חזית הסירוב הפלשתיני; 3. צבא השחרור הפלשתיני; 4. תנועות השחרור הלאומי הפלשתיני; 5. החזית העממית לשחרור פלשתיין; 6. החזית הדמוקרטית לשחרור פלשתיין; 7. חלוצי מלחמת השחרור העממי; 8. החזית העממית לשחרור פלשתיין; 9. חזית השחרור הערבי. 10. חזית המאבק העממי הפלשתיני; 11. חזית השחרור הפלשתיני; 12. פלג אבו-נידל. 13. פלג ודיע חדד; 14. פלג נאג'י אל-אלוש ועוד צדיקים מהסוג הזה. אתם רוצים לתת להם לגיטימציה פוליטית.

אילו דובר רק בעניין שהציג כבוד השר, תיקון דיני עונשין, מה עושות כל רשתות הטלוויזיה הזרות? בשביל מה הן באו היום מאירופה ומארצות-הברית? לשמוע כיצד מדינת ישראל מטפלת בחוק פנימי של דיני העונשין בדבר זכויות האדם? או שאתם מיתממים או שאתם מטעים.

הרי המסר שיצא מחר מהבית הזה יהיה: ממשלת ישראל עושה צעד פוליטי ברור של הכרה בכל הארגונים הניאו-נאציים או יורשיהם הללו, כפי שאמרתי, הנוהגים כיום על בסיס גזעני, אנטישמי, אנטי-יהודי ואנטי-הומני.

אפשר ואין זה אסון שיהודים יטילו על עצמם מגבלה שהם לא הולכים להיפגש עם ארגונים אלה שלא בסמכות. נכון, זו פגיעה בדמוקרטיה. אבל, כשאתה נלחם נגד טרוריסטים מהסוג הזה, זה לא אסון גדול אם אנחנו, מנהיגי הציבור, נאמר לבני עמנו היהודים: עם אלה אל תפגשו, מבחינתנו זו עבירה. זה האסון הגדול? זאת פגיעה בדמוקרטיה בזמן מלחמה בארגוני טרור כאלה? עם זה אי-אפשר לחיות?

אבל, ניחא. נגיד שאי-אפשר לפגוע במצפון האוניברסלי, האינטלקטואלי, האקדמי, המשפטי של כבוד שר המשפטים שלנו. לפחות תנטרל את הצד המדיני.

רק לפני שלושה שבועות אמר יצחק רבין, שהעלאת החוק הזה יש בה כדי לפגוע ביחסינו עם ארצות-הברית ובתעמולה שלנו שם למניעת מפגשים עם אש"ף. הוא אמר שיהיה נזק מדיני. אבל יצחק רבין נכנע ללחצים שלך, של שריד ושל אחרים. יצחק רבין, שהובטח לנו כדה-גול, הוכח כפה גדול. יכולת עמידה לא היתה לו.

היו"ר ש' וייס:

זה היה כבר בבוקר, חבר הכנסת מיכאל איתן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אמרת את זה כבר בבוקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא לא השתנה בינתיים, מה אני יכול לעשות? זה היה בבוקר וזה נכון גם לעכשיו. אני מקווה שהוא ישתנה, אני מאחל לו.

לסיום אני רוצה לומר לכם, אם אתם כנים, הרי אתם אומרים שהחוק פוליטי, הרי ביטולו הוא פוליטי בוודאי. אם אתם רוצים לבוא בידיים נקיות ולומר, אנחנו רוצים לצמצם את הנזק המדיני – תצאו מפה עם קבלת ההסתייגות הקובעת, לפחות זה, שבאשר להיבט זכויות האדם יישאר עניין המפגשים. אתם טוענים שאתם לא יכולים לחיות בלי זה. תשימו לפחות אותה מגבלה שאחרים שמים, שהממשל האמריקני שם על עובדי ממשל אמריקני, שהם לא ייפגשו, תטילו אתם את המגבלה הזאת על עובדי מדינת ישראל, שאם פקיד בכיר ירצה להיפגש – אם הוא יקבל סמכות מהממשלה, ייפגש. שלא יהיה מצב – בממשלה הזאת שבה יש שני סוסים שמושכים לשני כיוונים שונים, ממשלת רבין וממשלת פרס – שפקיד בכיר יוכל לפשוט את מדיו ואז, בחסות החוק שלכם, הוא יוכל לעשות מה שעשיתם כל הזמן באמצעות יעל דיין ואחרים, לנהל משא-ומתן מדיני.

כך או כך, אני מציע לכם ומבקש מכם שלא להישען היום על קולות של אינטרסנטים בעניין הזה, על קולות של אנשים שנוגעים מאוד מאוד בעניין, שאומרים במפורש שיש להם בעיה של הזדהות; לא על הבסיס הזה, לא על הרוב הזה, להעביר כאן חוק כזה.

בכל מקרה אני מציע שתשקלו פעם נוספת את ההסתייגות, וזה יהיה הרע במיעוטו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – לחבר הכנסת חגי מירום.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בהתחשב בחשיבות הנושא, אולי יש טעם להאריך את הזמן ל-10 דקות.

היו"ר ש' וייס:

אני הוספתי משלוש דקות לחמש דקות. עד עכשיו שני נואמים, שאני יודע שבדרך כלל הם זקוקים ל-12-17 דקות, הסתפקו בזמן. אם חבר הכנסת מיכאל איתן הסתפק בחמש דקות ואמר את דבריו, כל אחד יכול. אם אני אאריך את הזמן ל-10 דקות, זה יהיה עד למשחק הכדורגל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעת מד"ע ויתרה על הגשת הצעת חוק בשמה, מתוך מודעות לחשיבות הנושא, מתוך תמיכה בעניין ומתוך אחריות, כדי שהצעת החוק המובאת היום על-ידי הממשלה תתקבל בשלוש הקריאות במהירות, כדי שהמדינה והכנסת וכולנו ניפטר מאותו חוק אווילי, בלתי צודק, בלתי רציונלי, אשר הכנסת חוקקה בשנת 1986, טעות פטאלית שהוכנסה לחוקי מדינת ישראל.

אני חושב שהיום, עם ביטול התיקון הקיים, מדינת ישראל צועדת צעד נכון בכיוון הנכון לקידום תהליך השלום, למשא-ומתן עם הפלשתינים והעולם הערבי כולו.

ביטול החוק האווילי מהווה מסר, קודם כול לפלשתינים, לעולם הערבי כולו, לעולם ולדעת הקהל בישראל, שיש ממשלה אחרת שמנסה לחפש אפיקים אחרים לקידום תהליך השלום, שמנסה לנהוג בצורה חכמה יותר מהממשלה הקודמת, ממשלת הסירוב של שמיר.

אני חושב שהיום אנחנו צועדים צעד אחד קדימה בכיוון הנכון. הצעד הזה בא לא רק בעקבות הסכמים שהיו בין העבודה, מד"ע, חד"ש ומרצ, ולא רק בגלל ההחלטה שהתקבלה בסיעת העבודה ובממשלה, אלא גם בזכותם של אותם אנשים אמיצים, יהודים וערבים, אשר הקריבו למען השלום, הקריבו למען יהודים וערבים, למען פלשתינים וישראלים. אני רואה ביציע המיוחד קבוצה של אותם אנשים אמיצים – אורי אבנרי, אייבי נתן, שישב במאסר, דוד איש-שלום, לטיף דורי ועוזי בורשטיין, וכן אחרים שאינם נמצאים כאן, אשר הקריבו למען השלום. שניים מהם, דוד איש-שלום ואייבי נתן, הוכנסו לבית-הכלא מפני שהיו אמיצים, כנים, אמרו ביושר ופעלו ביושר לקידום תהליך השלום כדי לשים קץ לשפיכות הדמים ולמאבק הממושך בין שתי התנועות הלאומיות.

אני רוצה לומר, שיש גם אנשי ציבור ערבים שנפגשו עם הנהגת אש"ף כדי לקדם את תהליך השלום. שניים מהם חזרו לאחרונה מתוניסיה – איברהים נימר חסיין וד"ר טיבי, וגם אותם יש לברך על תעוזתם ועל הקרבתם למען השלום.

אני יודע שבאולם הזה יש הרבה חברי כנסת שבשנים האחרונות ובתקופה האחרונה נפגשו עם הנהגת אש"ף מתוך מודעות מלאה, כדי לקדם את תהליך השלום. לא אזכיר את כולם – האשם מחאמיד, טלב אלסאנע, נעמי חזן, יעל דיין. הם נהגו באומץ לב. אני הצטרפתי אליהם. פגשנו את אנשי אש"ף כדי להעביר מסר של שלום לעם בישראל וכדי להעביר מסר של שלום לעם הפלשתיני ולהנהגת אש"ף. בפני כל אלה שנפגשו עמדה מטרה אחת – קידום תהליך השלום, קידום האינטרסים של שני העמים. עשינו זאת בהבנה ובמודעות מלאה.

אני מברך היום על כך שהממשלה באה ומציעה ביוזמתה, בגלל הנסיבות הבין-לאומיות והאזוריות ובגלל תהליך השלום, את ההצעה לביטול תיקון החוק האווילי.

עם זאת אני רוצה לומר לחברי הכנסת, לשר דוד ליבאי שמייצג את הממשלה, לממשלה כולה, וגם לעם בישראל, שמה שנעשה היום הוא דבר מבורך, אבל אין בזה די. עליכם לדבר עם הנציג הלגיטימי של העם הפלשתיני. עליכם לדבר עם אש"ף ועם יאסר ערפאת כמנהיג של העם הפלשתיני, שמסוגל להגיע להסכם של שלום. הוא יכול לחתום בשם העם הפלשתיני. אם תחכו, עם כל האטימות הקיימת היום, ולא תתקדמו ולא תפרצו קדימה, האלטרנטיבה תהיה איומה. מי שרוצה לחכות ל"חמאס", טועה.

על כן חובתה של הממשלה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרת שערפאת יכול לחתום בשם העם הפלשתיני. האם אז הוא חותם גם בשמך?

היו"ר ש' וייס:

זו לא שאלה הוגנת. הוא אזרח ישראלי.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא אדם מבוגר, הוא יכול לענות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני כבר השבתי בבוקר. כנראה אתה לא רוצה לשמוע, לא רוצה להקשיב, לא רוצה להבין. חבר הכנסת מיכאל איתן, תשמע, אני אומר לך בצורה הכנה ביותר, אש"ף מייצג את הפלשתינים בכל מקום. אנחנו אזרחי המדינה, ולכן מבחינתנו הנציגים הערבים בכנסת מייצגים את האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל. לנו יש סטטוס אחר במדינה הזאת.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

זהו. גמרנו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חברי הכנסת, אני רוצה לסיים את דברי בקריאה לממשלת ישראל, שתשכיל להבין שיש צורך לדבר ישירות עם אש"ף ולהכיר בזכות ההגדרה העצמית לעם הפלשתיני ובזכותו הלגיטימית להקים את מדינתו העצמאית ליד מדינת ישראל – בגדה המערבית וברצועת-עזה.

לא מדברים היום לא על שיבה ליפו, לא לעכו ולא לחיפה. מדברים על זכות ההגדרה העצמית ועל הקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל. הגדירו את זה בצורה מפורטת וברורה בתוך ה-PNC, המועצה הלאומית הפלשתינית, ב-15 בנובמבר 1988, כאשר התקבלה פה-אחד החלטה להקים מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל – בגדה המערבית וברצועת-עזה – שתחיה בשלום עם מדינת ישראל.

אני חושב שהיום צריכים לחשוב בדרך הזו. יש הנהגה שחושבת על המתכונת הזאת. יש עם פלשתיני שרוצה להגיע להסכם של שלום, שיתבסס על הכרה בזכויות של שני העמים, עיקרון של שתי מדינות לשני עמים, מדינה פלשתינית בגדה המערבית וברצועת-עזה ליד מדינת ישראל, שיחיו עם ליד עם ומדינה ליד מדינה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – את חברת הכנסת נעמי חזן. אני מבקש להקפיד על חמש הדקות, ולא – איאלץ להפסיק את הדוברים.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום הזה אנחנו מוחקים כתם בעזרת מסיר הכתמים הפרלמנטרי, היא ההצעה לביטול ההוראה בפקודת מניעת טרור.

חברי הכנסת, לא שאלת המפגש עם אש"ף היא השאלה, אלא מה יכול ומה לא יכול לסבול ספר החוקים הישראלי. וספר החוקים הישראלי אינו יכול לסבול מאסר של אנשים, שבפומבי ובהעדר כוונה לפגיעה בביטחון המדינה נושאים ונותנים עם אויב.

חברי הכנסת, ההוראות הקבועות בפקודת למניעת טרור, הפוסלות אפשרות של מפגש למי שאין בו כוונת פגיעה בביטחון המדינה, אינן הולמות מדינה דמוקרטית. והניסיון, חבר הכנסת מיכאל איתן, להציג את התיקון הזה כנותן לגיטימציה לאש"ף, הוא שקר וכזב. לא זה הדבר שעומד בבסיס השינוי שאנחנו מציעים כאן, אלא המחשבה על כך שספר החוקים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

תאמר את זה לטלוויזיה.

חגי מירום (העבודה):

ספר החוקים הישראלי צריך להיות נאור וצריך להלום את הזכות של אנשים להביע את עצמם, לפעול, להיות חופשיים להיפגש, בלא לפגוע, כמובן, בביטחון המדינה.

הניסיון הזה והמהומה הזו שאתם עושים כל אימת שחוק זה עולה מעוררים את החשש ומעוררים את החשד, שמא אתם מרגישים היום שאתם נפרדים ממכשיר פרלמנטרי, ששנים התמדתם לעשות בו שימוש. מה תעשו מחר בבוקר? את מי יהיה לכם להאשים השכם והערב כל פעם כאשר ייפגשו אנשים על-פי אמונתם? חבר הכנסת מיכאל איתן, חברת הכנסת לימור לבנת, אילו הצעות תגישו לוועדת הכנסת? מה תעשה אתה, חבר הכנסת צחי הנגבי, כאשר יינטל ממך המכשיר הפוליטי הנדיר הזה של האפשרות כל הזמן להוקיע אנשים?

צחי הנגבי (הליכוד):

זו האמת?

חגי מירום (העבודה):

זו האמת. אתם יודעים את זה. אתם מגוננים היום על הזכות שלכם להביע כל הזמן את דעתכם באמצעות המכשיר הפוליטי הזה של החוק המעוות.

אני מברך את הממשלה על כך שהחליטה שלא להמשיך עוד את המשחק הזה, שהוא משחק לא אמיתי, הוא משחק שקרי, והוא דבר שאינו מתקבל על הדעת מבחינה דמוקרטית.

חברי הכנסת, מי שנוטל את החוק הזה בידיו וקורא בו רואה, שמצד אחד יש איסור מפגש, אבל מצד שני, בתוך החוק הזה יש שורת מצבים שבהם מותר להיפגש בכל זאת. ומה אומר החוק? הוא אומר, שאפשר שיהיה מפגש כזה "כנציג של אמצעי תקשורת המשתתף במסיבת עיתונאים". הוא אומר, שאפשר שיהיה מפגש כזה כשאתה עושה את זה כ"משתתף ברב-שיח בין-לאומי". וכך הלכו להם חברי הכנסת ואישי ציבור והתחזו לעיתונאים, והתחזו לאנשי תקשורת, וחיפשו אוניברסיטאות לקיים את המפגש, מפני שהיה ברור שיש פה עניין לא אמיתי וצריך למצוא את הדרך. ואפילו אתם, לשיטתכם, בחקיקה שתמכתם בה, נתתם את האפשרות הזו ולא הוקעתם אותה.

חברי הכנסת, שיא השיאים היה המאסר הנואל של אייבי נתן. לא היה אפשר להעלות על הדעת, שמדינה דמוקרטית נאורה תיקח אדם, שכל מעשיו וכוונותיו הם טהורים, וישימו אותו מאחורי סורג ובריח.

כאשר אתם אומרים שידיו של יאסר ערפאת מגואלות בדם, אתם צודקים. הוא לא הפך להיות חובב-ציון, ולא יהיה חובב-ציון מחר בבוקר. הוא רוצח אשר ידיו מגואלות בדם. אבל אתם גם יודעים, שידיו של סאדאת היו מגואלות בדם של אלפי חיילים ישראלים; ואתם גם יודעים, שידיו של אסד היו מגואלות בדם. אתם יודעים שכך הדבר, אבל זה לגיטימי, כי הם ראשי מדינה. מה יש, אי-אפשר לעשות שיחות שלום עם מי שאינו ראש מדינה? הרי אנחנו לא מכירים בזכותם למדינה.

חברי הכנסת, לאחר שתיעלם תרועת הפסטיבלים הזו של חוק המפגשים, פתאום ישתרר שקט, וגם המפגשים כבר לא יהיו מי-יודע-מה. ואפילו לשיטתו של הימין טוב היה אם נתיר את המפגש הזה ונפסיק להפוך את הנפגשים לכאלה שהם קדושים גדולים, וניתן לחיים לזרום במסלולם. ניתן למפגש להישאר בקונטקסט שלו – מפגש עם עושי שלום, או של נושאי שלום, ונשמור מכל משמר, שמי שעושה את המפגש הזה אגב פגיעה בביטחון המדינה יועמד לדין. ומי שיעשה את המפגש הזה מתוך כוונה אמיתית ונכונה ורצויה של עשיית שלום יוכל להלך חופשי במדינה דמוקרטית. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה, ואחריה – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

אתה מנצל כל דקה לקריאת ביניים, חבר הכנסת מיכאל איתן? זה מכובד, אבל יהיה לך זמן לנאום. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, היום הוא יום חשוב בהיסטוריה של מדינת ישראל.

לימור לבנת (הליכוד):

יום חשוך.

נעמי חזן (מרצ):

יום חשוב ויום נאור בהיסטוריה של מדינת ישראל. ניתנת לנו ההזדמנות לתקן עוול בספר החוקים, שלא היה צורך לחוקק אותו כלל. החוק האוסר מפגשים עם אש"ף הוא בראש ובראשונה חוק אנטי-דמוקרטי. הוא קובע שאסור לאנשים לדבר, שאסור לאנשים להתבטא, וכל חוק שמגביל את חופש הביטוי וחופש הדיבור הוא חוק אנטי-דמוקרטי בעליל.

החוק הזה הוא לא רק חוק אנטי-דמוקרטי, הוא גם חוק אנטי-מוסרי.

קריאה:

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מבקש לא להפריע. מוקצב לה זמן, וזה יהיה על חשבונך אחר כך. אני מבקש ממך.

נעמי חזן (מרצ):

החוק הזה הוא גם חוק אנטי-מוסרי, משום שהוא קובע, שלאנשים אין החופש להאמין באמונות שלהם, לדגול במצפון שלהם.

שאול יהלום (מפד"ל):

נעמי חזן (מרצ):

מדינה דמוקרטית איננה יכולה – חבר הכנסת יהלום – מדינה דמוקרטית איננה יכולה להרשות לעצמה לקבוע מה מותר ומה אסור לאנשים לחשוב –

לימור לבנת (הליכוד):

לחשוב.

נעמי חזן (מרצ):

— — כאשר הכוונה שלהם לקדם את האינטרסים של מדינת ישראל.

החוק הזה הוא חוק שהגיע עד כדי גיחוך כזה, שאיש איננו מסוגל לעמוד בו. ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר — — —

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר.

נעמי חזן (מרצ):

ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר, ישב לפני שנה בוועידת-מדריד עם ד"ר חיידר עבד אל-שאפי, אחד ממקימי אש"ף. אין אדם ואין אזרח היום, בוודאי לא נושא משרה, שמסוגל לעמוד בחוק הזה.

אבל החוק הזה היה חוק שחוקק ביסודו מטעמים פוליטיים פשוטים.

החוק הזה מחבל בצורה יסודית ובסיסית באינטרסים של מדינת ישראל.

שאול יהלום (מפד"ל):

ממשלת האחדות חוקקה אותו.

נעמי חזן (מרצ):

החוק הזה היום מחבל באינטרסים המדיניים של מדינת ישראל.

לכל אדם שקול ונבון ידוע היום היטב, חבר הכנסת דן תיכון, שהיום אש"ף הוא הגוף המתון ביותר באוכלוסייה הפלשתינית. מי שאיננו רוצה לדבר עם אש"ף היום ימצא את עצמו מחר מול ה"חמאס" ומול חזית הסירוב – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון, אדוני סגן השר רן כהן, אי-אפשר לנהל כאן דיאלוג. היא מדברת ואתם חייבים לגלות איפוק. היא חברה הסיעה שלך.

נעמי חזן (מרצ):

אני חוזרת על המשפט הזה כי אני רוצה שהוא יישמע. מי שהיום לא רוצה לדבר עם אש"ף מחבל באינטרסים של מדינת ישראל וימצא את עצמו מחר מול ה"חמאס" ומול חזית הסירוב.

מיכאל איתן (הליכוד):

רבין לא רוצה.

שאול יהלום (מפד"ל):

את שותפה בממשלה שמחבלת באינטרסים.

היו"ר ס' טריף:

שמענו. אני מבקש מכם לגלות איפוק. חבר הכנסת מיכאל איתן, אנא ממך.

נעמי חזן (מרצ):

אני מייצגת את סיעת מרצ, וזו עמדת סיעתי.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת נעמי חזן, אני מוסיף לך דקה לסיום בגלל ההפרעות, ואני מבקשך לסכם.

נעמי חזן (מרצ):

אני אסכם במשפט אחד. מי שהיום חושש כל כך שמגעים למען קידום השלום עלולים להביא להקמת מדינה פלשתינית לצד מדינת ישראל, ואין בכך כל רע, ימצא – –

מאיר שטרית (הליכוד):

את בעד מדינה פלשתינית?

נעמי חזן (מרצ):

– – את עצמו במצב שהוא צריך לדעת היום ועכשיו, הוא לא מפחד מזה, הוא מפחד ממשא-ומתן לשלום. משא-ומתן לשלום הוא האינטרס הקיומי של מדינת ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת עוזי לנדאו, שיענה לצד הזה. רבותי, תתאפקו ותגלו סבלנות לדעות של אחרים. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשפטים, הגשת החוק בשבוע שבו יוצאת הממשלה בגינוי חריף לגרמניה, מציגה את הממשלה בכל מערומיה, במלוא חולשתה, בקולה הצבוע. היא מטיפה לגרמנים כיצד עליהם להגביר את המאבק בנאצים שלהם, לעשות אותם מצורעים, להקשות על שיח ושיג עמם, להוציא אותם מחוץ לחוק. אבל כשהממשלה מגיעה לנאצים שלה, הלוא הם ארגוני הטרור, היא מנהלת מדיניות של כניעה מבישה.

היום, עם הצעת החוק, היא מתירה ובעקיפין מעודדת שיח ושיג עם ערפאת, עם ג'יבריל, עם חוואתמה, עם יתר ראשי סינדיקט הפשע של הטרור. כל הדמויות האלה והאחרות הלוא הן בעלות הברית הוותיקות של הנאציזם בגרמניה, הנאצים ועוזריהם. הם עוזריהם של הנאצים שם. זה שנים ארוכות, 20 שנה, הם בקשר הדוק עם הארגונים הנאציים האלה, מסייעים להם במימון, באימון, במקלט, במודיעין, בתיאום פעולות הטרור. ולתפארת המדינה – שר המשפטים בעצם השבוע הזה מציע חוק שיקל על מדינת ישראל ואזרחיה, על הידוק היחסים עמם.

סמלי הדבר, אדוני שר המשפטים, שהחוק להלבנת הזנות, לעשייתה תופעה לגיטימית, עלה היום לדיון שלוב-זרוע עם ההצעה שלך. בשני המקרים חשיבות החוקים הקיימים נובעת מן המסר המוסרי

שבהם. הרי הזנות לא תתבטל, היא כבר אתנו מאז תחילתה של ההיסטוריה. וגם אש"ף, לצערי, יוסיף לעמוד על מקומו מכוער ובזוי שנים רבות. אבל, החוק קובע לא רק מהי זנות ומה טיבו של אש"ף, הוא קובע גם מה מקומנו מולם.

החוק האוסר מפגשים עם אש"ף סימל את עמדתה המוסרית של ישראל מול הארגון הזה, לא רק לגבי עצמה, אלא לגבי העולם כולו. מה אומר החוק הזה? החוק הזה אומר, שאש"ף הוא ארגון שמטרתו רצח עם, שאופיו הוא נאצי, שבעלי בריתו פאשיסטים, שידיו מגואלות בדם חפים מפשע. תקשיב היטב, חבר הכנסת חגי מירום, מה ההבדל בינו לבין סאדאת לבין אסד לבין ארגוני טרור אחרים. שלא כארגוני מחתרת אחרים עושה אש"ף את המטרות העיקריות שלהם – פגיעה בילדים, בנשים ובזקנים חסרי יכולת הגנה על עצמם. זה ארגון אנטי-דמוקרטי. כל מה שיקר לנו – זכויות אדם, חופש, דמוקרטיה – בזוי בעיניו.

על כן, אדוני שר המשפטים, החוק הקיים אומר, שהוא פסול לעדות, למגע ולשיחה. ביטול החוק, כפי שאדוני מציע, הוא הצהרת נסיגה של מדינת ישראל מכל אלה. לא משנה כמה יכביר שר המשפטים מלותיו מקיר לקיר, מעשה הגשת החוק הוא המסר. הוא אומר לכל תחנות הטלוויזיה המצלמות אותך כאן היום ומכאן לעולם, שעתה נכונה מדינת ישראל לראות באש"ף ארגון חופש, אנשיו לגיטימיים לשיח ושיג, ראשיו בני תרבות מקובלים ומכובדים.

החוק הזה ביטא קונסנסוס בדבר הצורך להיאבק מאבק בלתי נלאה בטרור הבין-לאומי. אנחנו אמרנו על אש"ף, שהוא ארגון מצורע, שמעשיו כתורתו שייכים לציביליזציה אחרת, לעולם אפל, שיש להעבירו מן העולם. הוא ארגון שכמו הארגונים הנאציים אין מקיימים אותו משא-ומתן ולא שיחות, רק מאבק. החוק הזה היה חלק ממערכת ההסברה שלנו במאבק הבלתי נלאה בטרור, בחיוב המוסרי שלא להסס ולא לוותר, לחזק את הלבבות ולהסביר בעולם.

בא שר המשפטים ומקעקע את הקונסנסוס הלאומי הזה ומחליש את כושר העמידה שלנו. מה נאמר עכשיו לאזרחינו, שצריך להילחם באש"ף כארגון טרור, שעה שאנו מתייחסים אליו כארגון הראוי לפגישות מן המניין?

החוק הזה אותת לכל מדינה בעולם מהי עמדתנו הבסיסית. אמרנו שהיכן שיש אש"ף אין שלום; היכן שיש אש"ף יש רק מלחמה וטרור. אש"ף הוא הביטוי לזכות השיבה. לכן אש"ף אינו יכול להיות חלק ממשא-ומתן לשלום. לכן לא רק ישראל איננה יושבת אותו, לכן תביעתה של ישראל מכל מדינה בעולם, ובראש ובראשונה ארצות-הברית, כפי שראש הממשלה אמר, היא שאסור לשבת עמו לדיון. מה נסביר עכשיו? שאנחנו איננו מוכנים שישבו אותו אחרים לדיון כשהמסר של שר המשפטים: הכול בסדר?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, רשימת הדוברים ארוכה ואנחנו מקפידים על הזמן. לכן אני מבקש ממך לסכם כי זמןך תם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני, מייד אסכם. אדלג על כמה דברים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מעביר לך שתי דקות מזמני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תודה רבה, חבר הכנסת עובדיה עלי, אני אשתדל לא לנצל את הזמן הזה. אני אסיר תודה לך.

אומר כאן שר המשפטים, מחרים מחזיקים אחריו חברים נכבדים אחרים, שמה שעומד לנגד מגישי הצעת החוק הזאת הוא שיקולים של צדק ושל דמוקרטיה ושל ניקיון ספר החוקים מחוק שהוא חוק עוולה; אין שום מדינה בעולם שחוק כזה מופיע בה.

אדוני שר המשפטים, אתה מוליך אותנו שולל ביודעין, ואולי בלא יודעין. לא צדק ולא דמוקרטיה; מניעים פוליטיים מביאים את הממשלה להגיש את החוק. חלק מהמניעים הם פרוזאיים. יש רצון לרצות את שותפי הקואליציה על-ידי תשלום חוב קואליציוני לשניים מן השותפים היוצרים את הבלוק החוסם. הנה קבוצה אחת של ידידי ערפאת בראשות דראושה התומכים בממשלה מבחוץ, וקבוצה שנייה של מעריצי דן בן-אמוץ בחייו, התומכים בממשלה מבפנים. ויש סוגיה שנייה, סיבה פוליטית, כן, אדוני השר, אם זה לא על חשבוני אשמח להשיב לך.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, אתה חייב עכשיו לדבר, כי הוא צריך לסיים את דבריו. הנושא ארוך ומייגע, אנא ממך. חבר הכנסת לנדאו, בבקשה תסיים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הנושא ארוך, חשוב, אבל לא מייגע.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש מחברי הכנסת, לכל אחד תינתן הזדמנות מאוד מכובדת תוך חמש עד שש דקות להביע את דעותיו במיטב השפה העברית, אז אנא מכם.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אל תגיד מייגע. מי שאין לו זמן ומי שעייף שילך הביתה.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לפני שמפלגתי ידעה שהיא תהיה בשלטון ושתהיה קואליציה, ואיזו קואליציה, היא החליטה בוועידתה החמישית שיש לבטל – אני מצטט: חוק דרקוני זה. לכן זה לא משהו לשותפים. יש גם מסרים מפלגתיים. אפשר לכבד ואפשר לחלוק. אבל זה חלק מהעניין.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני השר, אני חולק ואני מכבד. אף שאני מכבד את דעות מפלגת העבודה, אינני מכבד את מעשיה.

אני מבקש להוסיף את הטעם הפוליטי האחרון. אני חושש, אדוני השר, שהסיבה האמיתית לחוק זה היא מדיניות הממשלה להתקרב לאש"ף ולהפוך אותו ללגיטימי, כחלק ממדיניות החוץ שלה. אני רואה את מעשיה של הממשלה בשבועות האחרונים. יראה אדוני השר את הדברים הבאים. מודיעה הממשלה על נכונותה לסטות – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, נתתי לך, לפנים משורת הדין, עוד זמן ועוד זמן. לכן אבקשך לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מסיים מיד.

אני רואה את הממשלה סוטה מדגם האוטונומיה-לאנשים על-פי תפיסת קמפ-דייוויד, שלה התחייבה לפני הבחירות, לקראת אוטונומיה לשטחים מוגדרים. אני רואה את הסכמתה לריבונות משותפת בתקופת האוטונומיה. אני רואה את נכונותה לנציגות הפזורה הפלשתינית במשא-ומתן המולטילטרלי שבין מדינות בלבד. אני רואה את נכונותה לאיחוד 1,000 משפחות.

אומר ראש הממשלה השבוע: אש"ף-תוניס יהיה בעל מעמד כמו ההסתדרות הציונית, והוא מוסיף: להבדיל.

עכשיו מגיע חוק ביטול המפגשים עם אש"ף. אמור אתה, האם אין כאן עוד צעד אחד במדיניות ממשלתית שכוונתה להביא להכרה באש"ף, להכשיר משא-ומתן ישיר עמו על מנת לקדם עוד בצעד אחד את הקמתה של מדינה שנייה, לצערי פלשתינית, ממערב לירדן?

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת שאול גוטמן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מפיך לאוזנה של הממשלה, חבר הכנסת לנדאו. הם יאזינו לך, גם אש"ף.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת גוז'נסקי. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התיקון שאותו אנחנו עומדים לבטל היום – – –

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו היום לא מבטלים.

חיים אורון (מרצ):

מתחילים את תהליך הביטול.

החוק נולד במפגש מאוד לא קדוש, מאוד פופוליסטי, בין חולשת דעת ובין היסטריה. חולשת דעת, אני שמח לומר, של מרכיב אחד בממשלת האחדות הלאומית, הוחלפה בפיכחון, ואני רוצה לברך את שר המשפטים גם על העמדה שנקט וגם על האופן שבו הוא הציג את דבריו. ההיסטריה הולכת וגדלה, וקודמי, חבר הכנסת לנדאו, היה אחד הביטויים של ההיסטריה הזאת. אבל היום ההיסטריה הזאת במיעוט והפופולזם שהביא לחולשת הדעת משתנה.

אני חושב שהתיקון שמדובר בו – מעולם לא היתה לו משמעות מדינית, מעולם לא היתה לו משמעות ביטחונית; גם לא הציגו את זה כך. היתה לו משמעות של סמל שבו התכוונתם לומר, ואתם אומרים את זה עד עכשיו: מי שאנו אנחנו צריכים לדבר שלום, העם הערבי הפלשתיני, הוא בלתי לגיטימי ונציגו הוא בלתי לגיטימי, ומי שמקיים אתו מגע הוא פושע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נכון.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

נכון.

חיים אורון (מרצ):

נכון, חבר הכנסת בן-אלישר, נכון, חבר הכנסת עוזי לנדאו, וזה עכשיו משתנה. וזאת משמעות – – –

גונן שגב (צומת):

חבר הכנסת אורון, אתה צריך לשנות אותם, אתה לא יכול לשנות צד אחד.

חיים אורון (מרצ):

צריך לשנות את מי שעשה, וזה מה שמשתנה עכשיו. האויב איננו דמון, ומי שמקיים אתו משא-ומתן אינו פושע. יש לנו סכסוך קשה, קטטה היסטורית עם העם הפלשתיני, ואתו אנחנו רוצים לדבר שלום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אולי תציע לנהל משא-ומתן עם הנאצים במקום להיאבק בהם?

חיים אורון (מרצ):

ככל שתעשה דמוניזציה, ככל שתצעק "נאצים" – אתם ישבתם עם הנאצים הללו. בעיני הם לא נאצים. אתם קיימתם משא-ומתן במדריד, כשבחדר השני ישב נביל שעת'. תפסיקו את השקר הזה. אתם, שמיר ישב במדריד וסעיד בריקאת נכנס עם סמל אש"ף, עם הכאפייה, הוא לא יצא מן האולם. אתם קיימתם משא-ומתן אתם.

המעשה המבורך היחיד שהממשלה שלכם עשתה – שהטבו נפרץ בזמנכם, ואתם קיימתם את המשא-ומתן הזה. אני לא מצר על כך. זאת הברכה היחידה שאני יכול לתת לממשלת שמיר, שבזמנה הוסר הטבו. לכן אתם כל כך פוחדים, מרגישים כל כך לא בטוחים, שהטבו הזה יוסר גם בחוק.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה אומר דברים לא נכונים.

חיים אורון (מרצ):

אתם ידעתם מצוין שבדרך למדריד עוברים דרך תוניס, וידעתם מצוין ממי מקבלים את ההסכמה על מי שמקבל אותם. אתם מסבירים לי וצועקים צעקות על נאצים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כן.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר באופן הברור ביותר, שהממשלה הזאת עדיין לא קיבלה את העמדה שלנו. צריך לעלות מדרגה. אני משוכנע שהתיקון הזה בחוק היא יציאתם של אותם מרכיבים בממשלה מאותו ליקוי מאורות מתמשך של דיבור דרך מסכה, של אמירת כן ולא, של סיווג הנציגים על-פי אמות מידה שאיש לא מבין אותן. אני אומר שהסכסוך הוא קל? אני אומר שהאויב הוא פשוט? אני יודע שהמשא-ומתן יהיה קשה מאוד. אבל מי שאומר: אני בעצם רציתי למסד בחוק את הדעה-לגיטימציה של ההידברות, אני רציתי לקבוע בחוק שהמידבר הוא פושע, התכוון בעצם לא לדבר לעולם – חבר הכנסת בן-אלישר – התכוון לא לדבר לעולם ברצינות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — הם דיברו עם פלשתינים, אבל לא עם אש"ף.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת בן-אלישר, אני לא מסתובב עם הרשימה שאתה מסתובב חבר הכנסת דראושה, והיא גם לא מעניינת אותי. אם דיברתם עם פלשתינים, דיברתם עם אש"ף. אני אומר פעם נוספת: אם דיברתם עם פלשתינים, ודיברתם, דיברתם עם אש"ף. תפסיקו לזרות חול בעיניים, תפסיקו להפחיד את הציבור. אתם יודעים שהציבור מפסיק לפחד. לכן התיקון יעבור ולכן הממשלה הזאת תמשיך לצעוד בדרך הזאת, והחברים שיושבים שם למעלה אולי שילמו קורבן אישי, מבחינתם אולי מיותר, אבל ראוי, במאבק הלגיטימי על ההידברות עם מי שאנו אנחנו חייבים לעשות שלום, ומבחינה זאת הטיפול הוא לא רק הסרת כתם, אלא פתיחה והפסקה של ליקוי מאורות שאתם הורדתם על החברה הישראלית.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת שאול גוטמן, בבקשה; אחריו – חברת הכנסת יעל דיין.

שאול גוטמן (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הטרור הערבי אינו נחלתה של התקופה האחרונה. טרור הדמים משתולל בארץ הזאת כ-100 שנה, והוא חלק ממרחץ הדמים של העולם האסלאמי בכלל והעולם הערבי בפרט.

מדהים עד כמה זיכרוננו הקולקטיבי קצר. ארגון השחרור הפלשתיני הוקם שנים מספר לפני מלחמת ששת הימים – לא לשחרור חברון ושכם, אלא כדי לשחרר את חיפה, יפו, אשקלון ושאר מה שנקרא אצלם "השטחים הכבושים". מדהים מה קצר זיכרוננו.

פרופסור יהושפט הרכבי אומר בערב לזכרו של מוש חביב ב-1969: "שימוש הלשון המקובל אצל הערבים 'פתרון צודק את הבעיה הפלשתינית' הוא רק לשון נקייה לחיסול ישראל. קיום ישראל ופתרון צודק של בעיות הפלשתינים, כפי שהפלשתינים הערבים מגדירים אותו, אינם עולים, אפוא, בקנה אחד".

אדוני היושב-ראש, ניתוח פסיכולוגי היה מגלה, כי ניתן בצחצחות לשון להוליך שולל ציבור שלם, כשהוא כמה באופן בסיסי ואמיתי לשלום. אין עוד אומה על כדור-הארץ שכמהה לשלום יותר מאתנו. אולם יש לומר עתה, ובכל הבהירות: אסור שכמיהתנו לשלום תוביל אותנו לפשיטת צווארנו למאכלת

הערבית והפלשתינית. אין כל סיבה שעם נבון וחכם ילך שולל אחרי צחצחות לשון ויבצע התאבדות קולקטיבית. וכי ראינו בארצות ערב שמץ תזוזה לכיוון הדמוקרטי? כלום לא ברור שארגוני הטרור מופעלים, במידה רבה, על-ידי מדינות ערביות חשוכות?

חברי הכנסת, בעבר היה לי הרושם, כי ראש הממשלה מהווה סכר בממשלתו כנגד סחף ומפולת מדינית, אולם לאחרונה מתברר, כי הקומבינציה הלא-כשרה שבין מרצ, ש"ס והערבים פרצה סכר אחרון זה. עתה השיטפון בעיצומו. היועץ המשפטי מתעלם מעבירות על חוק המפגשים לא רק על-ידי חברי הכנסת בעלי החסינות אלא גם על-ידי סוכני אש"ף בישראל. תיקון החוק הנוכחי נועד, לבושתנו, לטהר את השרץ ולתת לגיטימציה לארגוני המרצחים שחרתו על דגלם את חיסול המדינה היהודית.

ראש הממשלה, שהאוריינטציה האמריקנית שלו אינה יודעת גבול, מכין לפנינו בידוי אינוסו על-ידי הממשל האמריקני החדש. אין ספק, תיקון החוק יוביל לדיאלוג בין ארצות-הברית לבין אש"ף, לצירוף גלוי של אש"ף למשא-ומתן, ובסופו – למפגש ערפאת-רבין.

אף שקשה לקבל זאת, שיחות בין אש"ף לבין ישראל אינן יכולות להתנהל על האוטונומיה. זכות השיבה, שכבר שוררבה לשיחות, תהיה אז הנושא המרכזי, וקיבוצי "השומר הצעיר" היושבים על אדמות כבושות יקבלו פיצויים כמפוני ימית ויצטרכו להתפנות.

נעמי חזן (מרצ):

הם מוכנים לכך.

שאול גוטמן (מולדת):

קיבוצי "השומר הצעיר" בתוך "הקו הירוק" יתפנו כמפוני ימית. הם מוכנים לכך. בושה וחרפה.

נעמי חזן (מרצ):

למה "בושה וחרפה"?

שאול גוטמן (מולדת):

אך לאן הם יתפנו? חבר הכנסת פורז כבר מכין את הפתרון: לשדה-דב המתוכנן לעבור לים.

רבותי חברי הכנסת, יש להדוף מייד את הטרור המתדפק על חלוננו, יש להעביר את המלחמה בטרור לאזורי יש"ע ולא לתת למרצחים להסתובב בקרבנו. יש באפשרותנו לעצור את המפולת על מנת שלא

לפגוש בחזית המזרחית לאורך הקו ראש-העין-כפר-סבא. הריני קורא לחברי הבית להתעשת בטרם פורענות ולדחות את התיקון.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך על היעילות ועל התמצות ואני מקווה שכולם ילכו בדרכך.

אני מזמין את חברת הכנסת יעל דיין, אחריה – חבר הכנסת זבולון המר.

יעל דיין (העבודה):

ממש מדהים היחס בין החשיבות שמייחסים לדין הזה – וקוראים לזה "יום חשוך" ו"יום חשוב" – לבין הגיוס, לבין זה שהכנסת הזאת ריקה מאדם.

זבולון המר (מפד"ל):

בהצבעות יהיה מלא.

יעל דיין (העבודה):

גם לזה צריך להתרגל, זבולון. אני פשוט חדשה, עוד לא התרגלתי לעניין הזה.

אורי אור (העבודה):

אל תגידי "ריקה".

יעל דיין (העבודה):

אני רגילה לכיכר-מלכי-ישראל בנושאים האלה.

היו"ר ס' טריף:

הם שומעים בוודאי בחדרים, ולכן יש פחות קריאות ביניים. גם זה דבר מבורך.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת כמעט ריקה ונכבדה מאוד – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

הנה באתי בשבילך.

יעל דיין (העבודה):

שלום צחי, אני שמחה, ברוך הבא.

ביום שני הקרוב היתה אמורה להיות מוצגת לקריאה טרומית הצעת תיקון זהה לזו שהוגשה כאן היום על-ידי הממשלה. את הצעות התיקון של יום שני הבא הגישו יוסי שריד ממרצ, עבד-אלוהב דראושה, יוסי ביילין ואנוכי, וכולנו הסרנו את הצעות התיקון האלה. אני גאה מאוד בשר המשפטים, שגם הוא איננו אתנו, ומודה לו, כמו לראש הממשלה ולשריו, שהקדימו אותנו – אני מקווה: מרצון ובהכרה מלאה – והתייחסו לתיקון הזה ככזה הראוי לחקיקה ממשלתית ולא לחקיקה פרטית.

את הדברים הקצרים-מאוד שאשמיע אני רוצה להגיש כזר פרחים וכהוכחה לצדקת דרכם ומאבקם, לכמה אנשים: לאנשי אש"ף, ששילמו בחייהם על הזכות להידבר עם אויב, סרטאוווי וחמאמי; רוצה להקדיש את התיקון בחוק לאבי, זיכרוננו לברכה, משה דיין, אבי אבות המפגשים עם אש"ף, כשזה עדיין היה ארגון טרור, שהתמיד בהכרה ובעיקשות – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

יש גם כמה יהודים ששילמו בחייהם.

יעל דיין (העבודה):

יש גם יהודים, תיכף אגיע אליהם.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת הנגבי, אל נא תתחיל. חשבתי שאתה בא להקשיב לה ולא להפריע לה.

צחי הנגבי (הליכוד):

להקדיש את הדיון הזה לסרטאוי ולחמאמי?

יעל דיין (העבודה):

עכשיו אני לא מדברת על אש"ף, אני מדברת על אבא שלי.

צחי הנגבי (הליכוד):

כמה יהודים שילמו בחייהם על סרטאוי? את לא מתביישת? יש גבול.

יעל דיין (העבודה):

אני מבקשת ממך, תרשה לי.

צחי הנגבי (הליכוד):

יש אנשים שנפגשים עם אש"ף באמצעות כדורי הרובה ומכוניות תופת.

יעל דיין (העבודה):

אתה קוטע אותי בקטע לא מתאים, צחי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת הנגבי, אני מבקש ממך: קריאת ביניים אחת, ושמענו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אכלת ארוחת צהריים וקיבלת מרץ.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

יעל דיין (העבודה):

אני חוזרת: אני רוצה להקדיש את התיקון בחוק לאבי, משה דיין, זיכרוננו לברכה, אבי אבות המפגשים עם אש"ף, כשזה עדיין היה ארגון טרור. הוא התמיד בהכרה ובעיקשות בניסיונו להידבר, להבין, לשמוע את האויב, בין שהיה זה אויב שידינו מגואלות בדם, כשניסה ולא צלח בידיו להיפגש עם יאסר ערפאת, בין שהיה זה אויב שעטו טבולה בדם חיילינו, כפגישותיו עם המשוררת הלאומנית משכם פדואה טוקאן, ובין שהיו אלה נציגים אותנטיים של עם שרוצה בתנאיו הוא דו-קיום ושלו, כפגישותיו עם חידר עבד אל-שאפי, עם ראשי הערים והנכבדים נציגי אש"ף משכם, מחברון ומעזה; הידברות בכבוד, בניסיון להבין את האחר, בקשיבות, בחיפוש הסדרים.

יידלו לחיים ארוכים ויזכו לראות בתוצאות מאבקם על הזכות לדבר שלום עם אויב – התיקון מוקדש כאן לאיבי נתן, לאורי אבנרי, לעמוס קינן, למשה עמירב –

גונן שגב (צומת):

כולם צדיקים.

יעל דיין (העבודה):

– ליעל לוטן, ללטיף דורי; לחברי הכנסת לשעבר צ'רלי ביטון, תופיק טובי, מאיר וילנר ומוחמד מיעארי; לחברי כנסת נוכחים – האשם מחאמיד, נעמי חזן ועבד-אלוהב דראושה.

התיקון גם מוקדש לחברי כנסת עלומים מהליכוד ולצ'יף ולאלו לנדאו, שכך או אחרת נפגשו עם אנשי אש"ף או דיברו בזכות מפגשים שכאלה.

אני רוצה לאחל מהדוכן הזה לאויבים עצמם שאתם נדברנו, דיברנו ונמשיך לדבר – ליאסר ערפאת, לנביל שעת', ליאסר עבד רבו, לפארוק קדומי, לחאלד אל-חסן, לרבים אחרים – שיום יבוא, והוא קרוב, ולא רק אנחנו נשב אתם סביב השולחן אלא כך תעשה ממשלת ישראל, אתם ביחד ועם תושבי השטחים, ללא הבחנה.

אני רוצה לפנות לממשלת ישראל, במיוחד לראש הממשלה – –

צחי הנגבי (הליכוד):

איפה הוא?

יעל דיין (העבודה):

– לא לפחד כלל. את החוק הזה נתקן בעבור כל מי שרוצה לדבר שלום. ראש הממשלה איננו זקוק לתיקון בחוק כדי לעשות את אשר הוא התחייב לו; ידבר ויעשה שלום עם נציגי האויב, שיכולים להתחייב בשם עמם, והם גם בתוניס וגם בעזה, גם בירושלים המזרחית וגם במשלחת המקבילה המייעצת של אש"ף בווינגטון. לא לפחד כלל, לדבר שלום עם אש"ף כדי ליטול מחיינו את פחד המלחמה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך מאוד, חברת הכנסת יעל דיין. חבר הכנסת זבולון המר, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת אורי אור.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביטול חוק איסור המפגשים עם אש"ף פסול בעיני גם מבחינה פוליטית, גם מבחינה מוסרית. ראש הממשלה רבין והממשלה הזאת, דווקא היא, אמורים היו להבין זאת. ברמה הפוליטית, לא ייתכן שקבוצה מסוימת תיקח את מדיניות החוץ והביטחון שלנו בידיה; כל קבוצה.

מטרת חוק איסור המפגשים היתה, בין היתר, שממשלת ישראל היא שתחליט במדיניות חוץ מובהקת; למשל, להכיר באש"ף או לא להכיר באש"ף. לא שקבוצה שמאלנית, במקרה זה, תמשיך ותגרור ותכשיר את הקרקע להכשיר את אש"ף, ותדחוף את ישראל לקיים דיאלוג עם אש"ף, קרי: זכות השיבה, מדינה פלשתינית, אמנה פלשתינית שיש בה שלילת קיומה של מדינת ישראל וטרור. אכזרי.

חברי הכנסת, אין מדובר – בתיקון המוצע לחוק – באנשים תמימים מן היישוב שרוצים לדבר ביניהם על כוס תה או קפה מטעמים של ידידות. זה לא שהחוק הקיים מפר את הידידות הלבבית, את האווירה הפסטורלית ואת הזכות והחופש של הפרט להיפגש ידידותית עם מי שהוא חפץ ביקרו.

במי מדובר? מדובר פה באנשים פוליטיים המנהלים מדיניות חוץ מקבילה לזו של הממשלה. מדינת ישראל מנהלת שיחות רשמיות, במוצהר לא עם ערפאת ואש"ף, ובד בבד מנהל וינהל עכשיו השמאל, על-פי חוק, משא-ומתן בין-לאומי עם אש"ף.

חוק המפגשים נועד שלא לאפשר מדיניות חוץ אלטרנטיבית פעילה. לא הכול מרוצים, גם אני לא, מהדרך שבה מנהלת הממשלה הזאת את המשא-ומתן. אבל זה הברירה התיכון של מדינה – שהממשלה מנהלת את המשא-ומתן ולא גופים מימין ומשמאל. אם יש ניהול מדיניות חוץ נפרדת, ולא רק מדיניות חוץ, למה רק מדיניות חוץ? גם מדיניות ביטחון יכולה להיות נפרדת – לא רק השמאל יעשה זאת, אלא גם הימין. ואז, אנה אנו באים?

לא מדובר פה על מפגש תמים אלא על ממשלה בתוך ממשלה. הממשלה אומרת: לא אש"ף וערפאת. היא אומרת זאת לארצות-הברית, היא אומרת זאת בדיאלוג עם הפלשתינים. והנה, בנוסח מפוצל יש כאן מסר כפול על מהלך סותר הקורא – כפי שמסביר חבר הכנסת דראושה בגילוי לב בדברי ההסבר שלו – לעודד שיחות ישירות ודיאלוג עם אש"ף. זוהי, כמובן, מתנה לאינתיפאדה ליום הולדתה שיחול בשבוע הבא.

לכן, נכון היה לחסום בחוק ובדרכים נוספות את הניהול הסותר של מדיניות החוץ והביטחון שלנו.

אני אומר לראש הממשלה, שאם יבוטל החוק, וזה חמור כשלעצמו, חייב ראש הממשלה לחסום את מי שמנהל מתוך הממשלה מדיניות חוץ אלטרנטיבית כדי לכפות אותה על הממשלה. אחרת, אל יטענו אחר כך בשם האחריות הממלכתית, אם גם מן האופוזיציה ינהלו מדיניות חוץ וביטחון ישירה ונפרדת.

בתיקון המוצע יש פגם גם מן ההיבט המוסרי. איך אפשר להיפגש עם אש"ף, כל עוד הוא לא מבטל שני דברים: את הפרקים באמנה הפלשתינית הקוראים להשמדת ישראל ואי-קיומה, וכל זמן שאש"ף לא מודיע על הסתלקותו מהטרור? חייבת להיות בנושאים אלה התחייבות של כל פלשתיני שאתה דן אתו, כתנאי מוסרי לשיחות אתו. חמור מאוד שאנחנו לא דורשים מהפלשתינים, שעליהם מוטלת חובת ההוכחה של הסתלקות מאותם פרקים באמנה הפלשתינית, שהיא גם גזענית וגם שוללת את קיומה של מדינת ישראל, וגם חובת ההוכחה של הסתלקות מהטרור הרצחני, שהרי זאת טענה שקרית של אלה האומרים שרק מי שמתנגד למשא-ומתן לשלום, ה"חמאס" למשל, הוא שמבצע את הטרור. לא פחות מהם ויותר מהם שותפים להם ה"פתח" של אש"ף וערפאת, במטרה לכופף אותנו במשא-ומתן, וכולם יודעים זאת.

הפירוש הברור של ביטול חוק המפגשים הוא מתן לגיטימציה לארגון הטרור הקורא באמנתו לאי-קיומה של מדינת ישראל. כל עוד הפלשתינים לא מסתלקים באופן משכנע מהמטרה הזאת שלהם – לא נעים לשמוע זאת, גם לא היה נעים לנו השבוע לומר בכנסת שיכול להיות שבגרמניה יעלו שוב הנאצים – כל זמן שהטרור הזה משמש מכשיר פוליטי, חוק איסור המפגשים הוא הדרך לעצור ולמנוע לגיטימציה של ארגון הטרור.

את זה היה צריך לדרוש השמאל הישראלי. את הדגל הזה הם היו צריכים להרים, ולא להיפך, כפי שהם עושים בויתור חד-צדדי של אלה הרוצים להידבר עם הפלשתינים; ולא מבקשים מהם ביטול האמנה והסתלקות מן הטרור.

תופיק זיאד (חד"ש):

אבל ביטלו את זה. לא שמעת את ערפאת?

זבולון המר (מפד"ל):

לא, לא, לא. לא ביטלו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

בנימין נתניהו (הליכוד):

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול?

היו"ר ס' טריף:

לא עכשיו. חברי הכנסת, אני מבקש, בלי קריאות ביניים.

זבולון המר (מפד"ל):

חבר הכנסת זיאד, אני אומר את זה מעבר לוויכוח שיש לנו על ארץ-ישראל. אנחנו מאמינים, שבין המדבר ובין הים יש שני עמים ושתי מדינות ולא שלושה עמים ושלוש מדינות. זה ויכוח מדיני בינינו. אבל כאשר השמאל והממשלה לא דורשים ויתור על האמנה הפלשתינית ועל הטרור, הם חושפים בזה כוונה חמורה לתת לגיטימציה מדינית לארגון טרור, וזה לא יסולח. נוצר בכך מצב המסכן את החברה הישראלית מבפנים, וממקש ומפוצץ את הסולידריות הישראלית הפנימית שלנו, המבוססת על הסכמה למלחמה בארגוני טרור.

לתת להם יד, להכיר בלגיטימיות שלהם בלי שהם שכנעו אותנו ברצינות, שהם הסתלקו מדרכם והפסיקו את הטרור, זה חמור גם מוסרית, מעבר לוויכוח הפוליטי.

לכן אני מתנגד לחוק המוצע לעידוד המפגשים ומציע שלא לשנות את החוק שהיה קיים עד כה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת אלי דיין, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור. אני מזכיר: מי שלא ימצא באולם המליאה יפסיד את תורו.

בבקשה, חבר הכנסת אורי אור.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רוצה להזכיר לכל המתעטפים באצטלה של דאגה לביטחון המדינה, כי החוק לתיקון פקודת מניעת טרור, הידוע יותר בשמו העממי: החוק למניעת מפגשים עם אש"ף, לא הוצע על-ידי גורמים ביטחוניים כגון השב"כ, צה"ל או זרועות ביטחון אחרות. החוק לא הוצע על-ידי גורמים אלה, כיוון שגם לפני הוספת הסעיף העוסק באיסור מפגשים עם גורמים רשמיים מארגון מחבלים נשמר האינטרס הביטחוני של מדינת ישראל.

סעיף 114 לחוק העונשין אוסר קיום מגעים עם סוכנים זרים ועם המוסרים להם ידיעות העשויות לפגוע בביטחון המדינה. כמו-כן נקבע עונש של 15 שנות מאסר על העובר עבירה זאת.

אני נזעקתי לדיון על נושא זה על שום התווית שהודבקה לכל התומכים בביטול חוק זה, תווית של: אש"פיסט, פוגע בביטחון המדינה, ואפילו עוכר ישראל.

התוספת לחוק לתיקון פקודת מניעת טרור, שהוספה ב-1986, הרחיבה את החוק הקיים ואסרה קיום מגעים עם גורמים רשמיים בארגון מחבלים. התביעה המשפטית איננה נזקקת להבאת ראיות המוכיחות כוונה לפגוע בביטחון המדינה. תוספת זו הוספה על מנת לנגח ולהעניש אזרחים ישראלים הנפגשים עם גורמי אש"ף. אם כן, העונש ניתן על רצונו ועל דעתו של אדם להיפגש עם אנשי אש"ף ולא על פגיעה מוחשית בביטחון.

יש לנו דוגמה מאלפת לשימוש פוליטי בספר החוקים, על מנת לאכוף דעה מסוימת השנויה במחלוקת בציבור הישראלי. אכיפה זו קלה, ככל הנראה, יותר מאשר התמודדות בשוק הדעות הישראלי בבחירות דמוקרטיות. אין זכות קיום לחקיקה פוליטית כזאת במדינה נאורה ודמוקרטית כפי שאנו רוצים להיות.

בבדיקה שערכתי מצאתי שאין לחוק מעין זה אח ורע בספרי החוקים של מדינות במערב, אף שכולן מגנות וחלקן נלחמות בפגיעה בביטחון.

החוק חמור בשני היבטים, גם בהיבט הדמוקרטי וגם מבחינת הפרקטיקה המשפטית והמעשית, ועל כך דובר הרבה ואיני רוצה להרחיב פה.

היועץ המשפטי חריש דחה את העמדתה לדין של הגברת עשראווי, כיוון שהוא הגיע למסקנה, ואני מצטט: "מבחינת האינטרס של הציבור, ראוי להימנע מהבאתה לדין". אין ספק שהיועץ המשפטי הביא בחשבון את ועידת-מדריד ואת המשא-ומתן לשלום.

אכיפה סלקטיבית זו הופכת את שלטון החוק במדינת ישראל לצחוק ולקלס והיא העמידה את פרקליטות המדינה באור מגוחך.

אחת הסיבות הטובות לביטולו של החוק היא, שהחוק לא הצליח במשימתו. הבקיעים באכיפתו נפרצו עוד בתקופתה של הממשלה הקודמת. ככל שאנו מתקדמים במשא-ומתן, הולכים הבקיעים האלה ומתרחבים.

היום אין במשלחת הפלשתינית נציג אחד שלא קשור לאש"ף, חלקם ישבו אפילו בבתי-סוהר. אבל שמיר, בזמנו, וממשלת ישראל דיברו אתם וניהלו אתם שיחות.

במשך השנים הגיעה הדמוניזציה של מנהיגות אש"ף לממדים מפלצתיים, עד כי נדמה שנפלנו כולנו קורבן לפחדים שיצרנו במו ידינו. עודדנו גורמים כמו ה"חמאס", מתוך אמונה מוטעית שכל מי שלוחם באש"ף מקדם את האינטרס שלנו. על סמך העיקרון שלפיו אויב אויבי הוא ידידי, התעלמנו מכך שהקנאות האסלאמית אצל הפלשתינים ובעולם הערבי גרועה ומסוכנת עשרת מונים מארגון אש"ף, הן בפעילותה והן באידיאולוגיה שלה.

רבותי, אני רוצה לסכם ולומר, שהביטול האמור בא להפריד בין היחס של הממשלה לאש"ף לבין פגישות של אזרחים פרטיים עם גורמים בארגון, ללא כוונה לפגוע בביטחון המדינה. אין בביטולו של החוק משום כוונה להשפיע על ממשלת ישראל או על ממשלות בעולם להיפגש או לא להיפגש דווקא עם אנשי אש"ף. לעניות דעתי, יש להעביר את הדגש מהסוגיה העוסקת בזהות האנשים שאתם מדברים לסוגיה העוסקת בתוכן הדברים העולים בשיחות השלום עם הפלשתינים.

לכן, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני תומך בביטול פסקה זו הנקראת: חוק איסור המפגשים. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אנחנו החלטנו לתמוך בהצעת החוק הזאת, משום שכפי שנאמר בדברי ההסבר שלה, מוצע כאן "לבטל את העבירה שבסעיף 4(ח) לפקודה שעל-פיה אין לקיים מגע ללא סמכות כדין עם אדם הממלא תפקיד בהנהלה, במועצה – – –". ההצעה לביטול העבירה הזו נובעת משיקולים של מדיניות משפטית, ואין בביטול עבירה זו כדי לפגוע באינטרסים של ביטחון המדינה, דהיינו: הצעה זו באה בעצם לסלק מספר החוקים אחד הסעיפים שמקומו לא יכירנו שם.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, אולי תסביר איך הצבעת בעד זה? איך המערך הצביע בעד זה?

אלי דיין (העבודה):

אני לא יודע. אני בכלל לא הייתי אז בכנסת.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, למה ההתחסדות וההיתממות הזאת?

אלי דיין (העבודה):

אני מסביר לך.

עובדיה עלי (הליכוד):

זאת צביעות לומר: "מקומו לא יכירנו בספר החוקים".

אלי דיין (העבודה):

אני מדבר כרגע כמשפטן. סעיף כזה, מקומו לא יכירנו בספר החוקים, כי זה היה אחד הכתמים המשפטיים שבגינן בוקרה מדינת ישראל על-ידי משפטים בפורומים בין-לאומיים. בכל פורום של משפטים היה קשה מאוד להסביר את הסעיף הזה. הרי קיים סעיף 114 לחוק העונשין, שבא לפגוע במי שפוגע בביטחון המדינה. אגב, גם היום, גם לאחר קבלת החוק הזה, מי שייפגש עם אש"ף, המשטרה רשאית לחקור אותו על-פי סעיף 114 ולשאול אותו מה מטרת הפגישה. אם יש לו הסבר –

– –

יגאל ביבי (מפד"ל):

סליחה, חבר הכנסת דיין, שאלה. נניח שמישהו נפגש עם יאסר ערפאת, ויאסר ערפאת הוא סוכן זר וכו'; מותר להיפגש עם יאסר ערפאת לפי החוק?

אלי דיין (העבודה):

לפי חוק העונשין מותר להיפגש, אבל המשטרה יכולה לחקור אותך ולשאול אותך מדוע נפגשת עם ערפאת. אם יש לך הסבר, כגון שנפגשת לצורך דיון בחילופי שבויים, או לצורך חילופי דעות מדיניות – מותר, אבל אם נפגשת או העברת איזה מידע שהוא אסור בהעברה, או פגעת בביטחון המדינה, זו עבירה על סעיף 114, שדינה – 15 שנות מאסר.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, הרי אתה עורך-דין מלומד. מה זה, כל אחד עושה שבת לעצמו? הדוגמה בעניין השבויים שאתה הבאת כאן היא דוגמה טובה.

אלי דיין (העבודה):

לא, נגיד שמדובר בבן משפחה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני לא מבין את זה. כל אחד עושה שבת לעצמו?

אלי דיין (העבודה):

אני מסביר לך. נגיד שבן משפחה החליט לנקוט יוזמה – ויש לו זכות כזאת – ולנסוע לאירופה ולהיפגש עם חבר המועצה הלאומית, אחד הפרופסורים, שלפי ההגדרה שהיתה קודם לכן הוא חבר ארגון, כי הוא חבר במל"פ – מועצה הלאומית הפלשתינית – והוא אומר לו: תעזור לי. הוא לא עבר עבירה. יש לו הסבר.

עובדיה עלי (הליכוד):

גם היום זה אפשרי. צריך לקבל רשות מהגורם המוסמך. יש רשות מוסמכת.

אלי דיין (העבודה):

היום צריך רשות, אבל אנחנו אומרים: גם להיפגש בסמינר בין-לאומי, גם להיפגש בוויכוח מדיני, גם להיפגש לכל צורך אחר שאיננו פוגע בביטחון המדינה, אינך צריך אישור. הרי במדינה דמוקרטית כל אדם זכאי לעשות הכול, ובלבד שלא יעשה דברים שאסורים עליו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מי יחליט?

אלי דיין (העבודה):

לכן חוק זה אינו נוגע כלל בשאלת המדיניות, בשאלת המשא-ומתן עם אש"ף. זה עניין של הממשלה. הממשלה צריכה להחליט בעניין זה, ואני לא מאלה שנכנסים לפלפולים; גם מהליכוד נפגשו והכירו וכו'. היום מדיניות הממשלה היא לא לקיים משא-ומתן עם אש"ף, לקיים משא-ומתן עם אחרים, עם תושבי השטחים, עם נציגים של תושבי השטחים, והמדיניות הזאת לא משתנה בחוק זה.

לכן, לפחות בואו נהיה הוגנים עם עצמנו. החוק הזה, מטרתו משפטית, כי היה קשה מאוד להגן על החוק הקיים, וראינו זאת לאחרונה, כאשר רבים נפגשו, ואפילו היועץ המשפטי לממשלה כבר לא גילה עניין בנושא. בכל תקופת קיומו של החוק, ההישג הגדול שלו היה שהוא גרם לכך שאיביתן נתן נכנס לבית-סוהר, וזה אדם שהיה לו הסבר, שסעיף 114 לא היה חל עליו, כי הוא הלך במטרה לשכנע בדעותיו, באידיאולוגיה שלו, בנושא קידום השלום, אבל הוא עבר עבירה מאחר שהיה קיים הסעיף הטכני של המגע. אגב, במשפטים אין סעיף טכני. חייבת להיות כוונה. כפי שאומרים המשפטים, בלי המנס ריאה, בלי הכוונה, אין עבירה. אז אני עושה דבר טכני.

לכן, רבותי חברי הכנסת, זה החוק, אלה דברי ההסבר שלו, ואני שמח שזו הגרסה היחידה המונחת היום לפני הכנסת, ואני תקווה שנאשר אותה ובכך נסלק את הכתם הזה מספר החוקים.

היו"ר ס' טריף:

תודה. רשות הדיבור לחברת הכנסת ענת מאור, ואחריה – לחבר הכנסת בנימין נתניהו.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לברך את האורחים שלנו, אייבי נתן, לטיף דורי ולוחמי שלום אמיתיים ואמיצים שנאבקו רבות למען השלום, ובזכות תרומתם הרבה הגענו לדיון הזה ולהחלטה, שאני מקווה שאכן תיפול. יישר כוח.

את דברי אני רוצה להפנות בעיקר אל ידידי-עמיתי ממפלגת העבודה, שכן החוק הזה לא היה צריך להיחקק כלל. מי שלא מאמין בדינמיקה של שלום, מי שחושב ששטחים כבושים הם הפתרון, אתו הוויכוח מורכב יותר, אבל גם פשוט יותר, כי לשיטתו יש היגיון. אבל החוק נחקק ב-1986, בממשלת האחדות הלאומית בראשותו של שמעון פרס, ומלכתחילה החוק הזה לא היה צריך להיחקק ולא היה צריך להיות כתוב בספר החוקים של מדינת ישראל.

יתר על כן, החוק הוא תיקון לפקודת מניעת טרור, והפקודה הזאת היא מ-1948, שעה של מלחמת שחרור, שעה של מאבק קיומי אמיתי. זה רק אות קלון לכולנו שעד היום חוקי החירום ותקנות ההגנה עדיין משמשים בסיס חוק במדינת ישראל. אנחנו צריכים חוקים נאורים במדינת ישראל. מצב הביטחון השתנה, אנחנו מדינה ריבונית ועצמאית, ואין אלה הימים של המנדט הבריטי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מציע לך ללמוד את הנושא לפני שאת משתמשת בביטוי "אות קלון".

ענת מאור (מרצ):

אני למדתי את הנושא טוב מאוד במסגרת הדוקטורט שלי, ויש לי קבלות ואחריות, לרבות ניתוחים מרחיקים לכת ומשפטיים במדינת ישראל. ואני עומדת מאחורי הדברים. תרשה לי, חבר הכנסת עובדיה עלי, להמשיך.

אני חוזרת ואומרת: התיקון הוכנס לפקודת מניעת טרור, 1948, ומלכתחילה בשנות ה-80 וה-90 היא לא מתאימה לתנאי הביטחון. להכניס לתוכה את המגבלות הנוספות – זו היתה טעות על טעות.

הנימוקים לביטול החוק הם רבים, ואני שמחה מאוד שכאשר מפלגת העבודה הגיעה לממשלה היא שותפה ביוזמה לביטול החוק. אך יש להרחיק לכת ולא להפריד במדיניות בין ביטול החוק לבין ביטול איסור ההידברות עם אש"ף.

אנחנו שוללים כל טרור. אנחנו שוללים כל רצון לפגוע בריבונות של מדינת ישראל. חבר הכנסת גוטמן מדבר על ההתיישבות של הקיבוצים. אני חברת קיבוץ; אנחנו יושבים שם בזכות ולא בחסד. והחזרה שוב ושוב ל-1948 כאילו מאום לא קרה, ההשוואה בין המצב היום לבין מה שהיה במלחמת השחרור היא מוטעית ומטעה בכוונה.

לא להידבר? עם מי עושים משא-ומתן, לא עם האויב?

זה חוק שלא נמצא כדוגמתו בשום מדינה מתוקנת. אנחנו המדינה היחידה שנמצאת במצב של יריבות?

לכן הנימוקים לביטול החוק הם כבדי משקל. הראשון – פגיעה גסה באושויות הדמוקרטיות. אנחנו רוצים לשמור על ביטחון המדינה שהוא מובטח בחוקים, והביטחון חשוב לנו ביותר. החוק הזה לא מוסיף דבר לביטחון, הוא רק פוגע בדמוקרטיה.

הנימוק השני – מגמת החוק מלכתחילה היתה פוליטית ולא פלילית. אפשר להתווכח על דרכים דמוקרטיות. זה לגיטימי. משהו יכול לשלול את המשא-ומתן. אבל להבטיח את על דעותיך באמצעות חקיקה השוללת דו-שיח – זו פעולה אנטי-דמוקרטית.

הנימוק השלישי – ביטחון המדינה מוגן גם בחקיקה הקיימת וגם בתיקון המוצע. לא ישימו אחרים את עצמם משרתים של ביטחון יותר מאלה שביטחון המדינה יקר להם לא פחות.

הנימוק הרביעי – לחוק הזה היתה השלכה מרחיקה לכת בחיבול במאמצים לשלום, וגם עכשיו איננו בסוף התהליך. השיחות מתקיימות, ואנחנו יודעים כמה מכשולים וכמה קשיים קיימים. ככל שנפרק את המוקשים המיותרים כן ייטב.

יש תביעות לא צודקות לצד השני. יש דברים שאנחנו מתנגדים להם, וניאבק עליהם. אך מה שמיותר צריך להסיר מן הדרך.

הנימוק החמישי – החוק הזה גרם לנו נזק רב מאוד במישור הבין-לאומי ופגע באינטרסים שלנו. טוב שעל-ידי הביטול נצטרף אל המדינות הנאורות והדמוקרטיות גם בנקודות הקשורות בחקיקה של ביטחון.

מאחר שהזמן עבר, אני רוצה להגיד כחברת כנסת השייכת לרש"ת – נשים לקידום השלום – שהחקיקה הנוכחית היא גזירה שאנחנו יודעים כמה רבים ורבות לא עומדים בה. גם במקורות היהדות נאמר כי אין גוזרין על הציבור גזירה שאין הוא יכול לעמוד בה. חברים ומדינאים מכל פינות הבית לא עמדו בה, ובדין. את מה שאנחנו עושים מתחת לשולחן נעשה בריש גלי וניאבק גם על הדמוקרטיה וגם על הצרכים האמיתיים של ביטחון ושלום.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת בנימין נתניהו, בבקשה; אחריו – חברת הכנסת מאשה לובלסקי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הקשבתי לדברי הממשלה ולדברי דוברי הממשלה, ותהיתי אם הם מרמים גם את עצמם, או רק את הציבור. הם אומרים: אנחנו לא מכשירים משא-ומתן עם אש"ף, אנחנו רק מאפשרים לאנשים לדבר אתם.

קודם כול הייתי מציע לממשלה להיות כנה. אם היא רוצה לשנות מדיניות, והיא רוצה לשנות מדיניות, אז שלא תסתתר, שתכריז על כך בריש גלי. האנשים שנמצאים פה, מפעילי המצלמות הבין-לאומיות, הנציגים הזרים שהיו בבית הזה ואנשי התקשורת הבין-לאומית שיכסו את מה שקורה פה היום, אף אחד מהם אינו טיפש, ואני לא מציע למישהו כאן להיתמם. החוק הזה פירושו הכשרת משא-ומתן ישראלי עם אש"ף. זאת המשמעות של החוק.

ואני שואל: משא-ומתן על מה? על מה, על חיסולה של המדינה? על חיסולה בשלב אחד, על חיסולה בשני שלבים?

אני עוקב יום-יום, אדוני היושב-ראש, גם כשהייתי סגן שר החוץ, גם כשהייתי סגן שר במשרד ראש הממשלה, ובאמצעים העומדים לרשותי היום כחבר בוועדת החוץ והביטחון, אחרי הדברים שיוצאים מאש"ף, ממוסדותיו בתוניס, מהסמינרים שהוא מקיים, לא מהסמינרים שהוא מקיים עם חברי כנסת ישראלים, אם כי גם הם מעניינים, מהאמירות השונות, ההתבטאויות השונות וההחלטות השונות. והן בעצם אינן שונות. כולן מדברות על חיסולה של מדינת ישראל בשלבים; לא בשלב אחד. אין אפשרות לעשות זאת בשלב אחד, כי צבאית אין דרך לכבוש את המדינה הזאת ולהוציא את יושביה מכאן בשלב אחד. יש צורך קודם כול לגמד אותה, להחזיר אותה לגבולות 1967, עם מדינה פלשתינית בפרברי תל-אביב. זה השלב הראשון. ועל זה מתמקדים. זה נכון. הם לא מסתירים ולא מתכחשים ולא מונעים עצמם מלומר מה הוא השלב השני.

אז אומרים פה, חברי הכנסת מהשמאל: אבל שלום עושים עם אויב. זה נכון. שלום עושים עם אויב, אבל רק עם אויב שרוצה שלום. אויב שרוצה את השמדתך ומשתמש במשא-ומתן לשלום, לכאורה לשלום, כדי להשיג את יעד ההשמדה, הוא איננו פרטנר לשלום, אלא אם כן אתה טיפש.

יורם לס (העבודה):

איך תדע? איך תדע?

בנימין נתניהו (הליכוד):

כי הוא אומר לי. אני שומע אותו.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אולי תגיד לנו מעל הבמה הזאת מהם התנאים? — — —

גזון שגב (צומת):

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק את קריאות הביניים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

המטרה של אש"ף, שהיא כל כך ייחודית בין תנועות הטרור, היא קשה לתפיסה. זה נכון. לתנועות טרור יש מטרות שונות, אבל המטרה של פוליסיד, של חיסול ישות לאומית, של חיסול מדינה, היא מטרה לא שגורה.

אומרים כאן שחוק כזה לא קיים בעולם. המדיניות שלנו קיימת בעולם. ארצות-הברית איננה מנהלת – היא אומרת – משא-ומתן עם טרוריסטים מפורטו-ריקו, כי לא מנהלים משא-ומתן עם טרוריסטים. ובריטניה איננה מנהלת משא-ומתן עם ה-IRA, כי הם טרוריסטים. והגרמנים אינם מנהלים משא-ומתן עם ה-RED ARMY FRACTION, עם "פלג הצבא האדום", משום שהם טרוריסטים. והאיטלקים אינם מנהלים משא-ומתן עם הבריגטה-רוסה, שביתניים חיסלו אותה, כי אלה היו טרוריסטים. לא ניהלו אתם משא-ומתן, ונתנו לאלדו מורו למות, כי לא מנהלים משא-ומתן עם טרוריסטים.

אבל אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, שכל הממשלות הללו אינן עומדות מול הטרור שמולו אנחנו עומדים. לא משום שאין פה טרור של אש"ף. יש. אלא משום שנוסף על הטרור של אש"ף יש פה מטרה של השמדה. ואני שואל את עצמי, מה היתה עמדת בריטניה אילו הכריזה המחתרת האירית לא רק על טקטיקה של טרור, ונקטה טקטיקה כזאת, אלא הכריזה גם שכוונתה להשמיד את בריטניה, לכבוש את לונדון, להחליף שם את הממשלה, להגלות את תושביה, להכריז על זכות שיבה של אירים ללונדון?

אין מקום בעולם, אין מדינה בעולם שעושה שלום עם מי שאינו חפץ בשלום. מי שחפץ בהשמדתך איננו פרטנר לשלום. כל מי שרוצה להתייבב לשולחן הדיונים, אנחנו אומרים לו: תסתלק מכוונת ההשמדה ומשיטת ההשמדה. כי הטרור הקטן הוא רק עדות לטרור הגדול, לו היה הדבר בידם.

אדוני היושב-ראש, החוק הזה יעשה שלושה דברים הרסניים למדינת ישראל. קודם כול הוא יהיה הכשר ישראלי ראשון רשמי לגוף שמטרתו השמדתה של המדינה. שום ממשלה לא עשתה צעד חמור כזה, והממשלה הזאת הולכת, לצערי, לעשות אותו.

הדבר השני הוא, שהחוק הזה ידכא את המאמץ שעשינו, וחשבתי שהממשלה הזו רוצה להמשיך בו, דהיינו להביא לעלייתם של מנהיגים מתונים ביהודה, בשומרון ובעזה. היום אני חושב שיקומו המנהיגים הללו שירצו לפרוש מהקו של תוניס, מדרך הטרור, ממסלול ההשמדה. אני חושב שהם פשוט יגידו שאין מה לעשות; אם הישראלים נכנעים לתוניס, מי אנחנו ומה אנחנו שנעמוד מולם.

הדבר השלישי והאחרון שהחוק הזה יעשה, הוא יסלול את הדרך באופן ברור ומהיר מאוד לחידוש הדיאלוג בין ארצות-הברית ובין אש"ף. אני, וממשלת הליכוד, עמלנו קשה, ובהצלחה, כדי להביא לפרימת הדיאלוג הזה. ומדוע ארצות-הברית הפסיקה אותו? היא הפסיקה אותו משום שאמרה: אש"ף מנהל מסע של טרור, אש"ף לא שינה את כוונתו להשמיד את ישראל. אם ישראל באה ואומרת: זה בסדר, אפשר לדבר אתו – מדוע לא תדבר אתו ארצות-הברית? והיא תעשה זאת. פירוש הדבר, שהתביעה האש"פית למדינה פלשתינית, כשלב א' של חיסולה של ישראל, התביעה הזאת תוצג במשא-ומתן בווינגטון, בירושלים, והיא תקבל גם גיבוי, אדוני היושב-ראש, ממקורות אמריקניים וממקומות אמריקניים כתוצאה מעידוד ישראלי.

אני אסיים באמירה שאמר אותה סגן שר חוץ ישראלי, יוסי ביילין, סגן שר החוץ הנוכחי: הממשלה הזאת היא הממשלה הנוחה ביותר שהיתה לערבים, ולצערי הצעת החוק המובאת על-ידי הממשלה מוכיחה עד כמה הוא צדק. אבל המטרה של הממשלה, אדוני שר המשפטים, המטרה של ממשלת ישראל היא לא להיות ממשלה נוחה לערבים, אלא להיות ממשלה טובה ליהודים, להגן על המדינה, על אזרחיה ועל האינטרסים שלה. לצערי, אתם מועלים בתפקיד הזה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חברת הכנסת מאשה לובלסקי, בבקשה, ואחריה – חבר הכנסת אברהם פורז.

מאשה לובלסקי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, להבנתי, להבנת רבים – חוק חייב לפגוש צורך של חיים. כאשר באים לחקיקה צריך לבוא ולבטא מה בעצם נחוץ, איזה צורך קיים בחוק שמנע מפגשים, מלבד אולי שהיה בו ביטוי מתחסד, פופוליסטי, ראוותני, שאין מאחוריו ולא כלום, והרי כבר אמר שר המשפטים – שלא היה צורך בו בעבר ובוודאי אין צורך בו עתה.

היתה, ועד היום נשמעת גם כאן בדברי חברי הכנסת מהאופוזיציה, איווולת כל כך גדולה, איווולת במחשבה שחיברה את חקיקת החוק עם צרכי הביטחון. וכי איזה ביטחון שירת החוק? כבר שמענו כאן שאפילו מערכת הביטחון לא ביקשה לחוקק את החוק בעבר.

ואולי ההמחשה, לעם ישראל כולו, של גודל הטעות שבחוק היתה בהענשתו של לוחם השלום אייבי נתן. אולי, וגם זה כאוב מאוד, אלמלא מעצרו ומאסרו של אייבי נתן – וכמה עצוב שכך זה היה – והמוני המזדהים עם מחנה השלום שמחו והתקוממו וכאבו עם אייבי נתן, אלמלא זאת אולי אפילו לא היינו תופסים את גודל האבסורד ולא היינו מגיעים אפילו לצורך ולמחשבה שצריך לבטל את החוק.

נאמר כאן – ולו בשל זה בלבד נבטל את החוק – שהמטרה היא משפטית. כל המשפטיים כאן, שדיברו בעד ביטול החוק, תמימי דעים שמבחינה משפטית זה אבסורד.

אני רוצה לנצל את בימת הכנסת ולומר ולשבח ארגונים ומערכות שאינם יושבים בבית הזה, אבל לפני שנים, מאז חוקק החוק – לחמו נגדו. ועידת "נעמת" ב-1989, נציגות של קרוב ל-800,000 נשים עובדות, ברוב גדול, מכריעה, ב-1989, תובעת מהכנסת לבטל את החוק. ועידת מפלגת העבודה ב-1991, ברוב כמעט מוחלט מקבלת החלטה בעד ביטול החוק.

כאן אנחנו רואים שוב את האבסורד. הרי לא ביום בהיר אחד הגענו לכנסת והחלטנו שיש לבטל את החוק. הרי מאז 1986 קיים חוסר שביעות רצון, קיימת הרגשה של טעות גדולה בחקיקת החוק. אנשים שלחמו לביטולו של החוק בעבר ספגו לא אחת קיתונות של רותחין מצד חברי כנסת ומנהיגים, גם ממפלגת העבודה וגם מהליכוד. תמיד נתנו להם את ההרגשה שהם במיעוט, שהם לא מבטאים את דעת הקהל ואת דעת הציבור. אולי להם זו היום הוכחה ניצחת שאסור להתייחס, גם כאשר אתה במיעוט, גם כאשר אומרים לך שאינך מבטא את הקונסנסוס הלאומי.

כאשר עומד כאן שר משפטים בממשלת ישראל ומציע את ביטולו של החוק – זו הוכחה ניצחת למחנה השלום בישראל, שאין להרים ידיים; לא רק לי ולך כיחידים, אלא לכל מחנה השלום. ולו בלבד שיבואו ויגידו לנו כאן שהביטול הוא מבחינה משפטית.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו בעצם רואים שהחיים חזקים מהחוק, והחיים והשכל הם שהביאו אותנו לביטול החוק. לא נותר לי אלא לשבח את שר המשפטים דוד ליבאי, שגם עבורו היה זה פרק לא קל, מאז התנגד לחקיקת החוק ועד שהצליח להביא היום, בשם הממשלה, את ההצעה לבטל את החוק, ובכך אני, כמובן, תומכת בו.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת רן כהן.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מסתכל על הנייר הכחול המונח בפנינו ורוצה למצוא איזה קשר ענייני בין הדברים שאנחנו מדברים לבין לשון החוק, ובאמת קשה למצוא. הרי אנחנו מדברים בחוק לתיקון פקודה למניעת טרור, פקודה מ-1948, ומה לנו בין טרור לבין משא-ומתן עם גורמים שעוסקים, מקורבים או לא מקורבים לאש"ף ולארגון זה או אחר.

ברור לגמרי שהחוק שנתקבל בשעתו ואותו אנחנו רוצים לתקן היום נתקבל ממניעים פוליטיים. בדרכי הבוקר לכנסת שמעתי את שר המשפטים באותה תקופה, משה נסים, מסביר כיצד החוק התקבל. הוא אמר שני דברים יפים. הוא אמר שזו היתה ממשלת אחדות לאומית שבה שמעון פרס היה ראש ממשלה. הוא גם הזכיר שבועדת השרים לענייני חקיקה השתתף מי שהיום שר האנרגיה ואז שר התקשורת אמנון רובינשטיין.

אבל דבר אחד הוא שכח להזכיר, מדוע ואיך נולדה הפשרה הזאת בממשלת האחדות הלאומית. זו היתה פשרה שבאה במסגרת עסקת חבילה להוצאת תנועת "כך" אל מחוץ לחוק, אבל במובן הרחב יותר – איסור ההשתתפות של תנועות גזעניות במערכת בחירות. ואז חשבו אותם גורמים בממשלה, שייצגו את הליכוד ואחרים, שצריך למצוא איזה איזון, ואז חיפשו את האיזון. והאיזון היה זה. זה המחיר ששולם אז כדי להוציא את כהנא אל מחוץ לחוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה לא בדיוק. זה חוק הגזענות, שהוא אמורפי למדי.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה להגיד לך, אני זוכר רבים וטובים, ואני לא רוצה לנקוב בשמותיהם, שאמרו, שאותו חוק, אותו תיקון הוא חסר ערך, חסר משמעות ואחיזת עיניים. רק דבר אחד אני יודע – שתנועת "כך" לא הצליחה להתמודד עוד בבחירות לכנסת בזכות החוק הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — זה משהו אחר.

אברהם פורז (מרצ):

בזכות החקיקה הזאת היא לא הצליחה. אבל מה, המחיר ששולם, שכולנו חשבנו שהוא מחיר ורבלי, יש בו איזה ערך סמלי, הסתבר שאנשים טובים כמו אייבי נתן יושבים בבית-סוהר על חקיקה כזאת. לכן, בעצם, העניין הוא פוליטי לחלוטין.

לו היה הליכוד בשלטון, אני יכול להבין שהם לא רוצים לנהל משא-ומתן עם איש, כי הם לא רוצים, בסופו של דבר, לוותר על השטח. האמת היא זאת, אם אתה לא רוצה להגיע לפשרה עם הפלשתינים, בשביל מה לנהל אתם משא-ומתן? במובן הזה הם צודקים. מי שרוצה לעשות טרנספר לערבים ורוצה לספח את השטח, בשביל מה לו לנהל משא-ומתן; אין על מה לדבר. אפשר לנהל משא-ומתן גם דרך כוונות של הרובים, ויש כאלה שמציעים משא-ומתן כזה.

אבל אם גם יצחק שמיר הלך למדריד וגם הליכוד הלך למדריד, והלך גם אחר כך לווינגטון ולמקומות אחרים, כל העניין הזה הופך לעניין ייצוגי רפרזנטטיבי, שמאחוריו אין ולא כלום. זאת אומרת, האם אנחנו יכולים להרשות לעצמנו להכניס אנשים טובים, ישרים לבית-סוהר, משום שמפלגה פוליטית רוצה להפגין משהו פוליטי? מי שלא רוצה, לא ידבר עם איש, לא עם זה ולא עם זה, וגם אם הוא ידבר הוא ייתן לו תשובה שלילית.

אבל אני חושב שהממשלה הנוכחית ראויה לשבח על זה שהיא הביאה את התיקון הזה. אני מאוד מאוד מקווה שהוא יעבור, חרף האיומים שמושמים כלפינו מצד שותפים אלו ואחרים בקואליציה בעקבות מה שקרה לפני כמה שעות, אבל אני מקווה שהתבונה תגבר ובין שאנחנו חייבים לתקן את החוק הזה, לא משום השקפת העולם, אלא משום שבספר חוקים של מדינה נאורה, חקיקה כזאת לא יכולה להתקיים.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת פורז. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת יורם לס.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשפטים, חברות וחברי הכנסת, אני חושב שזה יום גדול. אני רוצה לומר לכם למה, לי באופן אישי, זה יום גדול. במהלך שמונה השנים שבהן הייתי חבר כנסת, מאז נבחרתי ב-1984, נפגשתי הרבה פעמים עם אנשי אש"ף ועם ראשי אש"ף, ואילולא הייתי חבר כנסת, הייתי יושב בכלא כמו אייבי נתן וכמו דוד בן-שלום וכמו לטיף דורי וכמו עוזי בורשטיין ויעל לוטן וכל האחרים, שהם אזרחים טובים ונאמנים למדינת ישראל בדיוק כמוני, ורק משום שאני חבר כנסת, אני לא יושב בכלא.

אני רוצה שיקום הגון אחד באולם הזה ויאמר: רן כהן, אתה נפגשת עם אש"ף ופגעת בביטחון מדינת ישראל. אני רוצה שיקום אדם אחד ויסתכל בעיניים של אייבי נתן וחבריו ויגיד להם: פגעתם בביטחון מדינת ישראל. אין אחד כזה, ואם יקום אחד כזה, הוא לא הגון.

רבותי חברי הכנסת, זו זכות מלאה לדעה ולסיעה פוליטית להתנגד למגעים, לקשרים ולמפגשים עם אש"ף. זו זכות לגיטימית מלאה. מה שאיננו זכות במדינת חוק דמוקרטית הוא לחוקק חוק ולכלול בחוק סעיף שכל יעדו איננו ביטחון למדינת ישראל ואיננו השגת הישגים מדיניים למדינת ישראל, אלא השגת הישג פוליטי, מפלגתי לסיעה ולמפלגה מסוימת, משום שכל ייעודו של החוק הזה היה לסייע לימין במדינת ישראל, למנוע לגיטימציה וראייה ריאלית, שבלא הידברות עם הנציג הבכיר של העם הפלשתיני, אי-אפשר להגיע לשלום. זה בעצם מה שהליכוד רצה. זה בעצם מה שהימין רצה. זה בעצם מה מפלגת העבודה נכנעה לו, לצערי, ב-1985 והצטרפה אליו.

לכן, מי שהכניס אזרחים הגונים, ישרים, טובים ונאמנים של מדינת ישראל לתוך הכלא כדי להשיג הישג מפלגתי פוליטי, בעצם הפעיל טרור שלטוני נגד אזרחים. ומה שאנחנו הולכים היום לעשות זה לבטל את הטרור השלטוני הקודם שהיה נגד אזרחי מדינת ישראל, שכל רצונם היה להשיג שלום.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אל תשתמש במונח הזה.

רן כהן (מרצ):

האמן לי, אני ביקרתי את אייבי נתן וחברים אחרים בכלא. זה מה שחשבתי, חבר הכנסת נתניהו, כאשר הייתי שם, שמי ששם אותו בכלא על המזבח של הרצון להשיג הישג פוליטי של פסילת הידברות עם אש"ף, עושה מעשה של טרור פוליטי. אבל זאת דעתי ואנחנו לא נתווכח על זה עכשיו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה לא מאמין בזה.

רן כהן (מרצ):

הדבר השני שאני מבקש להדגיש אותו, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה שיהיה ברור: מי שלא ידבר עם אש"ף ומי שלא יחתור במודע להגיע להידברות עם אש"ף, ומי שלא יתיר לאזרחי מדינת ישראל לדבר באופן חופשי עם אש"ף כדי לקדם את מטרות השלום, לא יהיה אצלו שלום. לא רק שלא יהיה שלום, אלא מי שלא ידבר עם אש"ף, כאילו נתן יד לאלו שמנסים כל יום, בפעולות טרור של יהודים נגד ערבים או ערבים נגד יהודים, לרצוח את השלום. אין פירוש אחר, רבותי, לעשיית מעשה שלום מאשר הושטת יד להידברות בין המנהיגות של בני שני עמים. בלי ההידברות הזאת, תהיה המנהיגות אשר תהיה, קיצונית ככל שתהיה, כנגדה ואלטרנטיבית לה יכולות לעלות רק מורסות פוליטיות שיזהמו את היחסים בין שני העמים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

רן כהן (מרצ):

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מאשים האשמה כבדה. אתה שותף לממשלה שעל-פי החוק הקיים היתה יכולה בכל רגע, אף אחד לא הפריע לה, לעשות את המעשים האלה, ואתה מאשים אותה ברצח השלום.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת מיכאל איתן, אני לא מפחד לומר בגלוי שמה שאמרת יש בו אמת. אכן ביטול הסעיף הזה בחוק היום בא להעניק במובן מסוים לגיטימציה של הידברות שלטונית עם אש"ף. אני רק רוצה לבשר לך, שהתרומה של הליכוד ליצירת הלגיטימציה הזאת של הידברות עם אש"ף, בינתיים היתה גדולה יותר, משמעותית יותר, מסיבית יותר מהתרומה של ממשלת רבין, משום שאתם פרצתם את הדרך, אתם הולכתם אותנו לשבת עם אש"ף במדריד ובמקומות אחרים. אתם ישבתם עם אנשי אש"ף פר-אקסלנס, ובשל כך, אגב, לא בגדתם. הליכוד לא בגד, הליכוד לא פגע בביטחון מדינת ישראל. התרומה הטובה לביטחון מדינת ישראל שהליכוד תרם היא בכך שהוא העניק את הלגיטימציה להידברות עם אש"ף במדריד ובסביבותיה.

אני שמח מאוד לבשר לך, שהיום, גם הממשלה הזאת, אני לא בטוח שהיה לה אומץ הלב לשנות את החוק לולא אתם עשיתם את מה שעשיתם במדריד. אני, בתור מי שתיעב את החוק הזה והלך לדבר עם אנשי אש"ף, כי היה בטוח שזה המעשה הנכון ביותר, לא רק לשלום אלא קודם כול לביטחון מדינת ישראל, רוצה בהחלט לברך על המעשה הזה ולומר, שלעניות דעתי מה שנעשה היום זה המשך למעשה הזה, המשך שצריך גם ללכת לדרגה השלישית, וזו הידברות של ממשלת ישראל הרשמית עם אנשי אש"ף.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגן השר רן כהן. אני מזמינה את חבר הכנסת יורם לס; אחריו – חבר הכנסת צחי הנגבי.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, במשך השנים, כל השנים הליכוד עבד כדי לחזק את מחלת הפרנויה הלאומית. מחלת הפרנויה – שיגעון הרדיפה, מוגדר כמצב שבו אדם מקים לעצמו, מולו, מערכת מפלצתית שרק בחלקה יש לה שורשים במציאות. מול המערכת הזאת שהוא הקים לעצמו בדמיונו הוא מפתח את הפחד, והפחד הוא היצר האמיתי שהליכוד במשך כל שנותיו משתדל לטפח בציבוריות הישראלית.

ממה מפחדים? כתוב בכל מקום שלמדינת ישראל יש מאה פצצות אטום. כמה פצצות אטום יש לאש"ף? ואם יש להם, האם הדיבור או לא-דיבור ישנה? ממה מפחדים? מכמה טרוריסטים, עם כל הכאב, היגון והצער?

הפחד השתלט גם על הליכוד היום. לפני זמן קצר היה פה בכנסת מעשה עוועים, מעשה אונס אכזרי של חבר הכנסת הנגבי, שחילל את כבודה של הכנסת.

צחי הנגבי (הליכוד):

אונס?

יורם לס (העבודה):

אונס אכזרי. חבל שלא שמת כובעון באותו יום. חבל מאוד.

היה ניסיון להביא לכנסת חוק שאתה לא מאמין בו, שאתה שולל אותו, רק בשביל לטרפד בצורה צינית, מכוערת – – –

רון נחמן (הליכוד):

צחי האנס.

יורם לס (העבודה):

בדיוק. הוא אנס את הכנסת וחילל את כבודה, לא סתם – הפחד השתלט לו על השכל.

רבותי, לא אנחנו המצאנו את מושג המלחמה. תאמינו לי, כאיש רפואה: אנחנו רואים את החלקים הגרועים של המלחמות. לא אנחנו המצאנו את זה. יש מציאות של מלחמה. שלום אנחנו לא יכולים לעשות עם "שלום עכשיו". מול אש"ף כולנו עומדים יחד, גם הליכוד, גם העבודה, גם "שלום עכשיו" וגם התחיה. ודאי שאנחנו עומדים יחד במלחמה מולם.

הליכוד עשה שלום עם מצרים. מי זו מצרים? ב-1948, במלחמת השחרור עמד הצבא המצרי בשערי תל-אביב בגשר עד-הלום כדי להשמיד את ישראל. נלחמנו בהם בסיני ב-1956. במלחמת ששת הימים איים עבדול נאצר לחנוק את ישראל. ב-1973 כמעט השמידו את צה"ל. הייתי שם. כמעט השמידו את הצבא שלנו. רק בזכות גבורה של מעטים הצלחנו לעמוד שם. המצרים הם ציונים? עשינו אתם שלום. למה? כי דיברנו אתם. דיברנו אתם. אין תחליף לדיבור, כי אם לא מדברים – יורים.

הערה אחרונה: עבדכם הנאמן מקיים, שנים, מגעים עם רופאים פלשתינים, רופאים פלשתינים בשטחים, רופאים פלשתינים שאני נפגש אתם גם באירופה. על מה אנחנו מדברים? אנחנו מדברים על רפואה כגשר לשלום. מה אכפת לי אם הרופאים האלה אומרים לי שהם כן אש"ף, לא אש"ף? מישהו מכיר פלשתיני שהוא לא אש"ף או "חמאס"?

גון שגב (צומת):

אתה לא מבין מה הפירוש של אש"ף אם אתה מדבר כך. אש"ף – אלה ראשי תיבות. זה לא שם של ארגון. אש"ף – אלה ראשי תיבות של משהו מסוים מאוד.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גונן שגב.

יורם לס (העבודה):

אם אינני טועה, אם היינו בודקים את כל הפרסומים, היית מוצא שיום אחד אש"ף אמר כך ויום אחד הוא אמר ההיפך.

גונן שגב (צומת):

יש אמנה פלשתינית – – –

יורם לס (העבודה):

שהם אמרו שהם ביטלו אותה.

גונן שגב (צומת):

– – –

יורם לס (העבודה):

תשמע אותם. הרי אתה לא מדבר אתם, איך אתה יודע?

גונן שגב (צומת):

אני רואה מה שהם עושים. אני רואה מה שהם עושים בשטחים ובדרום-לבנון. לא צריך ללכת רחוק.

יורם לס (העבודה):

חבר הכנסת שגב, אני אישית טיפלתי בילד שירו לו בגב, ברפיח. תעזוב. מלחמה זה דבר מכוער. כולנו יודעים את זה.

גונן שגב (צומת):

אתה יודע שאתה לא היחיד שאומר את זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שגב, אני מבקשת לא להפריע.

יורם לס (העבודה):

אני יודע. אני מבקש ממך להבין את עובדות החיים. יש צורך לדבר כדי לשמוע את מה שאומר הצד השני באמת, אין רע בזה, גם אם הוא אויב וגם אם הוא מבקש את חיך. אנחנו כולנו רוצים שיהיה שלום והשלום בוא יבוא.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי, ואחריו – את חברת הכנסת דליה איציק.

צחי הנגבי (הליכוד):

פרופסור לס, אתה יודע מה הם ראשי התיבות של PLO? לפי הדברים שאמרת כביכול PLO – זה פרופסור לס אורגניזישן. כאילו זה איזה מין ארגון חסר כל משאלות לב, אין לו עקרונות, אין לו אמנה, הוא סתם איזה ארגון חביב שמטפל באיזה ילד שירו לו בגב. כאילו זה ארגון צדקה.

יורם לס (העבודה):

איזה? איזה ילד? זה הבן שלך? אני שואל אותך אם זה הבן שלך. מה זה "איזה ילד"? זה חיים של בן אדם. תתבייש.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה בדיוק מה שמטריד אותך. החיים ההם מטרידים אותך. פרופסור לס אורגניזיישן. זה ה-PLO לדידך. אבל לדידו של מרבית עם ישראל שיש להם ילדים, והילדים האלה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא רק חסר נימוס, אתה גם חסר הומניות.

צחי הנגבי (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך, לפחות בדיון הזה – – –

קריאות:

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע. חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת גון שגב; חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת גון שגב, תפסיק. חבר הכנסת דראושה.

צחי הנגבי (הליכוד):

שום הרג של שום פלשתיני לא מעניין אותי כאשר הפלשתינים קמים עלי לללותני. הם יכולים למות ולא יהיו לי שום היסוסים ושום סנטימנטים מול המוות הזה; שום סנטימנטים. מול חבורה של רוצחים ברברים לבי אטום. יכול להיות שלבו של פרופסור לס איננו גס בחייהם של יהודים.

קריאות:

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שגב, אני מבקשת לא להפריע.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני חוזר: שום הרג של פלשתיני איננו נוגע לי כהוא-זה יחסית למותם של אזרחים ישראלים ויהודים.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

מה זאת אומרת?

צחי הנגבי (הליכוד):

זה בדיוק מה שזה אומר. בדיוק מה שזה אומר. אין בלבי שמץ של חמלה כלפי העם הערבי הפלשתיני שהפך את חייו ואת חיי לטרגדיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא בן אדם.

צחי הנגבי (הליכוד):

לא מעניין אותי גורלו של פלשתיני אחד. אני חוזר. אני נבחרתי לייצג את גורלו של העם היהודי.

יורם לס (העבודה):

מי בחר אותך? מרכז הליכוד.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יורם לס.

צחי הנגבי (הליכוד):

700,000 אזרחים בחרו בי.

יורם לס (העבודה):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

איך אפשר לומר דברים כאלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, אני כבר שמעתי פה דברים גרועים יותר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

צחי הנגבי (הליכוד):

אני עוד לא התחלתי. חכה, עוד יש לי הרבה מה לומר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מבקש לשאול.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת לא להפריע כעת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מבקש לשאול.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא נתתי לך רשות הדיבור.

צחי הנגבי (הליכוד):

תפנה אלי בכתב, אני מענה לך.

רבותי חברי הכנסת, יצחק רבין, ראש הממשלה, כינה לפני תקופה לא ארוכה את חבר הכנסת יוסי ביילין בשם "הפודל של פרס". אבל מסתבר, שבסיפור האמיתי הפודל האמיתי הוא יצחק רבין, הפודל של יוסי ביילין, הפודל של יוסי שריד, הפודל של עבד-אלוהב דראושה. זה הפודל האמיתי בסיפור. מה זה פודל? זה אדם שאין לו אישיות משל עצמו, שהוא נושא כליו, עושה דברו, של אחר. זה ראש הממשלה יצחק רבין, מכיוון שלפני ימים ספורים הוא הודיע לנו – אני ראיתי את זה בכותרות כל העיתונים – שהוא יבקש משר המשפטים שלו להשהות את חקיקת החוק לתיקון הפקודה למניעת טרור, מכיוון שבעיתוי הנוכחי – זה היה לפני שבועות ספורים בלבד – החוק הזה יגרום נזק לאינטרסים המדיניים של מדינת ישראל.

והנה, ראש הממשלה, זה שאמר, כמדומני לפני שלושה חודשים: אני אנווט, אני אוביל, אני אקבע – מובל, קובעים עבורו, מנווטים אותו לפינה, שבה נפגעים האינטרסים של מדינת ישראל, לדידו הוא. ומי עושה לו את זה? אלה שהוא אמר, שהם לא יקבעו את מדיניותו, והוא ייבש את השמאל – כך הוא התבטא – הם לא "מריצו" אותו. עלוב, הוא מובל למלונה, אומרים לו: שב בשקט שם, אנחנו, הזנב שמכשכש בכלב, בפודל, הפודל של יוסי ביילין.

רבותי חברי הכנסת, יושב פה ביצע עברייני, אייבי נתן, עברייני צמרת, הוא בצמרת התקשורתית, הברנז'אית, החברתית של מדינת ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אל תשווה את עצמך לאייבי נתן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת ממך לא להפריע.

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה רוצה לשמוע אותי פה שעתיים? ככל שתפריע, אני אדבר יותר. חבל על זמנך ועל זמני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, אתה מפריע.

צחי הנגבי (הליכוד):

העברייך הזה הכניע את ממשלת ישראל. זאת עובדה. כולנו צריכים להוריד בפניו את הכובע. אמן יחסי הציבור, הצליח להכניע ממשלה בישראל, ממשלת השמאל אומנם, לא הממשלה שלנו; אצלנו ומצדנו הוא יכול היה לשבות רעב אלפיים שנה, לא היה מזיז דבר וחצי דבר. הוא הגיע לכאן, לכנסת, כשאנחנו היינו בשלטון, מזה רעב, על כיסא גלגלים, ישב פה, אני זוכר, בדיוק מולנו, והחוק הזה הובס תבוסה ניצחת, הוא סיים את שביתת הרעב והבין – עם החבר'ה האלה לא מתעסקים.

אולם עם ממשלת רבין אין שום בעיה, כי אוחזים אותה בגרון ובגרוגרת חבר הכנסת תופיק זיאד, חבר הכנסת טלב אלסאנע, ידידנו היקר עבד-אלוהב דראושה.

קריאה:

הוא לא ידיד שלך.

צחי הנגבי (הליכוד):

הם מנהלי ממשלתה של מדינת ישראל. מדינת היהודים נאחזת בגרונה על-ידי נציגיו המובהקים של ערפאת בכנסת. לא נורא.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים.

צחי הנגבי (הליכוד):

אנחנו יודעים, שהפנקס פתוח וידו של הציבור רושמת, והעוונות של הממשלה הזאת מצטברים ונערכים. אפילו יואל מרקוס כבר הודיע אתמול לקהל קוראיו – הוא שדרש להצביע בעד רבין, הבשורה, שיביא תנופה – אין כבר על מי לסמוך, נס גדול לא יהיה פה.

אנחנו שמחים. תמשיכו לשבור את רוחו של רבין, תמשיכו לגרור אותו לפינה, תמשיכו ללחוץ אותו. לא יעבור זמן רב והחבורה הזאת, החבורה המושפלת והרפויה של מפלגת העבודה, ז"ל, תובל חזרה אל האופוזיציה ומשם היא תשרת באמונה את עם ישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת צחי הנגבי. אני מזמינה את חברת הכנסת דליה איציק, ואחריה – את חבר הכנסת מנחם פרוש.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי חברים המתלבטים בינם לבין עצמם, האם לתת את דעתם בסוגיה זאת מעל במת הכנסת, או שמא כדאי שלא תינתן פרשנות לעמדתם כאילו הם מזדהים עם אויבי מדינת ישראל. גברתי היושבת-ראש, דווקא מסיבה זו החלטתי לדבר היום בנושא הזה.

נדמה לי שזהו אחד הנושאים שיש בהם הרבה צביעות, התחסדות, התנהגות של בת-יענה הטומנת את ראשה בחול, אך מותירה את אחוריה חשופים לעין כול.

משא-ומתן עם אש"ף מתנהל מאז החלו בו יצחק שמיר וממשלת הליכוד במדריד. כל העולם ידע, ראה ושמע שהמשא-ומתן מתנהל עם אש"ף, וכי כל צעד שעשו נציגי הפלשתינים נעשה בהוראת אש"ף מתוניס.

למה אתם מתנגדים היום, למה שאתם הסכמתם וביצעתם? לא ברור מה קרה באמת בועידת-מדריד? לא ברור מהו הקשר בין אל-שאפי לבין ערפאת? על מי "עובדים" פה היום? חבל שחבר הכנסת צחי הנגבי לא נמצא כאן, עם כל הדמגוגיה שלו.

בכלל, כל החלוקה הזאת של "דואגים למדינה" ו"מוכרים את המדינה" היא דמגוגיה זולה. הם קוראים לעצמם המחנה הלאומי. זו הגדרה חצופה. אתם אוהבי הארץ הזאת, אתם הדואגים לה, ואנחנו עוכרי מדינת ישראל ומוכריה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

כן.

דליה איציק (העבודה):

ברוך השם, הציבור לא קנה את זה, לא קנה את הדמגוגיה הזו, ושלח אתכם לספסלי האופוזיציה. עובדה.

אני רוצה להזכיר לכם, חברי הכנסת, כי אנשי הליכוד, משה עמירב וחבריו, היו בין הראשונים להיפגש עם אנשים המזוהים עם אש"ף. רובם היו פחדנים מכדי לעמוד בגלוי ולהצהיר על מעשיהם, אך הדו-שיח הזה היה גם היה.

גברתי היושבת-ראש, אחד הדברים החרוטים בזיכרוני, שהצליחו לזעזע אותי, היה ריאיון שנערך לפני כשנה עם ראש הממשלה לשעבר, חבר הכנסת יצחק שמיר – ואני מאחלת לו רפואה שלמה. כאשר שאל אותו המראיין על הבעיות במערכת היחסים עם ארצות-הברית, על ביטחון הפנים, על המלחמות בליכוד, ענה חבר הכנסת שמיר, כי אינו יודע על איזה בעיות מדבר המראיין. השתמע מדבריו, שהכול טוב, שכולם מרוצים, שאין בעיות כלל. ואני חשבת: ריבונו של עולם, מאין נובע הניתוק הזה? איזו זחירות דעת, מאיפה היא באה? גם עתה ממשיכים להתעלם, לשבר את הראי ולחשוב שכך אנחנו משנים את המציאות.

זה ארגון – אני רוצה שיהיה ברור – זה ארגון שלא אחת בחר בטרור שפל כנגד נשים וילדים, זה ארגון שלא אחת בחר באמצעים שפלים כנגד העם שלנו, אבל אש"ף הוא הנציג של העם הפלשתיני בעיני העולם כולו, ובראש ובראשונה בעיני העם הפלשתיני; ולא אנחנו, לצערי, קובעים מי הם נציגי העם הפלשתיני.

עובדיה עלי (הליכוד):

אפשר לשאול אותך שאלה, חברת הכנסת דליה איציק?

דליה איציק (העבודה):

כן.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני חושב שאת לא קראת את הצעת החוק שאת תומכת בה.

דליה איציק (העבודה):

האמן לי, חבר הכנסת עובדיה עלי, קראתי אותה מצוין. תתייחס אלי קצת יותר ברצינות. אני מתייחסת אליך ברצינות רבה מאוד.

עובדיה עלי (הליכוד):

גם אני מתייחס אלייך ברצינות. לכן אני מבקש שתקראי את הצעת החוק.

דליה איציק (העבודה):

האמן לי, קראתי אותה גם קראתי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מפנה תשומת לבך למשפטים האחרונים בדברי ההסבר להצעת החוק: "בקיום העבירה הנדונה או בביטולה אין כדי להשליך על עמדת ממשלת ישראל הרואה באש"ף ארגון טרור והשוללת משא-ומתן אותו ואת שיתופו בשיחות השלום". איך הדברים שלך מתיישבים עם משפטים אלה בדברי ההסבר להצעת החוק?

דליה איציק (העבודה):

תיכף אסביר לך.

מה חושבים פה אנשי הליכוד, שאנחנו בוחרים את האויב שלנו? לעתים בכלל נדמה לי, חבר הכנסת עובדיה עלי, שאתם לא כל כך סומכים על עצמכם. אתם חוששים אפילו לדבר. מה קורה אם מדברים? יכול להיות שיש לכם ניסיון, שבעבר דיברתם עם איזה אויב ומייד ויתרתם על הכול. היו לכם תקדימים. דיברתם ומייד ויתרתם על הכול. אתם יצרתם את התקדימים האלה. יכול להיות שעל סמך זה אתם כל כך מפחדים.

אנחנו רוצים להתמודד עם המציאות ולנהל משא-ומתן כדי להשיג שלום ויחד עמו ביטחון לאזרחי ישראל. אסור ואי-אפשר לעצום את העיניים, וגם אם נעצום אותן, בדיוק כמו שאתם עשיתם, אש"ף יישאר הנציג היחיד של העם הפלשטיני. ועם האמת הזאת חייבים להתמודד, גם אם היא איומה ולא נעימה.

אנחנו ננהל משא-ומתן עם האויב הזה מתוך אמונה שאפשר וצריך להביא את השלום לעם הזה תוך שמירה קנאית ובלתי מתפשרת על ביטחונה של מדינת ישראל.

לסיום, אני קוראת לחברי הליכוד לבקש סליחה ומחילה מאייבי נתן, אשר ישב בבית-הכלא בגלל חוק אווילי וטיפשי משום שכל רצונו היה לתרום להבאת השלום.

אני מבקשת לברך את ממשלת ישראל, שמביאה היום אל סופו את החוק המעוות ביותר שידעה מדינת ישראל. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת דליה איציק. אני מזמינה את חבר הכנסת מנחם פרוש, ואחריו – חבר הכנסת וליד חאג' יחיא.

עובדיה עלי (הליכוד):

חברת הכנסת דליה איציק, לא השבת על השאלה שלי.

דליה איציק (העבודה):

אשיב לך בפעם אחרת.

עובדיה עלי (הליכוד):

רציתי שתשיבי לי מעל הדוכן. בחוק הזה תמך גם המערך.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נאמר: דבר בעתו מה טוב, ומזה אנו למדים על דבר שלא בעתו – מה רע הוא.

כאשר האינתיפאדה משתוללת ולא עובר כמעט יום ללא רצח, ללא מעשה טרור, איך זה יעלו בכנסת תיקון חוק כזה, שללא ספק נותן עידוד לארגון הטרור, כאשר לאחר כל מעשה טרוריסטי מכריזים ללא היסוס שזה בשליחותו של אחד מאותם ארגונים טרוריסטיים. כאשר רק השבוע, בתגובה על המעשים של הניאו-נאצים בגרמניה, החליטה משלחת הכנסת בתבונה והשכל ודעת, המשלחת של הכנסת

שהיתה אמורה לצאת לגרמניה, לבטל את הביקור המתוכנן, כי זה מה שמקובל להגיב על מעשים שלא ייעשו. וכאן מביאים, בעיצומה של האינתיפאדה, תיקון חוק המעודד את העושים מעשים שלא ייעשו. תיקון החוק הוא עידוד לטרוריסטים ולארגוניהם, במקום שהיינו צריכים לגנות ולהוקיע את אלה שידיהם מגואלות בדם.

כולנו כואבים את המציאות העגומה שהמשא-ומתן לשלום אינו מתקדם ואין לראות עוד איך יתקדם. אין לי כל ספק, שבהתרת הרצועה על-ידי התיקון בחוק אנו מזמינים מצבים שיכבידו את קידום השלום. בהתרת הרצועה יתירו לעצמם, וכל אחד במעמדו ובתוארו יהיה מוציא ומכניס נושאים כאלה שרק יסבכו את שיחות השלום.

כאשר החוק הזה היה קיים החל המשא-ומתן לשלום, נועדו נציגי ישראל והנציגים הערבים. אם במפגשים הרשמיים לא התקדמו כפי שקיוו, האם ההשתלבות של דוברים מדוברים שונים תקדם את השלום, אם באמת מתכוונים לקדם את השלום?

בעצם, כאשר הארגונים הטרוריסטיים משתוללים ורוצחים ללא הרף, לא היה צורך לחוקק חוק שאסור להיפגש אתם, כי השכל האנושי מחייב אינסטינקטיבית שלא להיפגש. ואם חוקק חוק זה, זו רק תוצאה של מחויבות מובנת מאליה – שלא נפגשים ולא מכירים בטרוריסטים.

שר המשפטים שהביא את התיקון לחוק היה לכאורה נאמן לעמדתו – –

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איפה שר המשפטים? היכן נציג של הממשלה שיכבד אותנו?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

– – ששללה את החוק כאשר נחקק על-ידי ממשלת האחדות הלאומית. תמוהים בעיני מאוד דברי נואמים רבים אשר התבטאו ביטויים זולים, תסלחו לי על הביטוי, נגד החוק. הם שכחו מי ומי היה לו יד בזה. אם לא הם בעצמם, למפלגתם היתה יד בזה.

אבל אתה, כבוד שר המשפטים, עם כל ההתייחסות לעמדתך, יש הבדל בהתייחסות לחוק לפני שנחקק לבין התייחסות לחוק לאחר שנחקק. השאלה הנשאלת: מי יפיק תועלת מתיקון החוק? ומה מוזר הדבר, כאשר ממשלת ארצות-הברית ששוקלת שיקוליה להיות לכאורה אובייקטיבית בנושאים שבנינו לבין הערבים, ארצות-הברית מחזיקה בעמדתה שלא לבוא בקשר עם אש"ף, מה מוזר הדבר שאנו כאן, שהננו צד, מצדדים להתיר מה שאסרנו על עצמנו ביחסנו לארגוני הטרור. אנחנו צריכים להביא בחשבון שכעת, עם חילופי השלטון בארצות-הברית, יש לכך משמעות רצינית מאוד.

כשרוצים לשקול שיקולים, להכריע – ללא כל ספק משפיע תמיד לשמוע את הדעות של המחייבים והשוללים. כשאני יושב כאן בדיון הזה לא קשה לחזק את העמדה השלילית, כאשר שמענו את צהלת

המחייבים, את אנשי רק"ח וכל אלה שמזוהים עם השמאלנים ביותר, הם לא יכלו לשלוט על עצמם, איך קראו הידד לתיקון החוק הזה.

תופיק זיאד (חד"ש):

מנחם פרוש (יהדות התורה):

מדאיג אותי הקו והכיוון – אילו חוקים עלולה קואליציה זו להביא לכנסת מפני שהיא שבויה על-ידי השמאלנים.

ובסיום ובסיכום דברי אני רוצה שיהיה ברור, אם זה היה בוועידת-מדריד, וכך זה היה, שבכל המשא-ומתן בתהליך השלום גם ממשלת הליכוד התעלמה כאשר הצביעו כי אלה שיושבים מהצד הערבי מקבלים הכרעות אש"ף, הרי זה שונה בהחלט. וכל דבר שנעשה על-ידי הנהגה, על-ידי ממשלה, אחרי דיונים ובירורים, ונפגשים עם מי שלא יהיה – זה לא כתיקון המוצע לחוק, אשר ישירות, ועוד יותר בעקיפין, מוליך אותנו לכך שמעודדים להערים עלינו קשיים, לחצים, ויביא תכתיבים שיכבידו את קידום השלום.

אם מעוניינים, אם מתכוונים לקדם את השלום, ראינו שמצדדי החוק הקיים הם הם אשר סללו המסילות לוועידת-מדריד ולמפגשי היהודים והערבים. ממשלת הליכוד היא זאת אשר סללה את המסילות האלה והיא זאת אשר מאשימים אותה לכאורה במתן יד בחקיקת החוק, אם כי מתעלמים מכך שגם המערך נתן יד לזה. אבל נדע ונזהיר את עצמנו – בהתרת החוק הזה מסתתר מהלך מרחיק לכת לתת יד, לוותר על דברים שלא הרהיבו עד כה לומר שמוכנים לוותר עליהם, זאת ולא אחרת טמון בתיקון החוק המוצע.

רוצים כאן ליצור את המצב, שנגיע לווייתורים כאלה אשר מי יודע אם כאן בכנסת ירהיב עוז מישהו כיום להכריז על כך בכנסת, זולת אותה קבוצה של רק"ח והשמאלנים המובהקים.

תופיק זיאד (חד"ש):

מנחם פרוש (יהדות התורה):

תיקון החוק הזה הוא מעוות אשר מי יודע לאן יוביל. זה עלול להוביל למה שאתה רוצה, אבל לא למה שהכנסת רוצה, לא למה שהעם היהודי רוצה. לא רוצים לתת יד לרוצחים.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת וליד חאג' יחיא, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אולי תדאג ששר המשפטים יהיה נוכח כאן, או נציג של הממשלה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, אני ראיתי ששר המשפטים ישב כאן רוב הדיון. אולי נבקש פעם נוספת, ברשותך, לקרוא לכבוד השר שיגיע. אני מקבל את דעתך ואנחנו נבקש שיגיע.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם לא יופיע השר, אני מבקש ממך להכריז על הפסקה.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, חבר הכנסת וליד חאג' יחיא.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי עלי להודות ולהעריך את חברי, חברי לדרך – אייבי נתן, ידידי אורי אבנרי, דוד איש-שלום ומתי פלד – שהם ראו את הנולד וקיוו ליום הזה, שאנחנו פה בכנסת ישראל נחוקק ונתקן ונסיר את המעוות החוקתי הזה.

היססתי מאוד אם לענות על דברי קודמי מימיני, אבל אלה שהעדיפו לדבר על האדמה מול האדם, מול השפיות, מדברים על דברים של דם, נפש, וזלזול בחיי תינוקות וילדים. על אלה אני לא רוצה להתווכח אתם, כי הם עצמם שמו להם למטרה: אנחנו לא רוצים לוותר על האדמה, אנחנו רוצים לשמור על הסטטוס-קוו הנוכחי האומלל ואנחנו מוכנים לתרץ ולנמק את זה בכל הנימוקים האפשריים.

סעיף 4 לפקודת מניעת טרור – כאילו מנעו טרור בזה, וחבר הכנסת צחי הנגבי מדבר על עבריינים שהם הפטריוטים האמיתיים שעשו את כל מה שעשו – הוא חוק בעייתי, בלתי יעיל, אינו תואם את הלכי הרוח בחברה הישראלית, ועל כן מוביל לאבסורדים ולא-מימושו בחיי היום-יום.

הפרתו של חוק זה אינה נובעת מנטיות עברייניות, כמו שאמרו, אלא מהעיוות שקיים בחוק עצמו.

פקודת מניעת טרור קובעת, שאזרחי ישראל המקיים בידועין וללא סמכות כדין מגע עם נציג או חבר בארגון טרוריסטי, יואשם בעבירה. שימו לב לניסוח זה בחוק – מהי סמכות כדין? מי רשאי לאשר סמכות זו? לאיזה צורך? ואף – מי נחשב איש אש"ף? והגדרה זו אינה ברורה כלל ועיקר. המסקנה היחידה שניתן להסיק מניסוח זה היא שהחוק אינו מתייחס באופן שוויוני לחברי הממשלה וליתר האזרחים, שהרי לאנשי הממשלה מותר המפגש עם אנשי אש"ף ואילו אזרח מן השורה, אף שיהיה חסר כוונות לפגיעה בביטחון המדינה – צפוי שיועמד לדין וייענש, כפי שכבר ראינו בעבר הלא-רחוק. מה יותר חשוב לנו כמדינה דמוקרטית – שוויון כל אזרחינו בפני החוק, או חסינותם של חברי הכנסת? אני חושב שחברי, חבר הכנסת רן כהן, כבר הסביר את זה בצורה נאה ביותר.

חוק שאינו נולד מתוך הסכמה חברתית, שבא לשרת מטרות פוליטיות ומתוך קונסנסוס לאומי, אינו מכובד על-ידי החברה. החקיקה המוטלת עלינו אינה עניין טכני, אינה צריכה להיות פרי של כוחות פוליטיים מתנגחים, באופן שחוקים ייכתבו בספר החוקים וייעשו מגוחכים – כפי שעלה בגורלו של החוק הנדון. עלינו לזכור, כמחוקקים, כי לא ניתן ליצור מציאות פוליטית כרצוננו על-ידי חקיקה. החוק הנדון אין בכוחו לשנות את המציאות החברתית והפוליטית. על כן, הגיעה העת שנממש את הבטחותינו לציבור, אשר הבטחנו לפני הבחירות, לתקן עיוות משפטי זה.

אין זה סוד, אדוני היושב-ראש, כי רבים מאזרחי ישראל המשיכו בפגישותיהם עם אנשי אש"ף מאז 1986, כשהתקבל חוק זה, ומגעים אלו הולכים ומתרבים. אנשים אלו, שידוע לכולנו כי כוונותיהם אינן פגיעה בביטחון המדינה, הגיעו לידי עבירה על חוק זה משום שלא יכלו להשלים עם קיומו. המפגשים עם אנשי אש"ף לא חדלו מהתקיים עקב חקיקת חוק אבסורדי זה, אלא שינו מצורתם, לבשו "תחפושות" מגוחכות ותו-לא. לאור זאת צריך המחוקק לשאול את עצמו, כיצד מתקומם הציבור נגד חוק קיים ולא להסתפק רק בפעולות נגד מפיריו.

לא השלמתי את נאומי אבל אני רוצה לסכם.

מדברים פה על הפרנויה הזאת, כאילו אש"ף רוצה לחסל את מדינת ישראל. אני פונה אל חברי הליכוד. מה אש"ף קיבל על עצמו? הוא קיבל על עצמו שהוא צריך להיות – ואלה התנאים של מר שמיר: קיבל על עצמו שהוא לא יהיה משלחת נפרדת עצמאית – משלחת במסגרת הירדנית; קיבל על עצמו שלא יהיו נציגים של אש"ף; קיבל על עצמו שלא יקבלו אנשים מהפזורה הפלשתינית, ולא יהיה אחד מירושלים. את כל אלה אתם שוכחים ואתם עוד מדברים ודשים בעבר? אתם שוכחים את ההתקדמות ואת הריאליזם הפוליטי שחל בתוך המחנה הפלשטיני. אתם נתקעים באותה פינה שהפלשתינים נתקעו בה והגיעו לריאליזם ולפתרון השפוי. אחרי 25 שנים אתם נתקעים באותה מקבילה שהפלשתינים היו בה בעבר.

לכן, היום זה לא היה לרוחו של מר שמיר שקיבלו את התנאים האלה, כי כוונתו היתה בדיוק כמו שאמר היום השר לשעבר נסים במפורש: אנחנו חוקקנו את החוק הזה כדי שלא לדבר על ויתורים

טריטוריאליים, ולא לדבר עם אש"ף, כי אש"ף מבקש ויתורים טריטוריאליים וישות משלו. זו היתה הכוונה. תודה רבה.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עובדיה עלי, ואחריו – לחבר הכנסת רענן כהן.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה להזכיר לחברים ממפלגת העבודה, שהחוק הזה בא לעולם בתמיכתם המלאה, החוק הזה בא לעולם ברוב מיוחס מאוד של הכנסת כולה. כשהם מפנים אצבע מאשימה, בלי להיכנס כרגע לגופם של דברים, אני עוד אגע בהם, כדאי שיזכרו את העובדה הבסיסית הזאת.

שנית, אני מבקש להבהיר, אולי משהו לא ברור כאן בכל הדיון הזה. כשישבתי ושמעתי חלק מהמתדיינים, אפשר היה להתרשם שאולי מדובר כאן בארגון צדקה, ארגון סעד, כמעט אפשר להבין כאן שאש"ף הוא לא רק פרטנר, הוא אולי אחד מארגוני הצדקה החשובים בעולם. אנא מכם, אני מפנה את תשומת לבכם גם לדברי ההסבר המופיעים בהצעת החוק המונחת לפנינו ואתם תומכים בה. בדברי ההסבר להצעת החוק הזאת כתוב בפירוש: בקיום העבירה הנדונה וביטולה אין כדי להשליך על עמדת ממשלת ישראל הרואה באש"ף ארגון טרור והשוללת משא-ומתן אתו ואת שיתופו בשיחות השלום. אז אנא מכם, קודם כול תראו מה כתוב בדברי ההסבר של הצעת החוק. זאת עמדתה של ממשלת ישראל. לכן, כל הדיבורים כאן על משא-ומתן עם אש"ף – כדאי שתחזרו ותקראו בעיון את הדברים המונחים כאן לפניכם.

מה מפריע לי בחוק הזה? זה בדיוק מה שמפריע לי, שבעצם הנחת החוק הזה, בעצם אישור החוק הזה אנחנו נותנים לגיטימציה לאש"ף במשא-ומתן עם אש"ף, בניגוד גמור להצהרות שמופיעות בדברי ההסבר שלכם, אדוני שר המשפטים. מפני שאם הכוונה היתה לאנשים שבתמימות מדברים אש"ף – ואני רוצה לומר מלה לידידי אייבי נתן שיושב ביציע, ואני מעריך מאוד את הפעילות ההומניטרית שלו. הוא עושה דברים חשובים ברחבי העולם, והוא שמע ממני דברי הערכה גם בשיחות שהיו לי אתו. נעצבתי מאוד כששמעתי שהוא שבת רעב, ופניתי אליו וביקשתי שיפסיק זאת. אני חולק על דעתם של חלק מחברי בסיעת הליכוד ביחס לתרומתו ולפעילותו של אייבי נתן, אבל זה בכלל לא מן העניין, מפני שכאן לא מדובר על תמימות. כאן מדובר על נושא הרבה יותר עמוק והרבה יותר משמעותי. ומה שמפריעה לי בכל העניין הזה, כפי שאמרתי, היא הלגיטימציה שנותנים לאש"ף בעצם ביטולו של החוק הזה בעיצומם של ימים אלה, בעיתוי כזה, כאשר מתנהל משא-ומתן לשלום עם מדינות ערב. לכן לעניין הזה יש חשיבות ויש משמעויות מרחיקות לכת.

אני רוצה לומר למפלגת העבודה, כשהם מדברים על משא-ומתן עם אש"ף הם טוענים שבעצם ממשלת ישראל מקיימת משא-ומתן עם אש"ף בימים אלה, החל מוועידת-מדריד. קודם כול, אין אלה העובדות.

אבל גם לשיטתכם, האם אינכם חושבים שיש הבדל בין גוף מוסמך, בין משלחת שיש לה סמכות, שבאה מכוח החלטה של הכנסת, שבאה מכוח החלטה של הממשלה, לבין אנשים פרטיים המנהלים משא-ומתן ונפגשים עם טרוריסטים? אין הבדל בין שני הגורמים האלה?

אמר סגן שר החקלאות חבר הכנסת צאדק את מה שאמר בנקודה הזאת. אני אומר פה במפורש, שבאמת יש הבדל. יש הבדל בין נציג ממשלה לבין אזרח מן השורה. נציג ממשלה יכול לנהל משא-ומתן עם כל מי שהממשלה מחליטה שצריך לנהל אותו משא-ומתן, עם קווים מסוימים, עם קווים אדומים איזה שהם. אבל אזרח פרטי? כל אחד יכול לעשות שבת לעצמו? כל אחד יכול לנהל משא-ומתן? כל אחד יכול להיפגש עם אויבי ישראל, עם טרוריסטים כאלה או אחרים? זה פשוט לא מתקבל על הדעת.

בדברי ההסבר כתוב: "ההצעה לביטול העבירה נובעת משיקולים של מדיניות משפטית, ואין בביטול עבירה זו כדי לפגוע באינטרסים של ביטחון המדינה, באשר אלה מוגנים בפרק ז' לחלק ב' של חוק העונשין, התשל"ז-1977, הדין בעבירות הפוגעות בביטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים".

אני שואל, מה בדעתה של הממשלה לעשות? האם להצמיד שומרים לכל אזרח שנפגש עם נציגים של ארגון כזה? להתקין לו האזנות? כבר אין למדינה מה לעשות? אין עבירות ביטחון אחרות? זה הנושא האחרון שנותר?

לכן, יש בעיות קשות, בעיות הדורשות פתרון. יש בחוק זה מכשלות גדולות. צריך לזכור שארגון אש"ף הוא ארגון טרור מהקשים שיש, ובעיצומם של ימי האינתיפאדה כל אחד מאתנו רואה עם איזה מתועב אנחנו מתעסקים, ארגון שידיו מגואלות בדם חפים מפשע.

נראה לי שבעצם אישור החוק המונח לפנינו יש לא רק נזק מדיני, אלא אולי גם נזק ביטחוני. אנחנו מעודדים כאן ארגון טרור מתועב כזה להמשיך ולעסוק בטרור ואולי גם להגביר אותו. אם אנחנו נתנים לגיטימציה, כל אחד מבין לאן הדברים האלה עלולים להוביל. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת יהושע מצא.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, לפני שנים היו העיתונים מפרסמים מעת לעת סיפורים על בריחתם של ערבים מפגישה עם ישראלים בחוץ-לארץ. אמרנו אז שהסיבה להפניית הגב היא, שהערבים פוחדים שמא יתלו אותם כשיחזרו לארצם. לעגנו לחוסר הדמוקרטיה בארצות ערב ולחשש מפני השליטים שאחז באנשים שפחדו להודות בכך שפגשו יהודים בחוץ-לארץ.

היום התהפכו היוצרות. הערבים שוב אינם מפנים לנו את הגב, אבל כל ישראלי, על-פי חוק מפגשים זה, חייב לבדוק בציציות של כל ערבי, שמא הוא חבר אש"ף, ואם כן – עליו לברוח מפניו כל עוד נפשו בו.

החוק הזה בפירוש אינו דמוקרטי ואין לו מקום בספר החוקים של מדינה שרואה עצמה דמוקרטית וליברלית, משום שהוא פוגע בזכות יסוד של כל אדם.

משה נסים (הליכוד):

סליחה, חבר הכנסת רענן כהן, אתה לא מכיר את החוק. אמרת דבר שלא היה ולא נברא. לא קראת את החוק.

רענן כהן (העבודה):

אני מכיר את החוק.

משה נסים (הליכוד):

לא קראת. אילו קראת, לא היית יכול להגיד את הדברים שאמרת.

רענן כהן (העבודה):

קראתי את החוק, האמן לי. יש סעיף 114 והוא מספק אותי מבחינת ההחמרה שבדין. יש לי הערכה כלפיו, והאמן לי שקראתי את החוק, לא פעם אחת.

משה נסים (הליכוד):

לא, לא קראת.

רענן כהן (העבודה):

תראו את אייבי נתן. פעמיים הוא ישב בבית-הסוהר, לא מפני שהוא גילה סוד מדינה או פגע בביטחון המדינה, אלא משום שהוא דיבר עם ערבי. נכון שידיו של אותו ערבי מגואלות בדם, נכון שהוא רוצח נתעב, אבל גם בבית-הסוהר יכול היה אייבי נתן לדבר עם רוצחים נתעבים. האם על כך צריך להושיב אותו שוב בבית-הסוהר?

החוק הזה לא נחוץ, משום שאם הטענה לקיום החוק היא מניעת פגיעה בביטחון המדינה, הרי הנושא מכוסה היטב בסעיף 114, כפי שכבר אמרתי, אותו סעיף בחוק העונשין האומר שאסור להיפגש ולהיות במגע עם חבר בארגון מחבלים, ומי שעובר על החוק הזה צפוי לעונש של עד 15 שנה.

שר המשפטים לשעבר, חבר הכנסת מרידור, בעצמו הודה, כאשר הביא את החוק בפני הכנסת, שאין הוא שלם עמו, ובאמת חוק המפגשים הקיים היום אינו מתיישב עם שום עקרונות משפטיים או מוסריים המתקבלים על דעתה של חברה דמוקרטית.

יטענו כאן כנראה, כפי שכבר שמענו רבות, שביטול החוק יאפשר לארצות-הברית לחדש את מגעיה עם אש"ף. זו טענה מגוחכת ביותר, משום שארצות-הברית לא החלה את יחסיה עם אש"ף בגלל קיומו או אי-קיומו של החוק ולא הפסיקה אותם בגלל החוק. אם היא תחדש את היחסים, זה יהיה על-פי תכתיב המבוסס על האינטרסים של ארצות-הברית בלבד ולא לפי מה שנעשה בבית-המחוקקים המכובד הזה.

אני משייך את עצמי למחנה המרכזי של מפלגת העבודה, שמתנגד בכל תוקף לשלב את אש"ף במשא-ומתן לשלום; מתנגד לכך לא רק בגלל אופיו של אש"ף, אלא משום שהמשא-ומתן חייב להיות עם תושבי השטחים, והם אלה החייבים להגיע להסכם לגבי עתידם. עם אש"ף אין מה לדבר, משום שהוא חי בעולם אחר, עולם של טרור, ועם אלה אסור לנו לנהל משא-ומתן לשלום.

שמעתי את חבר הכנסת מיקי איתן, שלצערי לא נמצא כאן, שמציע להגביל את החוק הקיים למייצגים רשמיים של המדינה. אני מעריך שכוונתו אלינו, חברי הכנסת, ולאנשי משרד החוץ או לשליחים מטעם מפלגת העבודה. יש לי תחושה, שחבר הכנסת איתן פשוט מנסה לרדת מהעץ הגבוה של חוק המפגשים הזה, בידועו שהימין עומד לנחול תבוסה, והוא רוצה להגיש סולם כדי לרדת ממנו.

אולם, חבר הכנסת איתן, ההצעה שלך לא יכולה להיות מקובלת עלי, משום שעל-פי החוק שאתה רוצה להציע – אנחנו נכבול את עצמנו והדבר לא יאפשר חופש פעולה לממשלה מחד גיסא, והוא מתעלם מחוק העונשין ומהאמור בסעיף 114 בו, שבו סנקציות חזקות וחמורות נגד הפוגעים בביטחון המדינה, מאידך גיסא. אני מסתפק בזה.

מאחר שהחוק הזה כבר גרם לכך שאנשים רבים וטובים המתנגדים לו נאלצו להפר אותו, ומאחר שאין לו למעשה כל חשיבות, אני מבקש מחברי מכל סיעות הבית לקבל את הצעת הממשלה ולהסכים עמה ולא לתמוך בחוק הזה אלא לבטלו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת יהושע מצא – איננו. חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אבנר שאקי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, היום איננו מדברים על הצעת חוק. אנו מדברים על נסיגה. הממשלה, עוד לפני שנדרשה לחתום על הסכם, מתחילה בנסיגה. היא מתירה דין ודברים, מאפשרת משא-ומתן עם ארגוני טרור, עם ארגוני מרצחים. זו איננה אפשרות להידברות בעלמא, זו אפשרות חוקית לקיים משא-ומתן עם מרצחים אשר ידיהם מגואלות בדם של עשרות חפים מפשע מבני עמנו ומבני עמם. מחסום אשר עד כה היה קיים לפחות חוקית, המחסום של החוק, נפרץ, ואם הכנסת תיתן לכך חלילה את אישורה, היא תפרוץ את הסכר, את המחסום בפני שיתוף פעולה לאחר ההידברות.

אני חושב שהיסודות שהביאו לרגע הזה של אישור החוק, תוך ביטול האיסור הקודם, קל להבינם. בעמדות הרגישות ביותר מבחינה ערכית – חינוך, קליטה, חקיקה, משפטים, עומדים אנשים נאורים שאני מעריך אותם, אבל דעותיהם ידועות. בניגוד למה שאמר ראש הממשלה בעת הקמתה, שהוא יקבע, שהוא יתווה מדיניות, הם מובילים בתחומי השפעתם בהתאם להשקפותיהם השמאלניות, אשר לאחר שנים רבות באופוזיציה באות עכשיו לידי ביטוי מעשי.

רענן כהן (העבודה):

אבל הוא קובע.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא לא קובע.

רענן כהן (העבודה):

אז מי קובע?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני הייתי אצל ראש הממשלה בקשר לחוק זכויות האדם, והוא אמר לי שהוא בכלל לא בעניינים. וזה לגבי חוק כל כך רציני.

אנשים אלה – לפי דרכם משפיעים, מובילים ומבצעים. כאמור, מגמותיהם שהיו שנים רבות באופוזיציה באות עכשיו לידי ביטוי מעשי בכל התחומים שמנתי.

דוגמת הישיבה הלילית עם הפלשתינים בביתנו של חבר הכנסת יוסי שריד מוכיחה את חוסר המנהיגות, ולמעשה בממשלה הזאת איש הישר בעיניו יעשה.

חינוך הנוער מותווה מלמעלה תוך איבוד ערכים. שרת החינוך, אשר דעותיה ידועות, שוללת התנדבות ליחידות המובחרות שתפקידן לאתר ולהעניש טרוריסטים ביש"ע.

היכן האמונה שלנו, שאנחנו כל כך מזדרזים להיפגש עם אש"ף, עם מרצחים? שאנחנו מוותרים על חלקי ארץ-ישראל? היכן האמונה שקורמת עתה עור וגידים בעלייה הגדולה של יהודים, אשר תהפוך אותנו לרוב יהודי גדול בארץ? היכן חזון ייחודו של העם היהודי?

אני פונה עתה אל שר המשפטים פרופסור דוד ליבאי ומזכיר לו את דבריו של דוד אחר, דוד מלך ישראל, אדם הומני מאוד, משורר ואיש רוח, אשר אמר על אויביו: אנחנו לשלום – מופרז – והמה למלחמה. אני רוצה שלום, אני איש שלום. אבל לפעמים התרפסות יתר, כשאתה מדבר על השלום מתוך פחד והתרפסות, אתה גורם למלחמה. אני נגד מלחמה. אדוני, כדאי שתלמד מדוד אבינו על הדרך שלו, הדרך ההומנית, אבל תוך ביטחון וחוסר התרפסות. דוד המלך ידע להישיר מבט נוכח המציאות וידע גם להשיב מלחמה בעת הצורך. דוד המלך ידע את שדוד ליבאי לצערי אינו רואה: התרפסות בפני האויב וגילוי סימני חולשה מביאים מלחמה ולא שלום.

לצערי, הממשלה שלנו מבוססת על ויתורים, על רעיונות לווייתורים בטרם עת. היא עדיין לא נתבקשה לוותר והיא כבר מוותרת. הממשלה הזאת צועדת ברגל שמאל. היא צועדת במשא-ומתן עם ארגוני הטרור, אך ראשית הסחף אני רואה בכך שלא אכפו את חוק איסור ההידברות עם המחבלים. לפני שמדברים עם ערפאת, יש לזכור את פרשת העגלה הערופה, אשר בסיומה אומרים המנהיגים: ידינו לא שפכו את הדם הזה.

בחוק הזה, אני לא יודע אם לא ייאלצו אי-פעם המנהיגים להודות שידם שפכה את הדם הזה.

משא-ומתן הוא עניין רציני, רגיש, סודי. חוסנו של עם הוא תנאי הכרחי בזמנים כאלה. קשה מאוד להבין את הממשלה. לא די בכך שהיא חלשה ונשענת על רוב קטן ובעייתי, המפלגה הדתית שבתוך הממשלה מחד גיסא והשמאל הקיצוני מאידך גיסא, אלא היא גם פועלת נגד עצמה. מצד אחד רבין אומר שאש"ף הוא המכשול לשלום, ובשטח ברור כי אש"ף עומד בראש המרצחים והמסיתים, ומן הצד האחר שר המשפטים לוחץ להביא את החוק הזה כדי לאשרו.

היכן הכיוון? היכן המנהיגים? אולי זה סמלי שבאותו שבוע מחליטה הממשלה להפשיר ולשנות שני חוקים: את חוק הזנות ואת חוק המפגשים עם אש"ף. החוק הראשון ממסד את הזנות והחוק השני הוא בבחינת זנות פוליטית, מתן אתנן לאמריקנים בעד הערבויות שקיבלנו. אנו נותנים, חלילה, את חוסנו הלאומי, את יושרנו ואת כבודנו.

אני משוכנע שהיתה כאן הבטחה לאמריקנים בעניין הזה. אחרת אני לא מבין את הזירוז ואת המהירות של חקיקת החוק הזה. אני מקווה שהממשלה הזאת תשנה את הדבר. אני מצטער לומר שהרגשתי היא, שאם החוק הזה יתקבל, נראה בזמן הקרוב פסטיבל של נסיעות. תתחיל כאן אופנה

של כל יפי הנפש ללכת ולהצטלם עם ערפאת. שר הפנים יצטרך לפתוח מחלקה מיוחדת לטיפול בהנפקת דרכונים לאלה הרוצים לבקר בתוניס.

אני מקווה שהמחזות האלה לא יהיו ושהחוק הזה לא יוחל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מים גנובים ימתקו. אם זה לא יהיה "ביג דיל", אז – – –

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אבנר שאקי, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת יוסי כץ.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, החוק שמבקשים לבטלו בא לעולם משום שהובן על-ידי ממשלת ישראל ועל-ידי רוב מסיבי בכנסת הזאת כי כל מגע עם האויב מחליש את ישראל, מסכן את ביטחונה. זה איננו חידוש ישראלי, זו איננה המצאה ישראלית. כך נוהגת כל מדינה בעולם. כאשר הצרפתים לחמו בגרמנים, כאשר האמריקנים נלחמו ביפנים, לא עלה על דעתו של שום צרפתי, שום בריטי, שום אמריקני, לקיים מגע, ובחוקי מדינות אלה יש סעיפים ברורים שאסרו את המגעים הללו מפני שהם עלולים היו לפגוע בביטחון של המדינות. ביטחון מדינה הוא מן המוסכמות, מן הדברים שעליהם יש הסכמה לאומית רחבה ומובנת. לכן תמיהה היא בעיני מה הביא, מה דחף לתיקון הזה.

ידידי שר המשפטים, אני רוצה להפנות אליך כמה דברים ואודה לך אם תקשיב לדברי.

אני שייך למחנה שבירך את מר שמיר כאשר החליט על ועידת-מדריד. אנחנו מאמינים בשלום, אנחנו רוצים בשלום, אנחנו צמאים לשלום, אנחנו זקוקים לשלום. השאלה היא, האם מגעים עם ארגונים רצחניים, שגם בהצעת החוק הזאת עדיין קרויים "ארגוני טרור", ואש"ף בראשם, האם התרת המגע אתם לא תחליש את עמידתנו ולא תחליש אותנו במשא-ומתן אתם.

הייתי רוצה להפנות בעיקר שתי שאלות שלא שמעתי תשובה עליהן, והייתי מכיר תודה אילו הייתי יכול לקבל תשובה עליהן. והשאלות הן אלו:

האמנה המרושעת, הגזענית, הקרויה "אמנת אש"ף", כוללת בתוכה סעיפים גזעניים, אנטישמיים, מן הסוג המכוער ביותר. יש באמנה הזאת שלילת זכותו של היהודי למדינה משלו ושל העם היהודי כעם, שלילת זכותם של יהודים לעצמאות מדינית ולריבונות מדינית. בצדק רואים באמנה הזאת מסמך שחותר למעשה להשמדתה של ישראל. באים דוברים מדוברים שונים בכנסת ומחוצה לה ואומרים

לנו: זה לא אותו אש"ף, זה לא אותו ארגון, חלפו שנים, נשתנו הדעות, היום יש הבנה, יש רצון לשלום, הראיה – מתקיימות שיחות, יש נכונות להתקרב וכו'.

והנה שמענו היום, וזה לא נסתר, שכאשר שאלו את ערפאת: אילו הסכימה ישראל לנהל עמך משא-ומתן, אילו הסכימה להיפגש אתך – וזה דבר שאני שמח שגם בהצעה הזאת אינו, נאמר במפורש: "בקיום העבירה הנדונה או בביטולה אין כדי להשליך על עמדת ממשלת ישראל הרואה באש"ף ארגון טרור והשוללת משא-ומתן אתו ואת שיתופו בשיחות השלום", וטוב הדבר – אבל כששואלים את ערפאת: אילו ממשלת ישראל היתה מוכנה מחר להסכים לשוחח אתך ולשתף אותך בשיחות, האם היית מורה בו ברגע על הפסקת הטרור, על הפסקת הרציחות, על הפסקת כל אותם מעשי נבלה ונדליים שעושים הארגונים תחת שם זה או אחר, שנמצאים תחת הגג של אש"ף? עונה ערפאת, הזקוק יותר מכול להכרה ישראלית, שבמו פיו התחנן שמר רבין ייפגש אתו, הוא אומר: "לא ולא, הטרור לא ייפסק עדי תיכון מדינה פלשתינית".

ואני שואל: האומנם אין זו זכות אלמנטרית, האם זו לא דרישה אלמנטרית לומר לראשי ארגון זה: כדי שנוכל לדבר אתכם, כדי שיבינו אותנו, כדי שנשתכנע בכונן שלכם, כדי שנשתכנע שלא רק פיקם לשלום אלא מעשיכם לשלום וידיכם לשלום, תורה על הפסקת הטרור, תפסיק רציחת אזרחים חפים מפשע, יהודים ולא יהודים? ואנחנו יודעים שהקורבנות הערבים של הטרור האש"ף מרובים מהקורבנות היהודים.

העובדה שערפאת אינו מוכן לכך מלמדת שהוא עדיין רואה את האקדח ואת הטיל ואת ה"קטיושה" ואת מטעני הצד ואת בקבוקי התבערה ואת הסכינים כנשק היחיד שלו, כי הוא איש טרור, וכנשי לא יהפוך עורו ונמר לא ישנה חברבורותיו, ואף ערפאת, למרבה הצער, לא יהיה איש שלום. המבנה הנפשי שלו ושל חבריו הוא מבנה נפשי של אנשים המאמינים בכוח ובכוחנות, המאמינים במלחמה ובלוחמה, הרוצים לגמד את ישראל, להקטין אותה, להחליש אותה, ולטווח הרחוק הם, חלילה, רוצים בהשמדתה. אין לנו שום הוכחה המוכיחה את ההיפך.

הם אינם משנים גם את האמנה. אדוני השר, לא רק את מעשיהם הם אינם משנים ואינם מוכנים לשנות, אלא אפילו מלים בעלמא, בסך הכול, באמנה הזאת הם אינם מוכנים לשנות, כמה סעיפים גזעניים, מטורפים, ברוטליים, שבהם נשלל מן היהודים המעמד של עם, אותו עם ראשון בעולם שיצר את מושג עם ואין לפניו מישור שתיאר את עצמו כעם. "ואעשך לגוי גדול" ו"שני גוים בבטןך" – אומר המדרש: שני לאומים. העם שיצר את מושג עם, את מושג הלאומיות, בא אש"ף באמנתו ושולל ממנו את היותו עם ואת זכותו למדינה משלו, לריבונות משלו, לעצמאות משלו.

כל עוד שני אלה קיימים, כל עוד אש"ף אינו מסתלק מן הטרור כדרך מדינית להשגת מטרותיו, וכל עוד הוא איננו מוחק את הסעיפים האמורים באמנתו וממשיך לתת יד לגזענות האש"פית, שהיא הגזענות המכוערת ביותר לצד הגזענות הנאצית האנטישמית המשתוללת היום בגרמניה, אסור לחדש את המגע אתו, ואפילו אם זה נעשה באופן פרטי, כביכול. אדרבה, אדוני השר, הייתי מציע שרק נציג ממשלה יוכל לפגוש, כי נציג ממשלה מקבל הסמכה, קובעים את תחומי המשא-ומתן או השיח שלו, אבל כל אזרח בישראל? כפי שלא יעלה על הדעת שכל אזרח בישראל ינהל משא-ומתן ביטחוני, ינהל משא-ומתן כלכלי בשם המדינה, כך רצוי למנוע מאזרחים את הזכות הזאת, להיפגש עם אויבי המדינה המוכרים והמוצהרים, ולדבר שלום כביכול.

לכן תצביע מפלגתנו נגד תיקון החוק הזה, מפני שהיא סבורה שללא תיקונים ראויים בו, יש סכנה של החלשתה של ישראל, של מתן לגיטימציה לטרור ולאש"ף, וממילא של החלשת מעמדנו בווינגטון,

שם אנו נבחנים במידת יכולת עמידתנו, שאני מקווה, בעזרת השם, שתמשיך להיות עמידה גאה ומוצלחת.

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי כץ, ואחריו – לחבר הכנסת יצחק לוי. אני מבקשת מהדוברים לעמוד בלוח הזמנים המוקצב של חמש דקות. תודה.

יוסי כץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כבר בפתיחת דברי עלי להדגיש שאני תומך בהצעת שר המשפטים. אני סבור כי מלכתחילה שגתה הממשלה בכך שהביאה חוק כזה לכנסת, אבל לכל אלה המתנגדים ליוזמתו של שר המשפטים אני מציע לדפדף ב"דברי הכנסת" מן השנים 1953-1965 ולקרוא בעיון דבריו של אדם שתרומתו לשלום ולביטחון אינה מוטלת בספק, הלוא הוא ראש הממשלה השישי של מדינת ישראל, מנחם בגין, זיכרוננו לברכה.

זה המקום לציין, שבד בבד עם אמונתו בביטחון ישראל ניהל בגין מאבק בלתי מתפשר, בהיר ומנומק בכוונת הממשלה דאז לחוקק את סעיף 24 לחוק הדין בעבירות נגד ביטחון המדינה, אותו סעיף שדן בקיום מגע עם סוכן זר, ריגול וכדומה. כפי שציין שר המשפטים, עבירות אלו בחוקי המדינה יישארו בספר החוקים גם אחרי שיבוטל החוק בדבר איסור מפגשים.

נחזור להיסטוריה: ממשלת מפא"י דאז, משיקולים של ביטחון המדינה, הציעה נוסח שהמשמעות שלו היא קביעת חזקה משפטית שלפיה אדם שקיים מגע עם סוכן זר יורשע בריגול, אפילו קינן בלב השופט ספק אם הנאשם מסר בכלל ידיעה סודית. בגין ועמו פרופסור קלינגהופר, ואנשי מפ"ם מצד שני, הסתמכו על פסק-דין של השופט לנדוי בפרשה הידועה של אהרן כהן. בפרשה הזו אומר, בין היתר, בית-המשפט, שכשאין לנאשם הסבר סביר למגע עם סוכן זר כי אז ההנחה הטבעית והמובנת מאליה היא, שהסוכן לא קיים מגע עם הנאשם לשם שיחה על מזג האוויר, ובמובן זה החזקה הזו היא פרי ניסיון החיים שלנו, וזה מלמד אותנו לגבי מסירת הידיעה לפי הגדרת החוק. אבל, אומר בית-המשפט: בית-המשפט חייב להרשיע במסירת ידיעה סודית אם הוכח המגע, ללא יסוד סביר, ללא סיבה סבירה. אין הוא רשאי להנות את הנאשם משום ספק, אפילו אם ישוכנע בית-המשפט שהנאשם לא מסר לסוכן ידיעה סודית. זה יכול להשפיע על קבלת ההסבר כהסבר סביר, אבל אין זו הגנה בפני עצמה לעניין הזה.

בגין ראה בדברים האלה דברים נכונים מאוד מאוד, והוא אמר שלעיתים רחוקות אפשר לראות חוות דעת משפטית כזאת הבנויה נדבך על נדבך, לבנה על לבנה, ואין בה פרצה. הוא שלל, כמובן, את הגישה של שר המשפטים דאז. כתוצאה מכך בא בגין המנוח והציע, שבית-המשפט לא ירשיע נאשם, אם יש לו הסבר סביר לקיום המגע או אם שוכנע בית-המשפט שהנאשם לא מסר שום ידיעה.

זה לא הופיע בהצעה של משרד המשפטים. בכלל, נפלאות דרכי הגורל. שוב ושוב אנחנו רואים עד כמה חילופי שלטון גורמים לחילופי גישה. אבל בגין בחוש הצדק שלו, במומחיות המשפטית שלו,

באחריות הלאומית שלו, היה משוכנע שהממשלה שוגה ולכן הוא ביקש למנוע עיוות דין כדי לחלץ את בית-המשפט ממצב אומלל שאליו נקלע, דהיינו הרשעת אדם שלמעשה הוא חף מפשע.

אני יכול לגלות לכם, שרק אחרי למעלה מעשור שנים תוקן החוק, והממשלה, אותה ממשלת מפא"י, הגישה הצעה זהה להצעתו של מנחם בגין, זכרו לברכה.

אנחנו נמצאים בין כותלי בית-המחוקקים, אבל זה משכן פוליטי, הדיון איננו רק משפטי. הסכמי השלום היעילים ביותר והמהירים ביותר בעולם המודרני נוצרו כאשר האויבים ישבו זה מול זה, איש מול יריבו. לכל אחד יש משקעים, לנו על אחת כמה וכמה. גם אם הממשלה לא הלכה כברת דרך עד כדי ניהול משא-ומתן ישיר עם ארגונים, שלצערי היו דומים להם בהיסטוריה האנושית, אין הצדקה למנוע מאזרחים, שטובת המדינה לנגד עיניהם, כמו אייבי נתן, להיפגש, לשוחח, להחליף דעה עם כל אדם אחר, לא למסור ידיעות.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת כץ, נא לסיים.

יוסי כץ (העבודה):

אני מסיים. הגיעה העת שהחוק יתוקן, ויפה שעה אחת קודם.

לא אוכל לסיים את הצגת השקפתי בלי לפנות דווקא אל הפלשתינים בשטחים: דווקא אתם, שלא אחת עלייתם על הגגות, בהזדמנויות משמחות פחות מבחינתנו – זה הזמן שתעריכו את היד המושטת אליכם מבחינת הכנסת, יד המושטת לשלום. מחר בבוקר תוכלו להוכיח אם אתם מעריכים את יוזמתנו. עלו עכשיו על הגגות.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יצחק לוי, ואחריו – לחבר הכנסת תופיק זיאד.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, יש ערבוביה נוראית בכל מדיניות הממשלה הזאת – ואגב, גם במדיניות הממשלה הקודמת במידה מסוימת – בין מדיניות שלום לבין מדיניות טרור. הדברים מתערבבים זה עם זה. אנחנו מדברים על טרוריסטים, ואנחנו רוצים לדבר עם טרוריסטים על מדיניות שלום. אנחנו רוצים לעשות שלום, וכדי לעשות שלום אנחנו עושים צעדים לקראת טרוריסטים. הרי אלה שני מושגים, שהערבוביה שממשלת ישראל גורמת בהם מביאה גם לערבוביה במושגים ערכיים אצלנו.

באיזו מדינה מתוקנת היו מרשות לעצמן ממשלה או כנסת לבוא ולהגיד: אנחנו נדבר עם טרוריסטים? יש מלחמת חורמה בטרור בכל העולם. כאשר מדובר בטרור של חוטפי מטוסים, כולם מאוחדים בכך שלא מדברים אתם, יורים בהם, או מעמידים אותם לדין אם תופסים אותם חיים. מה ההבדל בין חטיפת מטוס לבין שליפת סכין? מה ההבדל בין חטיפת מטוס לבין הכנת מטען צד? האם מדינת ישראל מסכימה להשלים עם טרור? האם מדינת ישראל מסכימה, שהטרור הוא חלק מתהליך מדיני? חמור מאוד.

לכן אני רואה בצעד של הממשלה, בהביאה לדיון חוק שבא לתקן סעיף, שלדעתי היה כל כך חשוב, חלק ממדיניות הערבוביה הזאת. הממשלה התחילה בכך, שברצותה להאיץ את התהליך המדיני הקלה בצעדים אל מול פורעי האינתיפאדה: פתיחת רחובות שהיו אטומים, פתיחת בתים שהיו אטומים, דילול כוחות צבאיים בכל מיני מרכזים, כשידוע היה שהטרור השתולל בהם, כשידוע היה שיש סכנה בהם. והנה הצעד השני: לבוא ולדבר שלום עם טרוריסטים.

ויותר אני מתפלא, גברתי היושבת-ראש, על דברי ההסבר של החוק, יש כאן דבר לא מובן ממש: "– – – אין כדי להשליך על עמדת ממשלת ישראל הרואה באש"ף ארגון טרור". רבותי, היו אמיצים. אם אנחנו מדברים עם אש"ף, כי אז אש"ף הוא לא ארגון טרור. אם אש"ף הוא ארגון טרור, אנחנו לא מדברים אתו. או שאנחנו מדברים עם טרור או שאנחנו לא מדברים עם טרור.

אני מציע לממשלה לבוא ולהכריז שאש"ף מפסיק להיות ארגון טרוריסטי, אש"ף אולי נהיה מרגע זה, מרגע קבלת החוק הזה, מין גוף מדיני, לאומי, שמייצג לאום או מייצג ציבור כלשהו שאתו מדברים, ולהפסיק לדבר על טרור ולראות בזריקת האבנים ובשליפת הסכינים חלק ממאבק לגיטימי. זה מה שחבר הכנסת זיאד הולך לומר עכשיו – חלק ממאבק לגיטימי. אני מצדיק אותך מאוד, אתה לא יודע כמה אני מצדיק אותך, בעיקר לנוכח מדיניותה של הממשלה הזאת. לגיטימי להרוג יהודים בשביל לשחרר את המולדת, לגיטימי לשלוף סכינים, לגיטימי לזרוק אבנים, לגיטימי להניח מטעני צד.

הרי תראה מה כתוב בדברי ההסבר: "– – – אין כדי להשליך על עמדת ממשלת ישראל הרואה באש"ף ארגון טרור". ממשלת ישראל, האם אש"ף הוא ארגון טרור, האם אש"ף הוא ארגון שמדברים אתו? ממת' מדברים עם טרוריסטים?

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת זיאד: אני חושב שאנחנו צריכים לדבר עם הפלשתינים. אני חושב שצריך לדבר, וצריך לדבר הרבה. אני רוצה לדבר עם הפלשתינים שיושבים פה, בארץ-ישראל. אין לי עניין לדבר עם אנשים שמארגנים פעולות טרור. אני רוצה לדבר עם האזרחים פה, שמצבם קשה, אני רוצה לראות איך אפשר לשפר את זכויותיהם, אני רוצה לראות איך אפשר להגיע להידברות אמיתית עם השטח.

תופיק זיאד (חד"ש):

תשמע את קולם של האנשים בשטח.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא עם ראשי הטרור. ואני רוצה להגיד לך משהו אחר, חבר הכנסת זיאד.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיאד, אתה אחריו, תאפשר לו לסיים.

יצחק לוי (מפד"ל):

חבר הכנסת זיאד, אני רוצה לומר לך עוד מלה אחת. לו הודיע היום יאסר ערפאת, ראש אש"ף, שהוא בא לירושלים ורוצה לדבר בפני הכנסת, ייתכן שלאור החוק הזה היתה ממשלת ישראל נותנת לו לעלות כאן על הדוכן הזה.

תופיק זיאד (חד"ש):

למה לא? הוא? — — —

יצחק לוי (מפד"ל):

אתה צודק. אני לא מגזים, זה בדיוק כך. לו הודיע היום יאסר ערפאת שהוא רוצה לבוא לדבר שלום לפני כנסת ישראל, יצחק רבין היה נותן לו לעלות על הדוכן הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גם זה יבוא.

יצחק לוי (מפד"ל):

ודאי שזה יבוא, על-פי המדיניות הזאת בוודאי. הרי תהיה הכרה שכל המעשים הטוריסטיים הם מעשים לגיטימיים. זו הצרה, זו הבעיה, זה משבר הערכים שאנו נמצאים בו.

לדידי, חבר הכנסת כץ, לו הגיע יאסר ערפאת היום ללוד כדי לבוא לדבר, הדבר הראשון שהיה צריך לעשות זה לקחת אותו לחקירה במשטרה על כל הפשעים שהוא עשה, לפני שהוא יגיע לכאן, לפני שהוא יגיע לאיזה מקום שהוא. בואו נראה מי ארגן את הרצח במינכן, בואו נראה מי ארגן כל מיני רציחות אחרות, כמה דם יהודי יש בידיו. דבר ראשון – לבוא ולקחת אותו למשטרה; דבר ראשון – לקחת אותו לחקירה; דבר ראשון – לשפוט אותו על אותם פשעי טרור שהוא עשה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

יצחק לוי (מפד"ל):

כי הוא פושע והוא רוצח.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יצחק, אתה מצחיק אותי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מצחיק אותך, תצחק. אתה צודק שהיום אתה צוחק ואני בוכה. אני מקווה שיגיעו ימים אחרים. עם הצעת חוק כזאת באמת יש הרבה מה לבכות. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק זיאד, ואחריו – לחבר הכנסת שמואל הלפרט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שנינו נצחק כשיהיה הסכם שלום, אבל היום אתה מצחיק אותי. כך מדברים על מנהיג של עם?

יצחק לוי (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שמיר לא היה טרוריסט? בגין לא היה טרוריסט?

יצחק לוי (מפד"ל):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת ממך לאפשר לחבר הכנסת זיאד לדבר. אני מבקשת מכם להפסיק ולאפשר לחבר הכנסת זיאד לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת להפסיק. בבקשה, חבר הכנסת זיאד.

תופיק זיאד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו מברכים על התיקון המוצע בסעיף 4 של החוק הקיים. מאז עבר החוק ראינו בזה חוק טרוריסטי שמכוון נגד השלום, פעילי השלום ושוחרי השלום, והודענו אז שאנחנו לא נקבל את החוק הזה מכיוון שהוא חוק נגד החיים וחוק נגד המציאות.

מאז זרמו מים רבים בנהר החיים. אנחנו, מפלגתנו והחזית שלנו, נפגשנו כל הזמן עם יאסר ערפאת ועם נציגי אש"ף והוצאנו קומוניקטים משותפים רבים, הקוראים לפתרון צודק ולפתרון של שלום לבעיית הסכסוך הישראלי-הפלשתיני.

אני צריך להגיד פה, שאני יחד עם שני חברים אחרים היינו הראשונים שנפגשנו עם יאסר ערפאת בשנת 1973. אני מתכוון לפארוק קדומי ומחמוד דרוויש. אבל, כפי שאמרתי, היו הרבה מפגשים, וזה גם הביא לכל מיני מפגשים עם כל מיני שוחרי שלום ישראלים.

אני חושב שמפגשים אלה הביאו לשינוי מהותי בעמדתו של אש"ף – מהסירוב להכיר בזכותה של ישראל להתקיים, כמדינה דמוקרטית חילונית, עד היות אש"ף מוכן להכיר היום בזכות קיומה של ישראל על בסיס העיקרון של שתי מדינות לשני העמים, האחת ליד השנייה.

ונשאלת השאלה, מי סבל מהחוק הזה. עובדה היא שמי שסבלו ממנו הם שוחרי השלום, הידועים במאבקם המתמיד להגיע לפתרון צודק. איש לא יכול להאשים אנשים אלו שהם שונאי ישראל, אויבי מדינת ישראל ושותפים של רוצחים.

אייבי נתן הושלך פעמיים לבית-הסוהר, כל פעם לחודשים מספר. דוד איש-שלום – אותו דבר. רבים אחרים נחקרו והוגשו נגדם כתבי אישום. אזכיר מהם את לטיף דורי, אלעזר פיינר, יעל לוטן, רודי קמינר, אלי טיפר, דורון וילנר, שולמית מוסקוביץ, נילי הרדמן, שבע פרידמן, עליזה דרבי, חנה עובדיה, בלי להזכיר את שמותיהם של האחרים, חברי כנסת לשעבר, כמו אורי אבנרי, מתי פלד. אני עצמי נחקרתי פעמים מספר בעניין פגישות עם יאסר ערפאת ועם נציגי אש"ף.

אש"ף אינו ארגון טרור. אש"ף הוא הנהגתו הלגיטימית והיחידה של העם הערבי הפלשתיני המוכרת על-ידי העם הפלשתיני והעמים הערביים, וגם בדעת הקהל הבין-לאומית. הנציג של אש"ף יושב באו"ם. לכן אני רואה שאין גם מקום למה שהצהיר השר ליבאי בעיתונות, וגם סגן השר ביילין – שאנחנו עדיין רואים באש"ף ארגון טרור, ולעולם לא נשב אתו.

אני חושב שהצהרה כזו מנוגדת לתיקון המוצע, למלים ולרוח של התיקון המוצע. לעומת זאת, נציגי ממשלת ישראל יושבים במשא-ומתן, זה כבר יותר משנה, עם הנציגים הפלשתינים, כשברור לכול, וכל ילד יודע זאת, שהמשלחת הפלשתינית לא עושה דבר בלי התייעצות ותיאום ואישור של אש"ף.

יש עוד דבר, חברים. אני לא שמעתי אפילו חבר כנסת אחד שמדבר על דברים אחרים שיש בסעיף 4, ולא מוצע לתקן אותם.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיאד, עליך לסיים. עברו חמש דקות, אני מצטערת.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מסיים. בסעיף 4 עדיין יש עבירה שקוראים לה גילוי הזדהות, או אהדה לאש"ף, בכלל זה הנפת דגל, ססמה, השמעת המנון. תראו את הפרדוקס הזה. אחרי שהחוק הזה מאושר יהא מותר להיפגש עם יאסר ערפאת, אבל אסור יהיה להרים את תמונתו של יאסר ערפאת, או ססמה, או לשיר שיר פטריוטי. אני חושב שיש לבטל את כל סעיף 4. את כל סעיף 4 יש לבטל, ויש להכיר רשמית – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיאד, אתה כבר צריך לסיים.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מסיים, כן.

– באש"ף וללכת למשא-ומתן ישיר. בזה אתם נכנסים לבית דרך הדלת הפתוחה שלו, ולא דרך קיר אטום.

בסוף דברי אני רוצה לומר רק עוד שני דברים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיאד, אני מצטערת. משפט אחרון, בבקשה; משפט, ולא נושאים.

תופיק זיאד (חד"ש):

משפט אחרון, בסדר.

שמחתי לראות בטלוויזיה את הקריקטורה של הקריקטוריסט הצרפתי; אני גם קראתי על זה. הופיעה שם החתימה של שמעון פרס ליד חתימתו של יאסר ערפאת תחת שני הדגלים: הישראלי והפלשתיני. אילו יכולתי לתקן משהו בקריקטורה הזאת, או להוסיף שם משהו, כי אז הייתי מצייר את שני הדגלים חובקים האחד את השני, כי זה הוא הסמל שאחריו אנחנו צריכים ללכת. וזה אפשרי, ולא בעוד כמה שנים, זה אפשרי היום, גם בשעה זו, כשרק תודיע ממשלת ישראל שהיא מוכנה להכיר בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני ובזכותו למדינה עצמאית לצדה של ישראל. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת שמואל הלפרט – הוא איננו. חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה; אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חנן פורת (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, בתוך המלל הרב בשטף הדברים שנאמרו בסוגיה הזו של ההיתר לקיים מפגשים עם אש"ף, אני רוצה לתרום תרומה צנועה כדי להראות עד כמה החוק הזה מגוחך, מייצג מוסר כפול, מבקש לרקוד על שתי החתונות ולשבור את הרגליים.

אני מפנה את דברי אלה דווקא כלפי אלה שכל כך משתבחים על שסוף-סוף הנה אנחנו נותנים לגיטימציה לפגישה עם ארגוני מחבלים, מרצחים וטרוריסטים. הצעת החוק, שמשמעותה היא מתן אפשרות בפועל לקיים מגע עם נציגים רשמיים של אש"ף, מבקשת לאמיתו של דבר לרקוד על שתי החתונות, ליהנות מכל העולמות, ובסופו של דבר לאבד את עצמה לדעת, או לפחות לשבור את הרגליים.

מי שבוחן את דברי ההסבר לחוק המוצע ימצא, כי הממשלה עצמה טורחת להדגיש, ואני מצטט מתוך דברי ההסבר לחוק: "גם לאחר ביטול העבירה בפקודה אסור יהיה לקיים מגע עם מי שיש יסוד סביר לחשוד בו שהוא 'חבר בארגון מחבלים, או קשור בו, או פועל בשליחותו'", כנובע מחוק העונשין התשל"ז, הדן בעבירות הפוגעות בביטחון המדינה. ולא זו בלבד, אחרי שההגדרה היא שכל מי שהוא חבר בארגון מחבלים אסור לעמוד אתו בקשר, בסוף דברי ההסבר, ובוודאי בהכוונת ראש הממשלה עצמו: "ממשלת ישראל הרואה באש"ף ארגון טרור ושוללת משא-ומתן אתו ואת שיתופו בשיחות השלום".

ובכן, מורי ורבותי, אני פונה לאינטליגנציה של חברי הכנסת ושואל: הבה נחבר – אחת ועוד אחת. אם על-פי החוק הקיים עוד משנת התשל"ז, שאין כל כוונה לבטלו, אסור לקיים מגע עם מי שיש יסוד סביר לחשוד בו שהוא חבר בארגון מחבלים, או קשור בו, או פועל בשליחותו, ואם מגדירה ממשלת ישראל את אש"ף כארגון טרור ושוללת משא-ומתן אתו, אז עם מי מותר להיפגש, אם מותר להבין את מה שהחוק הזה מבקש לומר.

הלוא על-פי החוק הזה ודברי ההסבר שלו, כל עוד אש"ף הוא ארגון טרור, המוגדר על-ידי הממשלה, יש איסור להיפגש עמו, אלא בנסיבות מיוחדות שמצויות במפורש בחוק שאין כוונה לבטלו: עניין מתן סיוע לקרוב משפחה הנמצא במצוקה, נציגי אמצעי תקשורת, משתתף ברב-שיח בין-לאומי וכדומה. אז מה כל זריית החול הזאת בעינינו? האם ממשלת ישראל סבורה, שבית-המחוקקים המייצג את הציבור בישראל הוא מטומטם? לשם מה מטרידים פה את חברי הכנסת במשך שעות ארוכות? אם אש"ף הינו ארגון טרור, ומי שחבר בארגון כזה אסור לקיים מגע עמו, ממילא ברור הדבר, שאסור על-פי היגיון משפטי לקיים מגע עם נציגי אש"ף.

מה באה אפוא הצעת חוק זו לתקן? אגלה לכם. היא באה ליצור מראש מוסר כפול, ליהנות משני העולמות, לקרוץ בעין אחת לאנשים הרגישים לביטחון המדינה – ומי אינו רגיש לביטחון המדינה, להוציא קבוצה שולית כ"יש גבול", שעברה כבר מזמן כל גבול – ולקרוץ בעין שנייה כלפי הליברלים החסודים בארץ ובעולם, כלפי אנשי רק"ח למיניהם – –

תופיק זימד (חד"ש):

זו פרהיסטוריה – – –

חנן פורת (מפד"ל):

א.ק.י., שמענו. – – ולומר להם אסור ומותר. בקיצור, לא נורא. אבל דווקא מוסר כפול – זהו הנורא מכול, מפני שהוא מעוות את המושגים ומבקש לטהר את השרץ ששמו אש"ף בק"ן טעמים, חרף הידיעה הברורה של הממשלה, ובפרט של העומד בראשה, ששרץ טמא לפניו.

האמינו לי, לא סוגיית אייבי נתן מטרידה אותי ולא אנשים כמותו. אמת, אינני שש להשלכתם לכלא בעקבות מגע עם אש"ף. אני חרד לדו-הפרצופיות המופגנת בהצעת תיקון זו, שתביא לשיבוש הקודים המוסריים החוקיים, התובעים לדעת להבחין בין אויב לאוהב. ועל כגון זה כבר אמר הנביא ישעיהו: "הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע שמים חשך לאור ואור לחשך".

ממשלת ישראל, המבקשת ללכת בדרך זו, כאמור, סופה לנסות לרקוד על שתי החתונות ולשבור את הרגליים. אבל, ריבונו של עולם, עם ישראל הנבון, מה יהיה עליו? מה אתם מציעים לו? האם אתם מציעים לו, בנוסח המכשיר לאמצעי מניעה שהוצב כאן בכנסת אתמול, ללכת עם ולהרגיש בלי? האם אתם מציעים לקיים מגעים באמצעות אמצעי מניעה? רחמנות, חבל עליכם. תודה.

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – לחבר הכנסת שאול יהלום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, היה יום שחור, 7 באוגוסט 1986, כאשר אושר פה התיקון, אותו תיקון הידוע כחוק לאיסור מפגשים עם אנשי אש"ף. הנה היום עומדים אנחנו לבטל את התיקון האומלל ההוא. אני רוצה להזכיר, למען הפרוטוקול, למען הדורות הבאים, שבאותו יום, 7 באוגוסט 1986, הופיע חבר הכנסת מאיר וילנר בשם חד"ש ואמר את המשפטים הבאים: אנחנו נעשה הכול למען השלום וניפגש עם כל אחד שנמצא לנכון כדי לקרב את השלום. החוק – אמר מאיר וילנר – נגד מפגשים עם אש"ף הוא חוק טרוריסטי, שאסור להיכנע לו. ועוד הוא הוסיף וחזה מראש: החוק הזה ייכשל משום ששוחרי השלום יכשילו אותו.

הנה הגענו ליום שבו שוחרי השלום יכולים להרים ראש ולומר: אכן הכשלנו אותו. אני רוצה להזכיר, כמו שעשו רבים מקודמי, את שוחרי השלום שבמשך שנים לא נרתעו מהחוק הטרוריסטי הזה, את אייבי נתן, את לטיף דורי, את אליעזר פיילר, את יעל לוטן, את דוד איש-שלום, את אורי אבנרי ורבים רבים אחרים.

אני רוצה להזכיר אותם משום שבסופו של דבר החלטת הממשלה, שהיא החלטה חשובה מאוד, להביא כאן הצעת חוק שמבטלת את החוק הטוריסטי, לא היתה באה לעולם לולא אותם תקדימים של אנשים, שידעו שאי-אפשר לעשות שלום בלי לדבר עם הפלשתינים, אי-אפשר להגיע לשלום בלי לדבר עם אש"ף.

אני רוצה לחזור ולהדגיש, שהממשלה עושה שגיאה חמורה כאשר היא עושה צעד ונרתעת; מתקדמת ויראה וחוששת בעצם לעשות את השינויים המהותיים.

אנחנו יודעים שתהליך השלום זה, שהתחיל במדריד לפני שנה, תקוע. הוא תקוע לא משום שבלתי אפשרי אובייקטיבית להגיע לשלום, הוא לא תקוע משום שבלתי אפשרי אובייקטיבית להגיע להסדר ביניים. הוא תקוע משום שגם הממשלה הנוכחית עדיין מסרבת להכיר בעובדה, שאי-אפשר לנהל משא-ומתן יסודי אמיתי, גם לגבי הסדר הביניים, אלא אם כן מערבים בו את אש"ף, ומערבים בו את אש"ף באופן גלוי.

זה חשוב משתי סיבות עיקריות. הסיבה העיקרית האחת – אז מדברים עם האנשים בעלי כוח ההחלטה, ולמה לדבר עם אנשים שצריכים ללכת להתייעץ. והדבר השני והחשוב לא פחות – צריך לאותת לעם הפלשתיני שמכירים בו כעם, כישות לאומית שזכאית מכוח החוק הבין-לאומי להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית. איתות כזה, גם אם לא יוחלט עכשיו על פתרון של שתי מדינות, ישנה את האווירה ויאפשר שהתהליך הזה של תקופת ביניים יהיה תהליך אמיתי של יצירת יחסים חדשים בין ישראל לבין העם הפלשתיני.

לכן, אם אנחנו מדברים היום על החשיבות של ביטול החוק הטוריסטי הזה, חוק איסור המפגשים, כחלק ממהלך השלום, אני קוראת לממשלה לומר את שני הדברים הבסיסיים ולפעול לפיהם: א. להכיר בכורח האובייקטיבי לנהל משא-ומתן עם אש"ף; ב. להכיר בכך שהסדר הביניים הוא שלב בדרך לפתרון היסודי, שהוא שתי מדינות.

לכן, אם דיבר פה קודמי על כל מיני שרצים, אני מכירה שרץ אחד איום ונורא, והוא השרץ של הכיבוש. ואי-אפשר לעשות שלום, להחזיק את שרץ הכיבוש ביד ולטבול עמו יחד באמבט השלום. אמבט השלום יכול לבוא רק אם אתה משליך את שרץ הכיבוש לפח.

לכן, אני קוראת לממשלה לעשות את הצעדים הנוספים המתבקשים, ואז אנחנו נוכל לבוא כאן לאשר ברוב קולות גם הסכם ביניים וגם הסכם שלום ישראלי-פלשתיני. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

שאלו יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, מה כבר אפשר להגיד בנושא שכל כך הרבה חברי כנסת דיברו בו ועוד ידברו? אנסה להעיר הערות מספר.

כמה חברי כנסת, והם משתייכים בדרך כלל למחצית השמאלית של המפה הפוליטית, בכלל זה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שדיברה לפני, שיבחו מאוד מאוד אותם אנשים, שלמרות קיום החוק הלכו ונפגשו עם אנשי אש"ף. חלקם יושבים ביצע.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חלקם יושבים בפנים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני רוצה לומר, רבותי היקרים, האסון הגדול ביותר שיכול לקרות למערכת הדמוקרטית של מדינת ישראל הוא, שיהיו אנשים שימיינו את החוקים: יש חוקים שחייבים לשמור אותם ויש חוקים שמצווה להפר אותם. משום שאם אנו רוצים להצדיק הפרת חוקים במדינה, הרי בקשת הפוליטית ובקשת הציבורית במדינת ישראל יש כל הגוונים. היום אתה מפר חוק שאומר שאסור להיפגש עם אש"ף, מחר אני אפר שורה של חוקים אחרים, והלגיטימציה תהיה אותה לגיטימציה.

לכן טעות לשבח את אייבי נתן, שתכונותיו החיוביות בהרבה תחומים אחרים לא צריכות להיספר כאן על-ידי, ואני מעריך אותו מאוד, אבל בנושא הזה של מפגשים עם אנשי אש"ף ודאי שהוא הפר חוק, והוא היה צריך לבוא על עונשו כפי שבא.

תופיק זיאד (חד"ש):

אתם מפירים חוקים כל יום.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיאד, בבקשה תאפשר לחבר הכנסת יהלום לדבר.

שאלו יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת זיאד, הרי אנחנו לפעמים מתווכחים על עובדות. אתה חושבים שאנחנו מפירים חוקים, ואנחנו לא מפירים חוקים. אתה אמרת השבוע שאנשים הלכו עם לפידים לשרוף בית מסוים, וזה שקר בן בנו של כל אבי השקרים שהיו עלי אדמות. לפעמים אתה חושב שאנחנו מפירים חוקים, ואנחנו לא מפירים חוקים.

תופיק זיאד (חד"ש):

שרת החינוך עצמה אמרה את זה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

גם היא טעתה. איזו הוכחה אתה מביא, משרת החינוך? איזו הוכחה זאת?

אני בא ואומר: אל נא נשבח אנשים שמפירים חוקים. הדרך להילחם בחוקים ולהיאבק למענם או נגדם היא בית-המחוקקים. כל עוד קיים חוק, ויהא החוק הכי קשה, יש לשמור עליו. באים אנשים ואומרים: כל הכבוד שאייבי נתן הפר את החוק. מה הם רוצים לומר בזה? מחר מישהו אחר יפר חוק ומישהו אחר ישבח אותו. כך נבנה מערכת חוקים במדינה דמוקרטית? או שכל אחד יעשה כאן מה שנראה לו, וכל דאליים גבר.

לכן, כל אותם אנשים שמשבחים, מסיבות פוליטיות כמובן, אני אומר להם: שימו גבול לתשבחות שלכם, אלה תשבחות שהורסות את המרקם הדמוקרטי ולא תשבחות שעוזרות לו, גם לדידכם. אתם צריכים לא פחות לרצות שנשמור, כל המדינה על כל גווניה, על כל חוק שהוא. ובאים ומשבחים אנשים שהפרו את החוק, את לטיף דורי, את אייבי נתן ואת חברי הכנסת. זה שלא העמידו אותם אנשים לדין, זאת היתה טעות של הרשויות המשפטיות של מדינת ישראל, וזה שהעמידו לדין, יפה עשו. כל מי שמשבח אותם על הפרת חוק במדינת ישראל הורס את כל הבסיס הדמוקרטי של חיינו פה במדינה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה רוצה להחזיר את אייבי נתן לכלא?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת יהלום לסיים את דבריו. יש לו חצי דקה. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה רוצה להחזיר את אייבי נתן לכלא? זאת הבעיה שלך?

שאול יהלום (מפד"ל):

לא. הבעיה שלי היא נאומך המשבח אנשים שעברו על החוק. ברור שאת בעד מדינה פלשתינית ואני נגד, והחוק הזה מוביל לכך. אני חושב שזה אסון. אנחנו מתווכחים פוליטית, ומי שיהיה לו רוב בבית הזה, הוא יעשה. אנחנו מצטערים מאוד על הקואליציה הזאת שהולכת לקבל את התיקון בחוק. לדעתנו, היא נותנת לגיטימציה לאש"ף ולטרור, לרבות דבריו של ראש הממשלה שהשווה את אש"ף להסתדרות הציונית, הוא עצמו מוביל את הלגיטימציה לאש"ף. זהו ויכוח פוליטי. אבל גם מעבר לוויכוח הפוליטי, גם אתם לא צריכים לשבח אנשים שעוברים על חוק כלשהו במדינת ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת עמיר פרץ.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ראשית אני מברך את כל הגיבורים והגיבורות אשר הביאו אותנו עד הלום, אותם אנשים שחלק מחברי הבית קרא להם "עבריינים".

אני מברך על הצעד הנכון שנעשה לתיקון הסעיף המונע מפגש עם אש"ף, כדי להיפטר מהמדיניות של איפה ואיפה, בין אנשים שנכנסים לבית-כלא ובין אנשים שלא נכנסים לבית-כלא, בין חברי כנסת לבין אחרים, בין ממשלה שעושה את זאת ובין ממשלה שעושה אחרת, אך זהו צעד ראשון בלבד.

חייבים לזכור, וזה כבר נאמר היום, שהחוק הזה אינו דמוקרטי, הוא אנטי-דמוקרטי, רוב חברי הבית רואים אותו כך. החוק הזה הוא פוליטי, הוא לא חוק דמוקרטי, הוא נתקבל כדי לשרת את האינטרס הפוליטי של כמה סיעות ומפלגות בכנסת ואת מצעיהן, ואין לו כל זיקה לביטחון או לאינטרסים של המדינה הזאת.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה נתקבל בממשלת האחדות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

נאמר גם שאין אח ורע לחוק הזה בשום מדינה בעולם, וכך ישראל הפכה למדינה מבודדת בהתנהגות הזאת, בכך שאינה מוכנה לדבר עם מנהיגות אויביה. החוק הזה הוא חוק סוטה, וכך הפך את

העוברים עליו כאילו הם אלה שסטו. החוק עצמו מהווה סטייה. חוק זה אינו חוקי. בג"ץ בוודאי יכול היה לפסול חוק כזה, כפי שאמרתי: המנוגד לדמוקרטיה, לערכים דמוקרטיים ולזכויות האדם להיפגש ולדבר.

וכך, את החוק הזה לא היה אפשר לכבד משום שהוא אינו מציאותי, אינו מתאים לחיים, הוא נולד בעצם מת. ולכן הפך חוק זה רבים במדינת ישראל למפירי חוק כביכול, עד כדי כך שאפילו חברי כנסת נקראו ללכת ולהיחקר על-ידי המשטרה, עד כדי כך שהוא הביא אותנו לכך שיש הבדל בין חבר כנסת לחבר כנסת. חברי הכנסת האשם מחאמיד ודראושה כן נקראים למשטרה להיחקר, תראו לאן הגענו.

ועוד מדברים על אש"ף האויב, וכאילו מדברים פה על רומן בין שני אנשים מאוהבים. ודאי שהם אויבים, וכבר נאמר פעמים רבות שרק בין אויבים עושים שלום, שלום לא עושים בין חברים.

צריכים לזכור שאש"ף הוא המנהיג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתיני, ורק אתו צריך לדבר. אבל יש אנשים בבית הזה שאינם רוצים לראות את המציאות ומעדיפים לטמון את ראשיהם בחול. עם מי לדבר אם לא עם מנהיגות העם הפלשתיני? עם מי לדבר? עם מי לעשות שלום?

ממשלת ישראל הקודמת והנוכחית, כולן בעצם קיימו מפגשים עם אש"ף, בלתי ישירים אומנם, אך המשא-ומתן מתנהל, על אף כל ההכחשות הרשמיות, עם אש"ף. המשלחת הפלשתינית אינה עושה דבר בלי התייעצות עם אש"ף, מאז ועידת-מדריד ועד היום. המשלחת הפלשתינית מונתה על-ידי אש"ף, כולנו יודעים זאת. המשלחת אף טסה לתוניס פעמים מספר, וזה לא סוד, כדי להיוועץ באש"ף.

לכן, בתיקון סעיף זה יש משום הסרת המסכה, ואף יש משום אנדרסן הזועק: המלך הוא עירום.

אני מבין שיש כאלה שהשלום הוא מלה גסה, שנואה וטמאה לגביהם, אלה שרוצים להמשיך עשרות שנים במשחקי מחבואים ילדותיים ובלתי אחראיים. אך אינני מבין את אלה שהשלום יקר להם באמת, כיצד אין הם רואים שבסופו של דבר כל הסכם של שלום עם הפלשתינים לא ייכון אלא עם אש"ף. חייבים לדעת, שלא יהיה פתרון בלי משא-ומתן עם אש"ף.

מה שאנחנו אומרים היום וחושבים שהוא נכון היום, אחרים מגלים אותו כאילו מגלים את אמריקה אחרי שנים, אחרי מאות קורבנות משני העמים, אחרי סבל רב של בני שני העמים, אחרי טראומות מחרידות של נערים הורגים ונערים נהרגים, עם כל ההצטברות של הרגשות המלווים מציאות זו.

חייבים לדבר שלום עם אש"ף, ישירות; כן להיפגש עם ערפאת, עם חוואתמה ועם חבש, פנים אל פנים. כך עשה דה-גול של צרפת עם ה-FLN של אלג'יריה, ופה חייב לקרות אותו דבר.

כל פתרון חייב להתבסס על העקרונות של נסיגה מהשטחים הכבושים – גם זה מרגיז חלק מהבית הזה, אך יבוא יום וגם הרוב יאמר זאת – הקמת מדינה פלשתינית עצמאית לצדה של מדינת ישראל והכרה בזכותו של העם הפלשתיני להגדרה עצמית, גם זה יבוא.

אני אסיים, גברתי היושבת-ראש. אף שאנחנו רצינו שהחוק הזה יימחק ולא יהיה בו רק תיקון, אנחנו רואים בתיקון צעד חיובי בשרשרת של צעדים נועזים ואחראיים שחייבים לבוא.

גברתי היושבת-ראש, ערפאת, חוואתמה ואחרים, מנהיגי אש"ף, שאתם נפגשתי, הביעו את רצונם בשלום עם ישראל, את רצונם להיפגש עם ישראלים בכל עת ובכל מקום כדי להגיע לשלום אמיתי, כולל וריאליסטי, כדי לחיות, סוף סוף, כמו שאנשים רבים במדינה רוצים, בשלום בארץ הזאת, לשחרר את הכבושים מעול הכיבוש והדיכוי הנלווה אליו, ולהשתחרר מעול הכיבוש המשחית את פניה של מדינת ישראל. לכן הססמה חייבת להיות: עת לדבר שלום עם אש"ף. לקראת מימוש ססמה זו אנו נתמוך בהדלקת הנר הראשון בחושך המשתולל. זהו אור בקצה המנהרה, ההולך וקרב. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת עמיר פרץ, ואחריו – לחברת הכנסת לימור לבנת. אני מבקשת להקפיד על לוח הזמנים.

עמיר פרץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, היום הזה הוא יום שמסתיים בו שלב במאבק ציבורי חשוב מאין כמוהו במדינת ישראל.

אין לי ספק, שבמשך כל השנים ידעו חברי הכנסת, גם מימין וגם משמאל, שאין מקום לחוק הזה, שעמד כצל כבד על כנסת ישראל, על מדינת ישראל. אבל לא היה אומץ לב ציבורי מספיק כדי לקום ולומר: די לצביעות. היתה חגיגה של צביעות. אנשים נפגשו במסתרים, אנשים נפגשו בגלוי, וכולם באו הנה ובמקהלה יצרו את הדמוניזציה הזאת שנקראת להיפגש עם אויבים.

עם אויבים צריך להיפגש. מי שחושש להיפגש עם אויבים, כנראה אסור לסמוך עליו שייפגש אתם, שמא המפגש אתם יביא אותו לידי ויתורים. מי שיש לו אומץ להיפגש עם אויבים, מן הראוי שנבטח בו, שגם כשהוא ייפגש הוא יעמוד על צרכיה ועל דרישותיה של מדינת ישראל.

אני רוצה לומר לכם, אני נפגשתי גם כן פעמים מספר עם פלשתינים בשטחים. יצא לי שגם נפגשתי עם מי שעומד היום בראש המשלחת הפלשתינית, ד"ר ח'ידר עבד אל-שאפי. כמה מתסכל, אחרי שאתה פוגש אדם כזה, שנחשב לאחד ממקורבי ההנהגה הפלשתינית בארץ ובחוץ-לארץ, פלשתיני שטחים, פלשתיני תוניס, לבוא ולבקר את חברנו אייבי נתן בכלא.

נכון, עבירה על החוק היא עבירה על החוק. איפה חבר הכנסת יהלום? כמה פעמים אתם עמדתם לצדם של פורעי חוק, שירקו וסטרו לחיילי צה"ל בעת ביצוע תפקידם?

לימור לבנת (הליכוד):

איזו השוואה? תתבייש לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

תתבייש לך. אתה משווה עם רוצחים? זה דומה? מה אתך?

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת פרץ להמשיך בדבריו.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מדבר על העיקרון של החוק, חבר הכנסת איתן.

לימור לבנת (הליכוד):

איזה עיקרון?

קריאות:

תופיק זיאד (חד"ש):

תמשיך להשוות.

עמיר פרץ (העבודה):

אל תעזור לי. חבר הכנסת זיאד, אתה לא עוזר לי.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים. בבקשה, חבר הכנסת פרץ, תמשיך את דבריך.

לימור לבנת (הליכוד):

עמיר פרץ (העבודה):

אמרתי לך שאתן לך פרנסה. נכון?

לימור לבנת (הליכוד):

הייתי מוותרת.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מצטער רק על חבר כנסת אחד בכנסת הזאת. מה יעשה חבר הכנסת צחי הנגבי? כל שישה חודשים הוא עלה והוריד. הוא התפרנס מהחוק הזה מהבוקר עד הערב.

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פרץ, זה זמן. אל תשיב על קריאות ביניים.

עמיר פרץ (העבודה):

מי שבא ומדבר בשמו של החוק הצרוף – ידבר בשמו של החוק הצרוף. מי שבא ומדבר על העיקרון – אל יוציא מהכלל את העניין בחוק.

מה כל כך נורא לומר, שאיבתי נתן הוא דמות שמותר להשתבח בה? מה כל כך נורא?

שאול יהלום (מפד"ל):

בנושא של הפרת חוק?

עמיר פרץ (העבודה):

קודם כול, איבתי נתן הוא סמל בנושאים רבים מאוד, בנושאים רבים מאוד, ואיש לא ייקח את זה ממנו. חברת הכנסת לבנת וחבר הכנסת מיכאל איתן, העזתי ואמרתי, אם חבר הכנסת יהלום מדבר על שמירה על החוק במובן הצרוף של העניין – גם אתם אל תעמדו לצדם של מפירי חוק.

שאול יהלום (מפד"ל):

במה הם מפירים את החוק?

עמיר פרץ (העבודה):

במה?

שאול יהלום (מפד"ל):

כן.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא רוצה להיכנס לזה שנית, כי כבר היינו בקטע הזה. אבל כדי לא ליצור מצב שאנחנו מעמידים פה נושא מול נושא, אני אומר, כשאתה תעמוד לצדם של פורעי חוק שביזו את צה"ל, אני אתמודד מולך. אני יודע שתמשיך לתת להם את הגיבוי ואת הלגיטימציה, וכאן יש הפרת חוק גרועה יותר.

מה קרה במדינת ישראל בימים אלה? האטמוספירה השתנתה. האטמוספירה והתחושה שהעם הזה רוצה שלום נתנו אומץ לב בתוך הבית הזה. פעם רק היינו מגינים על חוק המפגשים עם אש"ף – – –

לימור לבנת (הליכוד):

איזה עם?

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת לבנת, תאפשרי לו לדבר.

עמיר פרץ (העבודה):

אמרתי לך שאתן לך חומר לתגובה.

שאול יהלום (מפד"ל):

למה לא ייגשו היום להצבעה? למה אתם דוחים את ההצבעה? אם כל העם רוצה, למה אתם דוחים את ההצבעה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יהלום.

עמיר פרץ (העבודה):

אני בעד לגשת להצבעה, ועוד איך.

שאול יהלום (מפד"ל):

לדבר זה לא מספיק.

קריאות:

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פרץ, אני מבקשת ממך לסיים את דבריך.

עמיר פרץ (העבודה):

תאמין לי, חבר הכנסת יהלום, באתי במיוחד. הייתי עכשיו, לצערי, בהלוויה. חזרתי במיוחד כדי להצביע. אל תגיד לי שחזרתי סתם.

אני רוצה לומר: נוצר מצב חדש. אני אומר לכם, פעם, בדיונים על החוק, כשהיינו מגינים, היינו מקבלים הביתה מאות שיחות טלפון מאיימות. הבן שלי כבר היה מתורגל לענות בטלפון ולומר: הפחדנים בטלפון. הסברתי לו, שמי שמקלל מאחורי קו הטלפון בלי להזדהות הוא פחדן, ואין מה להתייחס אליו. אני יודע שאלה אנשים מהקבוצות הקיצוניות ביותר.

היום דנים בחקיקה לביטול איסור המפגשים עם אש"ף. אין טלפונים. אתה עובר ברחוב – מתווכחים אתך לגופו של עניין. לא קוראים לך בוגד. זו אווירה חדשה, זו אווירה של עם שרוצה לדעת מה אפשר

— — —

גונן שגב (צומת):

אתה לא מאמין בזה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מאמין בזה, ועוד איך.

גונן שגב (צומת):

אני לא מאמין לך.

עמיר פרץ (העבודה):

אני האמנתי בזה כל הזמן. אדוני, אני לא צריך תעודת זהות מאיש. תעודת הזהות שלי מוכרת. אני מאמין בזה, מוכן לשלם כל מחיר.

גונן שגב (צומת):

על מה אתה מדבר?

שאול יהלום (מפד"ל):

זה היה כאשר היתה ממשלה בראשות פרס, המנהיג שלך.

עמיר פרץ (העבודה):

זה מה שאני אומר. על זה אני מדבר. אתה צודק, חבר הכנסת יהלום. האווירה הציבורית הקיימת היום בארץ, אילו היתה קיימת אז, זה היה נוטע אומץ לב בחברי, שהצביעו בעד החוק הזה – שלא להצביע בעד החוק הזה. זאת האמת. זה השינוי המשמעותי. לא אחת אומץ לבם של מנהיגים הוא תוצאה של תחושה של רצון של עם שלם.

ואני מקווה מאוד שהיום יש ניצחון גם של הדמוקרטיה וגם של תהליך השלום.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה, ואחריה – חבר הכנסת נואף מסאלחה.

לימור לבנת (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, היום הביאה לבית הזה הממשלה, ממשלת רבין-מרצ, הנשענת על קולותיהם של חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת טלאב אלסאנע, חבר הכנסת האשם מחאמיד, חבר הכנסת תופיק זיאד – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

זו גזענות.

לימור לבנת (הליכוד):

— — — היום היא הביאה לבית הזה את הצעת התיקון לחוק האוסר מפגשים עם אש"ף, הצעה שאתם, ממשלת ישראל, רוצים להעביר היום בקולותיהם של נציגי אש"ף בבית הזה, וברדיו כבר מספרים שמנסים לשכנע את ש"ס — — —

נעמי חזן (מרצ):

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

אני מבקשת להגן עלי.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים ולאפשר לחברת הכנסת לדבר.

לימור לבנת (הליכוד):

וכבר מודיעים ברדיו, שהממשלה מקיימת מגעים עם ש"ס, כי הדבר הגרוע ביותר שיכול לקרות לממשלה הזאת הוא, שהיא תעביר את התיקון לחוק, את ביטול החוק הזה, בקולותיהם של אותם אנשים.

עמדת הממשלה היא לכל הפחות מוזרה.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

אתם יכולים לצעוק, אני אמשיך לדבר.

ההצעה היא לכל הפחות מוזרה, משום שדווקא יצחק רבין לא מעוניין בחוק הזה, והוא היה זה שנזף
בך, חברת הכנסת חזן, ובחברת הכנסת יעל דיין, ונזף בשר ליבאי, שהודיע, בזמן שהיה בארצות-
הברית – – –

נעמי חזן (מרצ):

הוא לא נזף.

לימור לבנת (הליכוד):

סליחה, אני מבקשת לקרוא את חברת הכנסת נעמי חזן לסדר. היא לא מאפשרת לי לדבר.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת נעמי חזן, אני מבקשת לאפשר לחברת הכנסת לבנת לדבר.

לימור לבנת (הליכוד):

– – – נזף בשר המשפטים ובחברות הכנסת דיין וחזן כאשר דיברו ונסעו להיפגש עם יועצו של
ערפאת נביל שעת'.

נעמי חזן (מרצ):

הוא לא נזף.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא מסוגלת לדבר ואני מבקשת שלא לדבר בו זמנית עם חברת הכנסת נעמי חזן, עם כל הכבוד.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת חזן, חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לחברת הכנסת לבנות לדבר בצורה שקטה. בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

יצחק רבין היה זה שאמר, שביטול החוק יהווה איתות לממשלות אחרות בעולם כולו, ולממשל האמריקני קודם כול, לקיים דיאלוג עם אש"ף, והרי הפסקת הדיאלוג עם אש"ף היתה היה ההישג הגדול ביותר של ממשלת הליכוד, ואת זה עומדים עכשיו לאבד.

מדברים פה על ספר החוקים הישראלי, ואני רוצה לקרוא סעיפים מתוך ספר החוקים הפלשתיני, מתוך האמנה הפלשתינית. באמנה הפלשתינית סעיף 4 – תקשיבו היטב: "האישיות הפלשתינית היא תכונה שורשית מתמידה, שאינה פגה, והיא עוברת מן האבות אל הבנים". ואתם מספרים לנו על שינוי באש"ף. סעיף 5: הפלשתינים הם האזרחים הערבים אשר שכנו – – –

נעמי חזן (מרצ):

יש שינוי באש"ף.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת נעמי חזן, אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים.

נעמי חזן (מרצ):

זכותי.

לימור לבנת (הליכוד):

לא זכותך. זכותך לקרוא קריאות ביניים, לא להפריע באופן שוטף, זה הכול.

"הפלשתינים הם האזרחים הערבים אשר שכנו משכן קבע בפלשתינ עד שנת 1947. אחת היא אם הוצאו ממנה או נשארו בה. מי שנולד לאב ערבי פלשתיני אחרי תאריך זה בתוך פלשתינ או מחוצה לה הוא פלשתיני" – זכות השיבה.

סעיף 9: "המאבק המזוין הוא הדרך היחידה לשחרור פלשתינ והוא, לכן, אסטרטגיה ולא טקטיקה. העם הפלשתיני מאשר – – –

נעמי חזן (מרצ):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

על מה את מדברת?

היו"ר ע' מאור:

בבקשה לאפשר לחברת הכנסת לבנות להמשיך את דבריה, ואל תכריחו אותי לקרוא לסדר.

לימור לבנת (הליכוד):

סעיף 9: "המאבק המזוין הוא הדרך היחידה לשחרור פלשתינ והוא, לכן, אסטרטגיה ולא טקטיקה. העם הפלשתיני מאשר את החלטתו הנחושה, המוחלטת והעומדת – להמשיך במאבק המזוין ולהתקדם לקראת המהפכה העממית המזוינת לשחרור פלשתינ מולדתו, להחזירה אליו ולקיים את זכותו לחיות בה חיים טבעיים ואת זכותו להגדרה עצמית ולריבונות עליה".

סעיף 15: "שחרור פלשתינ מבחינה ערבית הוא חובה לאומית כדי להדוף מהמולדת הערבית הגדולה את הפלישה הציונית והאימפריאליסטית ולטהר את פלשתינ מהקיום הציוני".

סעיף 19: "חלוקת פלשתינ משנת 1947 והקמת ישראל בטלות מיסודן, משום שהן נוגדות את רצון העם הערבי הפלשתיני ואת זכותו הטבעית למולדתו ומשום שהן סותרות את העקרונות הכלולים באמנת האומות המאוחדות".

נעמי חזן (מרצ):

אש"ף הודיע שהוא – – –

משה קצב (הליכוד):

האמנה שונתה או לא שונתה? על מה את מגינה? זו האמנה הפלשתינית.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחברת הכנסת לבנות להמשיך את דבריה ולסיים.

לימור לבנת (הליכוד):

סעיף 20: "הצהרת בלפור ומסמך המנדט ומה שנבע מהם ייחשבו בטלים. טענות הקשר ההיסטורי, או הרוחני, של היהודים לפלשתינאיות אינן עולות בקנה אחד עם אמיתות ההיסטוריה" וכו' וכו'.

סעיף 22: "הציונות היא תנועה מדינית הקשורה קשר אורגני באימפריאליזם העולמי והיא עוינת לכל תנועות השחרור והקידום בעולם. היא תנועה גזענית קנאית בהווייתה, תוקפנית, התפשטותית, התיישבותית במטרותיה, היא פאשיסטית-נאצית באמצעיה" – כך כתוב.

סעיף 23: "דרישות הביטחון, השלום וצורכי האמת והצדק דורשים מן הממשלות כולן, החפצות לשמור על יחסי ידידות בין העמים ועל קיום הנאמנות לארצות מולדתם, לראות את הציונות כתנועה בלתי-חוקית ולאסור על קיומה ועל פעילותה".

חברי הכנסת, ביטול החוק היום יעביר מסר בלתי נמנע לעולם כולו, מסר שעל-פיו הממשלה הנוכחית מתכוונת ללכת למשא-ומתן בין ישראל ובין אש"ף, למרות מה שאומרים דובריה הרשמיים, ולהכשיר את השרץ הזה, את אש"ף, להכשיר את הרוצח, את יאסר ערפאת. ואת זה תעביר הממשלה בקולות הערבים.

אני רוצה שכל אדם בישראל ירשום את היום הזה בזיכרונו.

ואני קוראת לחברי הכנסת הציונים והשפויים בבית הזה, במפלגת העבודה, במפלגות הדתיות, להתנגד לתיקון האומלל הזה לחוק האוסר מפגשים עם אש"ף. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה לחברת הכנסת לימור לבנת. חבר הכנסת נואף מסאלחה, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

נואף מסאלחה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני שמח שאני בא לנאום אחרי דבריה של חברת הכנסת לימור לבנת, כי ברגע שהיא אמרה לחברי הכנסת של מפלגת העבודה, הציונים, שלא להצביע בעד החוק, אני לא ציוני ואני חבר מפלגת העבודה, ואני אצביע בעד תיקון החוק.

אני חושב – אמרתי את זה לפני שבוע לאחר מחברי הכנסת שאני מעריך ומכבד מאוד, ומתנגד לדעותיו: תפסיקו עם הנימה של חברי הכנסת ערבים וחברי הכנסת יהודים.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא אמרתי.

נואף מסאלחה (העבודה):

יש פרוטוקול.

לימור לבנת (הליכוד):

אני חשבת על נציגי אש"ף.

נואף מסאלחה (העבודה):

יש סטנוגרמה, ואמרתי בקולות הערבים, וזה כתוב, ולא משנה מה שחשבת. תראי, אני אדם שמכיר בעולים החדשים, אבל אנחנו הערבים לא עולים חדשים – גם לפניהם, לנו יש זכויות במדינה הזאת. אנחנו אזרחי המדינה הזאת ואנחנו בעד הדמוקרטיה ובעד חוקי מדינת ישראל. אנחנו באים לשנות חוק, לא לפרוץ חוק ולא לפרוע חוק בדברים לא חוקיים.

אני חושב שזה חוק שטוטי מתחילתו ועד סופו. הרי מי שרוצה לנסוע ולפגוש את ערפאת יכול לעשות זאת בסתר גם ללא החוק. אנחנו סומכים על כוחות הביטחון במדינת ישראל. מדינת ישראל לא קמה ולא נופלת אם אני נוסע לתוניס לפגוש או לא לפגוש את ערפאת, או את פארוק קדומי.

אני מתפלא שקוראים כאן את האמנה הפלשתינית, אני כאיש מפלגת העבודה. הרי ראש הממשלה רבין אומר: לא משא-ומתן עם אש"ף. פרס אומר – – –

משה קצב (הליכוד):

הבעיה היא שאנחנו במצב מלחמה עם אש"ף. אש"ף הכריז מלחמה עלינו. כל מדינה דמוקרטית מתקנת לא מרשה שהאזרחים שלה יקיימו מגעים עם האויב.

נואף מסאלחה (העבודה):

נכון. עובדה שהמלך חוסיין נפגש עם כל המי-ומי במדינת ישראל, והוא הכריז עלינו מלחמה. יכול להיות שתגיד שזו מדינה. יכול להיות שתגיד שחוסיין לא חותר תחת אושיות המדינה.

משה קצב (הליכוד):

חוסיין לא שולח כל יום מחבלים לרצוח ישראלים.

גונן שגב (צומת):

נואף מסאלחה (העבודה):

חבר הכנסת קצב, חוסיין אומר: קודם כול אני רוצה את ירושלים, כי הסבא שלו קבור כאן. אתה יודע שהסבא שלו קבור כאן, באל-אקצה, והוא לא ויתר על ירושלים. אני לא יודע אם אתה נפגשת איתו, אולי לא יצא לך, אבל ראשי ממשלות של ישראל – גם שמיר נפגש עם חוסיין.

משה קצב (הליכוד):

יש הבדל. ערפאת שולח מדי יום מחבלים לרצוח פה בישראל. המלך חוסיין לא עושה זאת.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני אשיב לך. חייל ירדני, לא בהוראתו של המלך חוסיין, ירה אתמול בישראלי. אני לא עושה הקבלות. אני אומר שזאת לא קריאה של ממשלת ישראל – ושמתם את דברי השר דוד ליבאי, שאמר: מחר תנהלו משא-ומתן עם אש"ף. כשהוא אומר זאת, כל אחד, כל נואם כאן, בכלל זה חברת הכנסת לימור לבנת, או אתה, חבר הכנסת קצב, או מישהו אחר, באים ואומרים: מפלגת העבודה מנהלת משא-ומתן עם אש"ף. היא לא מנהלת משא-ומתן עם אש"ף. אתה יודע שהיא ממשיכה באותה דרך – אוטונומיה – שקודם התוותה אותה ממשלת האחדות הלאומית, ואחר כך הממשלה בראשות מר שמיר, זאת האמת, בממשלה שאתה כיהנת בה עם אחרים.

מפלגת העבודה אומרת, שאנחנו הולכים לשלב ביניים, היא הולכת לאוטונומיה. אוטונומיה – זה קמפ-דייוויד, היה שם מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, לא שמעון פרס ולא יצחק רבין ולא נואף מסאלחה, זאת האמת. ממשלת ישראל עדיין לא סתתה מהקווים – אני לא אומר הקווים האדומים, חס וחלילה – מאותו קו שהתוותה הממשלה הקודמת.

תופיק זיאד (חד"ש):

עדיין.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני חוזר ואומר: נבחר ציבור, מי שרוצה לנסוע לתוניסיה, יכול לעשות זאת. עובדה, חברי הכנסת האשם מחאמיד ודראושה – ואני לא רוצה להביא דוגמאות אחרות, כל אחד יכול לנסוע – נסעו לשם, באו לכנסת, ולא עברו על ביטחון המדינה. אתם חושבים שאילו הם היו עוברים על ביטחון המדינה, ועדת הכנסת, או מליאת הכנסת, או משהו אחר במדינה הזאת האחראי לביטחון המדינה היה שותק?

קריאה:

הם עברו על החוק.

נואף מסאלחה (העבודה):

מי שרוצה לעבור על ביטחון המדינה – יש לנו מיליון או מאות אלפי תיירים ישראלים, יהודים וערבים, שנוסעים לחוץ-לארץ, גם למצרים – ובאמת רוצה לפגוע בביטחון המדינה, לא מחפש את החוק הזה, יש לו היתר לפגוש. מי כמוכם יודע, שמי שרוצה לפגוע בביטחון המדינה עושה זאת דווקא בחשאיות, לא עושה זאת בסימפוזיון עם אש"ף או עם אנשים אחרים.

אני לא רוצה להתפלמס. האם ראיתם כאן, בהצעת החוק שהציע השר דוד ליבאי, שיש הכרה באמנה הפלשתינית, הכרה באותו אש"ף שמאמין באמנה הפלשתינית? – לא. הוא גם אמר זאת. אתם מתפלמסים עם החוק. אני חושב שזכותה של מדינת ישראל לבצר את הדמוקרטיה שלה. לא יפריע לשום חבר כנסת כאן ולשום ראש מועצה ולשום איש ציבור וגם לא לאייבי נתן אם הוא נאמן למדינה הזאת ואפילו יפגוש את יאסר ערפאת. אם לא ערפאת, הרי מה יש בשטחים? נכון שזה לא PLO, זה לא ארגון אש"ף פיסטי מוצהר, אבל לך תעשה שם משאל עם, אולי תמצא שם את הרוב "חמאס". אני אומר שוב, עדיין הרוב של אש"ף ולא של "חמאס".

אני רוצה לסיים ולומר, שאצביע בעד החוק הזה. אני רוצה לברך גם את שר המשפטים, גם את ממשלת ישראל, גם את ראש ממשלת ישראל, על ההחלטה הזאת. איש לא אנס את ראש הממשלה יצחק רבין, זו היתה החלטת ועידת מפלגת העבודה. לא סתם משהו בא ואלתר. אני יודע שזו היתה

דעתנו של שר המשפטים גם לפני החלטת הוועידה. אני יודע שבקדנציה הקודמת מנעה הסיעה שלנו מחבר הכנסת דוד ליבאי להגיש את הצעת החוק הזאת.

אני רוצה לברך את אייבי נתן על שנתן דוגמה ונתן את הדין על דעותיו. חבר הכנסת עוזי לנדאו, הוא נתן את הדין, הוא חזר למדינה שלו ונכנס לבית-הסוהר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

על מה לברך? אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, כבר אין לו זמן להשיב על שאלה, אני מצטערת.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני מברך אותו. הוא לא בגד במדינה, הוא עבר על החוק, הוא שילם את המחיר; חזר ארצה ועמד למשפט. אני מברך אותו, שהוא שילם את המחיר הכבד ביותר על דעותיו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת רון נחמן, ואחריו – לחבר הכנסת דוד מנע.

עמיר פרץ (העבודה):

יש עוד אדם אחד שנמצא בבית-סוהר. אני מקווה שאחרי חקיקת החוק ישחררו אותו.

נואף מסאלחה (העבודה):

מי זה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת מסאלחה, אתה בעצם אומר, שאם יש חוק במדינה, גם אם אדם איננו מסכים אתו צריך למחוא לו כף אם הוא מוכן לשלם מחיר.

נואף מסאלחה (העבודה):

לא, אני לא מתגאה בזה, אבל ברשות היושבת-ראש, משפט אחד. אני קיבלתי – ואני לא רוצה להיות כאן גיבור גדול – הזמנה מערפאת, ולא מפני שאני סגן שר לא הלכתי ולא אלך. אני לא מעודד הפרת חוק. אבל אם אדם מוכן – והוא חזר כאן למדינתו, נשפט ונכנס לבית-סוהר והמשיך להיאבק על דעותיו – אני מברך שמישהו מוכן לשלם מחיר כזה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש שלא לאשר ולדחות את הצעת התיקון לחוק הנ"ל מאחר שאנחנו רואים כאן תופעה מסוכנת ביותר, שעליה דיברו רוב דוברי הבית, והיא הכרה באופן רשמי באש"ף כבן-שיח, כמי שיכול לבוא ולקבוע את גורלה של המדינה היהודית היחידה בעולם.

אבל מעבר לעניין הזה של אישור המפגשים עם אנשי אש"ף, אני רואה כאן שינוי דרמטי במדיניות ממשלת ישראל כיום לעומת מה שהיה נהוג בשנים האחרונות, בכלל זה ממשלת האחדות. אני רואה כאן כיוון חדש, מסוכן ביותר למדינת ישראל, כאשר ראש הממשלה הנוכחי נותן הכשר לשיג-ושיח עם אש"ף. הוא עושה זאת כיום, חמישה חודשים אחרי הרכבת הממשלה, מסיבה פשוטה אחת, והסיבה היא שהכישלון הצפוי לממשלה הזאת בתחום הכלכלה מחייב אותו להביא לבוחר הצלחות בתחום המדיני.

ראש הממשלה יודע היום במפורש, שהוא לא יהיה מסוגל לפתור את בעיית האבטלה, הוא לא יהיה מסוגל להצמיד את מדינת ישראל בתחום הכלכלי כפי שהבטיח לבוחרים לפני 23 ביוני, כאשר הוא אמר: אני אקבע, אני אומר, אני אעשה. היום כל הכישלונות חוזרים אליו ללשכת ראש הממשלה. ראש הממשלה יודע מה שהציבור עדיין לא יודע, משום שבתקשורת הדברים עדיין לא באים לידי ביטוי, כי הוא עומד בפני כישלון גדול ביותר גם בתחום החברתי וגם בתחום הכלכלי.

די לראות את הדברים המובאים בפנינו בוועדת הכספים, על שינוי סדרי העדיפויות, והדברים יהיו ברורים. כאשר הממשלה הזאת הבטיחה לבוחר שהיא תשנה את סדרי העדיפויות, ותושבי מדינת ישראל כבר תפרו כיסים – תושבי מדינת ישראל רואים ששיעור האבטלה והתלאות הכלכליות עולים וגוברים.

ראש הממשלה, שעלה לשלטון על בסיס של אמינות, מגיע לנקודה של אובדן האמינות בעיני הציבור. צאו וראו דברו בערים ובמקומות היישוב בישראל, שאלו את התושבים: מה דעתכם על הממשלה הזאת? האם מה שהבטיחה אכן מתקיים? האם יש בכוחה של הממשלה להביא את הדברים? תשאלו, תעשו סקרים, לא תמצאו תשובה חיובית.

ולפיכך, ראש הממשלה שהבטיח למדינה הצלחות בשני תחומים, הכלכלי והמדיני, יודע שהוא ייכשל בתחום הכלכלי והולך להשקיט את הציבור על-ידי איזה הישג בתחום המדיני, ומכך אני חושש, משום שראש הממשלה הזה, שהתנגד כל הזמן לשיחות עם אנשי אש"ף, ראש הממשלה הזה, שבשיחות אתנו אמר לפני שנים מספר שהוא רוצה להפריד בין אש"ף-תוניס לבין אש"ף-שטחים, ראש הממשלה הזה נותן היום לגיטימציה לדבר עם אש"ף-תוניס. מי הוא זה שחושב שפייצל חוסייני וחנון עשראויי ידברו בלי הוראה מתוניס? זה אותו גוף, הם מוכוונים משם. האם מישהו יכול להפריד ביניהם? לא. לכן, כאן צפוי הכישלון השני, הוא הכישלון בתחום המדיני. ראש הממשלה יודע היום שאם הוא לא ידבר עם אש"ף, אם הוא לא ידבר עם הגורמים הקיצוניים, הוא ייכשל גם בתחום המדיני.

ובכן, אני חוזר: שני תחומים, התחום הכלכלי – כישלון; התחום המדיני – כישלון. בקדנציה הקודמת אפשר היה להפחיד את הציבור ולומר: "MISTER NO", מר שמיר. מר שמיר אומר כל הזמן לא, והליכוד – מדיניות של אף שעל. הערבים אומרים אף שעל. אבל האשמה תמיד היתה כלפי הליכוד וראש הממשלה. ומה היום? כאשר בממשלה יושבת מרצ ומבקשת לתת, משא-ומתן, זה תן וקח, ופה עוד נותנים ונותנים. ומה אומרים הערבים? זה לא מספיק. והואיל וזה לא מספיק, צריכים לעשות עוד ויתורים ועוד ויתורים, צריכים להכשיר את דעת הקהל בישראל, וכדי להכשיר את דעת הקהל בישראל היום מאשרים את התיקון בחוק שמכשיר את השרץ.

במסיבת עיתונאים היום קבע מנכ"ל משרד ראש הממשלה מפה של עדיפויות במדינת ישראל, כאשר יישובים בצפון המזוהים עם האידיאולוגיה הזאת, כמו דיר-אל-אסד, דיר-חנא, יישובים הידועים במשך שנים בתמיכתם במדיניות אש"ף, הם יקבלו מעמד של אזור פיתוח א'.

האשם מחאמיד (חד"ש):

איך אתה יכול להגיד את זה?

רון נחמן (הליכוד):

לכן אני טוען מעל הבמה הזאת, שהואיל – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, שמעת מה שהוא אמר.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לו לסיים את דבריו. חברי הכנסת, בבקשה להפסיק את קריאות הביניים.

רון נחמן (הליכוד):

אחר כך תענה לי מעל הבמה הזאת כל מה שאתה רוצה, רק תן לי לסיים את דברי.

אני חוזר ואומר: הכישלון הכלכלי של הממשלה הזאת, יחד עם כישלון התיאוריה שעל-פיה ישראל תוכל להגיע להסכמים בלי שהיא תצא מיהודה ומשומרון באופן מוחלט, או מרמת-הגולן, הדברים האלה מובילים למדינה פלשתינית-אש"פיסטית, ולפיכך אני חושש מאוד שמפלגת העבודה הולכת בכיוון של הקמת מדינה אש"פיסטית, והיום הוא אבן הפינה למדינה הזאת. אם כך יהיה, והלוואי שאתבדה, ראש הממשלה יצטרך לבוא ולבקש סליחה מהציבור.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מנע, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בדיון הזה על הצעת החוק לתיקון פקודת מניעת טרור אני רוצה להפנות שאלות מספר אל ראש הממשלה. אדוני ראש הממשלה, האם אתה תומך בתיקון לחוק הזה? האם אתה תשתתף בהצבעה על התיקון הזה? האם חזרת בך מעמדתך בעבר נגד התיקון בחוק הזה?

התיקון לחוק הזה, גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, לא עבר בדרכים הרגילות. כל הצעת חוק עוברת לוועדת שרים לחקיקה וממנה מוחזרת לכנסת. החוק הזה עבר לוועדת שרים לביטחון, הוא לא עבר לוועדת שרים לחקיקה. האם ועדת שרים לביטחון דנה בחוק הזה? ואם היא דנה בחוק הזה, מה היו תוצאות דיוניה בחוק? מה היו המסקנות? האם ועדת שרים לביטחון הכשירה את החוק הזה?

אין כאן שאלה של נאמנויות, הכול נאמנים לארץ-ישראל, הכול נאמנים למדינת ישראל, גם מצד שמאל וגם מצד ימין. אבל יש כאן שאלה של חוק, והגיע הזמן לשאול את הממשלה: לאן אתם מובילים אותנו? השאלה היא לגיטימית, כי בסופו של דבר השאלה הזו נשאלת יום-יום, ונראה לי שלאט לאט מתחיל להגיע רגע האמת – האם הממשלה הזו תמשיך ותדבר עם אש"ף? האם הממשלה הזו מובילה לקראת מדינה פלשתינית? ראש הממשלה ושריה צריכים להחליט לאן הם מובילים את הממשלה הזו, לאן הם מובילים את הדיונים הללו, האם לקראת מדינה פלשתינית – כן או לא, האם בעד דיונים עם אש"ף – כן או לא. כי רגע האמת מתקרב.

אדוני ראש הממשלה, האם אתה בעד הידברות עם אש"ף, כן או לא? הגיע הזמן שתאמר לכנסת במפורש מה דעתך בנושא הזה. האם זו הבטחה שניתנה לאש"ף בתחילת השנה על-ידי סגן שר החוץ, אז חבר הכנסת יוסי ביילין, כשהיה באופוזיציה? האם זה חלק מאותן הבטחות שניתנו להם – לתקן את החוק הזה?

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בתוך חודשים מספר תחדש ארצות-הברית את הדיאלוג עם אש"ף, משום שהם מחכים לתיקון והתיקון הזה ייתן בידיהם את ההכשר להמשך המגעים עם אש"ף, שאותם התחילו בתוניס והיום מנהלים אותם מקהיר בדרכים עקיפות.

תופיק זיאד (חד"ש):

השיחות האלו התחילו בתקופת ממשלת הליכוד.

דוד מנע (הליכוד):

השיחות התחילו עם נציגי התושבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל פייצל חוסייני הוא איש אש"ף. אתם נתתם לו לגיטימציה.

דוד מנע (הליכוד):

פייצל חוסייני הוא לא חבר המשלחת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא ראש המשלחת הפלשתינית.

דוד מנע (הליכוד):

הוא לא ראש המשלחת. אתם נותנים לפייצל חוסייני הכשר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא ראש המשלחת הפלשתינית.

דוד מנע (הליכוד):

אתם נותנים לו הכשר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתם הכרתם בהם – – –

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת מנע לסיים את דבריו. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת מנע, תתקן את עצמך, הוא ראש המשלחת הפלשתינית.

דוד מנע (הליכוד):

פיצל חוסייני הוא לא ראש המשלחת הפלשתינית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא ראש המשלחת. חיידר עבד אל-שאפי הוא רק רשמית.

דוד מנע (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן וחבר הכנסת דראושה, הרי אנחנו נבלה בכנסת עוד שלוש שנים וחצי ואנחנו נראה במבחן ההיסטוריה האם הדרך שאתם הולכים בה תביא את השלום. כי מה שאמרתם בזמנכם על יצחק שמיר "הקיצוני", זה הקשוח שעמד על שלו, הוא הביא את הסורים לשיחות פנים אל פנים עם

ישראל והוא הביא את הנציגים הערבים לשבת מולו, אותו שמיר קיצוני. אם אתם חושבים שבדרך זו תביאו את השלום, אתם תראו שרק תרחיקו את השלום, כי אתם הולכים ומוותרים והם הולכים ומקצינים, אתם הולכים ומוותרים והם הולכים ונעשים קשוחים יותר.

השתתפו באוטווה, בוועידה למען הפליטים, אף שבראש המשלחת הפלשתינית עמד חבר המועצה הלאומית הפלשתינית, ובכל אופן הפלשתינים הולכים ומקשיחים את עמדתם. באתם ואמרתם שהאינתיפאדה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל הוא התפטר. בלילה הוא התפטר.

דוד מנע (הליכוד):

הוא התפטר בלילה וחזר בו בבוקר.

משה קצב (הליכוד):

24 שעות.

דוד מנע (הליכוד):

24 שעות. באתם ואמרתם שהאינתיפאדה היא משום שאין תהליך שלום. הנה יש תהליך שלום – והאינתיפאדה הולכת ומקצינה, ולפני חודשים מספר האינתיפאדה הלכה ודעכה. האשמתם מאות פלשתינים שעזבו וחזרו לארץ, והנה הולכים ומקצינים והאינתיפאדה הולכת ומקצינה.

חבר הכנסת דראושה, אנחנו נהיה פה בכנסת עוד שלוש שנים וחצי ואתם תראו במבחן ההיסטוריה, פה במדינת ישראל, האם הדרך שאתם הולכים בה, האם הדרך שבה אתם מובילים את הממשלה הזאת, ואתם מובילים אותה, תביא את השלום, או שתיווכחו לדעת שהשלום הולך ומתרחק, ואת זה אתם תראו בשנים הקרובות. תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יצחק שמיר אמר שהוא רוצה את המשך המשא-ומתן.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אברהם רביץ.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, זהו יום חג לשוחרי השלום הפלשתינים והיהודים ולאמיצי הלב אשר במעשיהם קידמו צעד זה. זהו צעד חיובי בכיוון הנכון ותחילת הניצנים לסיום המשחק שכאילו לא מדברים עם אש"ף. מנהלים משא-ומתן עם המשלחת הפלשתינית, שהוסמכה ונבחרה על-ידי אש"ף, ומשחקים אתה משחקים של כאילו לא.

זהו חוק אשר בא למנוע כל מפגש עם אש"ף, ללא כל קשר למניע העומד מאחורי מפגש זה. זהו חוק דרקוני ומקומו לא יכירנו בספר החוקים של מדינה דמוקרטית. בחוקי העונשין במדינות דמוקרטיות אין עבירה פלילית על-פי המרכיב העובדתי בלבד, תוך התעלמות מאלמנט הכוונה הפלילית. על-פי חוק זה תהא הכוונה הטהורה אשר תהא ונעלה ככל שתהיה, עצם המפגש מוליד באופן אוטומטי את העבירה. חוק זה איננו משקף נורמות חברתיות וערכים חברתיים אלא משקף דעות פוליטיות והוא תוצר של קביעת דעה פוליטית. זהו ניצול לרעה של הכוח הפרלמנטרי על מנת לכפות על המיעוט את השקפת עולמו של הרוב, השקפת עולם פוליטית.

ונשאלת השאלה: מדוע בא חוק כזה למנוע דווקא את המפגשים עם אש"ף? האם מישו הועמד לדין על-פי חוק זה בגין מגעים עם ארגון כלשהו אחר בעולם, פרט לאש"ף? התשובה היא שלילית. חוק אטום זה נועד למנוע מגעים עם אש"ף כי הוא הבר-פלוגתא, כי הוא הנציג הלגיטימי של העם הפלשתיני, ודווקא עמו בא חוק זה לאסור את המפגשים.

והשאלה הנשאלת היא: הכיצד ניתן להגיע להבנה או להסכמה כלשהי כשלא יושבים עם הצד שכנגד? או שמא הכוונה היא להגיע לשלום בלי צד שכנגד, או אולי שלום בהעדר הצד שכנגד, או אולי שלום עם עצמנו? זוהי אשליה.

אש"ף הוא עובדה, הוא הסמכות העליונה ברחוב הפלשתיני, וממנו שאבה המשלחת את סמכותה לנהל משא-ומתן ולהגיע להסכמים. ללא אש"ף אין משא-ומתן ואין שלום. אם הוא יחליט מחר על הפסקת תהליך השלום, הרי המשלחת תחזור כלעומת שבאה.

רבותי חברי הכנסת, עם מי נפגש ראש הממשלה דאז, מר שמיר, במדריד? הוא נפגש עם חיידר עבד אל-שאפי. והשאלה היא: מי בחר את חיידר עבד אל-שאפי והסמיכו לייצג את הפלשתינים? הרי מי שבחר בו הוא אש"ף, וחיידר עבד אל-שאפי דיבר בשמו, כשלוחו וכנציגו.

רוב אנשי המשלחת הפלשתינית דהיום נעצרו או נשפטו או נידונו בגין פעילות זו או אחרת נגד הכיבוש הישראלי, ורובם נידונו בגין התארגנות במסגרת אש"ף או ארגונים אחרים. המסקנה היא שבפועל מדינת ישראל, ממשלת ישראל, מנהלת משא-ומתן עם אש"ף והיא משחקת משחק כאילו זה לא אש"ף.

חוק זה הוא חסר כל תכלית, וטוב ייעשה לא רק אם יתוקן אלא אם יוסר מספר החוקים הישראלי. כל המתקפות נגד אש"ף שאנחנו עדים להן לאחרונה מחלישות את מקור הסמכות של המשלחת הפלשתינית, מחלישות את הזרם המתון ומהוות מכשול לשלום. אש"ף הוא הגיבוי היחיד למשלחת, והחלשתו מחזקת את הגורמים האלטרנטיביים המתנגדים לתהליך השלום.

בפגישה האחרונה שהיתה לנו בתוניסיה עם יאסר ערפאת, ראש אש"ף, הוא הודיע כי הוא מוכן להיפגש עם ראש ממשלת ישראל לקידום תהליך השלום. והשאלה הנשאלת: מדוע לא להיפגש עמו ולשמוע ממקור ראשון את עמדתו? מדוע חוסר הביטחון העצמי הזה, המונע התמודדות ישירה עם המציאות, כאשר אש"ף הוא הפרטנר ועל פיו יישק דבר?

יש לזכור כי שני העמים, הערבי והיהודי, חיו בשלווה, תרמו תרומה לתרבות העולם בימי הזהר של המוסלמים ובזמן השלטון הערבי בספרד. מדוע לא לפעול לשחזור ההיסטוריה, לפעול למען שלום צודק ובר-קיימא ולשים קץ לשפיכות הדמים? תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אברהם רביץ – איננו. חבר הכנסת גונן שגב, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת משה פלד.

גונן שגב (צומת):

כבוד היושבת-ראש, חברי כנסת נמצאים, לצערי, ממשלת רבין משרתת את מדיניות ערביי יש"ע, אש"ף וערביי העולם כולו. כלום כולם בבית הזה שכחו את מדיניותו של אש"ף? האם כולם עיוורים וחרישים? אש"ף רצח וממשיך לרצוח ילדים, נשים הרות ואזרחים, שפשעם היחיד הוא היותם יהודים ישראלים. האם אינכם זוכרים את הכרוזים שפרסם אש"ף ואת תוכנם? האם כבר צייר אש"ף גבולות למדינת ישראל או הכיר בה? האם ויתר אש"ף על האמנה הפלשתינית, שאחד מסעיפיה מבטל אזרחות של כל יהודי אשר משפחתו הגיעה לכאן לאחר 1916?

אני מכיר עוד חוקים שאזרחים עוברים עליהם ואף-על-פי-כן שר המשפטים אינו שש לבטלם.

רבותי חברי הכנסת המכובדים, לצערי כל הפרופסורים המתדיינים עם הפלשתינים אינם מכירים לא את המציאות ולא את המנטליות הערבית. שום ערבי ביש"ע לא ויתר ולא יוותר על ביתו ביפו, בחיפה או במקום אחר. גם ערביי ישראל מגדירים את עצמם קודם-כול כפלשתינים.

תופיק זיאד (חד"ש):

אלא מה?

גונו שגב (צומת):

ארגון הסטודנטים הערבים בחיפה "תא קמפוס" פרסם לוח חגים של הפלשתינים הישראליים. בלוח חגים זה מופיעים ימים כמו "יום השנה לטרגדיה של 1948". אני מכיר את היום הזה כמלחמת השחרור, וזה בגבולות שלפני 1967, וזה באוניברסיטה המסובסדת וממומנת על-ידי משרד החינוך שלנו. ימים נוספים שצוינו באותו לוח שנה הם יום השנה למהפכה הפלשתינית, "יום האדמה", הצהרת בלפור, החלטת החלוקה, יום השנה לאינתיפאדה.

לאומנות זאת מעידה על מטרתם האמיתית של כל הפלשתינים אשר אש"ף נציגם, גם אלה שביש"ע וגם אלה שאנחנו קוראים להם ערבים ישראלים.

אני קורא לחברי הכנסת של מפלגת העבודה שלא לבטל חוק זה. ביטולו יביא להגברת הטרור ויקדם את הפלשתינים במטרתם היחידה, שהיא הקמת מדינה פלשתינית בשטחי מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת משה פלד – איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שהובאה על-ידי שר המשפטים היא המשך ישיר להחלטות ועידת מפלגת העבודה ערב הבחירות לכנסת, או המשך עקבי של מדיניות הביטחון של מפלגת העבודה.

מאז הקמתה, בפברואר 1968, חותרת מפלגת העבודה בהחלטותיה ובמצעה לכך שמדינת ישראל תהיה מדינה בעלת רוב יהודי יציב וגדול, תוך שמירת הזכויות וכיבוד הזכויות של המיעוט הערבי, שהוא ברובו מוסלמי ומקצתו נוצרי, ועשיית כל מאמץ כדי שהמדינה הזאת, מדינת היהודים, ישראל, לא תיהפך למדינה דו-לאומית, עם כל הסכנות הכרוכות בכך. אי-לכך, מדיניות הממשלה היא מדיניות השואפת להשתחרר מן השליטה על עם זר, ולא לתת לכ-2 מיליוני פלשתינים ביהודה, בשומרון ובעזה זכויות פוליטיות מלאות, שאם לא כן – מדינתנו תיהפך למדינה דו-לאומית.

מה שתנועת העבודה – הרוב שבה – בהנהגתו של דוד בן-גוריון מנעה עם הקמת מדינת ישראל, נקווה שגם אנחנו נמנע, ולא נהפוך את המדינה למדינה שבה קורה מה שקורה היום במדינות רבות, במזרח-אירופה ובמקומות אחרים בעולם. לכן יש מנדט לממשלה הזאת להסדר ביניים עם הפלשתינים, להענקת אוטונומיה שתאפשר מסירת תחומי אחריות רחבים וסמכויות לניהול עצמי בנושאים אזרחיים ומוניציפליים, כשהביטחון יישאר בידי צבא-הגנה לישראל ובידי מדינת ישראל.

אנחנו אמרנו במשך כל השנים שאנחנו מוכנים לבוא בדברים עם אישים וגורמים פלשתינים אשר מכירים בישראל, שוללים את הטרור ומקבלים את החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338.

היה זה הליכוד שערב מבצע "שלום הגליל" ניהל משא-ומתן בלתי ישיר עם אש"ף; היה זה הליכוד שפתח ביוזמת השלום ובוועידת-מדריד ובשיחות השלום הישירות, והוא הבחין בין שני סוגים של פלשתינים חברים באש"ף: אלה שמכירים בישראל, כי פייצל חוסייני גר בירושלים, בירת ישראל המאוחדת ובריבונות ישראל, ועצם הימצאותו כאן, פעילותו כאן, הוכשרו וקיבלו את הלגיטימציה, גם של ממשלת האחדות הלאומית בשנים 1988-1990 וגם של ממשלת הליכוד בשנים 1990-1992. הוא וחבריו שהרכיבו את המשלחת הפלשתינית, שאתה אנחנו מנהלים משא-ומתן, קיבלו את ההכרה מצד ממשלת הליכוד. הם חברי אש"ף, אבל הם לא עוסקים בטרור. הם מקבלים את החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338 והם למעשה מכירים במדינת ישראל ובקיומו של העם היהודי במדינתו ההיסטורית.

אבל, אם מיישמו רוצה לומר שזה צריך להביא לידי כך שאנחנו נכיר באש"ף-תוניס ובממסד הרשמי והמוסמך של אש"ף, זה נוגד את החלטות ועידת מפלגת העבודה ואת המצע שלה, מאחר שאש"ף הרשמי, המוסמך, שהחברים ממד"ע וממק"י תבעו היום להכיר בו, הוא עדיין מושתת על האמנה הפלשתינית, על שלילת זכות קיומה של ישראל וזכות קיומו הלאומי של העם היהודי והוא פועל בשיטות טרור. לכן אש"ף זה לא יכול להיות שותף למשא-ומתן, ואין מנדט לממשלה הזאת לנהל משא-ומתן עם אלה שהזכרתי אותם קודם לכן.

לכן, לא צריך לערב בין החוק הזה לבין משא-ומתן לשלום, הענקת אוטונומיה ושלילת כינונה של מדינה פלשתינית. זה חוק שאבד עליו כל במשך השנים, והרבה מאוד תרמו לכך ראש הממשלה שמיר וממשלת הליכוד במעשיהם ובמחדליהם.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחריו – לחבר הכנסת רפאל איתן.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כבוד חבר הכנסת הבודד שנשאר, סליחה, שלושת חברי הכנסת הבודדים, בפרשיות השבוע בתורה נאמר דבר שחשבת שהוא מוגזם מאוד. "הלכה: עשיו שונא ליעקב". אמרתי: האם זה מוכרח להיות שעשיו ישנא ליעקב? והנה הגיע לידי קטע מהקוראן, פרק "אלנסא", פרשנות "אל ג'לאלין", והקטע אומר כך: "שליח האלוהים מחמד אמר: בבוא העת, כאשר המוסלמים יילחמו ביהודים ויהרגו אותם עד שהיהודי יתחבא מאחורי האבנים והעצים, האבנים והעצים יאמרו: הוי מוסלם, הוי עבדאללה, הנה יהודי מאחורי, בוא להרוג אותו". ציטוט מדויק מהקוראן.

אנחנו צריכים לדעת, אנחנו חפצים בשלום יותר מכל אדם בעולם, אבל אנחנו יודעים את המציאות, אנחנו לא רוצים לזרוק אותם לים, הם רוצים לזרוק אותנו לים. לכן חוק המפגשים מהווה סכנה גדולה, וכמובן, אני ותנועתנו, תנועת מולדת, נתנגד בתוקף לדבר.

אני רק רוצה להעמיד את כבוד ראש הממשלה, מר יצחק רבין, על ההסתחררות שהוא נכנס לתוכה, והוא עצמו רואה שאין מוצא. מה הוא לא עשה כדי לקיים את הבטחתו, שבתוך כמה חודשים הוא יביא לנו את השלום? משלחות לווינגטון, שחרור מרצחים, איחוד משפחות כתחילה לזכות השיבה; אתמול התרפסות ראש הממשלה בפני 500 נכבדים בגשר הירדן.

הוא אמר להם דבר נכון, שאני מסכים עמו במאת האחוזים, ואני מסכים עם זה כליד מוצא-תחתית. מול מוצא-תחתית היו שני כפרים עוינים לנו לפני מלחמת השחרור: הכפר קולוניה והכפר בית-אכסא, שני כפרים עוינים שלא רצו לקבל את השלום, לא שעו לבקשותינו. הם נמחקו מהמפה הישראלית, ברוך השם. לעומתם היה הכפר אבו-גוש. אבו-גוש שיתף פעולה אתנו. אבו-גוש חי וקיים לא רק עד היום, אלא הוא גם מתפתח באהבה, באחוזה ובידידות.

לכן אני אומר שמר רבין צודק, הערבים לא למדו את הלקח. הם ממשיכים בשגיאת הסרבנות שלהם. וכל עוד הם לא לומדים – והם לא ילמדו את זה אם לא נהיה חזקים ותקיפים ונחסל את האינתיפאדה, אם לא נלך אתם ביד רמה וביד תקיפה; אחר כך אפשר יהיה אולי לקיים אתם שיחות שלום.

כדי לקצר, נאמר על פרעה: "ויכבד ה' את לב פרעה", ולא הועילו לו חמש המכות הראשונות. עד שלא קיבל עשר מכות הוא לא ויתר. ואני אומר שלא יועיל דבר, ופה מתקיים: ויכבד השם את לב ערפאת ואת לב אסד. ערפאת רוצה את כל ירושלים; אסד רוצה את כל רמת-הגולן. לא הוא ולא הוא לא יזכו, ואנו נזכה ונראה בבניין ירושלים ובביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – הוא איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת דב שילנסקי. בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהממשלה הנוכחית חוטאת בחטא מאוד ידוע ובולט על פני השטח, שאני קורא לו: חיפזון מדיני. קשה לי להבין מה החיפזון המדיני שאחז בממשלה הזו לרוץ מהר מהר ולנסות לוותר מראש, עוד לפני שמתחיל משא-ומתן אמיתי, על חלקים שלמים של ארץ-ישראל, בלי שמישהו קונה את הסחורה ממנה, כי הם רוצים את הכול. שום פשרה שמציעים איננה רלבנטית, משום שהצד השני אינו רוצה בפשרה. מעולם לא שמעתי מנהיג ערבי ואף לא מנהיג פלשתיני מדברים על פשרה, ולו הקטנה ביותר. אני לא מבין את החיפזון המדיני של הממשלה הזו.

מעניין גם מדוע החיפזון להביא את החוק הזה המונח לפנינו לביטול חוק המפגשים עם אש"ף. אני מוכרח לומר, שאני תמה על הממשלה הזאת. האומנם פתרה הממשלה את בעיות האבטלה במשק שיש לה זמן להתעסק כרגע עם העניין הזה? האומנם פתרה הממשלה את בעיות החינוך? האומנם עשתה הממשלה הזאת איזה שינוי בסדר העדיפויות הלאומי, כפי שהתחייבה לעשות? האומנם פתרה הממשלה הזאת את הבעיות בתוכה היא? אפילו את בעיית הבאת החוק הזה בתוך הקואליציה שלה לא פתרה הממשלה. גם בהצבעה היום נראה שחלק מהקואליציה של הממשלה

איננו מצביע בעד החוק. עד הרגע האחרון, לפני הדיון, טרם השיגה הממשלה הסכמה בקרבה, האם להביא את החוק להצבעה או לא.

עוד לפני שפתרה הממשלה את בעיות האבטלה, שהרי שיעור האבטלה עלה במקום לרדת, ועוד לפני שפתרה את בעיות החינוך, ועוד בטרם מילאה אחר ההבטחות הגדולות לשינוי בסדר העדיפויות, וזה נשאר בינתיים רק על הנייר, ועוד לפני שפתרה דבר כל שהוא, גם לא את בעיות הקואליציה שלה, שהן לוחצות מאוד, היא ממהרת מאוד להביא את השינוי בחוק המפגשים עם אש"ף.

שאלתי את עצמי, מהן הסיבות לכך. יכול להיות שהסיבות לכך הן לחץ אמריקני המופעל על הממשלה הזאת, אולי תמורת הערבויות, אתנן פוליטי שמשלמים לארצות-הברית תמורת הערבויות האמריקניות, ומי יודע היכן יהיה סופו. ייתכן שארצות-הברית עצמה רוצה לפתוח דיאלוג עם אש"ף, ורוצה מממשלת ישראל את ההכשר לכך, וקרוב לוודאי שהיא תקבל אותו מהר, אולי כתנאי למתן ערבויות, ואני עוד לא רואה את הממשלה הזאת מצליחה ליזום תוכנית רצינית לשימוש בכספי הערבויות האלה.

אולי זה לחץ של עמודי התווך של הממשלה הזאת. כשאני מדבר על עמודי התווך אני מתכוון למפלגה הקומוניסטית, ולמפלגה הערבית, לחבר הכנסת דראושה. אלה הם עמודי התווך המחזיקים את הממשלה הזו. אולי הם דורשים, כתנאי בל יעבור, כדי להחזיק את הקואליציה הזו בחיים, את ביטול החוק הזה.

ואולי זה הלחץ של אנשי השמאל בממשלתו של רבין, מה שמוכיח שרבין, שהוא אולי הליכודניק היחיד בממשלה הזו, אפילו אם איננו מתכוון להרחיק לכת הוא ירחיק לכת כיוון שהוא במיעוט מוחלט בממשלתו שלו. ואם היום הוא נאלץ לבטל את חוק המפגשים עם אש"ף, מחר היו ייאלץ אולי לוותר על ארץ-ישראל כולה ועל רמת-הגולן כולה, אפילו אם הוא מתכוון לוותר רק על חלק.

חשבתי שאולי זה השינוי באווירה. האם מישו מרגיש שהטרור שכך במדינה? האם מישו מרגיש שיש יותר שקט, יותר ביטחון ברחובות? האם האינתיפאדה דעכה? לא ולא. התשובה על כל השאלות האלה היא שלילית. אני חושש שהממשלה הזאת הולכת לבטל את החוק האוסר מפגשים עם אש"ף מסיבות שאינן ממין העניין.

על כן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שמוטב לה לממשלה לסגת מעמדתה. אין מקום לבטל את חוק המפגשים עם אש"ף. מוטב לערביי ארץ-ישראל לסגת מהמטרייה הכפויה עליהם, של אנשי אש"ף, ולנהל משא-ומתן עם ישראל, ואולי באמת להתקדם לשלום.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת דב שילנסקי – אני מבין שהוא איננו באולם. חבר הכנסת אליהו בן-אלישר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני מוותר.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת משה קצב – איננו באולם.

צחי הנגבי (הליכוד):

אפשר לעבור להצבעה?

חגי מירום (העבודה):

חמש דקות צלצול. יש כללים בכנסת.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מודיע שאנחנו מצלצים עד להצבעה. אני מבקש מכל חברי הכנסת להגיע ולהיערך להצבעה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי ההצבעה?

היו"ר ס' טריף:

בעוד חמש דקות, מהצלצול. אני מבקש מכל חברי הכנסת לשבת במקומותיהם.

היו"ר ש' וייס:

רבותי חברי הכנסת, נא להתיישב. יש עוד שתי דקות.

צחי הנגבי (הליכוד):

עברו חמש דקות, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנגבי, יש שעון, יש מזכיר. רבותי, נא לשבת.

אדוני השר, אתה רוצה להשיב?

מאיר שטרית (הליכוד):

היושב-ראש הקודם אמר שתהיה הצבעה בעוד חמש דקות.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נצטרך לגשת להצבעה, חברים. עוד דקה והצבעה. נא לשבת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ברצוני להשיב. הועלו טענות שונות רבות. אני מבקש לדחות את התשובה.

היו"ר ש' וייס:

לדחות אפשר. לנאום כרגע אי-אפשר.

חבר הכנסת שטרית, בוא נעשה את זה באופן מסודר. אני אשמע דובר אחד. חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כאשר נגמר הדיון, שאלו את היושב-ראש האם הוא מתכוון לקיים הצבעה. הוא אמר: בעוד חמש דקות. הוא הכריז על הפסקה של חמש דקות והודיע שבתום חמש הדקות תהיה

הצבעה. נדמה לי שברגע שמכריזים על הצבעה אי-אפשר לענות וגם אי-אפשר למשוך את החוק בחזרה.

היו"ר ש' וייס:

לענות – כבר אמרנו שלא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את חושבת שאת תורמת לרצינות הדיון עכשיו? הוויכוח ביניכם יעזור? אתם לא תחליטו. יש תקדימים, נבדוק. אדוני שר המשפטים, מה יש לך להעיר על ההערה של חבר הכנסת מאיר שטרית? אני לא סוחר זמן. אני התייעצתי גם עם המזכיר.

חבר הכנסת שגב, בכל הכבוד, אתה חבר כנסת חדש, אני נותן לשני ותיקים, היו דברים מעולם. אני פה 11 שנים, וקודמי נתנו במקרים כאלה לשניים-שלושה אנשים להביע עמדה. מדבר שר המשפטים. אנחנו רוצים לעשות את זה מהר, כדי שלא יגידו שיש פה סחיבת זמן. בבקשה, אדוני.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, היה דיון ממושך מאוד, זכותי להשיב.

היו"ר ש' וייס:

העניין הוא לא בכך. אין פקפוק בכך שזכותו של שר להשיב. אין כלל ספק בכך ששר יכול היה לקום בשם הממשלה, כמי שהביא את החוק, ולומר: אנחנו דוחים את ההצבעה למועד אחר. הוויכוח האחד והיחיד כרגע הוא, מכיוון שקודמי, שאני ממשיכו – – –

סאלח טריף (העבודה):

אני מבקש להבהיר את העניין.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. הבהרה של קודמי.

צחי הנגבי (הליכוד):

יום שלם אנחנו ממתינים להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנגבי, רגע. אתה יודע שהיו דברים מעולם.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כאשר ראיתי שאדוני מתיישב אמרתי שאני מבקש להשיב בפעם אחרת, וממילא התשובה תינתן במועד אחר וההצבעה תהיה במועד אחר.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין, אבל היתה פה טענה כבדה שהיה צלצול. מייד נשמע את האיש שניהל את הישיבה לפני חמש דקות. בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רציתי להבהיר: כאשר שלושת הדוברים האחרונים מסיעת הליכוד הודיעו על ביטול זכותם לנאום בדיון, הודיע המזכיר שהוא מפעיל את הצלצול ומחכים חמש דקות להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי.

סאלח טריף (העבודה):

השר לא היה נוכח באותה עת כדי שאוכל לשאול אותו אם הוא מוכן להביע דעה ואם הוא מצביע או לא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת משה קצב, למיקרופון. אנחנו נסיים את הדיון בשני דוברים, ונראה מה נעשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה חדש כאן? לא היו בירורים כאלה בעבר? אתה חושב שמישהו ביים אותם?

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יושב-ראש הישיבה הודיע בצורה ברורה וחד-משמעית לחברי הבית, שהולכת להיות הצבעה בתוך חמש דקות. זה לא מעניינו של יושב-ראש הישיבה אם שר המשפטים נוכח באולם אם לאו. חובתו של שר המשפטים להיות נוכח במשך כל הדיון. אנחנו, האופוזיציה, לא יכולים לכפות על שר המשפטים להיות נוכח. הוא העדיף לשהות במזנון הכנסת. הואיל והיושב-ראש הודיע ממילא על הצבעה, איש לא ערער על כך. אנחנו התכנסנו כדי להצביע. שר המשפטים ביקש תחילה לדבר. לאחר מכן הוא ביקש לדחות את מתן התשובה שלו. זה תכסיס שנועד להרוויח זמן, הואיל וחברי הקואליציה והממשלה רואים שאין להם רוב במליאת הכנסת.

אנחנו, סיעת הליכוד, אדוני היושב-ראש, תובעים לקיים את ההצבעה ברגע זה; ולא – לא נשתתף בהצבעה. שיהיה ברור.

היו"ר ש' וייס:

אתה, חבר הכנסת חגי מירום, אחרון הדוברים, ואחר כך אני אתייעץ.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התקנון אינו מדבר בסוגיה הזו, אבל נוהל הוא בבית הזה, שזכותו של שר להודיע שכוונתו לנמק ולענות לנואמים כאן במועד אחר. נכון הוא, שהיתה הודעה על כך שתהיה הצבעה בעוד חמש דקות. אבל כאשר היושב-ראש אומר שתהיה הצבעה בעוד חמש דקות, עוד לא החלה ההצבעה ועוד לא עמד העניין להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, לא באולם, לבירורים קואליציוניים ואחרים יש פרוצדורים.

חיים קופמן (הליכוד):

אבל בינתיים מגייסים אנשים אחרי הצלול.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קופמן, אתה ניהלת ישיבות בדצמבר לפני שנה, שלושה ימים עוכבה הצבעה ואיש לא בא בטענות.

חיים קופמן (הליכוד):

אני חושב שזה ביזיון. תשאל את שר המשפטים מה הוא אמר על ניהול הישיבה על-ידי. הוא הפסיק אותי.

היו"ר ש' וייס:

יסיים חבר הכנסת חגי מירום, ואם חבר הכנסת מיכאל איתן ירצה, הוא יקבל רשות דיבור.

שר המשפטים, גם אתה עד פה לדיון הפרוצדורלי. אם יש לך מה לומר – בקיצור, כי אני צריך להחליט מייד. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אין ספק שאנחנו נמצאים פה כרגע בוויכוח שהוא פרוצדורלי ולא מהותי, אבל הוא קובע את העניין. ההפסקה של חמש הדקות שניתנת עד אשר תתבצע ההצבעה היא ורק היא נועדה על מנת לאפשר לחברי הכנסת, לרבות שרים, להתכנס כאן במשכן הזה, אבל ההצבעה טרם החלה.

ואם הגיע שר המשפטים, ובטרם החלה ההצבעה הרים את ידו וביקש לנמק בעת אחרת, אין ספק שבדין הבקשה שלו. ההצבעה טרם החלה, ואשר על כן יש להיעתר לבקשת שר המשפטים. לצערי, התקנון לא מדבר בעניין זה, אבל נוהל הוא בבית הזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מיכאל איתן – האחרון. אני רוצה להכריע מהר, לא לסחוב.

סילבן שלום (הליכוד):

אמרת שחגי מירום האחרון.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן ביקש, הוא יכול היה גם לא לבקש. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הפרוצדורה, עמיתי חבר הכנסת חגי מירום, היא המגנה כרטה של המיעוט. ואם אתם רוצים שתהיה איזו התחשבות במיעוט, שהמיעוט ישתף פעולה במשחק הדמוקרטי, אתם חייבים להגן כמונו על התקנון ועל כללי המשחק.

לאחר שיושב-ראש הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת, הכריז שבעוד חמש דקות הצבעה, אני אישית ניגשתי אליו, הדברים נמצאים גם בפרוטוקול, והוא גם מאשר, שאלתי אותו: האם זה סופי – חמש הדקות, כן או לא. והוא אמר: כן. עכשיו אתם באים להציע פרשנות שלפיה חמש הדקות הן זמן רק לאופוזיציה, ולכם זמן בלתי מוגבל, כי תמיד השר יכול לבוא ולהגיד: עכשיו אני רוצה לדבר או לדחות. במהלך הדיון – כן. בתהליך ההצבעה – לא. לכן אנחנו דורשים הצבעה מייד. אם יש לכם רוב, תנצלו אותו. אם אתם עכשיו במיעוט, תדעו להיות במיעוט, תכבדו את דעת הרוב גם כשהיא נגדכם.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, דקה מן המקום. סליחה שאני מגביל את הזמן, אתה מבין את הנסיבות. אתה ממש אחרון, ואחרי זה אני אחליט מייד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מפנה את היושב-ראש לתקנון. לאחר שמוצתה רשות הדיבור, נאמר בסעיף 115(ג): חבר הממשלה או סגן שר רשאי לסכם את הדיון בדברי תשובה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, תן לי להחליט.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מפנה את אדוני היושב-ראש לסעיף 115(ג), ולאחר מכן שואל: מתי מסתיימת הקריאה הראשונה? היא מסתיימת לפי סעיף 116(א) בהצבעה, לא בצלצולים ולא בדברים, אלא בהצבעה. כתוב: הקריאה הראשונה תסתיים בהצבעה. כל זמן שלא הסתיימה הקריאה הראשונה, עומדת זכותו של השר להשיב.

לכן אני לא מבין על מה המהומה. מה גם, אלה שחושבים שיש להם רוב, גם הם טועים. אבל לא זו השאלה. אני ביקשתי להשיב ולכן אני מבקש שזכות השר תישמר.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש כאן בעיה. שר המשפטים קרא לפנינו את הכללים, והם נכונים, אלא שפה יש תקלה. כרגע, על-פי מיטב זיכרוני וניסיוני הצנוע, אינני זוכר מקרה דומה. יש כאן בעיה אמיתית.

יש כאן הודעה של מי שניהל את הישיבה – ואז הוא היה עם כל הסמכויות של יושב-ראש הכנסת, כידוע – שתתקיים הצבעה כעבור חמש דקות. השאלה היא אם זה כבר תהליך הצבעה אם לאו.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה ובזה נגמר הדיון עכשיו. אני מציע לוועדת הכנסת לדון בסוגיה כדי שבעתיד יהיו לנו כאן עקרונות.

חברי הכנסת, אני עורך עכשיו את ההצבעה. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני עורך את ההצבעה וקולך לא יירשם. חברים, היה כאן ויכוח מכובד, בואו נסיים את זה בהצבעה מכובדת.

דוד מנע (הליכוד):

השר רובינשטיין מקוזז עם שמיר.

היו"ר ש' וייס:

זה לא ענייני. זה לא עניינו של יושב-ראש הישיבה. ההצבעה החלה. חברים, אני לא רוצה לשמוע כאן בקול רם הערה אם מישהו מקוזז.

מי בעד הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 4), התשנ"ג-1992, קריאה ראשונה, כהצעת שר המשפטים, ומי נגד? כמקובל, ההצבעה החלה. לא להדריך את המצביעים.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 37

נגד – 36

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 4),
התשנ"ג-1992, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מודיע: 37 תומכים – – – מה זה, מחיאות כפיים באולם?

יהושע מצא (הליכוד):

זהו יום שחור.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אין מחיאות כפיים בכנסת.

אני מודיע: 37 בעד, 36 נגד, החוק התקבל בקריאה ראשונה. תמה הישיבה. תודה רבה לכם.

הישיבה ננעלה בשעה 20:49.